הנה זה עולה לקראת ידיד נפשי ה"ר סי'

אתה ה' תשמרהו וכצנה רצון תעטרהו
אכי"ר. ממני הצעיר
ע"ה דוד עידאן ס"ט

ספר

תורת משה

בו נקבצו באו חידושי תורה נביאים וכתובים וביאורי
מאמרי רז"ל ומדרשי' בדרך דרושיי ומוסריי וסתרי
התורה אשר כוננו ידי אבי מורי החסיד העניו המקובל
האלקי צדיק יסוד עולם החכם השלם הדיין המצויין
כמה"ר רבי **משה עידאן** זצוק"ל . ובסופו

שבחי הצדיקים

בשני הלשונות עברית מצד זה וערבית מצד זה לחבר
את האהל והיה אחד והיתה יד הכל שוה בו אחד חכם
ואחד תם :

אקוה כי יעלה לרצון ולריח ניחוח לפני אבינו
שבשמים והשיב את העטרה ליושנה על התורה
ועל העבודה אכי"ר :

הכו"ח ביום ה' אב יה"ל . שנת עטר"ת פז לפ"ג .

ע"י **דוד עידאן** ס"ט

אי גרבה יע"א

שנת **עטר"ת** לפ"ג

תחת השגחת המדפיס **בנימין כהן יהונתן** הי"ו

בדפוס החדש של החו"ש ר' **דוד עידאן** הי"ו

הקדמת

בן הרב המחבר יצ"ו

המן האלקי ודגן השמים, המובלע באברינו והמחיה את נפשנו חיי עד, אשר בעבורו נקראנו בני אל חי נאדר בקדש, הוא הוא כלי אומנותנו ואמונתנו, לטעת ולשתול בלבבנו יסוד קיום האומה הישראלית לבלי תאבד חכמת חכמינו ובינת נבונינו מקרבנו לא תמוש חלילה:

אולם הזמן הבוגד בשטף מרוצתו עושה הרג ואבדן לכל דבר טוב הפוגע בו תחילה, עדי שומו משטרו בארץ כאות נפשו, מה בצע לחכמי עם ישראל המצויינים במעלתם ובכשרונם, ומה תהלה היא להם? בחייהם מבלים מבחר ימי שנותיהם בעלית קיר קטנה, מאבדים כחם הגופני מחוסר כלכלה טובה, לשד עצמותיהם יחרב, מקור דמי עורקיהם ייבש, באפס כח ואונים יפלו על ערש דוי ויכלו ימיהם במגנת לב:

ואחרי מותם אם ימות גם זכרם וזכרון ספריהם אשר כתבו בזעת אפם ותוגיון

כספס

הקדמה

נענה ליום המשפט, וכי יפקוד ה׳ מה נשיבהו ?
אין גם אחד מאחינו בנ״י שואל עד מתי
יהיו מונחים הספרים בקרן זוית ? אין
איש אשר יתעורר בקרבו רגש תאוה וחשק
לדעת את הכתוב בהם ? אהה ! לחנם
התעמלו הרבנים בכל ימי חייהם לדבר
נכונה בספריהם בכל חלקי הפרד״ס :
לא להם הפאר והכבוד, שעד ידם לא
נשתכחה תורה מישראל ? לא להם
הזיו וההדר שבאמצעותם תורתינו וקורותינו
וכל ענפי אמונתינו משולבים יחד ?
אחרי הדברים והאמת האלה, טרם אבוא
לספר מקורות הספר הזה ומהרב
המחבר זיע״א אשר לכבודו הקדשתי את דברי
אלה, הנני מבקש מאת קוראינו הנכבדים
לבלתי היותם עלי במתאוננים על הגידי להם
האמת, כי האמת יורה דרכו, ולא לכבודי
עשיתי, רק לחזק ידים רפות, וברכים
כושלות אאמץ, ואם המצא ימצא עוד
בזמנינו זה איזה משתדלים ופועלים במעשיהם
ובכספיהם להדפיס ספרי הקדש לא עליהם
יזעף לבי, ואליהם תבוא ברכת טוב :
הנה ידעתם אחי היקרים, כי הרב המחבר

ספר

הקדמה

נפשם, עמהם תמות חכמתם וחכמת ספריהם תתבלע, באין לאל ידם להוציא רגשותיהם היקרות אל המפעל. כי מי ישים לב להעניק להם די מחסורם, ולהחזיק אשיות תקותם בדרכי החיים? איש איש מאחינו בני ישראל ידאג אך לטובת עצמו, ואחיו בן עמו הנאנח והנאנק עזוב יעזוב, לא יזכר ולא יפקד עלי לב לעולם:

תנו נא אחי לבבכם לדעת אם אתם חפצים לדעת, מצויני עמנו מוכרים עתם ועטם בעד ככר לחם, ומאומה אין בידם לאות תודה למעשיהם ולפעולתם, היוכלו לבלות חק למודיהם להשיג בזה מטרה? מדוע לא ישתדלו אחינו בני ישראל לנחות את הבנים ולחנכם על ברכי התורה והאמונה ולהביאם למטרתם לפי השגתם וכשרון נפשם, מדוע הגבירים והעשירים בעם לא יעניקו להם מצאנם מגרנם ומיקבם, כל זאת היא מפני כי השמן לב אחב"י, אזניהם הכבד, ועיניהם השע לבלתי עשות איזה תועלת לחזק ולתמוך הני ברכי דרבנן דשלהי, וכל מגמת נפשם וחיי רוחם שמו רק לעבודה ולמסחר, יומם ולילה המה משוקעים בעסקיהם ומעשיהם, מה

הקדמה

נענה ליום המשפט, וכי יפקוד ה' מה נשיבהו ?

אין גם אחד מאחינו בנ"י שואל עד מתי יהיו מונחים הספרים בקרן זוית ? **אין** איש אשר יתעורר בקרבו רגש תאוה וחשק לדעת את הכתוב בהם ? **אהה !** לחנם התעמלו הרבנים בכל ימי חייהם לדבר נכונה בספריהם בכל חלקי הפרד"ס :

לא להם הפאר והכבוד, שעל ידם לא נשתכחה תורה מישראל ? לא להם הזיו וההדר שבאמצעותם תורתינו וקורותינו וכל ענפי אמונתינו משולבים יחד ?

אחרי הדברים והאמת האלה, טרם אבוא לספר מקורות הספר הזה ומהרב המחבר זיע"א אשר לכבודו הקדשתי את דברי אלה, הנני מבקש מאת קוראינו הנכבדים לבלתי היותם עלי כמתאוננים על הגידי להם האמת, כי האמת יורה דרכו, ולא לכבודי עשיתי, רק לחזק ידים רפות, וברכים כושלות אאמץ, ואם המצא ימצא עוד בזמנינו זה איזה משתדלים ופועלים במעשיהם ובכספיהם להדפים ספרי הקדש לא עלידהם יזעף לבי, ואליהם תבוא ברכת טוב :

הנה ידעתם אחי היקרים, כי הרב המחבר

ספר

הקדמה

נפשם, עמהם תמות חכמתם וחכמת ספריהם תתבלע, באין לא ידם להוציא רגשותיהם היקרות אל המפעל. כי מי ישים לב להעניק להם די מחסורם, ולהחזיק אשיות תקותם בדרכי החיים? איש איש מאחינו בני ישראל ידאג אך לטובת עצמו, ואחיו בן עמו הנאנח והנאנק עזוב יעזוב, לא יזכר ולא יפקד על לב לעולם:

תננו נא אחי לבכם לדעת אם אתם חפצים לדעת, מצויני עמנו מוכרים עתם ועטם בעד ככר לחם, ומאומה אין בידם לאות תודה למעשיהם ולפעולתם, היוכלו לכלות חק למודיהם להשיג בזה מטרה? מדוע לא ישתדלו אחינו בני ישראל לנחות את הבנים ולחנכם על דרכי התורה והאמונה ולהביאם למטרתם לפי השגתם וכשרון נפשם, מדוע הגבירים והעשירים בעם לא יעניקו להם מצאנם מגרנם ומיקבם, כל זאת היא מפני כי השמן לב אחב"י, אזניהם הכבד, ועיניהם השע לבלתי עשות איזה תועלת לחזק ולתמוך הני ברכי דרבנן דשלהי, וכל מגמת נפשם וחיי הוהם שמו רק לעבודה ולמסחר, יומם ולילה המה משוקעים בעסקיהם ומעשיהם, מה

כעכק

הקדמה

י"ב **היה** זהיר בקימת חצות :

י"ג **היה** מעורר השחר כמעט מיום דעתי אותו :

י"ד **היה** תמיד לומד גם בין הדבקים ובהלוכו בדרך נקי
בעל פה ולא הוה פסיק גירסא מפומיה :

ט"ו **היה** מכוין בתפלתו וברכותיו ובקי בחדרי התור' וסודותיה :

ט"ז) **היה** נדיב לב בכל מילי דמיטב ובפרט לדבר מצוה :

טו"ב) **היה** מסתפק בהכרחי ולא היה מעמיס על קופת
הק"ק יצ"ו . ובעת שהיה לו די סיפוקו היה
מחזיר להם מסת נדבת ידם . (כאשר יעידון יגידון נדיבי
עמנו) :

את טו"ב תהלוכות האלה אשר באו בזכרוני כעת התהלך
במישרים :

בן ג"ן שנה נכנס לג"ן האלקים . תנצב"ה :

יגיל ישמח משה במתנת חלקו אשר זכה
עוד והדפיס ס' אחד בחיים חיתו וקרא
לו בשם **שעשוע מצוה** ואחרי מותו
נשארו ספרים רבים , והמה בכתובים :

קמתי אני עמדתי על עמדי השתדלתי
בעזר משדי והוצאתי ס' **חג הפסח**
ז"ל לאורה על ההגדה . עוד אזרתי חיל בס"ד
והוצאתי ס' **תפלה למשה** ז"ל לאורה
והוא חי' תהלים , עוד הרפסתי בבית דפוסי
החדש אשר רכשתי לי בעזה"ית בעיר זו
גרבה יע"א ס' **ידי משה** והוא חי' משלי
אשר נדפס תוך ס' ארחות חיים ז"ל מחדש :

ועתה

הקדמה

ספר זה אשר בשם קראתי **תורת משה** הוא היה ידיד עליון, מבטן ומהריון מתחסד עם קונו, תורת אהיו בלבו, סוב"ר הרז"ם, הלא הוא אדוני אבי החו"ש הדו"מ והכו' עניו כהלל כמהר"ר ר' **משה עידאן** זצוק"ל, ועתה אערכה נא נגדכם קורות ה"ה זללה"ה והנהגותיו בקדש אשר עדיו בזכרוני כעת:

א) **לא** היה אוכל בשר ולא היה שותה יין בימי החול רק בסעודת מצוה:

ב) **לא** היה אוכל פולין בעבור התולעים שיש בהם:

ג) **לא** היה אוכל תמרים הנטמנים איזה ימים בכלי חרס (בעבור התולעים):

ד) **לא** ישתה מים מן הספל בלתי סינון פעם שנית או בכלי זכוכית אחרי ההבטה היטב:

ה) **לא** היה שותה כל מידי דמשכר (רק דבר קל למאד לאיזה רפואה):

ו) **כמעט** לא שהה הערב שמש בלתי טביל' במקוה טהרה או בנהר לעת הצורך בין בקיץ בין בחורף:

ז) **היה** טובל בכל ע"ש וערב יום טוב:

ח) **היה** מתענה כל ימי השובבים והפסקה בהפסק באמצע ימי השבוע:

ט) **היה** עושה תיקון כרת בלילות המסוגלים לזה ובפרט בימי העומר בליל ו':

יו"ד **היה** עושה הפסקה של ל"ו שעות בשנת העיבור:

י"א **כל** ימי הפסח אינו אוכל רק דבר הנשמר ע"י ישראל מתחילתו

תורת משה

חלק ראשון

חידושי תורה נביאים כתובים

פרשת בראשית

סמיכות סוף התור' לתחי' ולכל היד החזק' וכו'. בראשית ברא אלקים וכו'. אפ' כמה שנודע דמילי"מ נודע חידוש העולם ובטל' סברת הטועים המאמינים בקדמות ח"ו. וזהו לכל האותות וכו' אשר שלחו ה' לעשות בארץ מצרים דע"י המופתים ושינוי הטבע נודע שיש לעולם בורא והוא המחדש את העולם וזהו בראשית ברא אלקים:

א"נ אשר עשה משה לעיני כל יש' בראשית ברא וכו'. אפ' כמ"ש רבינו הרמב"ם ז"ל בתשובותיו לאוה"ע הבאים עלינו לומר דמאי אולמיה דמרע"ה ח"ו לנביאם יש"ו ולמ' אין אנו מאמינים לדבריו ח"ו והוא השיב להם תשו' נכונה דמה שמענו למרע"ה אינו מצד האמונ' לבד כ"א ממה שראו עינינו אשר עין בעין הרא' לנו השי"ת

ועינו

הקדמה

ועתה הנה באתי במגלת ספר כתוב ע"י
תורה צוה לנו משה , זה ס' **תורת
משה** אשר יכיל בקרבו חי' תורה ונ"ד
רמזים , דרשות , וסודות , אשר נערך ונסדר
מתוך כתבי ידו ע"י המעתיק הנאמן החה"ש
והכולל כמה"ר ר' **מקיקץ השלי** נר"ו ועל
ידי אחי הקטן ההה"ש והכולל ענותן כהלל
כמה"ר ר' **מכלוף עידאן** נר"ו שניהם יחד
ישאו ברכה מאת ה' ערוכה ושמורה אמן .
ולהיות ס' זה מצוי ביד כל אדם , ספחתי
לו בסופו ס' **שבחי הצדיקים**
והוא סיפורי נוראות בשבחי צדיקי זמננו זה
מקרוב בעי"ת תונס יע"א , הנה כי כן אחי
ובית אבי משכו וקחו לכם ס' זה והביאו ברכה
זאת ל בתיכם , כי בכספו תהיה תקומה ליתר
כיה"ק הנשארים , וזכות הרב המחבר וזכות
הרבנים הנזכרים בשבחי הצדיקים יעמוד לנו
ולכם בבנים ובני בנים , דשנים ורעננים
ותתחזקנה אשיות תורתינו ואמונתנו כימי
עולם וכשנים קדמוניות :

נאם הכו"ח פה אי גרבה יע"א ר"ח מנחם ש'
עטר"ת פ"ז לפ"ג

הצ"י **דוד עידאן** ס"ט

אפ' דזהו כוונת רש"י ז"ל שבתחל' עלה במחשב' לבראתו במדה"ד ר"ל כשיצאו הנקודות שהם חכמ' שהיא מחשבה כאמור ובשבל' להוציא מ"ה וב"ן יצאו כן בתחי' שיהא שם ב"ן שהוא מדה"ד וז"ש רש"י ז"ל לבראתו במדה"ד וראה שאין העולם מתקיים והקדי' מדה"ר ושתפ' למדה"ד לרמוז למ"ש ה' ולא נתקיימו הענפים וכו' עד שחזרו וכו' שהוא שם מ"ה והוא מדה"ד וזהו שקיים והיינו דכתיב ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. א"נ אפ' דכוונת רש"י ז"ל במ"ש ראה שאין העולם מתקיים לרמוז למ"ש ה' דעיקר השביר' הית' בזו"ן והנה נודע דבירור זו"ן הוא ע"י או"א כמ"ש ה' ז"ל וידוע דעולם רומז לזו"ן בסוד אמרתי עולם חסד יבנ' וזהו שכ' רש"י ז"ל שאין העולם דהיינו זו"ן כאמור מתקיים ח"ו וכו' והיינו דכתיב ביום עשות ה' אלהים דהיינו או"א כמ"ש בזוה"ק ארץ ושמים דהיינו זו"ן כנודע וא"ש את"מ והשי"ב:

יקוו המים כ' רש"י ז"ל והקוה באוקינוס וכו' וזה הרמז ש' מקום אחד עם התיבות גי' אוקינוס:

ולהבדיל בין האור ובין החשך. כ' במסר' הבא ואידך ולהבדיל בין הקדש וכו' והובאה להבעה"ט יע"ש מ"ש הוא ז"ל ולעד"ן הרמז במה שאמרו בגמ' הט' שמזכירין מדת יום בלילה ומדת ליל' ביום בברכות ק"ש להודיע שהבור' א' ברא את האור ואת החשך ואין זולתו ח"ו וזהו הרמז ולהבדיל בין האור וכו' ירצה דהי"ל להבדיל בין הזכרת האור להזכרת החשך ולמה אנו מזכירים מדת יום בלילה ומדת לילה ביום לז"א ולהבדיל בין הקדש ובין החול ר"ל כדי לבטל סברת האומרים שיש שתי רשויות בורא אור לבוד ובורא חשך לבוד חלילה והם לכן כוללים שניהם יחד ביום ובלילה להבדיל

ועננו עומד עליהם וגם את האותות והמופתים בעינינו ראינו ובאזנינו שמענו וגו' ש"י מעת' וזהו הרמז אשר עשה משה לעיני כל יש' שראו הכל בעיניהם לא מפי השמוע' מזה ידענו נאמנה כי בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ ואין ממש בדברי המכחישים בזה כגון יש"ו וכיוצא .[שזקף לבינ' והשתחו' לה כדאית' בש' חסרונות הש"ס ע"ש] :

בראשית. אותיות ב' ראשית. שם רמז למשז"ל ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדה"ר וזהו ב' רמז לב' המדות הנז' ונרמז מדה"ד תחיל' בניקוד הב' שהיא שו"א שהוא בגבור' כנודע וא"ש ההי"ב [אה"כ ע' ברש"י ד"ה ברא שכ' והקדים מדה"ר וכו' אל דהכוונ' דהרמז בא על תחי' מחשבתו של הקב"ה ודו"ק :

ברא אלהים וכו' כ' רש"י ז"ל ולא אמר ברא ה' שבתחיל' עלה במחשב' לבראתו במדה"ד ורא' שאין העול' מתקיי' והקדי' מדה"ר ושתפ' למדה"ד והיינו דכתיב ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים עכ"ל אפ"ל דרש"י ז"ל בנועם שיח אמרותיו הקדושי' והטהורי' נתכוון למ"ש ה' בעץ החיים דרוש נקודות פ"א דמכחי' הסתכלות הזה של העינים יצאו הנקודות וכו' וכשו הנקודות הם בחי' המלכי' וכו' עוד כ' שם שהנקודות הם חכמ'. עו"כ בשער שבירת הכלי' פ"ו כשרצ' להוציא מ"ה וב"ן שהם ענפי זו"ן אז נזדווגו ע"ב ס"ג הפנימיים שהם חו"ב מת"ש ואז נבר' העולם במדה"ד ויצא' בת מתחיל' שהיא שם ב"ן ולא נתקיימו וענפים שבחוץ עד שחזרו להזדווג והולידו בן שהוא שם מ"ה מבפנים ובחוץ והוא מדה"ר ונתקיים העולם כמ"ש ז"ל ע"פ ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים ע"כ והנה נודע דמחשב' היא בחכמ' כמ"ש ה' ז"ל והשת'

אפ'

אתמול גרשת את אבא ר"ל בשבת' אתמול שהוא יום ו' גרשת את אב' ולא הוקש' בעיני כלום כי לא ידעתי שהתשו' מועל' וכן אבא בעצמו לא היה יודע דתשו' מועלת לשוב אבל עכשיו אחר שבאה השבת והוברר לו נאמנה דב"ע דילך ומניה מקיל א"כ למה אתה מגרשני הרי יכולני לעשות התשובה ולהתכפר וק"ל:

ויהיו כל ימי אדם וכו' תשע מאות שנה ושלשים שנה וכו' שמעתי משם המפ' ז"ל דהשבעים שנה החסרים מאלף משנות אדה"ר הניחם לשנות כל באי עולם לכן ימי שנותנו בהם שבעים שנה ועפי"ז אפשר לרמוז בפסוק ימי שנותנו בהם שבעים שנה בהם גי' באדם רמז דאלו שבעים שנה שהם שנותנו עיקרן היו באדם הראשון שהוא גי' בהם:

וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום. אפשר דרמז מ"ש ז"ל דמחשבה רעה אין הקב"ה מצרפ' למעשה וזהו וכל יצר מחשבות וגו' ורצה כל העון שהיצר מסיתו במחשבת לבו דווקא ולא במעשה הוא רק רע וכו' ר"ל הוא מיעוט רע שאינו נחשב למעשה רע ועון גמור:

ויקרא את שמו נח לאמר זה ינחמנו ממעשינו וכו' י"ל דתיבת לאמר נראה כמו שפת יתר ק"ו וכבר בזוה"ק הרגישו בזה ועוד י"ל דהנה נח משורש נחה או נוח וינחמנו משורש נחם וא"כ הי"ל לקראתו מנחם ואפ"ל בהקדים מחז"ל כי תיבת לאמר תרמוז על ג"ע וידוע דנח היה עוסק בתיבה מאה שנה קודם המבול כדי שיראו בני דורו ויחזרו למוטב והם לא שמעו לו כמחז"ל והנה העון של דור המבול הוא ג"ע. והשתא אפ' שז"ש ויקרא את שמו נח לאמר. כלומר שזה נח מלאמר שהיא ג"ע דהיינו שלא עשה כבני דורו ג"ע

ושוב

להבדיל בין הקדש ובין החול וק"ל:

אשר בו פרי עץ. איתא במדרש אשר בו פרי עץ פרי עץ הדר. ופי' ה' הכו' ז"ל רמז למאז"ל אילן שאכל ממנו אדה"ר אתרוג היה עכ"ד ז"ל ולע"ד יש רמז למאז"ל דאלו שהה לליל שבת היה ניתר לו אכילת עה"ד וזהו שהיי' לכם יהי' לאכל' ר"ת ליל רמז ש' האמור וק"ל:

ויסגור בשר תחתנה. כ' רש"י ז"ל מקום החתך ע"כ. ואפ' דמלין לגר עולאה יתלל והוא כמ"ש ה' ז"ל דבתקון בחי' הניצוצות באו במקום החתך וגם ידוע דבחי' הניצוצין הם ד' ע"ב גי' רפ"ח כנו' והם מבחי' עסמ"ב כנו' וזהו ויסגר גי' רי"ו ס"ג רי"ו בחי' ג' ע"ב של עסמ"ב ס"ג רמז לבחי' ניצוצי ס"ג שהם ס"ג ועשר מילויו כנו' וזהו שכ' רש"י ויסגר שהם בחי' הניצוצין כאמור אלו באו במקום חת"ך ומה שבחי' ס"ג נרמז לבדו אפ' כי ידוע דבו היתה השביר' ואשת"מ והבי"ב:

לפתח חטאת רובץ אפ' דרך רמז למאז"ל דהיצה"ר אינו מפתה לאדם בתחי' לעשות במזיד אלא מתחילה מטעהו כעין שוגג ואח"כ מפתהו למזיד וזהו הרמז שבא בפ' זה שדרשוהו על היצה"ר ולז"א לפתח של היצה"ר לפתות האדם הוא חטאת ואח"כ רובץ הוא עליו במזיד:

הן גרשת אותי היום. איתא במד' אתמול גרשת את אבא והיו' אתה מגרשני. אפ' לפ' ע"פ מ"ש ז"ל הו"ד להחיד"א זיע"א בסה"ק דכ"ל דמחשבת מוכח דהתשובה מועלת דכ"ע דילים ומלי מקיל ואיתא לרז"ל דאדה"ר ביום שנברא בו באותו יום חטא א"כ לפ"ז מוכח דמאמר קין לפני הקב"ה אתמול גרשת את אבא וכו' ע"כ הענין הזה אחר שבאה שבת היא והג' עתה יבוא על נכון אומרו אתמול

גברו ר"ל אם יש התגבורת ת"ח אז ויכסו כל ההרי' הגבוהים המושלים בעוה"ז :

א"נ והמים גברו וכו' ירצה כשהמים שהם התור' גברו מאד דהיינו שיש כ"א שעוסקים בה הרבה אזי ויכסו כל ההרים הגבוהים ורמז ליצה"ר שנדמה לרשעים כהר גבוה כמשז"ל והיינו משו' שהתורה תבלין ליצה"ר וכמבא שע"י התורה מתבטל כחו וידוע הוא שכל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו כמבא שיש כמה מיני יצה"ר וזהו כל ההרים הגבוהים וגו' :

א"נ ע"פ מה דידוע דע"י התורה נעשה יחוד קבה"ו ומזדווין זו"ן פב"פ וזהו ויגברו המים רמז אל התור' וירבו מאד על הארץ שיש לימוד תורה הרב' ועי"ז ותלך התיבה רמז לשכינה על פני המי"ם שחוזרת פב"פ ואז נותן לה בחי' החסדים הנק' מי"ם :

ועוד הפשט נראה לפ' ויגברו המים וירבו מאד ע"פ משז"ל דמקום שיש ת"ת השכינה שורה שם וז"ש ויגברו המים דהיינו שיש ת"ת הרבה בעולם לכן ותלך התיבה שהוא השכינ' על פני המים ר"ל במקום שיש ת"ת

צוהר תעשה לתיבה אפ' ע"ד נסתר אם בעיני ה' יוכשר דר"ל תמשיך אור ושפע למ' הנק' תיבה וזהו לה"ר ות"א נהור תעשה לתיבה עד שתשתלם בבחי' פרצוף שלם ובבחי' הכתר וזהו ואל אמה רמז לספי' שנק' אומת כסוד אומת המשכן וידוע הוא שהכת'ר בא מהפרצו' העליון לתחתון ממנו וזהו ואל אמה תכלנה מלמעלה ופתח התיבה וכו' תבא והדר מפרש איך נעשית בחי' פרצוף והיינו כמו שנודע דכל ספי' הם' בחי' מלכיות ז"א ובתיקון נעשין לה בחי' יס' שבה וידוע הוא כי המלכות נק' פתח וזהו ופתח התיבה וכו' ירצה הזירו'

המ'

תורת משה

(ושוב קאמר מלתא באנפי נפשה זה ינחמנו) כלומר שאחר היבוא המבול אנו מתנחמים שלא שמענו לו שהיה מחזיר אותנו למוטב :

פרשת נח

ותמלא הארץ חמס כ' במסרה ותמלא הארץ קנאה ותמלא הארץ אותם אפ' עפמ"ש רז"ל דגלו' מצרים היה על אותם נצח"ק של א"ה שנפלו שם כאר"מ ערות הארץ ועי"ז היו ישראל בז"ר ויולדות ו' בכרס אחד כדי שיושלם הבירור ויעלו נצח"ק ויבאו לאור ועתה אפ' שזכ"ה ותמלא הארץ חמס דהיינו אותם נצח"ק שנפלו בקלי' ועי"ז ותמלא הארץ אותם שהיו בז"ר וק"ל :

צהר תעשה לתיבה כ' רש"י ז"ל י"א חלון וי"א אבן טובה וזה רמז לוסר מלא כוא"ו במ"ק בי' חלון וגי' טוב"ה רמז של האמור :

ויהי המבול מ' יום על הארץ וירבו המים וכו' אפשר בהקדים משז"ל דכעון המרגלים בא המרכן וז"ש ויבכו העם בלילה ההוא ליל ט"ב והוקבעה בכיה לדורות וידוע דאין ישראל נגאלים אלא בתורה וז"ש ויהי המבול מ' יום וכו' ויהי לישנא דצערא הוא כלומר הצער והמבול שהוא ל' השקתה הוא מסיבת אותם מ' יום שהלכו לרגל את הארץ וזה גרם גלות השכינה שנק' ארץ ואם ירבו המים שהוא התורה כמשז"ל אז וישאו את התיב' שהיא השכי' כנו' ותרם מעל הארץ :

נמשך לזה מש"כ והמים גברו מאד מאד על הארץ ויכסו ההרים ונקדים עוד מ"ש בר"ק ז"ל ע"ע כי ההרים ימושו שהי' ההרי' על אומ"ע וז"ש והמים גברו

תשובה לכך לא יענש אבל בעוה"ע אין להם תשובה לפיכך יענשו אף על המחשבה משום דכשיחשוב מחשבה אינו מבטלה עד שיוציא מחשבתו לפועל לפיכך ראוי שיענשו אף על המחשבה וידוע שכ' ז"ל דאין ועתה אלא ל' תשובה וז"ש הן ע"א דהיינו שכלם בני נח ולא יש להם תשובה וזהו ועתה לא וכיון שכן לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות ראוים ליענש ומלת לא משמשת לכאן ולכאן וק"ל:

פרשת לך לך

ויאמר ה' אל אברם וכו' איתא במ"ר ויתאו המלך יפיך ליפותך בעולם כי הוא אדוניך והשתחוי לו ויאמר ה' אל אברם וכו' ע"כ נקדים מש"ל טעם ביאת האדם לעוה"ז משום דמאן דאכיל דלאו דיליה בהית לאסתכולי באפיה וכתבו ז"ל דהנשמה למה רוצה לבוא לעוה"ז אלא שנושאת ק"ו מהשכינ' והשת' אפשר דזהו כוונת המאמר ויתאו המלך יפיך וכו' דלעיל מזה כתיב שמעי בת וראי וכו' לרמוז על הנשמה שנק' בת ר"ל שיאמר לה הקב"ה שתבוא לעוה"ז ותשכח בית אביה שהיא עוה"ב וכ"ת ולמ"ל הא לז"א ויתאו המלך יפיך ליפותך בעוה"ז ע"י התורה והמצות ואז ליכא משום האי מאן וכו' והסיבה לזה היא השכינה כמ"ש דאל"כ הנשמה אינה רוצה לצאת ממקומה ולבוא לעוה"ז ולז"א כי הוא אדוניך שהיא השכינ' שעם ישראל א"כ ק"ו לנשמ' ולכן ויאמר ה' אל אברם שהיא הנשמ' ל"ל מארצך וכו':

ואעשך לגוי גדול כ' רש"י ז"ל זה שאומרים אלהי אברהם ואברכה זה שאומרים אלהי יצחק ואגדלה

המ' שהם בחי' מלכיות כאמור שנק' פתח התשובה מבחי' ז"א והשים אותם בלב"ה ר"ל עם הפי' הנ' העקרית שבה וזהו בלב ה' והתכונה עד שתהיה שלימה בכל פרצופיה סוד נר"ן קיצון אמצעי ופנימי וזהו תתחיים שניים ושלישי' העשה וא"ש את"ה והמי"ב :

א"נ ופתח התיבה דהיינו יסוד שבה בלבה תשים דהיינו בחי' החסדים והגבורות שהם כנגד הוי"ה ושקי"ס גי' בלבה עם האותיות במלוי כזה בי"ת למ"ד דל"ת ה"א תחתיים וכו' דהיינו שתשלים לג' פרצופים שבה נה"י חג"ת חב"ד שהם קיצון אמצעי פנימי וזהו תחתיים וכו' ודו"ק כי קצרתי וא"ש המי"ב :

ולא אוסף עוד להכות את כל חי וכו' עוד כל ימי הארץ וכו' הפ' כמאי דאיתא בגמ' דבימי ר"פ היה קולי ב"מ והיתה עצירת גשמים ואמרו על איזה מהם נתפלל תחילה אמר"פ נתפלל על הגשמים וכד יהיב קב"ה שובעה לחיי הוא דיהיב וזהו ולא אוסף להכות וכו' וכמה יודע לכם זה כשנהיה כל ימי הארץ זרע וקציר דהיינו שיהיה שבע בעולם :

שפך דם האדם וכו' כי בצלם אלקי' עשה את האדם ואתם פרו ורבו רמז למשז"ל ג' שותפין באדם הקב"ה ואו"א וזהו כי בצלם אלקים דהיינו הנשמה שהיא חלק אלוה ממעל ואתם אביו ואמו פרו ורבו :

ויאמר ה' אל נ"ח וכו' ועתה לא יבצר מהם וכו' הפ"ל כמשז"ל דבישראל מק"ר אין הקב"ה מצרפה למעשה אבל באה"ע כהפך והק' המפ' ז"ל דמ"ט ישראל מהאומות וכיח"ל דלישראל יש תשובה לפיכך לא יענשו על המחשב' משו' דאפי' חשב אפ' שיתחרט ויעש'

תשובה

כי אשה יפת מראה את הנה נא ידעתי דחמא עמה שכינת' ובג"כ אתרחיץ אברהם ואמר אחותי היא עכ"ל וידוע דהשכי' נק' זאת ועוד נודע דרוה"ק היא לשון שמח' וז"ש והיה ר"ל דאאע"ה שמח שמח' גדולה משום שראה השכינ' עם שרה אשתו דאז לא יכלו המצרים להזיק אות' וזהו שסיים ואמרו אשתו זאת כלומר דזאת שהיא השכינה כאמור עם אשתו ולכן שמח וק"ל :

ויהי כבוא אברם מצרימה ידוע מאז"ל דתיבת ויהי היא לשון צער וידוע שכ' רז"ל דמשום שירד אאע"ה למצרים בלא רשות נשתעבדו בניו במצרים וז"ש ויהי כלומר וי כבוא אברם מצרימ' בלא רשות דעי"ז נשתעבדנו במצרים :

למה אמרת אחותי היא ואקח אות' לי לאש' ועת' וגו' הנה מ"ש לי לאש' הוא מיותר דמי לא ידע דלקיחתו אות' היא לו לאש' גם מ"ש ועת' וכו' הוא משולל ההבנ' דבאמצע שאלתו קודם שישיבנו שו"ד אמר ועת' הנה אשתך קח ולך ואפ"ל דהנ' מצינו גבי אבימלך שאמר לו אאע"ה אחותי בת אבי וכו' וכן נודע מאז"ל דבהיות האדם בדרך ש ידבר עם קרובותיו כגון אחותו וכיוצ' ויתכן שאאע"ה היה נבוך בדבר שאם יאמר שהיא אחותו יתפסוהו דאיך ידבר עמה בדרך דמסתת' כי בבואם יחד בדרך לא יבצר מלדבר עמה ואם יאמר שהיא אשתו הלא יהרגוהו ע"ד אשתו לכן בחר לו לומר שהיא אחותו ותהי לו לאש' ובז' ינצל מב' הצדדים הנז' וכוונתו היא שהיא אחותו בת אביו אך לא בת אמו והם לא הבינו כן ולכן חשבו שאין לקושיא לקושין ואיכ' נחשבת אשתו אכן כאמור ש פרע' ע"ד שרי אשת אברם שהי' אומר לו המלאך כן אגלאי מלת' שהיא אשתו ממש ואיכ' אחותו

וז"ש

והגדלה שמך זה שאומרים אלהי יעקב ע"כ נלע"ד לפרש דבריו ז"ל עד"ה והוא בהקדים מ"ש הרב ז"ל בשער הפסוקים בפ' נ"ל דף י"ז ע"ב וז"ל הצריך לנו דע כי קודם שנולד אברהם לא היה זווג של זעיר עם נוק' לפי שעדין בזמני'ם ההם היה ז"א בן זמן יניקה ולא נכנסו בו המוחין דגדלות ונודע כי אין טיפת מ"ד נמשכת אלא מן המוחין דגדלות וכו' וכאשר נולד אברהם התחיל לעשות התעוררות זווג עליון וכו' והנה גם עתה בימי ג' האבות היה כן כי בזמן אברהם היה עיקר הגדלות המוחין היה במוח החכמה הקרוב אל החסד שהוא אברהם וכל הזווג הנעשה בימיו היה בבחי' החסד בלבד וז"א ואעשך לגוי גדול כי לך לברך שאת' הפי' החסד אעשך לגוי גדול כי הגדל' עתה היא בקו ימין בלבד ואח"ך בזמן יצחק נגדל מוח הבינה שהיא בקו שמאל קרוב אל הגבורה הנק' יצחק ולכן כל הזווגים שבזמנו היו בבחי' הגבורה ואח"ך בזמן יעקב נתקן מוח הדעת ואז נגמרו ונגדלו הג' מוחין והיתה הולדה וזווג גמור עכל"ל ונקדים עוד מ"ש בשהכ"ו בדרושי ר"ה בכונת אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב כי אברהם יצחק ויעקב רומזי' לחג"ת שנתעלו ונעשו חב"ד ואלהי אברהם וכו' הם ג' מוחין שתחלה נכנסו בפנימיות ז"א ואח"ך יצאו בבחי' מקיפין בסוד תפלין ש"ר יעש"ב והשת' אצ' שז"ש רש"י ז"ל ואעשך לגוי גדול זה שאומרים אלהי אברהם ירצה שזהו מ"ש בתפלה אלהי אברהם וכו' דכוונתם היא על בחי' המוחין הנז' וכ"כ כאן כוונת הכתוב היא על אותם הג' מוחין חב"ד כאמור וא"ש את"מ והשי"כ:

והיה כי יראו אותך המצרים ואמרו אשתו זאת אפש"ל עפמ"ש בזה"ק ח"א דפ"ב ע"א הנה נא ידעתי

כי

נחשב לנו כמו מצות הצדק' שע"י אנו נגאלים . א"כ ע"ד
כא חבקוק וכו' וצדיק באמונתו יחיה וזהו והאמן בה'
ויחשבה לו כנגד כל התור' שנק' צדק' . א"כ והאמן בה'
במצות החקיים אז ויחשבה לו לצדק' אף על השכליים :

ויתן לו מעשר מכל ידוע מארז"ל דהמיל' היא מדין
מעשר והשתא אפ' דזה רמז הכתוב ויתן לו מעשר
מכר הנ"ל שהיא המיל' הרומזת ליסוד הרמוז בתיבת כל :

ועפ"י הסקדמ' הלזו שמעתי שפירשו בה"כ כל זאת באתנו
ולא שכחנוך ולא שקרנו בבריתך בהקדים עוד
משז"ל דיש' בגלות הם הפקר והפקר פטור ממעשר וז"ש
כל זאת באתנו בגלות ומהראוי הייני פטורים מן המילה
ועכ"ז ולא שקרנו בבריתך ע"כ :

ומזה למדתי אני עני דהפ' דזו היא בה"כ כישעי' כה
אמר ה' לסריסים וכו' ומחזיקים בבריתי דייקא
הגם שהם הפקר ופטורין מן המיל' כדין מע' ולזה מב"ת
והביאותם אל הר קדשי וכו' :

ויבל לדבר אתו אפ' אם בעיני ה' יוכשר במ"ש ה' ז"ל
בס' הכוונות דרושי פורים דכאשר זו"ן רוצי' לחזור
פב"פ צריך להקדי' בחי' הדורמיט' על ז"א כדי שתעש'
הנסיר' ותוכל לחזור עמו פב"פ וזהו ויבל ל' תאוה וחמוד
מן בלת' נפשי וכן תרגם ירושלמי ויבל שקי' ביום השביעי
וחמיד. לדבר מן ראוה מדברת אתו את ו' ת"ת ור"ל
שרוצים לחזור פב"פ ולהזדווג אז ויעל שקים הייני בחי'
מוחין דאימ' הנק' שקים מעל אברהם סוד ז"א המתחיל
מהחסד מדת אברהם ואחר הסתלקותם מז"א בנו' כפרדי'
מוח בינ' ונבורות שהם קו הגבור' סוד שקים וויורדין
לנוק' לעשות הנסיר' חכמ' וחסדי' שהם קו וחסד סוד
אברהם נשארים אור מקיף על ראש ז"א כמנא שהם כפרדי'
ומסולקים

וז"ש לו פרע' מה זאת וכו' למה אמרת אחותי היא דוקא ואקח אות' לי לאש' ועת' וכו' ירצה שאת' אמרת כן שהיא אחותך ולקחת אותה לך לאש' ועת' אגלאי מלת' שאינה אחותך כ"א אשתך:

ויבחר לו לוט וכו' היינו היצה"ר שבחר להתגרות יותר במי שיש בו גסות הרוח ורם לבבו וזהו את כל ככר גימ' ר"ת הירדן מל' רבנות ושרר' כמו וירד מים עד ים וכדומ' ויסע לוט וכו' שם רמז שהיצה"ר בא לו לאדם בצאתו מרחם אמו וזהו מקד'ם קדמת' בעת לדתו ונפרד מן היצה"ט שאינו בא עד י"ג שנה וזהו ויפרדו איש מעל אחיו שאינם מתלוים וע"ז באדם עד אחר י"ג שנים:

וה' אמר אל אברם דא כשמ' אחרי הפרד לוט דא יצה"ר דע"י מע"ט יתוקן יצה"ר ויהי טוב שא נא עיניך ורא' דא היא נש' כמ"ש הדל"ף ז"ל מן המקום אשר אתה שם דהיינו שתעל' הנש' למקום שחוצב' ממנו והוא כסא הכבוד וזהו צפנ' ונגב' רמז לארבע רגלי הכסי':

והאמן בה' ויחשבה לו צדק' כמ"ש ריש פ"פ למינים כ"מ כמ"ש כנע' אדם בל' רבים אמנם הכוונ' היא שנמלך כ"י עם העשירים לעשות צדק' עם העניים וזהו והאמן בה' שהוא א' ואין זולתו וכ"ת והרי אינ' פ"ע ח"ו כמ"ש כנע' אדם לז"א ויחשבה לו צדקה ר"ל דל' כנע' יחשבה לו על הצדק' כאמור:

א"י והאמן בה' דהיינו שנותן צדק' לעניים ומאמין בה' ית' שהוא נאמן לשלם שכר ויחשבה לו צדקה ע"ד רודף צדק' וחסד ימצ' חיים צדק' וכבוד. ועוי"ל במשז"ל דבשכר האמונ' והקווי יבוא משיח צדקנו בב"א וידוע מש"ה ציון במשפט תפד' ושביה בצדק' וזהו והאמן בה' וכו' ר"ל ע"י שאנו מאמינים בו ית' שעתיד לגאלינו זה

נחשב

ויאמר ה' אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך אפ' כמשז"ל דהנשמה אינ' רוצה להיות בגוף חומרי אמנם ברצותה כי הקב"ה הניח שתי מרומים והשרה שכינתו בארץ נושאת ק"ו בעצמה ויושבת בגוף וידוע מ"ש ה' רפ"ל ז"ל דעי"ן כנוי לנשמה וז"ש ויאמר ה' היא השכינ' כנודע אם נא מצאתי חן בעיני"ך היא הנשמה חלק אלוה ממעל ור"ל אם יהיה לי מציאות חן בפני הנשמה ותהיה רוצה לשכון בקרבי ה"ד אם לא תעבר מעל עבדך שלא תעלה לשמים ותשרה עמנו בארץ וק"ל:

ואקחה פת לחם וסעדו לבכם אחר תעבורו וכו' אפ' כמאי דאיתא במס' קדושין דכ"ט ע"ב אמר ר"י אמ"ר הלכה אדם נושא אשה ואח"ך ילמוד תורה ר' יוחנן אמר ריחים בצוארו ויעסוק בתורה ומסיים הש"ס ולא פליגי הא לן והא להו ופירש"י ז"ל הא לן לבני בבל שהיו הולכין וגורסין וכו' בא"י וכו' אין צרכי הבית מוטלת עליהן נושא אשה דהוא בלא הרהור ואח"ך וכו' ע"כ וידוע דהאשה נק' לחם כמשז"ל ע"פ כי אם הלחם והשתא אפ' שז"ש ואקחה פת לחם כלומר אחר שתקח אשה הנק' לחם כאמור אז יהיה לבכם למחסה ולמסתור מהיצה"ר הנק' לב וז"א וסעדו לבכם אחר תעבורו לאי' ללמוד תורה כמ"ש רש"י ז"ל כי ע"כ עברתם על עבדכם ר"ל דע"י שתקחו אשה תהיו ממעל ליצה"ר שלא ישלוט בכם ומן השמים יעזרוכם ויסכימו עמכם וז"ש ויאמרו מן השמים כן תעשה כאשר דברת וק"ל:

ויאמר הנה הואלתי וכו' ויאמר לא אשחית בעבור העשרים אפ' כמ"ש במדרה"נ דאברהם רומז לנש' וידוע דב"ד ש"מ אין מענישין אלא מעשרים שנה

וז"ש

ומסולקים זמ"ז וזהו ג"כ פי' ויעל אלהים מהם הגבורות כאמור מעל אברהם סוד החסדים וא"ש את"מ והבי"ב :

א"נ ויכל לדבר אתו כנז' אז ויעל אלהים בחי' הדינין מעל אברהם הנש' שבגוף שנסתלקו מהם הדינין ונתבררו וא"ש את"מ והבי"ב :

א"נ ויכל לדבר אתו כנז' אז ויעל אלק'ים שהוא דין מעל אברהם שהוא החסד דהיינו שנתבסמו ונתמתקו הדינין והיו בסוד חסדים :

א"נ במה שנודע דבעת הזווג כרוזא נפיק וכו' בסוד ויצא עשו תחלה וזהו ויעל אלק'ים מעל אברהם :

א"נ במה שנודע דיש זווג כשהם שוים בקומתם וזהו ויעל אלק'ים שהיא המ' כנודע מעל אברהם שהוא החסד הא' שבק' אברהם והיינו שהמ' תעלה מעל החסדי' ותהיה כג"ר שבו שהם הם שוי' בקומת' ודו"קוא"ש והבי"ב :

א"נ י"ל עוד ע"ד הפשט במה שנודע דהעוסק בתורה השכינה שורה עליו האמנם אין הגוף מרגיש בדבר הזה אלא הנשמה וידוע הוא דשם אברהם רומז לנשמה וא"ש ויכל לדבר אתו ירצה שהשלים הת"ח מלדבר בדברי תורה הרמוזה בוי"ו שבשם כנו' וזהו אתו את וי"ו אז ויעל אלק'ים השכינה מעל אברהם היא הנשמה כאמור שהיא המרגשת בדבר זה :

פרשת וירא

וירא אליו ה' באלני ממרא כ' רש"י ז"ל הוא שנתן לו עצה על המילה לפיכך נגלה עליו בחלקו ואפשר לרמוז כי באלני בי' מילה ח' לרמוז אל האמור והיינו מילה שנתנה בשמיני :

ויאמר

ויאל עשו השדה וא"ש את"מ והאי"כ :

ויעל לוט מצוער וישב וכו' כי ירא לשבת וכו' אפש"ל
עפמ"ש דהענוו נעש' מרכב' לשכינ' ואין יצה"ר
שולט בו וידוע דלו"ט רומ"ז ליצה"ר כמ"ש בזוה"ק והשתא
אפ' שז"ש ויעל לוט דהיינו היצה"ר כאמור מצוער ממי
שהוא עניו ומצער ומקטין עצמו ולקבל דיכא וישב בהר
דהיינו סגאה שהוא שולט עליו וזה רמז בהר גי' גאה
במ"ק וכ"ת ולמה אינו שולט על הענוו לז"א כי ירא
לשבת בצוער משום שהוא מרכבה לשכינה :

ועתה השב אשת האיש כי נביא הוא י"ל דמאי כי
נביא הוא דמשמע הא אי לאו נביא הוא לא
ישיב ואפ' ע"פ מרז"ל הוב' במד' הלא היא ברכת דכתי'
אבימלך אמר בתם לבבי ובנקיון כפי והמלאך השיבו בתם
לבבך דוקא משום דהוא רוצה ליגע והמלאך אינו מניחו
ולז' לא אמר לו נקיון כפים משו' דשקר ענה וידוע דאין
ועת' שא ל' תשו' והשת' א"ש דלא יחשוב דיעש' מה שלבו
חפץ ולא ישיבנ' שיו לז"א כי נביא הוא ויודע אם טהור'
היא אי לאו וז"א ועת' שהיא ל' תשו' כאמור דהיינו
שיעש' תשו' על העבר ויתחרט שלא יגע בה כלל דזה
עיקר התשו' וק"ל :

גרש את האמה הזאת וכו' אית' במ"ר כיון שראת' שרה
שמשה לא נכנס לא"י אמרה גרש את האמ' הזאת
אפ' ע"פ מ"ש רז"ל דאלו נכנס משרע"ה לא"י היה בונה
ב"ה ולא יחרב לעולם וז"ש כיון שראתה שמשה לא נכנס
לא"י א"כ ב"ה יחרב ח"ו ולכן אמרה גרש האמה הזאת
וכו' שעתיד לצאת ממנו בנים משחיתים :

ובסגנון אחר אפש"ל עפמ"ש האיד"א זיע"א בספה"ק
מד"ק דמרע"ה הוא מצטער עמנו בכל

וז"ש הנה נא הואלתי ר"ל דהכנס' אומרת לפני הקב"ה כשהיא בת עשרים שנה הנה נא הואלתי לדבר ע' ה' ר"ל עכשיו שהואלתי לדבר מענייני ה' דהיינו התורה והמצות והיא יריאה שמה תפגם על הקודם ולזה אומרת אולי ימצאון שם עשרים והקב"ה משיב לה לא אשחית בעבור העשרים :

וילך ה' כאשר כלה וכו' אפ' במה שידוע דלצורך הזווג באים לז"א המוחין ואז נעשה בן עשר ספירות דמתעלים חג"ת ונעשים חכ"ד ונה"י נעשים חג"ת כנו' וידוע דחג"ת נק' אבות ואחר הזווג מסתלקי' המוחין וחוזר לקדמותו כנו' בדרושי העמידה והיינו בחינת חג"ת שעלה כנז' ובאו כבחינת המוחים כנז' ועתה נסתלקו משם ואז חזרו למקומם וזהו ואברה"ם ש"ב למקומ'ו וא"ש השי"כ :

השמש יצא על הארץ וכו' אפ' כמ"ש במד' הנעלם דלוט רומז על היצה"ר ורש"י ז"ל בפי' קהלת כ' ע"מ שה"כ עד אשר לא תחשך השמש בלאתו שהוא ז"ל פי' דהיינו עד אשר לא תחשך הפרחת של אדם דכשאדם בקטנותו הפרחת שלו תמים מהירה וגו' נמצא דמלת השמש רומזת לפרחת וידוע מ"ש רז"ל דהיצה"ר לפתח חטאת רובץ דהיינו מילדותו של אדם הוא יושב עמו' משא"כ היצה"ט אינו בא עד אחר י"ג שנים וז"ש השמש יצא על הארץ דהיינו משעה שיצתה פרחתו של אדם מבטן אמו ולוט שהוא יצה"ר בא לנער את האדם וזהו מלת נוערים :

ועד כשתר אפש"ל השמ"ש ז"א יצא על הארץ מ' והכוונה דיש יחוד קבה"ו ואז עי"ז ולוט שהוא יצה"ר והסט"א כ"א נער"ה דהיינו שיש להם נער בסוד

ויצא

ולא עשו הסרה וא"ש את"מ והוי"ב:

ויעל לוט מצוער וישב וכו' כי ירא לשבת וכו' אפש"ל עפמ"ש דהעניו נעש' מרכב' לשכינ' ואין יצה"ר שולט בו וידוע דלו'ט רומ'ז ליצה"ר כמ"ש בזוה"ק והשתא אפ' שז"ש ויעל לוט דהיינו היצה"ר כאמור מצוער ממי שהוא עניו ומצער ומקטין עצמו ולקבל דיכא וישב בהר דהיינו שגאה שהוא שולט עליו וזה רמז בהר גי' גאה כמ"ק וכ"ת ולמה אינו שולט על העניו לז"א כי ירא לשבת בצוער משום שהוא מרכבה לשכינה:

ועתה השב אשת האיש כי נביא הוא י"ל דמאי כי נביא הוא דמשמע הא אי לאו נביא הוא לא ישיב ואפ' ע"פ משרז"ל הוב' במד' הלא היא ברכת דכתיב' אבימלך אמר בתם לבבי ובנקיון כפי והמלאך השיבו בתם לבבך דוקא משום דהוא רוצה ליגע והמלאך אינו מניחו ולז' לא אמר לו נקיון כפים משו' דשקר ענה וידוע דאין ועת' שא ל' תשו' והשת' א"ש דלא יחשוב דיעש' מה שלבו חפץ ולא ישיבנ' שיו לז"א כי נביא הוא ויודע אם עהוד' היא אי לאו וז"א ועת' שהיא ל' תשו' כאמור דהיינו שיעש' תשו' על העבר ויתחרט שלא יגע בה כלל דזה עיקר התשו' וק"ל:

גרש את האמה הזאת וכו' אית' במ"ר כיון שראת' שרה שמשה לא נכנס לא"י אמרה גרש את האמ' הזאת אפ' ע"פ מ"ש רז"ל דאלו נכנס משרע"ה לא"י היה בונה ב"ה ולא יחרב לעולם וז"ש כיון שראתה שמשה לא נכנס לא"י א"כ ב"ה יחרב ח"ו ולכן אמרה גרש האמה הזאת וכו' שעתיד לאת ממנו בניס משחיתים:

ובסנגון אחר אפש"ל עפמ"ש האריז"ל זיע"א בסה"ק מד"ק דמרע"ה הוא מצטער עמנו בכל

וז"ש הנה נא הואלתי ר"ל דהשכינ' אומרת לפני הקב"ה כשהיא בת עשרים שנה הנה נא הואלתי לדבר אל ה' ר"ל עכשיו שהואלתי לדבר מעניני ה' דהיינו התורה והמצות והיא יריאה שמא תענש על הקודם ולזה אומרת אולי ימצאון שם עשרים והקב"ה משיב לה לא אשחית בעבור העשרים :

וילך ה' כאשר כלה וכו' אפ' כמה שידוע דלצורך הזווג באים לז"א המוחין ואז נעשה בן עשר ספירות דמתעלים חג"ת ונעשים חב"ד ונה"י נעשים חג"ת כנו' וידוע דחג"ת נק' אבות ואחר הזווג מסתלקי' המוחין וחוזר לקדמותו כנו' בדרושי העמידה והיינו בחינת חג"ת שעלה כנז' ובאו בהם המוחים כנז' ועתה נסתלקו מהם ואז חזרו למקומם וזהו ואברה"ם ש"ב למקומ'ו וא"ש הטי"ב :

השמש יצא על הארץ וכו' אפ' במ"ש במד' הנעלם דלוט רומז על היצה"ר ורש"י ז"ל בפי' קהלת כ' ע"מ שה"כ עד אשר לא תחשך השמש בלאתו שהוא ז"ל פי' דהיינו עד אשר לא תחשך הפרחת של אדם דכשאדם בקטנותו הפרחת שלו תמים מהירה וגו' נמצא דמלת השמש רומזת לפרחת וידוע מ"ש רז"ל דהיצה"ר לפתח חטאת רובץ דהיינו מילדותו של אדם הוא יושב עמו משא"כ היצה"ט אינו בא אלא אחר י"ג שנים וז"ש השמש יצא על הארץ דהיינו משעה שיצתה פרחתו של אדם מבטן אמו ולוט שהוא יצה"ר בא לצער את האדם והוא מלת נוערה :

וע"ד נסתר אפש"ל השמ"ש ז"א יצא על הארץ מ' והכוונה דיש יחוד קבה"ו ואז עי"ז ולוט שהוא יצה"ר והסט"א כ"א לצער"ם דהיינו שיש להם לצער בסוד

ויצא

וה' המאציל העליון ברך את אברהם הנז' בכל האצי' שהוא מתפשט בכלם כאמור וא"ש את"מ והסי"ב:

ויקח האיש נזם זהב וכו' כ' רש"י ז"ל כנגד שקלי בנ"י ושני צמידים כנגד שני לוחות הברית עשר' זהב כנגד עשרת הדברות ע"כ והוא ממר"ר וקצ' דהשוכחה לזה מסוף הענין דכתיב ואשא אותה וכו' ואשים הנזם על אפה וכו' רש"י דהט' שהיג' הסדר כדי שלא יתפסוהו איך נתן עד שלא ידע מי היא וי"ל ודילמא נתן לה בשביל טובת הכלה שעשתה עמו אך אמנם עפ"ה שנתן לה כמנין ובמשקל דכוון על האמור א"כ לא נתן לה לשם סבירות אלא שכוונתו לקחתה לאשה וא"כ ודאי שימלאו מקו' לתפוס עליו אם לא ישנה הסדר:

ויהי כראות את הנזם וכו' המולה על הענין אפשר דהכוונה כמ"ש רש"י ז"ל כפ' זה נתן עיניו בממון וכו' יע"ש וז"ש וירץ וכו' המולה והסיבה לזה על הענין ר"ל בעבור שנתן עיניו בממון:

פרשת תולדות

ואלה תולדות יצחק בן אברהם וכו' כ' רש"י ז"ל יעקב ועשו האמורים בפרשה וכו' דק"ל איך אמר ואלה בוא"ו והוא מוסיף על הראשונים שהם בני ישמעאל לז"א יעקב ועשו וכו' ולגבי עשו כ' ואחי ועפ"ז יתישב מה שסיים הכ' אברהם הוליד וכו' ונקדים עוד מה שאז"ל ביצחק יקרא לך זרע ולא כל יצחק והו"ל ל' מוסיף על הראשונים כנז' וש"ת דגם לגבי יעקב נאמר כן ח"ו לז"א אברהם הוליד את יצחק ונאמר לו ביצחק ולא כל יצחק והיינו יעקב א"כ ליכא לספוקי לגבי יעקב ח"ו

ריחא

גלות ע"ש וכבר הקדמנו דשו נכנס לא"י היה בונה ב"ה ולא יחרב לעולם וא"כ לא יהיה לו צער לעולם כי לא יהיה שום גלות וז"ש גרש את האמה הזאת וכו' כי הוא גורם צער למרע"ה ק"ו:

א"י ע"פ משז"ל בטעמו של מרע"ה שלא נכנס לא"י כדי שיבואו עמו דור המדבר כמ"ש ויתא ראשי עם א"כ מוכח מזה וידעו כאמנה דישראל ודאי יש להם תקומה ועתידין ליגאל והרשעה כלה לא תקום לעולם ולכן שרה אמנו ברוח קדשה דברה גרש את האמה הזאת וגו' כיון שראתה שמשה לא נכנס לארץ שמזה מוכח דיש תקוה ואחרית ולכן אמרה גרש וכו' כי לא ירש בן האמה הזאת עם בני וכו' דהיינו שלא תהיה לו ממלכות קיימת אלא לזרע יצחק דוקא:

פ' חיי שרה

ואחרי כן קבר אברהם וכו' כ"ן נימ' אדם וחוה שם רמז למאי דאיתא בזוה"ק ואחרי כן בתר דקבל עליה אברהם לאלפא זכו בל אדם וחו' וכו' יעש"כ:

ואברהם זקן וכו' אפ' אם בעיני ה' יוכשר כמה שראיתי בס"א כ"י לאחד מן קמאי כדור שלפני תנינו כמהר"ר פינחס סעדון זיע"א שכתב משם רבינו האר"י זלה"ה דאברהם רמז לא"ק וידוע הוא דא"א נק' בשם א"ק גם נודע דא"א מתפשט בכל עולם האצי' ומתלבש בתוך כלם ואינו נגלה ממנו אלא ג"ר וז"ש ואברהם היינו א"א שנק' א"ק זקן הוא הזקן והראשון שבעולם האצי' ואינו נגלה אלא בבחי' ג"ר בי' ב"א בימים הם הספירות הנק' ימי כסוד ז' ימי בראשית וה'

יספד כראוי ואם כן למה זה לי בכורה :

אתה עתה ברוך ה' בהקדי' מ"ש רז"ל דקודם כל מצוה וברכה ולימוד תורה וכיוצא צריך להרהר תשובה והנה נודע דאין ועתה אלא לשון תשובה וראיתי להחיד"א דאף תיבת עתה רומזת לתשוב'. וז"ש אתה עתה ר"ל אתה כ"א צריך לשוב בלבך בתשו' הרמוז בתיבת עתה כאמור ואח"ך ברוך ה' ר"ל שתברך ברכ' או תעשה מצוה :

עקב אשר שמע אברהם בקולי אותא בב"ר עפ"ז דקיו' אאע"ה עירובי תבשילין וע' בעה"ט ז"ל ולי אני אפ' לרמוז עק'ב נוט' קיים עירוב בשול :

ועתה בני שמע בקולי אפ"ל דרך דרש ורמז עפמ"ש לעיל מהה שמפז"ל אין ועתה אלא לשון תשו' וכ' ז"ל דמהתשו' מוכח שאנו בני' ועו"כ דאין יש' נק' בנים אלא בזמן שעושין רצ"מ והשתא אפ' שז"ש ועת' בני כלו' דמעת' שהיא התשו' מוכח שאתה בני וזה דוק' כשתשמע בקולי לאשר אני מצוה אותך :

ויהי עשו בן ארבעים שנה ויקח אשה וכו' אתמר הה"ד יכרסמנ' חזיר מיער וכו' כך עשו עד מ' שנה צד נשי אנשי' ומענ' אותן וכיון שהגיע למ' שנה דימה עצמו לאביו אמר מה אבא נשא ן' מ' אף אני כן ע"כ. ואפ' שזה כ"ה ויהי עשו בן ארבעים שנה ויקח אשה את יהודית דלכאורה יקשה. דהול"ל ויקח את יהודית אבל עפ"ה ניחא ויקח אשה כלומר דמקודם לכן לקח כמה נשים אבל עכשיו הוא שלקח את יהודית משא"כ כיל"א ע"ה דכ' ביה בקשתו את רבקה כלומר עכשיו הוא שלקח אבל קו' לכן לא נשא שום אשה :

ויאמר הלוא אצלת לי ברכה שמעתי מעע"ך אבא

מאחי

דיהא הוא מוסיף על הראשונים :

א״נ י״ל היום הב׳ אברהם הוליד את יצחק ע״פ מה שידוע דכפי מחשבת האב בשעת הזווג כן נולד הבן דאם מחשבתו היתה קדושה כן הבן ימשך לו נשמה קדושה וידועה ההפכים אחת היא והשתא לגבי יצחק אבינו ע״ה יש מקום לומר ח״ו דמחשבתו לא היתה קדוש׳ מאחר שיצא ממנו עשו אבל כמה שהוא בן לאותו צדיק אאע״ה ראש המאמינים והתמימים ודאי הוא שהוא צדיק גמור ומה שיצא ממנו עשו הוא לאיזה ט׳ נודע אצלו יתעלה וכמ״ש לגבי ישמעאל וז״ש ואלה תולדות יצחק בן אברהם והם יעקב ועשו וא״כ יש מקום לטעות ולז׳ שיצחק ח״ו אינו טוב לזה היום אברהם הוליד את יצחק:

ויאמר ה׳ לה שני גוים בבטנך כ׳ רש״י ז״ל אלו אנטונינוס ורבי ואפ׳ לרמוז דהנה תיבות לה שני גוים וכ״ת של בבטנך עולים ג׳ אנטונינוס ורבי:

ויאמר עשו אל יעקב הלעיטיני נא מן האדום האדום הזה הנה ר״ת עם תיבת הזה עולי׳ בגי׳ חרב ע״ה ואפ׳ דהרמז בה למ״ש החיד״א זיע״א בסה״ק מר״ק מע׳ ח׳ אות ט״ז דעשו מכר את הבכורה ליעקב בחרב של אדה״ר וגו׳ ונתנה ליצאע״ה ויצאע״ה נתנה ליעאע״ה וכשהולך עשו להלחם עם נמרוד מכר לו הבכור׳ באותו חרב עכ״ל בקיצור וא״ש זה בא הרמז דר״ת חרב כאמור. (בזה הדיבור הוצרכתי לשנות הלשון כפי הנלע״ד והמבוקר יבקר):

ויאמר עשו הנה אנכי הולך למות ולמה זה לי בכורה שמעתי מא״א כר״ו שפי׳ בזה דרך צחות דאם מת גדול שבבית אין מספידין אותו כראוי הא לאו הכי יש הזק לבני הבית ב״מ וז״ש הנה אנכי הולך למות ולא יספד.

מורס וז"ש והנה אנכי שהוא השכינה עמך בגלות ועי"ז ושמרתיך מאוה"ע בכל אשר תלך בתוך הגולה והשבותיך אל האדמה הזאת ואעשה למען שמי:

ושבתי בשלום אל בית אבי כ' רש"י ז"ל שלם מן החטא שלא אלמד מדרכי לבן ואפ"ל כי הנה בשלום גי' חטא כמ"ק (אל כמו לא שאשוב בית אבי בלא חטא):

ובעיקר הפי' י"ל עד"ה ע"פ מ"ש רבינו האר"י ז"ל דבחי' זווג אב"א הוא שזו"ן עולים לאו"א ושם מזדווגים וזה בעבור שיש פחד מן החי' ואינם יכולים לחזור פב"פ ולהזדווג במקומם ולכך עולים לאו"א ושם מזדווגים ולכך נקרא זה הזווג אב"א כיון שאינם יכולים לחזור פב"פ ולהזדווג במקומם כאמור והנה נודע דמוחין דגדלות הם הויו"ת ומוחין דקטנות הם אלקי"ם גם נודע דהפנים הם בחי' הויו"ת והאחורים הם בחי' אלקים וז"ש ושבתי בשלום דהיינו היסוד הנק' שלום ור"ל בשביל הזווג שהוא ע"י היסוד הוצרכתי לשוב אל בי"ת אב"י או"א וזהו הוא בזמן שלא יש לו בחי' הויו"ת שהם הפנים אלא בחי' אלקים שהם האחורי' וזהו והיה ה' וגו' ר"ל שמה שהוא בחי' ה' עתה הוא לי לאלקים:

א"נ במה שנוד' דע"י הזווג נמתקי' הגבו' הנרמזי' בשם אלקים וז"ש ושבתי וכו' כאמור ועי"ז והיה ה' לי למתק הגבורות וזהו לי לאלקים:

א"נ במה שנודע דבגדלו' המוחין הם בחי' הויו"ת ובקטנו' הם בחי' אלקים כאמור גם נודע דבגדלו' מתעלי' חג"ת ונעשי' חב"ד שהם בחי' או"א שבפרצוף ז"א וז"ש ושבתי בשלום אל בית אבי דהיינו סו"א שהוא בחי' יעקב אומר כן כשאני בבחי' הגדלות אז פרצופי שמתחיל מבחי' חג"ת ישוב אל בית אב"י שהוא פרצוף

תורת משה

מאדי כר"ו שהיה אומר דרך רמז הלא כותרי' הברכו' ליעק' אחי אלא אותיו' א' ול' גי' הוי"ה ואדנו"ת והאותיות ל"ת הנשארות רמז לפ' ר"ל יעקב יקח הברכו' ויהיה עמו שם הויה ואדנות ופ' דהיינו חלק עשו וזה רמז תיבת לי ר"ל ל"ת לי ולא יש לו חלק בשכינה וז"ש ברכה כוע' בר כ"ה ר"ל חוץ מכה שאין לו חלק בה :

ואל שדי יברך אתך וכו' והיית לקהל עמים אפ' דיל"א ע"ה ידע ריע"א ע"ה עתיד להוליד י"ב שבטים וזה רמז לקהל במ"ק גי' י"ב :

פרשת ויצא

ויצא יעקב וכו' מה כתיב למעלה מן הענין וילך עשו וכו' ויקח את מחלת וכו' אפ' במה שידו' דכשיש חסרון מעשה ב"א למטה אז גורמים יחוד קבה"ו ומשם יושפע שפע בכל העולמות והסט"א תשאה שממה וכל קבל דכא כשאין חסרון מעש' בסוד המלאה החרבה ויהיה אז חרון אף בעולם ח"ו וז"ש וילך עשו הוא הסט"א ויקח את מחל"ת הסיבה לזה הוא ולא יעק"ב מבא"ר שב"ע דהיינו שלא יש יחוד ח"ו מסיבת החטא כנז' ועי"ז וילך חרנה חרון אף בעולם ח"ו כ"מ אבל כשויפגע במקו"ם מ"י ויל"ן שם וכו' אז והנה ה' סוד המוחין דגדלות נצב עליו וכו' והנ' אנכי עמך ושמרתך וכו' וא"ש את"מ והסי"ב

והנה אנכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך ידוע משז"ל דע"י שהשכינה כ"י עמנו בגלות מובטחי' אנו להגאל דכ"י יעשה למען שמו עו"כ ז"ל דהלמלא שהשכינ' עמנו בגלות א"א להתקיים אפי' שע"א כפני אה"ע וכמ"ש המגיד היא שעמדה לאבותינו ולנו וכו' והקב"ה מצלנו

מידם

מרפיס סעס בלרקות ועתס אפ' שזו"ה דכשראס הקב"ה שוע"ה ע"ה הרבה בלרקה ואמר וכל אשר תתן לי וכו' מעין הונאה השיבו הקב"ה בשביל זה אני נותן לבניך ימ"ת דהיינו שימחלו להם העונות בשביל הלרקה שהרבית א"י דרמז לו שגם הם יעשו כמוך שירבו בלרקה בעשרת ימי תשובה ויתכפרו להם עוונותיהם :

וקרוב לזה אפ"ל עפמ"ש ה' הגו' ז"ל במע' הנזכר דהסב בתשובה לריך ליתן לדקה ועתה אפ' שזה שאמר בשביל זה אני נותן לבניך עי"ת דהיינו שרמז לו דאם ישראל רוצי' לעשו' תשובה לריכי' ליתן לדקה :

ודרך דרש אפש"ל ע"פ מ"ש ה' הגו' שם דהלדק' מורה שיש לנו דין בניס כמ"ש פ"ק דבתרא ותשובה היא מרין בניס דאב שמחל על כבודו כבודו מחול ועתה אפ' שז"ש כשאמר יעאע"ה וכל וגו' עשר אעשרנו דהיינו שרולה ליתן לדקה דמשם מוכח שאנו בניס לכך הקב"ה בשרו שיתן לישראל ימ"ת שהיא מרין בניס דאב שמע"כ כ"מ וק"ל :

ויאמר להם השלום לו וכו' והנה רחל בתו באה עם הלאן י"ל דתיב"ת והנה רחל בתו נראה שבעת יתר ק"ו אבל אפ' דכוונת שאלת יעאע"ה לידע אם לבן יש לו בנות לקיים מלות אביו ולקחת לך משם אשה מבנות לבן אחי אמך והם השיבוהו ע"פ שאלתו כי הנה נודע דתיבת שלום רומזת ליסוד ועתה אפ' שז"ש ויאמר להם השלום לו כלומר אם יש לו בנות שע"י אני מתקן מדת היסוד והשיבו לו שלום וראיה לזה והנה רחל בתו וכו' :

ויגל את האבן ב' כמס' ויגל את האבן ויגל כבודו אפ' בהקדים מאז"ל דהעניו נעש' מרכב' לשכינה וז"ש

חכ"ד שלי כנז' וזו והיה ה' בחי' המוחין יהיה לי תמורתי (בחינת) אלקים שהיה מקודם וזהו לאלקים :

א"נ כמ"ש ה' ז"ל הז"א דעיבור ה' הוא בחי' חכב"ת ועוד כודע המוחין דקטנות הם בחי' אלקים וכ' ה' תולדות אהרן ומשה כו' משם ה' ז"ל דהיסוד נק' כה"י ע"ש דף ל"ד ח"ש ושכבתי בשלום הוא היסוד כנו' והיינו כה"י כאמו' אל בית אבי דהיינו אמא כמ"ש בשעה"כ ד"א ע"א בדרושי תפלין כי אמא בית לאבא והכוונה בבחי' עיבור במעי אמא כי אז אני בבחי' חכב"ת כאמור ואז והיה ה' שהוא מוחי' דגדלות כנו' עתה הוא לי לשקים וק"ל :

א"נ כמ"ש מו"ה בהקדמת רחובות הנהר דקי"ח ע"א וז"ל עוד דע כי עדיין אין זעיר לא בחיה ולא בנשמה רק ט"ס גמורות אך בשעולה להיות ללם שבו גם מא"א אז יקנה גם יחידה ואז יושלם כי"ם גמורות וע"ז נאמר ה' הוא האלקים שהם אריך וזעיה כנו' ואז זעיר יגדל כל לרכו ויהיה אריך עכ"ל וז"ש ושכבתי בשלום אל בית אבי הכוונה כו' דז"א שהוא בחי' יעקב כך אומר כשאשוב בשלום אל בית אבי דהיינו שאקח ללם מאבא עדיין איני חסר אלא הבחינה שע"י א"י שבחינתו הוא שם אלקים אהיה נק' ש"ס ה' וזהו והיה ה' לי לאלקים ירלה לבחי' שקים שהיא בחינת' תהיה לי לש"ס ה' וא"ש את"ש והי"ב :

וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך איתא במד' הובא להרד"א בשם ה' אהבת דוד בשעה שאמר הקב"ה וכל אשר תתן לי וכו' א"ל הקב"ה הנני נותן לבניך עשרת ימי תשובה עכ"ל ולריך ביאור ואפ"ל לפי פשוטו ע"פ מ"ש החיד"א ז"ל בס' הק' ד"ל מ"ע ג' או"ח דההלדקה לריך לעשות יותר בתשרי וכמ"ש הרמב"ם ז"ל דביוה"ד ימ"ת מרבים :

לבן ויעאע"ה ע"י שטרח ורעה את הצאן הוציאם אל
הקדושה וזהו רמז את צאן לבן המותרת גי' ח'י נשמו'ת
ש'ל ישרא'ל בדקדוק ר"ל שיעאע"ה רעה וכו' בשביל
קיום וחיות לנשמות של ישראל:

ועפ"ז יתישב מש"כ ויברח יעקב שדה ארם ויעבד
ישראל באשה ובאשה שמר ונקדים עוד מחז"ל
דאשה כנוי לנשמה וידוע דישראל נקראו בשם אש"ה וז"ש
ויעבד ישראל באשה ר"ל דבתחלה עבד בשבי' רחל ולאה
ואח"ך ובאשה שמר ר"ל בשביל אשה שרומזת לישראל גם
לנשמה לזה שמר ר"ל רעה את הצאן כמ"ש אשוב' ארעה
צאנך אשמר:

שוב אל ארץ וכו' ואהיה עמך בהקדים מ"ש החיד"א ז"ל
ביוסף לחק מה שמחז"ל דכל הצרות שאירעו
ליעאע"ה כדי שלא יתגאה על עשו וידוע דהעניו נעשה
מרכב' לשכי' ואינו חוט' במחז"ל וה' עמו והוא קוט' ?
וז"ש שוב אל ארץ אבותיך וכ"ת שאתה ירא שמא תתגאה על
עשו לז"א ואהיה עמך שהשכינ' עמך ולא תחטא:

ותען רחל ולאה ותאמרנה לו וכו' הלוא נכריות
נחשבנו לו כי מכרנו וכו' כי כל העושר אשר
הציל אלהים וכו' שמעתי מא"מ נר"ו שהיה מדקדק
בכתובים הללו דל"ל לרחל וללאה לענות אותו אלו הדברים
העוד לנו הלוא נכריות ועוד מאי קאמרי כי כ'ל העשר
וכו' אם על העשר שהוא שכר יעקב פשיטא דשלהם
הוא ופירש עפמ"ש האר"י ז"ל דרחל ולאה הם שני טפות
של הקדושה אשר נפלו בקלי' ויעקב הוציאם משם וכתב
החיד"א ז"ל ג"כ דנשמות של יש' היו מגולגלות בצאן
לבן וטרח יעקב להוציאם משם ע"י לקיחת הצאן וז"ש
ותען רחל ולאה וכו' העוד לנו חלק לנו גי' אלהים חלק

אותיות

וז"ש ויגל את האבן שהיא הגאוה דהגא' קשה כאבן אז ויגל כבודי דהיינו השכינה שנק' כבוד תהי' גלויה לו :

וישק יעקב לרחל וישא את קולו ויבך כ' רש"י ז"ל לפי שצפה ברוה"ק שלא תזכה עמו לקבורה עכ"ל ואפשר לרמוז כי וישק יעקב לרחל וישא את קולו ויבך ני' בתבנ'א ע'ל של'א תקב'ר עמ'ו עם האותיות והכולל :

ויהי בבקר והנה היא לאה הי'א גי' י"ו רמז לי"ו דורות שיש ללאה כמ"ש ה' ז"ל גם אפ' לרמוז כמ"ש מלא שבוע זאת ונתנה לך גם את זאת כמ"ש ה' ז"ל דלא' נק' גם ורחל נק' את וא"ש את"מ והמי"ב :

ותהר ותלד בן ותאמר אסף וכו' ותקרא את שמו יוסף לאמר יסף ה' לי וכו' אפשר דהכוונה דקריאת שם יוסף בו תרמו"ז לאסיפת החרפה אך זה רוקא בינה לבין עצמה שלא לגלות שהיה לה חרפה ממה שאין לה בנים וקרוב לזה כ' מו"ה מהרש"ך ז"ל בסה"ק לחם הבכורים בקונטרים סו"לבס' זה בטעם קריאת שם יששכר שכבת' בכ' שיני"ן ונק' באמת יעש"ב וכן הוא דרך כ"א שמעלימין חרפתם מאחרים שלא להתביים הגם שלפי האמת יש לאם חרפה באותו דבר עכ"ז מראים עצמם כאלו לא אכפת להו כלל מעתה אפ' דז"ש ותהר וכו' ותאמר אסף וכו' ותקרא את שמו יוסף ר"ל שמה שקרא' שמו יוסף הוא כי אמרה בינה לבין עצמה אסף וכו' וזהו והאמר וכ"ת א"כ הי"ל לקרותו אסף לז"א לאמר לאחרים יוסף ה' לי וכו' ר"ל כי למראה עיני' לא קראתו אף ע"ש התוספת שלא יובן שהי"ל חרפה כאמור :

ויעקב רעה את צאן לבן הנותרו' אפ' לרמוז עפמ"ש האיר"י זצוק"ל דנשמות היו מגולגלות בצאן

לבן

ויאמר אם יבוא עשו אל המחנה האחת וכו' הנה בפסו' אלו יש כמה דקדוקים וא"ל להזכירם ואפ"ל בהקדים מאחז"ל דכשבא עשו אצל יעקב פגעו בו שלשה מחנות של מלאכים והיו מכים בו ובאנשיו עד שהיה אומר להם שהוא אח ליעקב והנה נודע דיעאע"ה ע"פ הדיבור נשא שתא"ח וידוע דהעניו נעשה מרכבה לשכינה ואינו חוטא ועוד ידוע דכ' ז"ל דיעאע"ה שהה אצל לבן עד שנולד שטנו של עשו שהוא יוסף ועוד כ' האיר"א זצוק"ל דנשמות י' היו בלבן לכן ויעאע"ה טרח עליהם להוציאם ועוד נודע דכ' ז"ל דהקב"ה עשה עמנו חסד שכל' חמתו בעצי' ובאבני' דאל"ך לא הית' תקנ' לשונאי יש' ח"ו והשתא נבוא לביאור הכתובי' וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו פירש"י ז"ל מלאכים ממש ר"ל דצוה אותם שיהיו מכים בו ובאנשיו עד שיאמר להם שהוא אחיו של יעקב וז"ש אל עשו אחיו כלומר עד שיאמר עשו שהוא אחיו של יעקב ועוד צוה אותם דכשיאמר לכם עשו דיש לי עון שתא"ח תענו ותאמרו אליו דע"פ הדיבור עשיתי וז"ש ויצו אותם לאמר אל לשון ג"ע כלומר אם יאמר דיש לי עון ג"ע כה תאמרון לאדני לעשו כ"ה שהיא השכי' ממנה יצאו הדברים וכ"ת דישבתי עם לבן ולמדתי ממעשיו ז"א שאני עניו והעניו מרכבה לשכינה ואינו חוטא והראיה שאני קוראו אדני וזהו כה אמר עבדך יעקב ר"ל ע"י שאני אומר שאני עבדך ע"ז אני מרכבה לכ"ה שהיא השכינ' כאמור ולכן אפי' שעם לבן גרתי תרי"ג מצות שמרתי כמ"ש רש"י ז"ל ולא למדתי ממעשיו אפי' שאחרתי עד עתה וכ"ת הרי קי"ל אוי לשכינו ולמ"ל להתעכב כולי האי לז"א ויהי לי שור וחמור דהיינו עד שנולד שור שהוא יוסף שטנו של

עשו

ותיו' חק"ל כלומר כאמת שלא יש לנו עוד ע"מ להתעכב
י הקדושה אשר הם בבית אבינו דהיינו ב' עצות לקחת
היינו שאים חק"ל שרומזי"ם לרחל וללאה והוא כשאר
יקס וז"ש הלוא נכריו' נחשבנו לו נחשבנו אותיות נחש
נו בלומר הנכריות אשר בנו של נחש דהיינו של הסט"א
ר וב"ט כי מכרנו ויאכל גם אכול דהיינו שהוא אינו חושש
נו ובכשופין שלנו ועוד כי כל העושר וכו' ר"ל הנשמות
שר בעשר דהיינו הלאן ע"ד ועשתרות לאכן לנו הוא
ולבנינו וא"כ למ"ל להתעכב עוד עכ"ל כר"ו ודפח"ח :
עתה הלך הלכת וכו' למה גנבת את אהי עוד שמעתי
מא"א כר"ו שפי' עפמ"ש ז"ל דהדר בחו"ל לארץ
ומה כמי שאין לו אלוה וז"ש ועתה הלך הלכת וכו'
היינו לארץ ישראל ואם כן למה גנבת את אלהי
שלמה כשהיית בח"ל אה"ן דדומה וכו' אבל כשאתה
הולך לא"י א"כ ל"ל לגונכם :
אחר התאבקי בעפר רגליו אפ' עוד דה"ק ועתה וגו'
כי נכסף נכספת לבית אביך דהיינו שאת' רוצה
הדבק לאביך שבשמים א"כ למה גנבת את אהי דהיינו
שתעבור ע"ז :
עתה לכה ונכרתה ברית אני ואתה בהקדים מחז"ל
דהסכת מוכחת דהתשו' מועלת לנו דכ"ע דילים
מני מחיל . א"כ דמהסכת מוכח דאנו בנים וז"ש ועתה
והיא התשו' אימתי מועלת ע"י שנלכה לכרות ברית
שהיא הסכת :

פרשת וישלח

וישלח יעקב מלאכים לפניו וכו' והמשך הכתובים עד

דיעקב אבינו ע"ה כשיר שבאבו' יסתפק בעצמו
שיש לו איזה חטא שיתחייב מיתה ע"י
ולפ"ז הנה נכון דההבטח' היא שתהיה לו הטוב' מתחיל'
ועד סוף לא שתקדים לה רעה ולכן בראותו שעשו אחיו
בא אליו וד' מאות איש עמו כשיר' ויצר לו הנה כי יודע
בודאי שלבסוף יצילהו ה' ולא יכול לו ותהיה תכליתה
טוב' לו כי ההבטח' לא כך היא' וע"כ שיש איזה חטא
נסתר ממנו והוא הגור' לו כ"ז וז"א ואת' אמרת כששבטחת
לי היטב איטב עמך וכמ"ש ה' הכו' ז"ל:

כי ראיתי פני' היינו ז"א פנים אל פנים עי"ז ותנצל נפשי
היא המ' שתנצל מהפחד שהי' לה בזמן היותם אב"א כידו'

א"נ ותנצל מל' ויתנצלו שאינם בכותל א' כאשר היה כן
בהיותם אב"א וא"ש את"מ והשי"ת:

וישא עיניו וירא את הנשים ואת הילדים וכו' ויאמר
הילדים וכו' י"ל דמ"ט עשו לא שאל את יעקב
כ"א על הנשים ועל הילדים וטפי הי' לו לשאול בתחיל'
מה היה עושה בבית לבן ומה עשה לו לבן אם טוב ואם
לאו ואח"ך ישאל על הנשים ועל הילדים. ועוד י"ל בתשו'
יעאע"ה שהשיבו על הילדים ועל הנשים לא השיב ואפ'
לפ' במשז"ל דיעאע"ה לא השתחו' לעשו אלא לשכינ' וכו'
ז"ל דמלת אלה רומזת על ע"ז וכ"ה בזוה"ק ע"פ וירא יש'
את בני יוסף ויאמר מי אלה וידוע שאלקים רומזת על
הדין וידוע דכשיאמר הכתוב וישא עיניו או וישאו עיניה'
להורות שנסתכל לדבר שיהיה לאח"ז והשת' אפ' דכשבא
עשו אל יעקב ורא' אותו שהשתחו' הבין שיעקב לא
השתחו' לו ולכן נשא עיניו וירא את הנשים ואת הילדים
ונסתכל למרחוק וידע שירבעם עתיד לצאת מיוסף
ויעבוד ע"ז ויאמר מי אלה לך רמ"ז הרומ"ז שאת' יש לך

איש

עשו ועוד צאן ועבד ושפחה כלומר עד שהוצאתי נשמות ישראל שנקראו צאן מלבן לכן שהם סט"א שנק' עבד ושפחה ולזה מוכרח להתעכב עמו ואשלחה להגיד לאדני למצא חן בעיניך כלו' שאני שולח לך הענין הזה כדי שיהיה לי חן וחסד בעיניך שלא תוכל להזיק לי לעתיד מאחר שאתה רואה שהקב"ה עמי ועש' עמי כל הטובות הללו ועכ"ז וישובו המלאכי' אל יעקב לאמר באנו אל אחיך אל עשו שהוא עומד ברשעו כאשר כתבי' רז"ל אל אחיך אל עשו כמ"ש בזוה"ק ולא עוד אלא וארבע מאות אותיות אמות דהיינו מצרים בכל מדי יון כלומר דלאו הוא לבדו עת"ל על בניך אלא וארבע אמות אחרים עמו לכן וירא יעקב וכו' ויחן את העם אשר אתו וכו' לב' מחנות ויאמר אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו וכו' דידע ברוה"ק דהקב"ה יעשה הטוב עם בניו ויכלה חמתו בעצים ובאבנים ועי"ז ישאר פליט' לנו' וזה רמז האחת והכהו גי' המקדש עם האותיות וכ' כוללי' ועי"ז והי' ל' שמח' דהמחנ' הנשאר לפליט' וק"ל:

ואתה אמרת היטב איטב עמך וכו' פי' ה' המלבי"ם ז"ל דהכוונה דיש טובה שתבוא לאדם מתחלת' טובה ויש טובה שתבוא ע"י קדימת רעה בתחיל' ותכלית הרעה היא תהיה טובה וע"ז קאמר יעא"ה שהוא אינו רוצה שתקדים לו רעה שתכליתה טובה אלא שתהיה טובה מתחילת' וזהו ואתה אמרת היטב איטב דהיינו שתהיה הטובה בסוג ב' טובות שגם מתחיל' תהי' טובה עד לבסוף עכ"ל מהה ה' הנז' ז"ל וכזה נלע"ד ליישב חקירת המפז"ל דאיך נתירא יעא"ה מעשו אחר שכבר הבטיחו ה' (א"ה לע"ד ירא' כי עודיש חסרון דברי' וכ"ל להוסיף ותירצו שחשש שמא יגרו' החט' וק' דאיך אפ' דיעא"ה

וזהו הרמז נלא הוד עם ו' אותיותיהם וחירק קבוץ שהם נקודות נלא והוד כנודע הם גימ' ממסרקה שאול מרחובות הנה'ר כנגד היסוד וזהו הרמז שאול מרחובות הנהר ר"ת משה וכידוע שמשה הוא יסוד אבא וג"כ גי' אל שדי שהוא רמז ליסוד בעל חנן בן עכבור כנגד המ' וזהו הרמז בעל חנן בן עכבור גי' בן היא המלכות ור"ל שהוא כנגד המ' שהיא כנגד שם ב'ן כנודע הדר כנגד שם מ'ה החדש וזהו הרמז הדר ושם וכו' עד סוף הפסוק ר"ת גי' עם הכולל כמנין חדש רמז לשם מ"ה החדש גם ושם אשתו גי' והוא שם מ"ה רמז אל האמו' וא"ש את"מ והשי"ב :

בת מי זהב כ' רש"י ז"ל עשיר היה ואין זהב נחשב בעיניו וגו' זהת"ד ואפ' דרש"י ז"ל כר"ק מלין לגד עילאה ימלל והוא כמה שנודע דהדר בחי' שם מ"ה החדש שילא בעולם התיקון מאור המלא ותקן בחי' ז"מ דבן שהם בחי' דינין כנודע וידוע דהזהב מלפון סטרא דדינא יאתה וזהו הרמז עשיר ע"ה גי' זה אור מ"ה החדש ואין הזה'ב בחי' הדינין דב'ן כאמור נחשב בעיניו אלא הוא תקנ' ומתק' כאמור וא"ש את"מ והשי"ב :

פרשת וישב

וישב יעקב וכו' אלה תולדות יעקב יוסף ירלה מאחר שעתה דוקא וישב יעקב ולא קודם לכן שהיה בחו"ל לכן יוסף נקרא תולדות יעקב ואין בו פיסול מאיסור ב' אחיות שהרב בעת שנשאם היה בחו"ל והאבות לא קיימו המצות אלא בא"י כמשז"ל :

ויש רמז אלה תולדות יעקב יוסף במה שנודע דמלוי

היינו שעתיד לצאת ממנו ירבעם שיעבוד ע"ז א"כ למה לא תשתחוה לי ויהי כמשיב יעקב ע"ה הילדים וכו' כלומר הילדים הילודים אח"ז ויעבדו ע"ז עתיד לבוא עליהם הדין הרמוז במלת שהיו ויהיו עבדים לך וז"ש הילדים אשר חנן אלהים את עבדך קרי ביה עבדיך:

אל תיראי כי גם זה לך בן אפ' כמ"ש מדברי הרב ז"ל שבנימין הוא בחי' ההוא רוח' דשבק בה בעל' והוא בחי' ב"ן כנודע וזהו לך ב"ן לך דייק' שהוא שלך ממש:

ובאופן אחר אפ' שהמילדת אמרה לה אל תיראי ותאמרי כי הוא בחי' ההו' רוח' כנז' ובשיולד לא יהיה לך קיום עוד אל תיראי מזה כי גם אחר שנולד זה עדיין לך ב"ן לקיומך ואמרה לך כן אפי' שאינו אמת כדי ליישב דעתה כדרך המנחם חבירו ומדבר על לבו לשככו מצערו וא"ש את"מ והשי"ת:

ואלה המלכים כמה שידוע דאלה רומז לזו"ן גם כנודע מדברי הרב ז"ל דבכל בחי' זו"ן שבו פרצופי האצי' היו בהם בחי' המלכים וזהו ואלה ר"ל ו' אלה דהיינו ו' זו"ן בכל פרצופי האצי' כאמור היו בהם בחי' המלכי' כאמור וא"ש את"מ והשי"ת:

א"נ ימלל בענין ה' מלכין קדמאין כנו' ואפ' לרמוז אם יוכשר בעיני האלקים וימלך באדם בלע וגו' שהוא כנגד הדעת וזהו הרמז באדום בלע בן בעור ע"ה גי' הוא דעת יובב בן זרח כנגד החסד וזהו הרמז יוב"ב ב"ן גי' חסד חושם מארץ התימני כנגד הגבורה וזהו הרמז ארץ גי' אלקים דאלפי"ן וידוע דאלקים רמז לגבורה וזהו חוש"ם מאר"ץ ר"ל הרמז לגבורה מתיבת אר"ץ הדד בן בדד כנגד הת"ת וידוע ד"ו שבשם הוא כנגד הת"ה וזהו הדד גי' וא"ו דמ"ה שהוא ג"כ רמז לת"ת שמלה ממשרקה כנגד נצח והוד

וזהו

השבטים ע"ה גם המה חכמים מחוכמים והבינו כוונת אביהם וזהו ויראו אחיו כי אותו אהב אביהם מכל אחיו אפי' מבנימין א"כ אינה מוכרח שמה שהיה אומר להם כי בן זקונים אינו כפשוטו ולכן וישנאו אותו מאחר שזו היא כוונתו כטעמי כתראי ולא יכלו דברו שכוונ' אביהם כפי פי' קמא וכזה יהיה לשלום אותה אהבה שאהב אותו דא"כ לבנימין הי"ל לאהוב יותר וק"ל:

וישנאו אותו ולא יכלו דברו כלומר לדבר עמו (עם יוסף) כמ"ש רש"י ז"ל וכ"ט למה לנ"א לשלום כלומר בשביל שחסרם שפגמו במדת שלום שהיא היסו"ד כמשז"ל שהרבה היא שהיו תולות עיניהם בבנות הארץ:

ויאמר לו לך נא ראה וכו' והשבני דבר אפ' כמה ששמעתי משם המג' ז"ל ע"ב ונקם ה' על הרעה אשר דבר דהכוונה היא מכח שדיבר לזה נוקם על הרעה שכן הוא כנוהג שבעולם דכשיש לאדם איזה קטטה על חבירו כל עוד שלא דבר שום מאותו ענין עדיין איבתו שמורה בלבו לנקום ולנטור אותו אך כשמוכיחו על פניו לאמר מדוע ככה עשית לי ומוציא דבריו מלבו בזה ישוכך חמתו ולא יעשה לו עוד רעה בפועל מעתה זו היא כוונת יאע"ה כמ"ש לך נא ראה וכו' את שלו' דהיינו אם הם בשלום וזה הרע כמה שתשבני דבר דהיינו שדברו אתך קשות והוכיחו' בשבט פיהם וזהו דב'ר ואם לאו ידוע הרע כי עדיין הם שונאים אותך:

ועפ"י הקדמה הלזו אפ' דזה הוא רמז הכ' אני שלום וכי אדב"ר והמ"כ:

וישמע ראובן ויצלהו מידם ויאמר שם וכו' להשיבו ש אביו אפש"ל עפמ"ש ה' קומת אנ"ך משם

מהר"ם

האות כק' תולדה והנה כשתחשו' מילוי יעקב וד' י"ן ו"ק י"ת נ' יוסף קדוש וזהו אלה תולדות יעקב יוסף ירצה שהמלוי של יעקב עולה יוסף הצדיק שנקרא קדוש והוא בסוד גוף וברית חשבינן חד וא"ש השי"ב :

וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקנים וכו' ויראו אחיו וכו' מכל אחיו וכו' י"ל דהרי בנימין הוא בן זקנים יותר מיוסף וא"כ אמאי ל"ל שאהב אותו מטעם זה ועוד מכל אחיו מכלם היל"ל כיון דכתיב קודם זה ויראו אחיו ועוד מאי ולא יכלו דברו לשלום ויראה אם יוכשר בעיני ה' במה שיש לדקדק במ"ש רש"י ז"ל בן זקני' שנולד לו לעת זקנתו ואונקלוס תרגם בר חכים וכו' ר"א זיו איקונין שלו וכו' דאמאי לא סגי לן בפי' קמ' כפי פשוטו שמ"ק ועו' לפי פירוש האחרוני' יש להבין אמאי לא באו כ"א ברמז בזקונים ולא בפי' ועו' דלפ"ז איך יעקב אבינו עליו השלום יעשה זאת להטיל קנאה ושנאה בין בניו לאהוב את יוסף מן הטעמים האו ובשלמא לפי הטעם הראשון ניחא דבך הוא דרך העולם לאהוב את בן זקונים אך לפי ב' טעמי' האחרוני' קשיא שמטיל קנאה ח"ו לכן נלע"ד דהכוונה בך היא דעיקר אהבת יעא"ע את יוסף הוא משום כי בן חכים וכו' וזיו איקונין וכו' אך בעבור בניו שלא יתקנאו באומר היה מסתיר הדברים והיה אומר להם משו' כי בן זקנים דפשוטו נראה משום שנולד לעת זקנתו ותכלית כוונתו בפירושי בתרגו' הרמוזים בתיבת זקונים ונמצא שלא שקר יעא"ע בדבריו וז"ש רש"י ז"ל שנולד וכו' וכ"ת א"כ לבנימין הי"ל לאהוב מטעם זה לכן הוסיף פירושים האחרוני' לומר דזה דוק' לנגד בניו היה אומר כן אך עיקר הטעם הוא בתרגומו ובר"א שב' רש"י ז"ל והנה

השבטים

ביא' שכית כמ"ש החיד"א ז"ל בהגהותיו להזוה"ק דבזווג נותן לה הארת שם מ"ה. וכו' שמעתי מהחו"ש הרו"מ כמהר"ר ג'אוי נר"ו שהחיד"א עצמו פי' כזה כה"כ מ"ה נעש' לאחותינו ביום שידובר בה בסוד ראוה מדברת ע"כ:

ועפי"ז אפ' שזה רמז דעת קנית ל' זווג מ"ה חסרת ע"י שיתן לנוק' הארתו רעת חסרת שלא יש זווג ח"ו מ"ה קנית וק"ל ואשאת"מ והסי"ב:

ויאמר מה הערבון וכו' ותאמר חתמך ופתילך וכו' הכה יש להעיר למה לא לקח' ערבון כ"א אלו דוק' ומה רמז' לו בזה ואפ' אם בעיני ה' יוכשר במה שנודע שהחוט' פוגם בשרשו למעל' וידוע הוא דיהוד' רומז למ' גם נודע דהמיל' נק' חותם וידוע דחותמו של הקב"ה אהיה והיינו דג' אהיה במלוי יודי"ן הסי"ן שפי"ן גי' חותם ע"ה ואהיה פעמי' אהיה גימט' אמת גם נודע דהמ' נק' שם ב"ן ובכל ספי' מספירותיה יש בה ב"ן ועוד נודע דהכלי של יסוד המ' נעש' מבחי' הידים העליונים ובחי' יד שמש היא ד"ל אותיות דמילוי המלוי דשם אדנות שהוא גי' ידך והשתא אפ' דזהו שרמזה לו לבל יחשוב שיש לו עון אשר חטא בדבר הזה ובמל' פוגם במדת היסוד ח"ו ופוגם בשרשו למעל' ח"ו וזהו חותמך ורמז למיל' והיינו סוד היסוד לא נפגם ח"ו שלא כריק אמ"ת כאמור ופתילך רמז לי"ס דב"ן שהם י"פ ב"ן שהם גימ' ב"ן כמ"ש בשעה"כ דרוש ק"ש ע"פ פתיל תכלת ומטך גי' אדנ' עם ד' אותיות ורמז לבחי' הידים כנז' שבעשי' כלי היסוד מבחי' מילוי ומילוי דאדנו"ת כאמור וזהו אשר בידך כלו' אשר הם בבחי' ידך וא"ש הסי"ב:

ויהי כשמע אדניו את דברי אשתו הנה י"ל דאת דברי אשתו כראים יתירים דהכי אמר ותדבר אליו וכו' וה"כ

מהר"ם פאפירש כ"ן שהביא משם רבינו האר"י ז"ל דראובן קין ויוסף הבל וידוע דגלגול ראשון נק' אב ושתא אפ' שלום כוון ראובן להבילו לתקן את אשר הרגו כבר וז"ש להשיבו אל אביו דהיינו לתקנו עד אשר ישיב אותו למקומו הא' שהוא הנק' אב כאמור. נמשך לזה מש"כ וישב אל אחיו וכו' ואני אנה אני בא אנה במ"ק בי' מקין ר"ל אני מקין וחיובא רמיא עלי להבילו ועכשיו לא מלאתיו וק"ל:

והבור רק אין בו מים אפש' לרמוז כמשז"ל מים אין בו אבל נחשים וכו' וזהו אין ר"ת א'בל נ'חשי' י'ש (ומפז"ל ב' אין ב'ו נוט' א'בל נ'חשים ו'עקרבים י'ש ב'ו כל' רש"י ממש):

ויגד לתמר וכו' ותשב בפתח עינים אפ' כמ"ש הרב ז"ל בשעה"ק דק"י ע"ד כי בהאציל את אורות העין שהם עולם הנקודי' אז הוי בפתיחו' דעיינין וכהסתכלות דאי' וזהו פקח עיניך וגו' ולכן מיתת המלכי' וגו' יעו"ש וידוע דע"י מיתת המלכים היו בחי' הש"ך דינין וכ' הרב ז"ל בע"ח א"ו פ"ק ש"ה דינין הם כפולות ונמצא שהם כ"פ ש"ך גימ' תמר יע"ש ועפ"ז אפ' דזהו רמז הכתוב ויגד לתמ"ר ותש"ב בפתח עיני' לומר דבחי' הדינין שהם בי' תמ"ר כלומר במקום ישיבתם וקביעתם הוא בעולם הנקו' דאז הוא בפתיחו דעינין ואירע המיתה הנז' ומשם נתהוו הדינין וא"ש את"ת והשי"ב:

ויאמר הבה נא אפ"ל דיהוד' סבר דהיא עדיין לא נשאת ולכן א"ל הבה נ"א וכו' ר"ל ע"י ביאה זו אני עוש' אותך כלי וזה רמז נ"א גי' ב"ן שהוא בחינת הכלי כנודע והיא השיב' אמריה לו מה תתן לי וכו' ור"ל שבביא' זו אתה נותן לי האורות שם מ"ה דהיינו שהוא בחי'

ביאה

כמו שהיאור ממנו יבוא שבע לה"מ ע"י מימיו ונמצא כי הוא הסיב' ולכן בא הפתרון בו ירא פרעה איש נבון וכו' והיא סיבה לכל תכרת הארץ וכו' ולזה בא הרמז שפת היאור כו' ש'ליט פ'קיד ת'שית. ה'וא י'זכור א'וכל ר'עבון וק"ל :

רק הכס' אגדל ממך אפ' דכוון בזה לדברי שר המשקים כאומרו עבד נער הטבחי' דר"ל ואין עבד מולך ומשו"ה אמ"ל רק הכסא אגדל ר"ל כדי שעכ"פ לא תקר' מלך

רדו שמה אפ' לרמוז כמ"ש מהר"ו טייב ז"ל על ההגדה שבסוף סדרו ערך השלחן מ"ג רי"ד ע"ד בפסקת וישמע אות י"ר במשז"ל שמתחלה שנה שהיו לישראל לישב במצרים כמספר ה' אלקים לא נשתעבדו כ"א פו כמספר אלקים וסיים ז"ל ש"ר אלקים נמתקו ונשארו ד' פעמים אלי מאלקים חסר אל וד' פעמים אל עם פ"ו שנשתעבדו גי' רד"ו שנה והביא ג"כ משם המנ' ד' פעמים אלקי' גי' שמר בזכו' התור' שעתידין לקבל שיש בה פרד"ס גי' שמר נגאלו משמר ונגאלו ע"י משה גי' פרדס ע"ה וכו' יעו"ש וזה הרמז רדו שמה ירצה שלא ישבו כ"א רד"ו ויען כי שמה גי' ר"פ אלקים עכ"כ נמתקו והיו חסר אל וזה בזכות התורה שיש בה פרד"ס גי' שמה ע"ה ובזכות משה אותיות שמה :

כלנו בני איש אחד נחנו ר' במס' נחנו פשענו ומרינו ונחנו מה כלנו בני איש אחד נחנו נחנו נעבור חלוצים אפ"ל ע"ד מ"ש ז"ל דהגאוה מביאה האדם לידי שנאת חנם וכ' ז"ל דהגלות הזה האחרון בא על עון שנ"ח ועתה אפ' שלזה נתכוונו האמ' נחנו פשענו ומרינו ונחנו מה כלומר שחטאנו ולא הי"ל מדת הענוה וזה גרם שלא היינו כלנו בני איש אחד נחנו דהיינו שלא

הי"ל

וא"כ נודע דאו הם דברי אשתו ועוד מה שסיים אשר דברה אליו גם הם שפת יתר ח"ו ואפ' עפמ"ש ז"ל ע"פ ואין איש מאנשי הבית אבל קטן היה שם והגיד להם האמת ולא אשר אדני יוסף אותו אלא לפניס מינת' ז"ש ויהי וכו' את דברי אשתו למעט הקטן שאמר האמת והוא לא עשה אלא לפי דבריה אשר דבר' אליו הגם שידע האמת שאינו כדבריה וק"ל:

פרשת מקץ

והנה מן היאר עלות שבע פרות וגו' והנ' שבע שבלי' וכו' אפ' לרמוז כמה שיש לשים לב אמאי ענין חלומות פרע' לא באו אלא בענין הפרות והשבלים ועל היאור והוא בהקדי' משז"ל דאמל' ענין יוסף היה ראוי שיעאע"א ירד למצרים בשלשלאות ש"ב לקיים גזירת בה"ב גם כ' ז"ל דענין השבע והרעב שבא למצרים הכל הוא לסיבת ירידת יעאע"ה למצרים ואפ' שכ"ז נטמן ברמ"ז בענין החלומות הנז' וזהו היאור עולית שבע פרות ר"ת ה'יה י'עקב א'בינו ר'אוי. ע'ל ת' (ר"ל על גזירת ת' מאות שנה דבה"ב) ש'לשלאות ב'רזל ע'בות. פ'סים ר'אה ו'ירד ת'כף. וענין השבלים ג"ך שם רמוז בתיבת שבלי'ם ר"ת ש'בע ב'א ל'ירידת י'עקב מ'צרים להורות כתן שכל אלו גלגולי הדברי' הנז' לסיבת ירידת יעאע"ה כאמור:

ועתה ירא פרע' וכו' ויפקד פקדים וכו' הנה המפו"ל הק' מי הכניסו ליוסף ע"ה בתגר זה ומי שמו לאיש יועץ לפרעה וניחא להו ז"ל דזהו בכלל פתרון החלום והשתא עפ"ד ז"ל נלע"ד לרמוז זה במה שראה שהוא עומד על שפת היאור חוץ מפשוטו והיינו שר"ל

כמו

שתתן עליהם עול תורה ועול מצות עד שיתקיימו בהם התורה והמצות ואז יהיו צדיקים ויהיו במקום יוסף ובנימין דבני בנים הרי הם כבנים :

ויאמר יהודה מה נאמר לאדוני וכו' הננו עבדים וכו' אב' במשז"ל דראוים ישראל לישב בשעבוד מצרים ת"ל שנים כמש' ה"ב אלקים אך ר' נמחקו ולא ישבו אלא פ"ו בקושי השעבוד וידוע מ"ש בזוה"ק דאלמ' לא שליטו שבטייא עלוהי דיוסף בקדמייתא ואסתכחו דאילן שליטין על רבותייהו דמצראי לא יכלין ישראל לנפקא ממצרי' לעלמין והשת' אב' דיהוד' נכללה בו רוה"ק והנעלם בדבריו ירמוז על ענין הלז וז"ש מ"ה נאמר וכו' ר"ל מ"ה שהוא שם הוי"ה במלוי אלפי"ן כנודע שהוא דקמים בבקר וזהו נאמ"ר מל' האמרת היום והיה לתמורת דין אלקי"ם וזהו לאדונ"י והאמ"ר הוא למ"ד התמורה וא"כ במה יש לנו לדבר ולהצטדק וזהו מה נדבר וכו' מן מה דב טובך והיינו שכ"ז היה לסיבת ה' אלקים וזהו האלקים ה' אלקים לשיתמתקו ולזה מצא את עון עבדיך הם המצרים שמלכת עליהם והיו לך לעבדי' שכמצא שאנחנו אדונים להם במכ"ש שהרי שלטנו גם עליך שאתה אדוניהם וכ"ז היה סיבה מאת ה' שנוכל לצאת ממצרים כמדובר וא"כ איך שייך עתה להיות אנחנו עבדים לך ותהיה אתה בחי' אדון עלינו וזהו הננו עבדים לאדוני וגו' בתמיה דאיך יתכן זה וק"ל :

פרשת ויגש

ועתה כבאי אל עבדך אבי וגו' ירצה דרך רמז ועתה ל' תשובה כנו' ונודע דבשאין יש' עושין רש"מ נק'

הי"ל האחדות ועי"ז ישכנו בגלות הזה המר וכשנשוב אל ה' ונהיה כלנו כבני איש אחד נחנו אז נחנו נעבור חלונים שנלא מהגלות ויבוא לנו המשיח ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד :

ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים וכו' ע"כ באה אלינו הצרה הזאת הנה נודע משז"ל דחרבן בית ב' היה בעון שנאת חנם והנה כנודע שבעולם השוב' לרעהו יהיה אכזרי עליו ואף אם יתחנן אליו לא ישמע לו והוכחה לזה ממ"ש בקרא זה עצמו בענין יוסף עם אחיו בעת נפלו בירם והשתא אפ' דזהו רמז הכ' גם כי פשוטו מדבר על יוסף ואחיו שם רמז על ענין החרבן כאמור דהגורם לזה הוא עון ש"ח וז"ש ויאמרו בני ישראל איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו בעון ש"ח שהיה לנו על אחינו עד שגרם אשר ראינו צרת נפשו וגם בהתחננו אלינו לא שמענו אליו ולא ריחמנו עליו ע"כ באה אלינו הצרה הזאת של החרבן :

עלי היו כלנה ויאמר ראובן אל ישראל אביו את שני בני וכו' יובן כמשז"ל דיעקב"ה מובטח שיוליד י"ב שבטי' ולא ימותו בחייו וכשאירע לו ענין יוסף היה ירא שמא הוא איננו ראוי מגר עונו ולכך נתבטל הבטחון גם כ' ז"ל דבנימין אמר אני נטיר אתרא דאחי והשתא אפ' דזהו כ"ה ויאמ' יעקב יוסף איננו וכו' עלי היו כלנה כלומר כ"ז הוא בעונו ובשלמא אם לא תקחו את בנימן אנ' שיתקיים ע"י שאמר אני נטיר אתרא דאחי משא"כ כשתקחו אותו וקראהו אסון ח"ו א"כ ודאי שיש בי פגם ח"ו ולכך לא זכיתי שיגאו ממני י"ב שבטי' והשיבו ראובן את שני בני תמית כמשז"ל דאין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה וזהו את שני בני תמית ירצה

שתתן

דביאה א' שהרה באשתו שדי קר רוקא בגוה וכת'
הוא ז"ל בס' ת"ר ות"ן דרוש ז' וח' ודפי' הדברים וכו' ואין
נפש זה של הנוק' העליונה ניתן בה עד ביאה ראשונה
דבעלה ואז נותן בה נפש זו ועי"כ נשאר נפשו הואת
ביסוד שלה וכו' ושם כ"ן שהוא הנפש שלה שהם הה"ג
עצמן כנ"ל הם נשארים תמיד ביסוד שלה לשורש כדמיון
אחור של הפנים' וזהו ואכין רוח' דשביק בה בעל' וכו' אמנ'
בכל זווג וזווג אין ולד בעולם שאינו לוקח מעט מאותו
רוח הנ"ל כמלא וכו' וכאשר נשלם ונגמר אותו רוקא ואין
בה עוד ליתן כי לא נשאר בה רק חיות של האשה עצמה
שהוא שלה כנ"ל אז אינה יולדת עוד ואם היתה יולדת היתה
מית' בלידה בסוד ויהי בצאת נפשה כי מתה כי בנימין
לקח אותו החלק בעצמו ונשאר באמו רק הנפש שלה
ממש ובלדתה אותו יצאה נפשה ממש ואז מתה וכו'
עכ"ל בקצ"ר אמ"ץ יעוש"ב. והשתא אפ' רז"ש ונפשו
קשורה בנפשו בסוד ההוא רוקא כאמור גם אפ' שזה
סוד ויותר הוא לבדו לאמו וק"ל ואשאת"מ והסי"ב. ובז"ו
הנה לי בנים דייק' ואם אין מתה אנכי ואתה תבא'ר
וא"ל יעקב אשר מנע ממך דייקא פרי בטן ודו"ק :

ומזה נלע"ד שזה הטעם ומב"מ למה ששנינו על ג'
עבירות נשים מיתות וכו' בנדה וכו' דכיון דאינ'
זהירה בנדתה א"כ ההוא רוקא דשדי בה בעלה ותהי
נדתה עליו והוא יושב במקום הסט"א והמיתה ולכן מב"מ
בעת לדתה ותצא נפשה ותמות האשה כ"מ ואשאת"מ
והסי"ב גם בז"ו יוסף ה' לי דייק' בן אחר וק"ל :

ויאמר יוסף אל אחיו גשו נא אלי ויגשו אמרו רז"ל
הראה להם המילה ואני לרמוז כי הנה ר"ת
של ו'יאמר י'וסף א'ל א'חיו ג'שו נ'א א'לי ו'יגשו ו'יאמר
אנ'י

רש"מ נק' עברים וע"י התשו' נק' בן וזהו ועתה כבאי ר"ל כבאי לעשות תשובה אזי תמורתי שהייתי נקי' עבדך עתה אבי ואזי והנער איננו אתנו ר"ל המלות שנבערו ממנו בהיותנו רשעים שהלכו לסט"א כנודע עתה הם אתנו שע"י התשובה ישובו למקומם שזה מרומז במלת תשובה כידוע :

א"נ והנער רמז ליצה"ר הבא לאדם משעה שננער מבטן אמו איננו אתנו שחזר להיות טוב ע"י התשו' כמשז"ל ע"פ ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו א"כ והנער רמז ליצה"ט שנק' נער וילד שהיה קודם התשובה איננו שלא היינו מקבלים דבריו עתה הוא אתנו על ידי התשו' שחזרנו לשמו' דבריו ונפשו קשור' בנפשו כי ידוע כוונת אמרם ז"ל אין אדם עובר עביר' אא"כ נכנסה בו רוח שטות דר"ל שנשמתו הקדושה הולכת בשבא לחטוא ולא ישאר בו אלא נפש הבהמית וע"י התשובה חוזרת וזהו נפשו שהלכה כבר עתה חזרה למקומה והיא קשורה בנפשו הנשארת :

ונפשו קשורה בנפשו יובן ע"פ מ"ש הרב זיע"א בע"ח שמ"ן ומ"ר דרוש ה' וז"ל אך ברוחא דשביק יעקב ברחל הוא מועט ולא הספיק' להוליד רק יוסף לבדו ונשאר אח"ך חלק נפשה המגיע לעצמ' וכשנולד בנימין הוצרכה לתת בו אותו חלק של עצמה וכיון שיצאה נפשה וניתן בבנימין כשנולד לכן מתה וכו' ע"כ וזהו ונפשו של יעקב קשורה בנפשו של בנימין ממש דהיינו ההוא רוחא וכו' וזהו ג"כ לא יוכל הנער לעזוב את אביו ועזב את אביו ומת והה"כ וא"ש היט"ב :

א"נ כמ"ש ה' זלה"ה בסוד מ"ש רז"ל אין אשה מתעברת מביאה ראשונה גם אמרו בהכא דמשמטים

דבביאה

כ"י השלימה המנין ועו"כ ז"ל דאלו שהו ישראל שעה
אחת היו נטמעי' ח"ו כמשז"ל וז"ש אל תירא שמא
תכנס כן' ש"ט דהיינו דוקא כשתשבו ת' שנה בגלות
אבל עכשיו לא תשבו כ"א רד"ו וז"א מרד' כלומר מסבת
רד"ה שהוא גי' רד"ו ע"ה וכ"ת והרי הגזירה היתה ת'
שנה ואיך אפ' שיצאו ברד"ו לז"א כי לגוי גדול אשימך
גם לרמוז טעמא דרבוי הבני' השלי' המנין ועוד טעם
אחר דהשכינה כ"י השלימה המנין וז"ש אנכי שהיא
השכינה כנודע ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם
עלה דאני אשלי' המנין כ"י ואחר כתבי ראיתי שקרוב
לזה כ' הקיר"א זיע"א שם אנכי:

ויברך יעקב את פרעה ויצא מלפני פרעה אצ' לומר
דביציאת יעא"ה החזיר את פניו כנגד פרעה
כדרך מוסר מלכים וזהו מלפני פרעה ירצה מול פניו
והטעם לפי שהוא פרעה מלך ובנימוסי מלכות כן צריך
לעשות (א"ה אפריון נמטייה שכן פי' המפרשים ז"ל
וכמדומה שהוא ה' אדרת שיהו ז"ל אמנם הדבר צל"ע
דאיך שייך לומר כן כפי מ"ש ע"פ כמה ימי שני חייך שהשב
שהוא אברהם לפי שכשנכנס לבית פרעה נכנס דרך
אחוריו כדי שלא ישתחוה לצלם שהיה נגד הפתח שכל
הנכנס משתחוה לו לפי שהיה הפתח קצר וא"כ איך שייך
כאן לומר שיצא מלפני פרעה נגד פניו אמש דא"כ צריך
הוא להשתחות נגד הצלם ח"ו וצ"ל דמאי דקאמר ויצא
היינו בעת שהוא רוצ' לצאת דהיינו בעת שנפטר ממנו ולא
בעת יציאתו מהפתח שאז החזיר אחוריו כנגד פרעה
ויצא כנלע"ד בס"ד ודו"ק):

א"נ כמ"ש רש"י ז"ל בירכו שיצאו מי הנילוס לקראתו
וז"ש ויברך וכו' ומה ברכו ויצא מי הנילוס מלפני

ה'ני בימ' מיל"ה לרמוז לאמור :

ועתה אל תעצבו וכו' כי מכרתם אותי הנה כי למחיה וכו' אפ' כמ"ש בזוה"ק והובא לחמ' ז"ל דע"י שנמכר יוסף לעבד כפר חלק העבדות גם כ' דע"י ששלטו השבטים ביוסף בתחלה לזה היתה ליש' תקומה דכיון דהם שלטו עליו והוא על המצריי' נמצא שהמצריי' עבדים ליוסף שהוא עבד לאחיו ועוד נודע מחז"ל דאם יש' שהו במצרי' עוד רגע א' היו נטמעים מ"ו גם ידוע דגאולת מצרים היתה מסטרא דיובלא דהיינו אימא עילאה דבה חירו דכולא וז"ש ועתה אל תעצבו מגזירת בין הבתרים שהיא ת' שנה דשמא תטמעו מ"ו יען כי מכרתם אותי ואני כפרתי חלק העבדות ועוד שהמכיר' היא הנה במצרים שאני שלטתי עליהם ונמצא שהם עבדים שלכם ומזה יש לכם תקומה וזכות ליגאל ולצאת לחירות מסטרא דיובלא וזהו כי למחיה בימ' ה"ב שהיא אימא עילאה כנודע :

א"נ ועתה אל תעצבו כי מכרתם אותי הנה כי אילולי שמכרתם אותי הי"ל לשבת בגלות ת"ש והייתם נטמעים מ"ו אבל ע"י שמכרתם אותי לעבד נחסר לכם מהגלות והיה לכם שארית ולכן אמר כי למחיה שזו היות גדולה דלולי שנחסר לכם מהגלות לא הי"ל תקומ' מ"ו ולכן אל תעצבו ואל יחר בעיניכם :

רב עוד יוסף בני חי איתא במד' דבה שהוא עומד בצדקו ואפ' לרמוז ר"ב עם האותיות בג' צדיק :

ויאמר אנכי אלק'י אביך אל תירא מרדה מצרימה וכו' אנכי ארד עמך מצרימה וכו' נקדים מחז"ל טעם מה שיצאו ישראל ממצרי' ברד"ו שנים דרבוי הבני' השלי' המנין ועו"כ טעם אחר דהשכינה

כ'ו

ר"ת א'בינו ר'עהו ח'שב י'גלה י'שועה ו'נסתם מ'מנו :

ואקברה שם בדרך א'פרת נוט' פ'עולת ר'חל א'מה ת'זכור ועיין לרש"י ז"ל בחומש :

ויפזו זרועי ידיו מידי אביר וכו' עמ"ש רש"י ז"ל בפי' כ' ויפזו וגו' שיצא הזרע וכו' מידי אביר וכו' שנראית לו דמות דיוקנו של אביו וכו' ועפ"ז אפשר דזה רמז מיד'י אבי'ר ר"ת ר'אה י'וסף ד'מות י'עקב א'ביו ב'רח י'צא מ'שם וכזה אפשר לסיים השלום הכתוב משם רוע' אבן כמ"ש רש"י ז"ל בגופיה בפי' קמא אבן ל' מלכו' וידוע שיוסף זכה למלכות ע"י ששמר בריתו והשת' הה"כ

א"נ כמשז"ל דיוסף נתן משנותיו לדוד המלך ע"ה משום ששנותיו של אדה"ר הם פגומים ואינם ראוי' לדוד וז"ש ויפזו וגו' ככ"ל ולזה משם ר"ל משנותיו יצא רועה אבן ישראל דהיינו דהע"ה שהיה רועה ומלך ישראל ושמא תאמר דהרי יוסף פגום הוא ח"ו מצד אחר יען שבא מאיסור ב' אחיות וא"כ מה הועילו חכמי' בתקנתם שלא נטל דהע"ה משנות אדה"ר לז"א מאל אביך וכו' ר"ל מסיבת שאביך נקרא אל א"כ לא יש לך פגם מצד הנזכר יען דהכל טעמא מאי איסור האחיות הוא משו' משתמש בשרביטו ש"מ וכיון שאביו נק' אל אינו בסוג זה ויכול להשתמש ולזה ויעזרך לתת משנותך לדוד :

ויפל רוכבו אחור לישועתך דרשינן סמוכים כמ"ש ז"ל אין בן דוד בא עד שתתפשט מלכו' הרשעה וכו' והיינו כשתפול מלכות ישמעאל ותשלוט מלכות אדום והיינו רמז רכב'ו אחו'ר עם האותיות בי' ישמעא'ל וזהו ויפל רכבו אחור של ישמעאל אזי לישועתך קויתי שתבוא בעגלא ובזמן קרב בב"א :

ויצו

פרעה בבאו לשם שיעלו לקראתו :

עו״ל שבא לתת טעם למה לא ברכו כ״א ברכה הזו ותחילה נקדים מ״ש היאו״ר רמז ליוסף כמ״ש ז״ל דזהו מה שראה פרעה בחלום שהוא עומד ע״ש היאור ופתר לו יוסף ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וכו' וזה רמז היאו״ר בי' יוסף ומצינו כשנתגדל יוסף כתיב ויצא יוסף מלפני פרעה ויעבר בכל וכו' וזהו ויברך יעקב וכו' שיעלו המים וכו' ונ״ט משום שברכו מדה כנגד מדה שהוא הגדיל את יוסף הרומז ליאור כאמור ושם כתיב ויצא יוסף מלפני פרעה ולכן ויצא הנילוס מלפני פרעה וק״ל . והנה ה' שם אפרים ז״ל הק' לפירש״י מנ״ל דהכי בירכו ולא בדבר אחר ועו״ק מה שסיים רש״י ז״ל דמברכ' של יעקב ואילך היה הנילוס עולה לקראתו דמה״ת שלא תתקיים ברכתו של יעא״ע עד דאצטריך לאשמעינן דנתקיימה הברכה יעו״ש מ״ש מזה ה' בכור שור ז״ל ולפי ההדיוט נראה דהכרח רש״י ז״ל דלא ברכו כ״א בזה הוא ממה שמצינו דמברכתו ואילך היה הנילוס עול' לקראתו והשתא א״ש הכל ואפ' דגם הבכור שור הנז' נתכוון לזה יעו״ש וק״ל :

והיה בתבאות ונתתם חמשית לפרעה וארבע הידות יהיה לכם טעם החלוקה הזאת כדי להיות לכל אחד חלק אחר וזהו א) לזרע השדה ב) ולאכלכם ג) ולאשר בבתיכם ד) ולאכול לטפכם :

פרשת ויחי

ויחי יעקב כ' רש״י ז״ל למה פרשה זו סתומה שבקש לגלות הקץ ונסתם ממנו וזהו רמז מא״ר ויח'

ר״ת

להם ואתם חשבתם עלי רעה אלהים חשבה לטובה' כלו' שאתם חושבים דמה שלא השלימו הגלות במצרים ולזה מוכרחי' לישב בגלות אח"ך להשלים הגזירה זו רעה לכם בשבילי אינו כן דאדרב' אלהים חשבה לטובה' למען עשה כיום הזה להחיות עם רב כי אלו השלמתם הגלות במצרים הייתם נטמעים ח"ו ולזה אל תיראו מהגלות שאח"כ ואפי' מהגלות האחרון שנא' בו כלו כל הקנין וכו' וז"א ועתה אל תיראו ואי משום הסכינה שהיא כ"י בגלות עמכם אדרבא זו היא לטובתכם כמ"ש בזוה"ק דאם לא יש השכי' כ"י בגלות עם יש' אינם יכולי' להתקיים אפי' ש"א לפני האומות לז"א אנכי אכלכל אתכם וכו' כלו' דבשביל אנכי שהיא השכי' כנוד' אתם יכולים להתקיים ולכלכל עצמכם וק"ל :

כה תאמרו ליוסף אנא שא נא וכו' אפש"ל עפמ"ש ז"ל דמי שחטא לחבירו הגם שעשה תשו' אינו נמחל לו עד שיבקש ממנו מחיל' ודון מינה אם בקש מחילה ולא עשה תשו' אין מוחלין לו ג"כ וא"כ תרוייהו צריכי וידוע הוא דאם שהו יש' עוד ש"א במצרי' היו נטמעי' ח"ו כנש"ע ואז יהיו תמיד עבדי' לפרע' ולא יקראו עבדי ה' וכמ"ש למה אין אומרי' הלל בפורי' משו' דבעי' עבדי ה' ולא עבדי אחשורוש כמו כן ש"מ דהיינו עבדי ה' ולא עבדי פרע' וז"ש כה תאמרו ליוסף אנא שא נא פשע אחיך וכו' דכיון שבאנו לבקש ממך מחיל' וגם עשינו תשו' וזהו ועת' שהי' לשון תשובה כנודע א"כ שא נא לפשע עבדי אלקי אביך ירצה שצריך שתמחול לנו כדי שעי"ז יקל מעלינו גלות מצרים ולא נכנס בכש"ע דגלות מצרים בשביל מכ"י כמש"ל :

והיה אלהים עמכם והשיב אתכם אל ארץ אבותיכם אפש"ל כמ"ש המפ' ז"ל דהשכינ' כ"י השלימה

ויצוו אל יוסף לאמר אביך צוה וכו' עד ועתה אל תיראו אנכי אכלכל אתכם וכו' הנה נודע דהמפ' פי' כל הפסו' הללו על ענין הגלות והמשיך ואמר התאבקי בעפר רגלים' אמרתי לפ' הכתובי' הללו בהקדים מ"ש המפו"ל דגלות מצרים וכל הגליות הנמשכי' אחריו ואפי' הענין של בית חשמונאי כלם על עון מכ"י וידוע דהשבטי' כ"י היה עם יש' בגלות וכמש"ה עמו אנכי בצרה וכו' המפו"ל דאלו השלימו יש' גזירת ת' במצרי' לא היה עוד גלות אחר אבל מפו' שרצה הקב"ה ברוב רחמיו ית' כי כפשע בינינו ובין המות שאלו שהו ש"א היו נטמעים במ"ט לכך הקב"ה דלג על הקץ והוצרכנו לישב עוד בגלות אח"כ להשלים הגזירה ועתה אל' שבזה יתישבו הפסו' הנ"ל ויצוו אל יוסף לאמר אביך צוה לפני מותו וכו' כה תאמרו ליוסף כלו' תאמרו לו דהשבטי' הרמוזי' בתיבת כ"ה היא כ"י בגלות בשביל עון מכ"י וזהו תיבת ליוסף כלו' בשביל יוסף כאמו' לזה אנו מבקשים ממך אנא שא נא וכו' כי רעה גמלוך כלו' ולא גלות מצרי' לבד בשביל מכ"י אלא אפי' גליות אחרי' הם בשביל מכ"י ואפי' של בית חשמונאי שבא עליהם אנטוכיוס ואשכחו בגרים וזהו כי רעה גמלוך כלו' גמול שלם' על שעשו לך עת"ל עליהם בגרים שהוא בי' רעה ולא זו בלבד אלא אפי' הגלות האחרון שבא' בו כלו כל הקצין ואין הדבר תלוי אלא בתשו' הוא בשביל יוסף כאמור וזה רמז תיבת ועתה שרומזת לתשו' כנודע לזה שא נא לפשע עבדי אלהי אביך ויבך יוסף בדברם אליו ענין הגלות וילכו גם אחיו וכו' הננו לך לעבדים כדי שימחול להם ויאמר אליהם יוסף כי התחת אלהים אני פירש"י ז"ל וכי במקומו אני ועפי"ד ותיישב כלו' דעל חלקי אני מוחל לכם אבל בחלק ה' מי ימחול ואח"ז דבר להם דברים של תנחומין ואמר

מלך ישראל ודאי לא יש בו שום גרעון ח"ו והנה כנודע דכשהאדם היה עני ונעשה עשיר או בהיפך כ"מ אז נקר' עולם חדש כנודע זה מרז"ל והשתא א"ש דז"ש ויוסף היה במצרים וכ"ת שמא ח"ו חטא באשת אדונו לז"א דהא עולם דהיינו שמלך בא"מ וכיון שכן נגלה למפרע שלא חטא ואדרבא נקרא יוסף הצדיק וק"ל:

הבה נתחכמה לו איתא במד' מכאן שרצו לבטל מהם השבת עכ"ל ויובן לפי פשוטו כמשז"ל דזכות השבת יצאו ישראל ממצרים וז"ש שרצו לבטל מהם השבת שזו היא חכמה שרצו לבטל מהם דבר שבזכותו נגאלים:

ודרך דרש אפש"ל כמ"ש ז"ל דמשבת מוכח דיש לנו דין בנים וכו' ז"ל דהי"ט דירד הקב"ה בכבודו ובעצמו לא"מ מלאה גילולים והוא כהן כ"י מפני שאנו בנים וכהן מטמא לבנו וזו היא כוונת המצרים שרצו לבטל מהם השבת כדי שלא יהא להם דין בנים וממילא ישארו שם במצרים לבטלם ח"ו כי אז אינם נגאלים ע"י ית' כמו שהבטי' ליאע"ה ואנכי אעלך גם עלה וז"ש הבה נתחכמה לו מכאן שרצו לבטל מהם השבת שלא יש חכמה גדולה מזו:

א"י עפמ"ש החיד"א זצוק"ל בספה"ק דב"ל וז"ל אמרו בזו"ח פ' וישב דמ"ש דבשביל מכירת יוסף היה גלות מצרים וכשבאו לגרם קטרגא מדה"ד דהי"ל לישב שבע על חטאתם דישבו כ"ב שנה לכל אחד על שציערו אותו דכ"ב שנים לא ראה אביו וכ"כ שני' עשרה פעמים הם ר"ך חסר מהם י' על שנפטרו השבטים במצרי' נשארו רד"ו ומדה"ד רוצה שישתעבדו ז"פ כמנין זה ובזכות השבת ניצולו דהוא צריך בשביעאה אחיד עכ"ל בקיצור

ועתה

תורת משה

המנין של גלות מצרים וכו' ז"ל רש"י שהו ישראל אפי' שעה אחת היו נשמעים ח"ו ונ"ש והיה אלקים עמכם שהיא השכינה כנודע עי"ז והשיב אתכם אל ארץ אבותיכם ואל תטמעו קליפה :

פרשת שמות

ואלה שמות בנ"י וכו' הנה החיד"א זיע"א בספה"ק חומ"א משם רבינו אפרים ז"ל כ' דר"ת ואלה שמות ו'חייב א'דם ל'קרות ה'פרשה ש'נים מ'קרא ו'אחד ת'רגום עכ"ד ז"ל יעוש"ב מ"ש עליו ה' הנז' ז"ל ואני עני נלע"ד להשלים שארית הפ' בנ"י וכו' ר"ת בטעמיה נקודותיה יקראנה. ויהיה ריוח לדבוקי אותיותיה הבקר אור יום משנה מצאו ראשנה יתחיל מצות התפל' אחר תפלתו יסמיך עמה קריאתה בציבור אם יהיה שגור ובקי בספר תורה יקראנה ואם אפשר בטלית ותפלין והיינו כמ"ש ה' הנז' דעיקר קריאתה הוא אחר תפלת שחרית יום ששי וזהו שרמוז יום משנה מצאו ראשונ' שהוא ביום הששי שמצאו במן לחם משנה גם כ' ז"ל דאם אפ' בטות"ב יקראנה :

ויוסף היה במצרים איתא במ"ר ראה עולם חדש עכ"ל נקדים מ"ש החיד"א זצוק"ל דע"י שמלך שלמה על ישראל ידענו כאמנה שדוד לא חטא בב"ש דאלו חטא לא היה הקב"ה מוציא זרע המלוכ' ממנו ובזה ישבתי אני עני פ' משלי שלמה בן דוד מלך יש' דלכאורה יקשה דמאי קאמר מלך ישראל וכי עד השת' לא ידענו זה אמנם לפ"ה א"ש דלכאורה ח"ו כשאמר משלי שלמה בן דוד כרא' שיש בו גרעון ח"ו לז"א מלך יש' דמאחר שהוא מלך

מלך

שנותיו ור"ל שבארבעים שנה מתוך הק"ך הוא יהיה מלך
על ישראל כאמור ומה שהוצרך לזה יען דהוא יתברך ידע
שמרע"ה רוצה לסרב בשליחותו ולכן תחלה וראה בא לו
הרמז הזה לומר שאין לו במה להתגלגל כיון שהוא המלך
עליהם . והנה בזוהר שמות דכ"א ע"א איתא וירא ה'
שיו בשעתא דמנחה ואפ' לרמוז דר"ת ו'ירא מ'לאך ה'
א'ליו ב'לבת א'ש מ'תוך ה'סנה ג' במנחה בדקדוק :

ויאמר משה וכו' מי אנכי וכו' כי אהיה עמך אפ'
כמ"ש המפ' ז"ל ע"מ שלא בא כיד רבי עקיבה
דהכוונה דר"ע הגיע שהא וזהו מי אנכי וכו' ירצ'
וכי אני השגתי כל נש"ב שהיא גי' מ'י וכנודע עד
שאוכל להוציא את בנ"י ממצרים והיתה תשובתו ית' כי
אהיה שהוא בבינה עמך וק"ל וא"ש הטי"ב :

א"נ כהקדים עוד משז"ל דלא בחר ה' בישראל אלא מפני
שהם ענוים ועו"כ ז"ל שהקב"ה לא נתן התור' ליש'
על הר סיני אלא מפני שהי' שפל מכל ההרים ולזה לא
נתן אות' כ"א ע"י מרע"ה שהי' עניו מאד וכמ"ש והאיש
משה עניו מאד וכו' וכמ"ש המפ' על ביאור מסכת משה
קבל תור' מסיני ועת' וזהו שאמר מ'י אנכ'י מ'י גי' נ'
ד"ל וכי אנכי זכיתי לנשע"ב שאת' אומר לי הוציא את
בנ"י ממצרים והשיבו הקב"ה כי אהיה עמך רמז לו דלא
בחר בישראל אלא מפני שהם ענוים כאמור ולכן מוכרח
שלא יוציאם שום אדם בלתי מרע"ה שהיה עניו כאמור
וזה רמז עמך גי' ענוה ע"ה דהיינו שאני לא בחרתי בישראל
אלא מפני שהם ענוים וזה לך כלומר שאתה עניו ולכן
מוכרח שתוציאם אתה והראיה שאני רוצה בענוים כהוציאך
את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה
שהוא שפל מכל ההרים וק"ל :

וילך

ועתה אפ' שזו היא כוונת המאמר הבה נתחכמה לו מכאן שרצו לבטל מהם הסבת דפרעה הרשע ידע דבזכות הסבת נאכל עון מכי"ו כאמור ולזה רצה לבטל מהם הסבת כדי שיאחרו שם במצרים שבע כהטאתם כמו שקטרגה מדה"ד :

ותפתח ותראהו כ' רש"י ז"ל שראתה עמו שכינה ואפ' במ"ש דמשה בעלה דמטרוניתא וזהו ותראהו אותיות ותרא ה"ו קבה"ו וא"ש את"ם ותהי"ב [עוד יומתק עפמ"ש ה' ילקוט ראובני ז"ל מהם כונת אר"י ע"פ ותפתח פי' ותלבן ה"ו וכשבאה בתיה נראה שנתחבר י"ה של בתיה עם ה"ו ונילול ע"ש והשכ"מ. המקי"ש ס"ט] :

שני אנשים עברי' כ' רש"י ז"ל הם דתן ואבירם וזה רמז עברים ר"ת ע'ס מ'שה ר'בו (דהיינו מחלוקת קרח) י'ותירו כ'מן :

ותאמרנה איש מצרי וכו' וגם דלה דלה וכו' י"ל דלא מצינו שמשה דלה להן אלא שהם דלו והוא הושיען ואפ' במ"ש בכ"ר דכשבא משה עלו המים לקראתו וזהו דלה דלה ל' עלייה ורוממות מן ארוממך ה' כי דליתני :

וירא ה' שיו כלבת אש מתוך הסנה הנה י"ל דמאי כ"מ אם הוא מתוך הסנה או ממקום אחר ועוד דהול"ל בסנה או על הסנה ועוד למה נקט כלבת ולא כלהב ואפ"ל דרך רמז דהנה מהרע"ה היה ק"ך שנים וכן פ' שנה היה בעמדו לפני פרעה והשתא אפ' דמעת שנתיחד עמו הדיבור רמז לו דכל מ' שנה הנשארים משנותיו הוא יהיה מלך על ישראל וזהו כלבת אש ל' לב שהוא באמצע הגוף והיינו שאמצע אותיות אש דהיינו ש'ף שי'ן הם לי' גי' מ' ותיבת הסנה גי' ק"ך כנגד שנותיו

והנה עבדיך מוכים וחטאת עמך הפ' שאמרו לו כי מה שאת' סבור להכביד עולינו תדע לך דאדרב' את' מפסיד בזה שעי"ז יחסר מהגלות כי קוה"ש מסלי' המנין וזהו וחטאת עמך מל' והייתי אני ובני שלמ' חטאים :

פרשת וארא

וידבר אלהים אל משה וכו' הרמז וידבר דיבור קושי וזהו אלהים שהוא דין ויאמר אמיר' רכה בחינת הרחמי' וזהו אני ה' שם הוי"ה שהוא רחמי' :

א"נ וידבר אלהי' וכו' ואח' וכו' כמ"ש ה' ז"ל דכשל' בחו המוחין לז"א עדין הוא בבחי' דינין וכשבאו המוחין אז הוא בבחי' רחמי' וידו' דבבוא המוחין אז אמא מתפשטת בז"א בחי' היסוד עד החז' וידוע ג"כ דחג"ת נק' אבות גם דהנה"י נק' ע"ש המ' וז"ש וידבר וכו' בא להודי' הסדר וזהו וידבר דיבור קושי גם אלהי' בחי' דינין כאמו' דלא באו עדין מוחין דגדלו' ואח"ך ויאמר אליו אמיר' רכה אני ה' רחמי' שבאו המוחין ועכין ביאת המוחי' היא ואר' אל אברהם וכו' בחי' חג"ת כאמור שמתפשטת בהם אמא עד החז' שנק' אל שדי אך בבחי' יסוד ומ' לא נתפשט' יסוד שלה כאמור וזהו ושמי ה' דהיינו המ' שנק' שם כנו' לא נודעתי להם וא"ש את"מ והאי"כ :

וסמיכות הפרשה אפ' דכוונה מהרע"ה כמ"ש למה הריעות וכו' יען דהקב"ה לא גילה לו דכשילך אל פרעה לא די שלא ישלחם אלא שיוסיף עליהם השעבוד ולכך א"ל למה הריעות לעם הזה בקושי השעבוד ע"י שליחותך ששלחתני וא"כ למה זה שלחתני ולזה השיבו ב"י וידבר אלהי"ם גי' פ"ו כמנין ימי קושי השעבוד כמשז"ל

וילך משה וישב וכו' ויאמר לו וכו' ויאמר ה' אל משה במדין וכו' הנה י"ל למה הוצרך משרע"ה ליטול רשות מיתרו ודברי רז"ל ידועים ועוד י"ל למה לא אמר ה' אל משה לך שוב מצרים כ"א אחר שבקש רשות מיתרו לשוב ואפ' דכוונת מרע"ה דכיון דיתרו היה מיועצי פרעה בודאי שהיה יודע מעניני מצרים ומה שהי' או שיהיה יבואו לו שמועות והידיעות ואפ' שידע גם ענין מרע"ה שהרג את המצרי והלשינו עליו ובקש פרעה להרגו ולזה בא לשאול בו לראות מה יאמר לו אם עדין לב פרעה עליו והמלשינים עודם קיים אם לאו ולזה ה' הוא היודע כל נסתרות ובוחן לבות השיבו לך שוב וכו' ולא יהיה לך יראה מזה כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך:

וירכבם על החמור כ' רש"י ז"ל החמור הידוע הוא שרכב עליו אברהם אע"ה כשהלך לעקידת יצחק שנ' ויחבוש את חמורו והוא שעתיד לרכוב עליו המשיח שנ' עני ורוכב על חמור עכ"ל ואפ' לרמוז כי הכא וירכבם על החמור גי' דא הוא דאברהם ודמשיח:

ויאמר פרע' הן רבים עתה עם הארץ ויצו פרע' וכו' אפ' במ"ש המפו"ל דרבוי הבנים השלים המכין דגלות מצרים וקושי השעבוד ג"ך השלים המכין וכ' הרב חיד"א זצוק"ל משם רבינו האר"י זצוק"ל דפרע' הרשע היה יודע סודות גדולי' ועו"כ דפרע' היה חושב ישראל לפני משה וזהו לפנים ובקרבו ישים ארבו דאדרב' רוצה שישתעבדו תחת ידו תמיד וז"ש ויאמר פרע' הן רבים עתה ע"ה כלו' שו עתה יש רבים ע"ה ר"ל רבה"ב או והשבתם אותם דיכולים לצאת עתה עדין לא נשלם שיעור רבה"ב לכן אני עוש' לכם דבר שיכולי' אתם לצאת קוה"ז והיא קוה"ש וז"ש ויצו פרע' וכו' וק"ל:

והנה

אל משה דייקא משום דמשה לא השיג שערי חנ' כמשז"ל בפי' מאמר שלא נא ביד תשלא ביד ר"ע דר"ע השיג שער הקמשים ולז"א ולא שמענו אל משה כאמור מקולר רוח ומעבודה קשה ר"ת מרומק גי' ר' עקיבה ע"ה לרמוז אל האמור וק"ל :

ראה נתתיך אלקים לפרעה הנה נודע מ"ש הרב ז"ל בשעה"כ דרושי פסח כי פרע' לא היה יודע כ"א שם אלקים יען שהית' לו יניקה מן מ"א צירופין דאותיות מ"י ממנו וז"ש מ"י ה' וכו' והיה מתגאה בזה גם כתבו ז"ל כי היה מתגאה על היות לו עשרה בחושבן יותר על משה והוא לא ידע כי הוא לרעתו שהוכה בעשר מכות ע"י משה והנה משה בפשוט ומלא ומלא דמלא הם כ"א אותיות כזה מם מם שין היא מם מם שין יוד נון הא אלף והנה נמלא שפרעה היה מתגאה ביו"ד הנוסף בשמו וכמ"א שיש לו יניקה בהם מאותיות מ"י כנז' נין הכל הם כ"א חסר כ"א משם אלקים וז"ש ראה נתתיך אלקים לפרעה ר"ל אתה בעצמך ע"י חשבון אותיות שמך כנז' שם כ"א יהיה בחי' אלקים דין לפרעה חלף מה שהיה מתגאה בכ"א כנז' הנה עתה בהוסיף עליהם את הכ"א משמך הנה יהיה לו לאלקים לעורר עליו הדינין וזהו נתתיך וגו' :

ושמתי פדות בין עמי ובין עמך למחר יהיה האות הזה ראיתי לכתוב כאן מה ששמעתי מא"א החו"ש כמה"ר **בליפא עידאן** נר"ו רמז נאה בענין השובבים בזה הפ' והוא בהקדים מסרז"ל דימי השובבים הם פ"ד ולריך שיהיו רלופים ולריך שיזהר האדם שלא ידבר בהם לה"ר שלא יפגום ברית הלשון שהוא מכוון כנגד ברית המעור וכ' החיד"א זיע"א דיזהר האדם עוד שלא יאכל הרבה כדי שלא יבוא לידי

קרי

כמשז"ל ויאמר שיו אכי ת' גי' ב"ן אחר נוסף ע"ש שהי'
שסוף דין רמז לו בזה דע"י קושי השעבוד יתהפך מדה"ר
למדה"ר ויגאלו דאל"ה היו נטמעים ח"ו בנ"ט טומאה
ולכך אל תתמה ע"ז וק"ל :

ונתתי אותה לכם מורשה ב' כמ"ש הכא ואידך תורה
צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב ויוכן כמ"ש
ז"ל דכתיבת א"י היתה בזכות התורה וז"ש ונתתי אותה
לכם מורשה דהיינו א"י וזה ע"י תורה צוה לנו
משה מורשה :

וגם אני שמעתי את נאקת בנ"י וכו' ואזכור את בריתי
אפ"ל עפמ"ש האריז"ל בכתב' שיצאו יש' קודם הקץ
שהקב"ה הבטיח לאאע"ה וכרת עמו הברית שאח"ך יצאו
ברכוש גדול ואם היו שוהים עוד לא תתקיים ההבטחה
כי היו נכנסים בנ"ט ח"ו וז"ש ואזכר את בריתי דהיינו
ההבטחה שאח"ך יצאו ברכוש גדול לכן מוכרח לגאלם
עכשיו וק"ל :

וידבר משה כן אל בנ"י ולא שמעו אל משה וכו'
אפ"ל בהקדים מ"ש בזוה"ק דאות נו"ן רומז' לנ"ן
שע"ב וכ"כ האריז"ל זצוק"ל בסה"ק חומ"א ע"פ וגם
אני שמעתי את נאקת בנ"י דסוף ז"ל רמז כב' הזה טעמי
ונו"ן ובתיבת נאקת רמז דסוף גי' תק"א כמה' היו
האבות ע"ה דבזכותם יצאו ישראל ממצרים ועוד רמזים
אחרים ונו"ן של נאקת רמז לנ' שע"ב דמסטרא דיובלא
היתה היציאה כמ"ש בזוה"ק ולדרכו אפ"ל בפסוק הזה
וידבר משה כן אל בנ"י דהיינו שאמר להם הטעמים
האמורים למעלה שהם סיבה ליציאתם וזהו דקדוק תיבת
כן ונון של תיבת כן רמז לנ' ש"ב כאמור לרמוז להם
דהיציאה היתה מסט' דיובלא כאמור ולזה ולא שמעו
אל

ויכבד לב פרעה הנה לכאורה איפכא מסתברא דכיון דלא מת ממקנ' בנ"י לא יכבד לבו ונרא' דהכוונה במשז"ל דאפי' בהמה של שותפות ישראל עם הנכרי לא מתה ואפ' דזה רמז לו משרע"ה ולא ימות מכל לבנ"י דבר דהיינו אפי' מקצת בהמת ישראל והוא ע"ד משז"ל ע"פ ולא יעיר כל חמתו ופרעה לא הבין כך אלא סבר דמכל לבנ"י היינו דהבהמה כלה של ישראל אבל של שותפות גם עליה היתה הגזירה למות וכיון שראה שלא היה כן סבר שלא נתקיים דבריהם והרי נשתייר ממקנה מצרים הגם שהוא בשותפות ולזה ויכבד לב פרעה :

ואתה ועבדיך ידעתי כי טרם תיראון וכו' והפשתה וכו' אפ' לקשר הענין ולומר שהם מדברי משה שאמר לפרעה דברי מוסר השכל דהוא ועבדיו הם הגורמים לכ"ז ודם כל שאר עמו מידם יבוקש שהם אינם רוצים בכ"ז כ"א הוא ועבדיו וזהו ואתה ועבדיך ידעת וכו' והראיה והפשתה והשעור' וכו' כי השעורה אביב וכו' כלומר בעבו' שהם גדולים לקו לא כן החטה והכוסמת לא לקו כי אפילות הנה ומהם תראו ותקחו מוסר שאתם גם אתם הגדולים תלקו בעון הקטנים שהם שאר העם :

וישב את משה ואת אהרן אל פרע' וכו' מי ומי ההלכי' אפ"ל עפמשז"ל דיש' חי"ל לישב במצרי' ת"ש ולא ישבו כ"א רד"ו וכ' החיד"א ז"ל משם רבינו האר"י זצוק"ל דפרעה היה יודע סודות גדולים וז"ש מי ומי ההולכים כלו' דלא ישבתם עכשיו כ"א רד"ו שנה כמספר מי ומי ההלכים דוא"ו של ומי שמוש ויהי כמשיב מרע"ה ותשובתו הרמת'ה בנערינו ובזקנינו נלך שם רמז למשז"ל דריבוי הבנים השלים המנין וז"ש בנערינו ובזקנינו נלך כלו' בשביל נערינו נלך :

קרי ח"ו וג"ך יזהר עוד שלא ידור כדרי חולין כזה"ז וידוע דתיקון השובבים הם כדי להעלות נה"ק אשר מעורבים בס"א וכזה א"ש שרמז הכתוב זה במכת הערוב וזהו רמז הכתוב ושמתי וכו' עד סוף כל הפסוק ר"ת וימי שובבים מסוגלים תעניות יהיו פ"ד תקונים בהפסקות יהיו כעשי"ס ע"ל מכ"ת יזה"ר ושמ"ר בדבור"ו יס"א כזה"ר. עו"ד נמאכל'ו כלו' ליזה'ר מכרר'י חולי'ן רלופין יהי'ו התעניו' ילמוד המשניות אזהרות אלו תקון הוצאת זרע הבטלה עכ"ל אכא מארי כר"ו וע' לה' חיד"א ז"ל ביוסף לחק :

ואנא אלא כר חמרא לגבי אכא אפש"ל דרך פשט ורמז ממה שחננו אלקים בהקדים מ"ש רז"ל דכשאין ישראל עושין רש"ת את המצות שהם עושי' חלפו הלכו כלם וילכו שבי' לפני ס"א וכנה"ק יפלו לעמקי הקלי' וכשיחזרו בתשובה ויעשו תיקון את אותן המצות ואותן הניצוצות האלו עולין מהס"א אל הקדושה וידוע דהמילה שקולה כנגד כל המצות ועתה אפ' שז"ש ושמתי פדות בין עמי ובין עמך למחר תיבת למחר נוטריקון ל"ת מחר ל"ת רמז למצות לא תעשה מחר אותיות רמ"ח כנגד מ"ע ר"ל שהקב"ה יפד' אות' המצות שהם אצל הסט"א ואז יהיו יש' מופרשי' מהסט"א והדר אמר יהי' האות הזה ר"ל אימתי יהי' זה שאמרנו הוא כשיהי' האות הזה דהיינו כשיתקנו יש' אות ברית שהוא שקול כנגד כל המצות וק"ל א"כ במאז"ל רא' מסימני יש' היא מדת הרחמנות גם כ' ז"ל כל מי שאין לו רחמנות בידוע שאינו מזרע אברהם וז"ש ושמתי פדות ירל' הפרש בין עמי ובין עמך למח'ר אותיות לרחם גם מח'ר גי' אברהם יהיה האות הזה בין ישרא' לאוה"ע וק"ל :

וישלח פרעה והנה לא מת ממקנה ישראל עד אחד

ויכבד

נוח וי אמר שלא אכנס לארץ עכ"ל והוא תמוה ונלע"ד עפמשז"ל דאו יש' השלימו ת"ש במצרים לא היה עוד גלות וכו' ז"ל בטעמ' דלא נכנס מרע"ה לא"י דאם נכנס היה בונ' ב"ה ואז הקב"ה מכל' חמתו בשונאי יש' אבל ע"י שלא נכנס אז הקב"ה יש"ל כילה חמתו בעצים ובאבני' ומתוך הדברים או משמע דאו שהו יש' במצרים ת' שנה אז היה משה נכנס לארץ דמאי איכא אי משום שהיה בונה ב"ה ומה בכך הרי השלימו ת' שנה במצרים ולא היה נחרב ב"ה ולא היה עוד גלות והשתא אפ' שזכ"ה ויהי בשלח פרעה את העם שלא השלימו ת"ש לכן משה נוח ווי שצריכין עוד לגלות ת' כהר הכי ולא היה יכול עוד משה לבוא אל א"י מטעם האמור ודוק כי קצרתי וע'ט לחנות ושמעתי מא"מ שכן פי' חמע' ז"ל שש אנכי :

וחמשים עלו בכ"י מא"מ אפ' וחמשים אותיות וחמשים ועוד קרי ביה וקומשים והרמז שבזכות חמשה חומשי תורה שעתידין לקבל בסוף חמשי' יום יצאו מא"מ ע"ד מ"ש תעבדון את האלהי' תעבדו ן' :

ויקח משה את וכו' כנ"י לאמר פקוד וכו' שמעתי מהחו"ש כמ"ר **חי הכהן** נר"ו דק"ל מלת לאמר וכפל פקוד יפקוד וניח"ל ע"פ מ"ש ז"ל דלא יצאו ישרא' ממצרי' עד שהיו גדורים בעריות וכו' ז"ל דתיבת לאמר רומזת לג"ע . וז"ש כי השביע וכו' לאמר פקוד מלשון ויפקד מקום דוד שהוא חסרון כלומר אם יחסר עון ג"ע הרמוז במלת לאמר אזי יפקוד שהים אתכם עכ"ר :

ומעין דוגמא אפ' לפ' אני עני פסוק כפ' שמות לך ואספת את זקני ישרא' ואמרת אלהים וכו' שהי קי"ו לאמר פקוד פקדתי אתכם כלומר מסיבת לאמר

פקוד

ויאמר אליהם יהי כן ה' עמכם כאשר אשלח אתכם ואת טפכם ראו כי רעה נגד פניכם אפ' דפרעה הרשע ידע דגלות מצרי' היה על עון מכ"י וכמ"ש לעיל משם הקיר"ק ז"ל שפרעה היה יודע סודות גדולים וידוע ג"כ דבימי אנטוכיוס נתעורר עון מכ"י ועתה אפ' שז"ש שיהם יהי כן ה' עמכם וכו' כלו' דאה"ן אני רוצה לשלח אתכם אבל תדעו כי רע"ה נגד פניכם שהוא בגרים דבגי' רעה ולפניכם מראה להם שהוא רוצה לשלחם ובקרבו ישים ארבו שבע תועבות בלבו :

צלי אש ומצות איתא בש"ר צלי כנגד אברהם שהשלך לכבשן האש ומצות כנגד שרה דכתיב לושי ועשי עגות וכו' יע"ש וזה רמז צלי א"ש ר"ת אברהם שרה ושיעור הכ' צלי אברהם. ושרה מצות :

וגם ערב רב וכו' ערב רב עם ג' אותיות אלהים כזה עי"ן בי"ת רי"ש גי' ת"ר ע"ה שהערב רב סוד דינין דמנצפ"ך שהם גי' יכרה איש בור בר כתיב חסר ודרשוהו בס' הזוהר על מרע"ה דגר' הגלות הנק' בור ע"י שקיבל הערב רב כמ"ש הרב:

היום אתם יוצאי' בחדש האביב שמעתי רמז נאה מא"מ כתיבת האביב דהיא ר"ת ב'רוך ה'גבר א'שר י'בטח בה'. גם ר"ת א'רור ה'גבר א'שר י'בטח ב'אדם. לרמוז דמי שיבטח בה' תמיד ובפרט בחדש ניסן דודאי הקב"ה עושה לו נסים כמו שנודע מכמה מעשיות אשר שמענו ונראה :

פרשת בשלח

ויהי בשלח פרעה את העם אית' במ"ר תמן נוח וי תמה
נוח

לחזור בתשובה ולשוב מדרכיהם לשמוע בקולי ועוד טעם אחר כי לי כל הארץ ומלי מחיל דכ"ע דילי :

זה שי ואנוהו וכו' אפ' כמ"ש ה' ז"ל בשעה"כ דף כ"ח דהתחלת בנין הש' הוא במלת אל עליון גומל וכו' ופי' כמ"ש בזוה"ק דע"י שם זה אל עליון הנזכר נקית מלכא לקבל הכלה ולתקנה דהיינו יסוד דאבא כי הוא נקרא מלכא עלאה באמתות שנמשכת הארתו ע"י היסוד דז"א ומשם מאיר של המלכות וכו' וזהו סוד התלות של עליון ב' תלות לאה ורחל ולכן צריך לקום מעומד כאומרו תהלות וכו' לכבוד מלכא קדישא המתגל' ונקית לקבל הכלה ולתקנה ופי' של עליון של הוא היסוד דבינה אשר היא הויה דס"ג שבה נרמזת שם יא"י שהיא גי' א"ל ועליון הוא יסוד דאבא וכו' יעוש"ב והנה תרגם אנקלוס ואנוהו אבנה ליה מקדש ונקדי' עוד מ"ש ה' ז"ל שם דף ל' ע"ג בתיבת שהי אברהם וכו' כי אם ג"ר הב"ר דמלך אמא הנכנסים בז"א וכו' יעוש"ב וז"ש זה ש"י וכו' של הוא יסוד דאימא באור יו"ד הוא יסוד דאבא כנודע דהיו"ד היא בחכמה ואנוהו כתרגומו דהיינו דמעתה נפיק מלכא לתקן את הכלה ובהגיע של שה"י אבי דהיינו שהי אברהם וכו' אז וארוממנהו דהיינו שנכנסים הב"ד שהם מוחין דגדלות כנודע וכאמור ודו"ק וא"ש את"ס והשי"ב :

הנני ממטיר לכם לחם מן השמים הנה נודע דהמן בזכות משה רבינו ע"ה וזהו מן השמים ירצה בזכות מרע"ה הרומז לשמ"ים שהוא הת"ת כנודע וא"ש השי"ב. שוב ראיתי שכן איתא בזוה"ק עלך לבי ישמח מש"ה ה' יצילנו משגיאות :

א"נ בהקדים מ"ש המפ' דמאחר דקי"ל דיעקב ועשו חלקו

פקיד דהיינו שלא חי"ל עון ג"ע שגדרו עצמם לכן פקדתי אתכם וק"ל :

איתא במדרש הו"ד להכ"ן ז"ל ואני שמעתיו מהחו"ה ר' **דוד כהן** יצ"ו אמר משה לפני הקב"ה אני העליתי את עצמות יוסף ולא אכנס לארץ עכ"ל אב"ל לפי פשוטו ע"פ מחז"ל אין נקרא' מנו' אלא לשם גומרה והמתחיל במצוה אומרים לו גמור ולכן כיון שהתחלתי להביא את עצמות יוסף להכניסם לארץ נא ל' תשיבני ריקם ואכנס לארץ :

ה' ימלך לעולם ועד איתא במד' למה כי בא סוס פרעה ע"כ ואפ' במה שידוע דמקריעת י"ם מוכח חידוש העולם וז"ש ה' ימלך לעולם ועד ואין עוד מלבדו וק"ל לבעל המאמר למה כלומר והרי אוה"ע סוברים דאיכא כ"ר ח"ו וגם אומרים שהעולם קדמון חליל' לזה אמר כי בא סוס פרעה וכו' וישב ה' עליהם את מי הים וא"כ אזדא לה טענתם :

וזאת היתה לי כוונת הכתובים כפ' יתרו אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים וכו' וא"כ בטלה טענת האומרי' ש"ר וכו' ולכן ועתה אם שמע תשמע בקלי דהשתא מוכ' כי לי כל הארץ ולא כאותם האומרים שהעולם קדמון ח"ו :

א"נ אתם ראיתם במ"ש דהתשובה מועלת מדין בנים והוכחה בנים נודעת מכח יצ"מ כנודע [ממה שנגל' השי"ת בכבודו ובעצמו והרי הוא כהן ואיך מטמ' אלא ע"כ דאנו בנים ואב מטמא לבנו] וז"ש אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים וכו' "ואביא" אתכם וכו' דייקא בכו"כ וא"כ מוכח דדין בנים יש ולכן ועתה ל' תשובה דתועיל לכם אם שמע תשמעו בקלי ר"ל אם רצונכם

לחזור

במ"ש דהמטה חקוק עליו שם הוי"ה ב"ה כסדרו וכשהיה עושה בו ענין טוב היה תופסו כיושר באופן שהיו אותיו' השם כסדרן וכשהיה עושה בו פורענות היה מהפכו ואז יהיו האותיות למפרע והוא בחי' דין כנודע וז"ש ומטך אשר הכית בו את היאר קח בידך ר"ל מקום שהיה למט' ומשם היתה ההכאה עתה הפכהו ומקום ההכאה יהיה בידך כתפש יען כי ההכאה היא לטובה עכ"ד ודפח"ח והנה מזה שבמלחמת עמלק כתיב ומטה האלקים בידי ועתה אפ' דז"ש והיה כאשר ירים משה ידו דהיינו עם המטה שהוא בידו כסדרו וכשמרימו למעלה נמצאו האותיות מהופכות ולכן יהיה דין לעמלק וגבר ישראל וכאשר יניח וכו' דאז יהיו כיושר ולא יש דין וק"ל וא"ש את"מ והסי"ב:

וישמע יתרו וכו' עיין רש"י ז"ל מ"ש מה שמועה שמע ובא קריעת י"ס ומלחמת עמלק ע"כ וזה רמז בתיבת וישמ"ע כי היא נוט' מלחמ'ת עמל'ק וקריעת י"ס שמ'ע ואחר זמן שמעתי שרמז זה כ' ה' מנחה בלולה ז"ל ישמח מש"ה:

ובעיקר דברי רש"י ז"ל עיין להמפ' ז"ל מ"ש בזה דלמ' לא נתעורר לבוא להתגייר כ"א בשני אלו ואענה חלקי אף אני בעזר משדי והוא בהקדים מ"ש ריש ג' סברות למינים יש"ו אחת היא שאומרים שאינו משגיח בתחתונים ח"ו והב' פועל הטוב אינו פועל הרע ח"ו והג' שהעולם קדמון ח"ו והנה ג' אלה יבוטלו ע"י קריעת י"ס ומלע"מ דהרי מצינו בקי"ס שאמרו זה אלי ואנוהו וראת שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל א"כ מזה נודעה השגחתו יתברך בתחתונים ומצינו ג"כ שפועל הטוב הוא כ"י פועל הרע כבכ"א שהרי בשעת יציאת ישראל ניצולו

חלקו העולמות איך אנו אוכלים בעוה"ז שהיא חלקו של עשו וכיוצ"ל משום דאנו מקיימים את העולם ע"י עסק התורה וז"ש הנני ממטיר לכם לחם מן השמים שהיא התורה הנקראת לחם ועי"ז ויצא העם ולקטו:

והנה קושיא במר' הנני ממטיר לכם שה"ד אין כמוך כאלהים ה' ואין כמעשיך והוא תמוה ואפ"ל כמ"ש החיד"א ז"ל בספ"ק פ"ד עמ"ש רז"ל דהמתגאה כאלו עע"ז שפי' בו הוא ז"ל עפמש"ל דהמינים אומרי' דמעשה אדם מוכח שיש ב"ר ח"ו אבל האמת שהקב"ה כ"י עשה ענוה ונמלך עם מה"ש והיינו ללמדנו ד"א שאדם גדול ילמוד אף ממי שקטן ממנו כמלא דמי שאין לו ענוה איני מורה דהקב"ה נמלך עם מה"ש דשתי רשויות יש ח"ו ולכן המתגאה כאלו עע"ז עכ"ל וידוע שע"י הענוה אנו אוכלין בעוה"ז וז"ש הנני ממטיר לכם וכ"ת והא שכר מצות בהאי עלמא ליכא לזה אמר אין כמוך וכו' ר"ל שע"י שיש' מודי' בזה א"כ ע"כ דנעש' אדם היא להורות ענוה וא"כ שפיר אוכלים ע"י בעוה"ז:

ויאמר אם שמע תשמע וכו' אפ' במה שנודע דחולי הגוף נמשך מחולי הנפש וז"ש אם שמע וכו' כל המחלה אשר שמתי במצרים ונקט חולאי מצרים יען דמשם הוכח' למ"ש דהרי דאינו דמסיבת שלא רצו לשמוע הכה אותם מכות גדולות וחלאים רעים א"כ הרי מופת חותך דכל החולי נמשך מהנשמה וכיון שהאדם מיסר תורקתיו אז הנשמה מתרפאת וזהו כי אני ה' רופאיך:

והיה כאשר ירים משה ידו וכו' יש להבין מה היא ענין הרמ' יד הזו והנחת' ודברי חז"ל ידועי' ואם יוכש' בעיני ה' אפ' במה ששמעתי מחכם אחד אשכנזי ע"פ ומטך אשר הכית בו את היאר קח בידך וכו' דהכוונה

כמ"ש

וזהו ונוך מן ללות לוה שהוא לשון אלוותא שקי' שהיא השכינ' ואז ויכלת עמוד היינו שיהיה לך קיום והעמדה בעה"ז הנה דשכר מצות בהאי עלמא ליכא וגם כי העוה"ז היא חלקו של עשו והיינו משום דבזכות התורה אנו אוכלין בעוה"ז כמשז"ל וגם כל העם הזה על מקומו יבוא בשלום מטענת רוכא של אוה"ע דע"י שהשכינה עמנו אנו קרובים לו ית' והו"ל רוב וקרוב דקרוב עדיף איכא דמאן דס"ל הכי:

א"נ אם לשון חובה כמו אם כסף תלוה את עמי ואם מזכה הכני' ור"ל שחייב אתה לקבל את הדבר הזה שהיא התורה כאמור וכ"ת והרי איכא טענת המלאכים מכח דינא דב"מ לז"א ונוך שקיים ככ"ל וכיון שאנו קרובי' לו ית' אודה לה טענתם ואז ויכלת עמוד אתה משה לנגד המלאכים להשיבם על טענתם וגם כל העם הזה על מקומו יבוא בשלום וק"ל:

בחדש השלישי לצאת בנ"י מארץ מצרי' וכו' ויסעו מרפידי' ויבאו מדבר סיני ויחנו במדבר וכו'

הנה באמת יש בפסוקי' שו כמה דקדוקי' זה יבא ראשונ' צריכי' אנו למודעי אמאי התור' לא ניתנה של בחדש הב' עוד יש להבין כי בתחילה קאמר ביום הזה באו מדבר סיני והדר קאמר ויסעו מרפידי' ויבאו מדבר סיני ולכאור' נראה מ"ו כשו שפת יתר ועוד בתר דאמר זה הדר אמר ויחנו במדבר ומה קידש לנו בזה והלא ככר זה שמענו ועוד אמאי שינה ולא אמר במדבר סיני כמו הראשונים ואפ"ל בהקדי' מ"ש רז"ל דהקב"ה לא נתן את התור' אלא על הר סיני מפני שהוא שפל מכל ההרים וכו' ז"ל דלא נתן הקב"ה את התו' לנש' עד שהיו באחדות אחד וכמש"ה ויחן שם יש' נגד ההר ועתה אפ' שזהו טעם מה שאמרנו

למה

מהיס כאותו רגע ממש טבעו מצרים וממילא גם טענת הקדמות חלפה הלכה לה ואין בה ממש גם ממלחמת עמלק מוכח דליתא להני טענות והוא כמ"ש ז"ל דעמלק בא יען שלא השלימו ת' שנה במצרים וא"כ לא יזכו בא"י לבדם והוא רוצה חלק עשו והנה רש"י ז"ל כ' ריש סדר בראשית דהטעם שהתחי' התורה מבראשית הוא להודיע דכ"ע דיליה והגם דמעקרא נתן את א"י לכנענים אח"ך חזר ונתנה לנו א"כ אימה ליתא לטענת עמלק דגם שלא השלמנו הגלות הקב"ה כ"ע דיליה והוא רוצה לתת לנו אכחנו עמו וצאן מרעיתו ומזה מוכ' דאין העולם קדמון ח"ו גם ממה שמצינו כאשר ירים משה וכו' וכאשר יניח וכו' וכתבו ז"ל כ"ז שהיו ישראל מתפללים ומשעבדין את לבם וכו' מזה נתבטל סברת כ"ר ח"ו וממילא נודעת השגחתו יתברך בתחתונים והנה נודע מחז"ל דיתרו לא הניח שום ע"ז שלא עבדה ולכן עתה בראותו שאלו הסברות בטלו ואין בהם ממש ע"י קי"ס ומ"ע כאמור לכן בא לחסות תחת כנפיו יתברך שמו לעד :

ויאמר יתרו ברוך ה' וכו' מיד מצרים ומיד פרעה וכו' מתחת יד מצרים יש להבין כפל מלת יד בזה הפ' ג"פ ואפ' ע"פ מ"ש ה' חיד"א זלוק"ל דפרעה ומצרים היה להם ג' אמונות רעות א' שהעולם קדמון ב' פועל הטוב אינו פועל הרע ג' אינו משגיח בתחתוני' ועתה אפ' שזה רמז הפ' בכפל התיבה הנז' ג"פ לרמוז שבטל הג' אמונות רעות ע"י המכות כמ"ש החיד"א ז"ל :

אם את הדבר הזה תעשה וצוך אלקים אפ"ל אם את הדבר הזה דהיינו התורה שנק' כן תעשה תעסוק בה ותקיים מצותיה אז תהיה עמך השכינה כמ"ש ע"פ בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך

וזהו

אז אין שולט בו היצה"ר כמשז"ל בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין וזהו נגד ההר ורמז ליצה"ר שנק' הר כנודע וק"ל:

ויחן שם יש' נגד ההר ומשה עלה אל האלהים. כמ"ש ז"ל עפ"פ ויחן שם יש' שנעשו כלם כאיש א' באחדות א' ועי"ז זכו לתורה גם כ' ז"ל דלא זכה מרע"ה לקבלת התורה אלא ע"י הענוה. ובזה פי' כוונת הכתוב משה קבל תורה מסיני ר"ל מסיבת סיני שהוא עניו ובחר בו השם כמו כן משה ע"י הענוה בחר בו וז"ש ויחן שם יש' נגד ההר כלומר מענין ההר שהיה עניו כמו כן יש' היו באחדות אחד וזהו ע"י הענוה' ולזה זכו לתו' ומענין דוגמ' ומשה עלה אל האלקים ע"י הענוה כאמור וק"ל:

אתם ראיתם אשר עשיתי למצרי'. ד' במסרה הכא ואידך ואתם קחו לכם תבן אתם נצבי' ואתם עדי אב' לפ' במקרי' מ"ש ז"ל דגלות מצרים היה בעון אדם הראשון שפירש מאשתו באותם מאה ושלשים שנה ונפלו כי' הקדושה במצרי' ערות הארץ וכ' ז"ל דאלו ישראל השלימו גזירת ת' שנה במצרי' לא היה עוד גלות אח"ך אבל משום שלא השלימו הגזיר' לפיכך צריכים אנו לישב בגלות אח"ך להוציא לאור אותם הניצוצו' אשר הם עדין הם בעמקי הקלי' וידוע מ"ש האריז"ל זצוק"ל דתיבת תבן תרמוז אל ניה"ק ועתה אפשר שזה כוונת המסרה אתם ראיתם אשר עשיתי למצרי' דהיינו שדלגתי על הקץ והוצאתי אתכם משם ועדין יש ניה"ק בעמקי הקלי' לכן אנכי מצוה אתכם אתם לכו קחו לכם תבן דהיינו שצריכים אתם לישב עוד בגלות כדי ללקט אותם הניצוצו' אשר היו עדין בקלי' וכשילקטו לאור אותם ניצוצו' אתם נצבים היום כלכם דהיינו שיבא המשיח

ותעמדו

למה לא ניתנה התור' ליש' אלא בחדש הג' שהוא סיון דסיון עם האותיות והכולל גימ' ענו"ה (א"ה יותר ועם לו' גימ' ענ'ו חסר יו"ד כמו והאיש משה ענו. זעיר ב"ה סלט"א) להורות לנו שהקב"ה בוחר בענוה והשתא א"ש מה שאמר ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני ויחנו במדבר דזה ודאי ראיה גמורה שהקב"ה בוחר בענוה כי בתחלה שהי"ל פירוד ח"ו כמשז"ל ע"פ ויבא עמלק וילחם עם יש' ברפידי' שדרשו רז"ל ברפידי' בפירודי'ם דהיינו שהי"ל פירוד אבל עתה שעשו אחדות והיו כלב אחד לפיכך ניתנה להם התורה וז"ש ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני ויחנו במדבר כלומר דבשביל שנסעו מהפירוד שהי"ל מקודם ועשו ענוה והיו באחדות אחד ויבאו מדבר סיני שהוא מורה על הענוה כמ"ש ועוד דסיני גי' ענוה עה"כ לזה זכו לתורה שנק' דבור וז"ש ויחנו במדבר כלו' בדיבור כמשז"ל ע"פ ומדברך נאוה וכ"ת מאן מוכח שיה' היו ענוים לז"א ויחן שם יש' נגד ההר כמשז"ל ודו"ק.

ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני וכו'. יתכן לומר דהכתוב בא לרמוז לנו הדרכים שהתור' נקנית בהם וז"ש ויסעו מרפדי' ע"ד חז"ל שרפו ידיהם וכו' דהיינו שצריך האדם להתחזק מאד ולא יתרפה מללמוד וכמ"ש ז"ל אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה וזהו ויסעו עצמם מרפידי' כנז' ויבאו מדבר סיני רמז לענו'ה שגימ' סינ"י עה"כ כנודע ג"כ דנבחר ה"ה שנתן עליו התור' מצד הענו' וז"ש ויבאו למדת הענוה הרמוזה במדבר סיני ויחנו במדבר שצריך להתרחק מן הישוב וללמוד במדבר כדי שלא יטרידוהו מזון בניו ובני ביתו ויחן שם יש' רמז לאחדות כמשז"ל והיינו דע"י האחדות יתכן קיום כל התורה וכיון שזכה אדם לכל התו'

בריתי וזה א"א כ"א ע"י שאתם בנים משום דקי"ל המכש"מ חייב מיתה והקב"ה ש"ש וכ"ת דהיאך אנו אומרים שהקב"ה ש"ש והרי אנו רואים שהוא מוריד גשמים לז"א כי לי כל הארץ דהיינו דכע"ד ודו"ק :

ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי וכו' כי לי כל הארץ . ידוע מחז"ל דאין התשו' מועלת לישראל אלא כשהם עושי' רצונו יתברך דאז יהיו בדין בנים אבל כשאינם עושים רצונו ח"ו אז יהיו בדין עבדים ואינה מועלת להם התשובה וכק' המפרשי' ז"ל דמעיקרא דדינא פירכא דאיך התשובה מועלת והרי קי"ל מלך שמחל ע"כ אכ"מ וניח"ל דהקב"ה כע"ד ומני מחיל ועתה אפ' שז"ש ועתה אם שמוע תשמעו דהיינו ועתה שהיא לשון תשובה כלומר דאין התשובה מועלת אלא כשאתם שומעים בקולי שאז תהיו בנים כאמור וכ"ת ומעיקרא איך התשובה מועלת והרי קי"ל מלך שמחל וכו' לז"א כי לי כל הארץ ר"ל דכ"ע דיליה ומני מחיל :

הנה אנכי בא אליך בעב הענן . אפ' במה שידוע דכזווג נותן לה מסטר' דחסד וזהו הנה אנכי כ"א ש'ך בע'ב גי' חס'ד וזהו ג"כ הענן בסוד הענן יומם וא"ש את"מ ודפח"ח. א"כ אפ' הנה אנכי כ'א מן ויבא שיה ש'יך עם האותיות גימ' ארב'י מ' כנודע בע'ב אבא והוא כמ"ש בזוה"ק שלח ליה וכו' וגם אמג' אחותי בת אבי היא וכו' ותהי לי לאשה ודו"ק כי קצרתי ואשאת"מ ודפח"ח א"כ הנה אנכי גי' כסא סוד בריא' שהיא אימ' בא ש'יך כלפי ז"א בע"ב גי' חסד וזהו הענן בסוד ענני כבוד והיינו כמ"ש הרב ז"ל דכשמתפשטת בז"א תחלה מתלבשת בחסד וא"ש את"מ ודפח"ח . א"כ במה שידוע כי ע'ב היא בחכמה וידוע כי התאוים הם מכוונים בנבואת מרע"ה ובתורתו

וזהו

ותעמדו מהגלות והתם ערי הנ' שרמז לנו שהותם ק"ל שכה שפירש אדם מאשתו הם שנרמז לנו כל זה הגלות ונרמז לשכינה כ"י שתשב בגלות והנה נודע דהשכינה נק' את וזה רמז והתם ערי כשתסיר את מתיבת והתם ותחשוב הנשאר עם תיבת ער"י יעלו בגי' ק"ל לרמוז לאותם הק"ל שנה של אדה"ר שהם כל הגלו' הנז"ל וגרמו לאת שהיא השכינה כאמור שתשב בגלו' כ"י וכשיושלם התיקון בב"א אז יבא המשיח וביום ההוא יקים ה' את סוכת דוד הנופלת אכי"ר וק"ל :

אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים וכו' ועתה אם שמע תשמעו בקולי וכו' כי לי כל הארץ יש להבין דקדוק תיבת ועתה הנז' בפסוק ועוד תיבות כי לי כל הארץ לכאורה שפת יתר ק"ו ואפ"ל עפמ"ש ז"ל דהקב"ה ירד למצרי' בכבודו ובעצמו כ"י והוציאנו משם והק' המפו"ל דקי"ל דהקב"ה כהן ואיך ירד למצרי' ארץ מלאה גלולים וכיה"ל דאנו בנים ואב מטמא לבנו והנה ידוע משז"ל דע"י שאנו בני' התשוב' מועלת לנו דהאב שמחל ע"כ כ"מ ועוד ידוע דאין ועת' שא לשון תשובה ועוד כ' רז"ל דמן השבת מוכח שאנו בני' מש' שהקב"ה שומר שבת והמשתמש בשרביטו של מלך חייב מית' וא"כ איך אנו שומרי' אבל מכר שאנו בני' יכולי' לשמור דלגבי הבן ליכ' מבש"ת והק' המפרשים ז"ל בהא דאמרינן דהקב"ה ש"ש דא"כ איך מוריד גשמים ותרנו דכ"ע רולים ונודע דהשבת נק' ברית ועתה אפשר שזה כוונת הכתובי' אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים אני בכבודי ובעצמי ועכ"ל שאתם בנים אשע"כ ועת"ה שהיא תשובה ר"ל התשובה מועלת ועוד ראיה אחרת שאתם בנים שאתם שומרים שבת שנק' ברית וז"ש ושמרתם את

בריתי

וכו' מכח הוא יוכה ומולך ש' אשר' מחוז של מחיצו' וכו' כי אין סט"א הולכת משם שא ע"י מרמ' ותחבול' שעושין לה שמכריזין שיכואו כל פמלי' של מעל' לראות ככבודו של מלך ומכח חקלי' כמ' מלך זקן וכסיל לא יקפוץ כתבוכ' לראות ככוד המלך וא"ר כ' הולך מרעהו ומתרחק משם וגו' עכ"ל וזהו פן יהרסו הסט"א ש' ה' דהיינו בעת הזיווג לראות ח"ו ולזה עושין אותה תחבולה להכריז כנז' ומסיבה זה ונפל ממנו ר"ב שהוא עשו כמ"ש ור"כ יעבור לעיר שאינו רוצה לראות כאמור וא"ש את"מ והשי"ב:

ועפי"ז אפ' דזכ"ה ורחק ה' את האדם הוא אדם בליעל ע"י אותו כרוז כנז' ועי"ז ורבה העזובה וכו' היא המ' שהיא עזובה בגלות בעוה"ר ועתה נתרבתה בשפע הנעשה מבחי' הזיווג כנודע וא"ש את"מ והשי"ב:

אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מאר"מ וכו' בכבודי ובעצמי וא"כ הרי לך שאני משגיח בתחתונים הילכך לא יהיה לך אלהי' אחרים על פני' להיות אמצעיי' לפני ח"ו כסברת האומרים כן וא"ש השי"ב:

מדרש רבה בשעה שאמר הקב"ה אנכי ה' אלהיך ברך משה ברוך אתה ה' שלא עשני גוי עכ"ל ובאמת כי המאמר הזה אומר דרשוני וחיו וא"ל בהקדים משז"ל דמצות בהאי עלמא ליכא אבל ע"י שאנכי ולא יהיה לך מפי הגבור' שמענום בשכרם אנו אוכלים בעוה"ז משום דליכא כל תלין והנה כודע מ"ש רז"ל דהעבירות מעבירת את האדם ע"ד קונו והשתא אפ' שז"ש בשעה שאמר הקב"ה אנכי ה' אלהיך דהיינו מפי הגבור' דבשכר אנו אוכלין בעוה"ז לזה בירך משה בה"י שע"ג דמעתה לא נבוא לידי עבירות שמעבירת את האדם ע"ד קונו כ"מ וק"ל (או יאמר כפשטיה מאחר שיש לנו גם בעוה"ז שכר

מצות

וזהו מרוב סכלותם וחסרון דעתם ושלא באלו עד קנה החכמ' אכן החכמי' השלמי' המגיעי' לתכלית האמונה תקוע' בלבותם יותר שלא תמוט וזהו הנה אנכי בא אליך בע"ב ורמז של החכמ' וזהו לבעבור ישמע ויבין העם בדברי עמך וגם בך יאמינו ולא יבואו לטעות ולהכחיש ח"ו דבהיות להם חכמ' יבינו שמשה אמת ותורתו אמת:

השמרו לכם עלות בהר וכו' אפ' לרמוז דה"ר רמז לגאות וכו' ז"ל לא ממנה ולא מקצתה וזהו השמרו לכם עלות בה"ר דהיינו עלות במעלות הגאות וזהו בה"ר ונגוע בקצהו כי לא ממנ' ולא מקצתה כנז' כל הנוגע בה"ר מות יומת דהגאה כשו עע"ז ואחרי נדבק בפ' רק"ל. [א"ה ויותר יכון דרך המח' זלוק"ל עצמ"ש רז"ל דהשררה מקברת בעליה רק"ל. ועיר ש"ס סלט"א]:

וירד ה' על הר סיני. ולמה לא על הר אחר ואמר אל ראש ההר מסיבת שאר הרי' נשאו ראש ונתגאו:

א"נ אפ"ל ונקדים מ"ש ילקוט ראובני משם מד' דבשעת קבלת התו' נעקר הר המוריה ובא למדבר כדי שתנתן התו' על מקום המעול' הזה עכ"ד והשת' אפ' שזה כוה"כ דלבאור' י"ל דתיכות של ראש ההר נרא' שעת יתר ק"ו אבל עפ"ה ניח' דהנה נודע דהר המוריה הוא בהמ"ק וידוע דבהמ"ק גבוה מכל העולם כמ"ש ז"ל וז"ש וירד ה' על הר סיני של ראש ההר ר"ל לראש שבהרים דהיינו ב"ה כאמור וזהו שסיים ויקרא ה' למשה של ראש ההר לרמוז דהראה לו ב"ה. ואפ' לרמוז דתיכת ראש גימ' זו היא הר המוריה ע"ה:

פן יהרסו של ה' לראות וכו' אפ' כמ"ש הרב ז"ל בע"ח ש' אדרת המוחין פ"ב וז"ל בקיצור כי כאשר רחל נוק' דז"א באה להזדווג עם ז"א אז עשו שהוא בחי' קלי' וכו'

האמת אתכם למה לא ניתנה כמו התורה שלנו שניתנה בקול גדול וכו' :

נמשך לזה משה"כ בפ' ואתחנן ויהי כשמעכם את הקול מתוך החשך וכו' ותאמרו הן הראנו וכו' היום הזה ראינו וידענו הטעם כי ידבר שדי את האדם וחי דהיינו כדי להיות כבחי' צדיק הנק' חי ולא יטה לבו אחרי ההבל כאמור ועתה למה נמות וכו' ר"ל מאחר שכבר ידענו זה א"כ למה צריך עוד להוסיף לשמוע את קול ה' ומתנו דהא לבטל אותה טענה הרי כבר בטלה מדברות הראשונות ששמענו ולכן מכאן ואילך קרב אתה ושמע וכו' וישמע ה' את קול דבריכם וכוונתכם הטוב' ויאמר ה' שדי היטבו כל אשר דברו רק מי יתן והי' לבבם זה להם שלא יטו מדרך זה ליראה אותי ולשמור כל מצותי ולא יאמינו אל דברי שקר כנז' :

ויאמר ה' אל משה כה תאמר וכו' לא תעשון אתי וכו' הנה י"ל למה אמר כה תאמר שעי משאר מקומות שנאמר בהם דבר שדי בכ"י ועוד אמאי איצט' למימר אתם ראיתם כי מן השמים ועוד קשה דהציווי הזה נראה יתר מ"ו ובלתי הצטרפו' שאחרי סמוך ונראה הזהיר ע"ז בעשרת הדברות לא יהיה לך וכו' ונראה לענ"ד לומר כמשז"ל דכשעשו יש' את העגל אמר משה לי נוית ולא להם ולפי האמת אינה טענה אלא דכוונת מרע"ה להליץ על יש' הנה שאין האמת כן והשתא אפ' דזה מה שאמר כה תאמר וכו' והיינו משום דפן ואולי יש איזה שורש פורח ראש ולענ' כדורו' אחרים ויסברו דהאמת הוא שלא נוה כ"א למרע"ה וכל ישראל מותר להם לעע"ז ח"ו לז"א כה תאמר וכו' ר"ל דמה שכויתך בעש"ה על הע"ז תאמר אותו לבני ישראל וש"ת

מצות לכך ברך שע"ג שיש לנו מעלה שלוקחים שכר בב' עולמות לא כן הגוים ד"ע ס"ט) [א"ה או יאמר יותר כפשטיה ע"ד שאנו אומרים עלינו לשבח לאדון הכל וכו' שלא עשנו כגויי הארצות וכו' שהם משתחוים וכו' ואנחנו משתחוים לפני ממ"ה הקב"ה וזאת היא שמחתו של משה וברך על הטובה על כי ה' הוא מנת חלקנו והוא אלקינו זעיר ש"ס סלט"א] :

ויאמר משה אל העם אל תיראו. כי לבעבור נסות אתכם בא האלקי'ם ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו. אפ' לפ' ע"פ מאי דאית' בזוה"ק פ' ואתחנן דרס"א סוף ע"א וז"ל ואת תדבר אלינו וכו' אמר משה ודאי חלשתון חילא דילי חלשתון חילא אחרא דאלמלא לא אתרחקו ישראל וישמעון כל ההיא מלה כד בקדמיתא לא הוה יכיל עלמא למיהוי חרב לבתר ואיכון הוו קיימן לדרי דרין עכ"ל וידוע דחטא הוא מלשון גריעות כמו והייתי אני ובני שלמה חטאים ועתה אפ' שזכ"ה ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו כלומר לבלתי יגרע לכם אותם הטובות שעתידין לבוא עליכם דהיינו שהעולם לא יחרב ואתם תהיו קיימים לעדי עד ולדור דורי' :

א"נ אפ' כמשז"ל דהטעם דנתן לנו התורה בקולות וברקים וקול המולה הוא כדי לסתום פיהם של אוה"ע האומרים דגם להם ניתנה תורה ח"ו דאם באמת כן הוא למה לא ניתנה בפומבי כמו שניתנה לנו וזהו ויאמר משה וכו' לבעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו אחרי ההבל של אוה"ע האומרים כי גם להם יש תורה חס ושלום דאתם משיבים להם דאם

האמת

פרשת משפטים

ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו וכו'. אפשר ע"ד אז"ל כל הכופר בע"ז כאלו מודה בכל התורה כלה וזהו ובכל אשר אמרתי וכו' דהיינו התורה כלה ונחשב לכם כאלו שמרתם אותה אם שם אלהים אחרים לא תזכירו:

כי שמי בקרבו. כ' רש"י ז"ל שמי משותף בו ורבותינו אמרו זה מטט' ששמו כשם רבו מט' גי' שדי ע"כ וזה רמז הוי"ה ושד"י גי' ש"ס גם אלו ושדי גי' שמי וזהו כי שמי' בקרבו גם הוי"ה ואד' ואהיה גי' יב"ק וכן הוי"ה אלהים גי' יב"ק ושניה' גי' רד"ך כמנין אותיות אמצעיות של מטט' חוץ מאות א' אחרונה וזהו כי שמי בקרבו דייק' וא"ש את"מ והשי"ב:

ובעצם השמים לטהר. כ' רש"י ז"ל משנגאלו היה אור וחדוה לפניו ע"כ ואפ' דדבריו ז"ל מגיעים למ"ש הר"ב ז"ל בע"ח ובשה"ק דכשיגאלו יש' יחזרו סוד חמה' ראשונות מ' וז"ש משנגאלו היה אור וכו' וזהו רמז לטה"ר גוט' ע"ל ה"ר ר"ת חמשה ראשונות ועל רמז לאור כנודע וכן כתיב כי טל אורות טליך וא"ש את"מ והשי"ב:

ונתת אל הארון את העדות אשר אתן אליך אפ' כמה שנוד' רבה"י דאימא הם לבושי המוחין לז"א והנה"י הנז' הם כלולי' מחב"ד חג"ת נה"י ומתפשטים בפ' ז"א חב"ד בחב"ד וחג"ת בחג"ת ונה"י בנה"י והנה"י הם מוחין דנוק' וידוע דהלוחות הם בחי' נ"ה וז"ש ונתת אל הארון בחי' מ' כנודע את העד'ות שהם נ"ה והיסוד כלול בהם כנוד' אש"ר אותה אתן אליך ור"ל המוחין דאימא שנתנה לז"א וק"ל וא"ש את"מ והשי"ב:

דילמא לא יאמינו לך ת"ו לז"א אתם ראיתם כי מן השמי' וכו' ואי לא היה הציווי לבד למה ראו כל מה שראו לכן לא תעשון אתי וכו' וליתא לטענת לי נוית וכו':

א"נ אפ"ל אתם ראיתם וכו' לא תעשון וכו' דהיינו כי מכיון שראיתם כי מן השמים וכו' א"כ הרי אני משגיח בתחתונים ולכן אני מלוה אתכם לא תעשון אתי עמי שני כסף להיות אמלעי ח"ו כסברת הנבערים מדע' וזהו לא תעשון אתי ודוק:

מזבח אדמה תעשה לי וכו' בכל המקום אשר אזכיר את שמי וכו' אפ"ל בהקדים מ"ש ז"ל דכשאמר הקב"ה למשה על ענין הקרבנות א"ל משה היאך בזמן שבהמ"ק קיים בזמן שאין בהמ"ק מה תהא עליהן א"ל יעסקו בתורה ואני מעלה עליהם כאלו הקריבו כל הקרבנות ועתה אפ' שז"ש מזבח אדמה תעשה לי וכו' וכ"ת היאך בזמן שבהמ"ק קיים וכו' לז"א בכל המקום אשר אזכיר את שמי דהיינו שתעסקו בתור' שהיא שמו של הקב"ה אבוא אליך וברכתיך:

ולא תעלה במעלות וכו'. שמעתי בשם הרב חסר לאלהים ז"ל שפי' במשז"ל קשט עצמך ואח"ך קשט אחרים דאז יתקבלו הדברים לא כן אם לא יאיה הוא בכשרון המעשים דאז יאמרו לו טול קור' וזהו ולא תעלה עצמך להוכיח במעלו'ת ומפעלים רעי' של אחרי' לחזור בתשובה לזבוח יגרם וזהו על מזבחי אם אינך בכושר המעשים אשר לא תגלה ערותך עליו עכ"ד ואפ' שזה כוונת המסרה אשר לא תגל'ה וכו' תגל'ה רעתו בקהל. גם בזה יובן סמיכות ואלה המשפטי' וכו' ירצה אם קשטת את עצמך קודם אז יכול אתה לדון ולהוכיח במישור:

וככל

דז"א הם תבחי' כנ"י דאימא וידוע דהמ' מין נקראי' חוי' וז"ש מי הש"ר אימ"א חטא לי ר"ל שגרם בעונותיו עד שחסר לי המוחין שהם תבחי' אימא כאמור ולזה מרה כנ"מ אמתקנו מספ'רי בסוד מ"ש הרב בכוונת כתבנו בספר חיים ע' בשער הכוונות דרושי ר"ה וא"ש והבי"ב:

ובמה יודע איפה וכו' ונפלינו אני ועמך וכו'. הפ' כמה שכ' ז"ל דע"י שהשכינ' עמנו אזדא לה טענת רוצא למ"ד דרוב וקרוב קרוב עדיף וזהו ובמה וכו' כי מלאתי חן וכו' להיות חלקך ונחלתך ולא אחר עכו"ם בטענת רובא הלא בלכתך עמנו דאז אנו קרובים לך כ"י ועי"ז ונפלינו וכו' לשון הפרש מכל העם שלא כערב עמהם וכזה הפ' דז"ה ויאמר אדוכ'י אם נא מלאתי חן וכו' ~~ נא תעבור מעל עבדך:

ויאמר אני אעביר כל טובי וכו'. היינו המוחין בסוד גומל חסדים טובי' ועי"ז חוזרי' פב"פ וזהו על פני'ך ואז וקראתי לשון זיווג כנו' וזה בעת שיומשכו מוחין דאבא בסוד אחותי בת אבי וכו' וזהו בשם ה' וכו' דשם הוים הוא באבא כנו' וא"ש את"מ והבי"ב:

ויאמר לא תוכל לראות את פני. אפשר דמדבר בזמן הגלות דאינם עומדים פב"פ כ"א לעתות ידועים והטעם הוא כדי שלא יינקו הקליפות מהאחורים כנו' וזהו לא תוכל לראות את פני והט' כי לא יראני מן האחורים האדם הבליעל וינק מהם וזהו וחי ולכן הם עומדים אב"א כדי שיהיו הפנים גלויים ומן הפנים אינם יכולים לינק וא"ש את"מ והבי"ב:

וראית את אחרי ופני לא יראו. כ' ה' ז"ל בספר הליקוטים בירמיה ע"פ לכתך אחרי במדבר

בארץ

ועשית את נרותיה שבעה וכו' אפ' דהכוונה ועשית לשון תקון מן ועשתה את צפרניה והיינו שצריך לתקן בחי' המ' שהם ו"ק הרמוזים בז' קני המנור' ולהעלות אותם מן בי"ע למ' דאצי' לבחי' מ"ן ועי"ז נעשה היחוד פב"פ וזהו והעלה את נרותיה והאיר על עבר פניה וא"ש הא"מ והפי"ב:

פרשת כי תשא

כי תשא את ראש בנ"י. וכו' אפ' במ"ש האי מאן דיהיר חכמתו מסתלקת ממנו וכו' ז"ל דהמתגאה כאלו כופר בעיקר וכל מיני גיהנם שולטין בו וידוע דהם יש' רומז לת"ח ועתה אפ' שז"ש כי תשא את ראש בנ"י ר"ל דאם בנ"י שהם ת"ח ישאו ראשם ויעשו גאוה תדע דזה לפקודיה' מלשון ויפקד מקום דוד ופירש מהו לפקודיהם ואמר ונתנו א"ש כ'פר כ'פשו ר"ת גימ' חכמ"ה עה"ת ולא עוד שא כפר אותיות כפר ר"ל כפר נפשו בה' ורמז עוד בתיבת בפק"ד את"ש שהם גימ' מ'יני ג'יהנם ש'ולטין ב'ו עם ד' תיבות והכולל וכל קבל דכא אם יהיו ענוים אז יכללו מעונשי' אלו וז"ש ולא יהיה בהם נגף בפקד אתם ר"ל אימתי לא יהיה בהם נגף דהיינו גיהנם כנ"ל הייני בפקד אתם דהיינו כשימעטו עצמם וק"ל:

לחשב מחשבות וכו'. אפ' דרך הלציי ע"ד מאמז"ל מרבה נכסי' מרבה דאגה וזה רמז לחשוב מחשבות ירלה שהוא תמיד לבו דואג ומחשבה אחר מחשב' וזהו מי שעסקו תמיד לעשו' בזהב וב'כסף ובנחשת:

מי אשר חטא לי. אפ' דחטא מלשון והייתי אני ובני שלמה חטאי' והכוונ' כהקדי' מ"ש ה' ז"ל דהמוחין

רז"א

השם והית' התשובה את בגדי השרד לשרת בקדש דהיינו שהם בסוד תשרתי' כאמור ודפח"ח :

פרשת פקודי

אלה פקודי וכו' אפ' כמ"ש רש"י ז"ל המשכן משכן ב"פ רמז שנתמשכן ב"פ בעונותיהם של יש' וידוע הוא דעון העגל הוא היה גרמ' בנזקין לחרבן וזהו אלה רמז לעגל כנודע דין גרמ' לפקודי המשכן וכו' ולשון פקודי מן ויפקד מקום דוד שהוא ענין חסרון :

ועד"ז אפ' אם בעיני ה' יוכשר אלה רמז לזו"ן ע"י החרבן גרם להם חסרון ופקודי המשכן מלשון המשכ'ה והיינו המשכת המוחין להם תמיד וזהו משכ'ן ר"ת מוחין ש' ורמז לנה"י בסוד ש' של תפילין שהם לבושי המוחין חב"ד גם הכת"ר כ'תר וזה רמז כ'ן של המשכ"ן ועוד שלא היו שלמים כל א' בי"ם וכ' גי' כ' וכחסרו ולא היו אלא בסוד ו"ק וזהו העדת ר"ת ה'יו ע' ורמז לז"ת כל א' כלול' מ'י גי' ע' והית' המ'ד ל'ה וזהו דל'ת ומקום מלכ' הוא מת"ת דז"א וזהו ת' ר"ת תפארת ואיכם שוים בקומתם וזהו גם לפרקים וזהו אשר פק'ד מפקיד' לפקיד' רוקא ע"פ משה ר"ת שם מ"ה החדש גם הוא רומז ליסוד אבא דהיינו דוק' בהיות בו מוחין דאבא ואז תהיה עבודת בסוד לעבוד את האדמ' הלוי'ם מן ולוי'ת ביד איתמ'ר רמז ליסו'ד בסוד צדיק כתמר יפרח ורמז לשם מ"ה בנו' כנודע וגם הוא בחי' חסד וזהו בן אהר'ן הכה'ן כנודע וא"ש את"מ והסי"ב. א"נ אפ' עפמ"ש לעיל בשם רש"י המשכ'ן משכ'ן ב"פ רמז שנתמשכן ב"פ בעונותיהם של יש' ועפ"ז אפ"ל אשר פקד ע"פ משה והוא במה שנודע דסיבת מרע"ה שלא נכנס לא"י הוא על מי מריב' שהקב"ה

כארץ לא זרועה וז"ל הנה קודם שיצאו ישראל ממצרים היו בחול זו"ן אב"א ואח"ך כשיצאו מארץ מצרים חזרו פנים באחור אך פב"פ היה בזמן בהמ"ק וכנגד מה שהיה קודם אבא הפיכת פנים באחור היה נק' גאולה ועלוי ואמנם כשהם פנים באחור אין הולדה וז"ש הז"א לנוק' אחרי במדבר פניך כנגד אחורי זה נרם שארץ לא זרועה שלא כזרעה הנוק' כי אין זווג להזריעה והולדה כ"א פב"פ עכ"ל וכזה פי' אבא מארי כר"ו הפ' הנ"ל דז"ש וראית את אחורי ר"ל אחור דז"א אבל ופני דהיינו בחי' פב"פ לא יראו עכ"ד. ואבא לגבי אבא אלא בר חמרא אפ' לומר דמ"ש וראית את ר"ל דהז"א אומר לנוק' שנק' א"ת כנוד' וכמ"ש ה' ז"ל. וכזה אפ' דוכה"כ ויאמר אסתירה פני מהם וכו' ר"ל והז"א אומר לנוק' שהוא כ"י סותר פניו ממנה שלא יהיה אלא בחי' פב"א וזהו אסתירה פני' מה'ם שהיא גימ' אלקים ע"ה שרומז לנוק' כנודע ולא יהיה אלא בחי' אחור ז"א וזהו אראה מ'ה שרומז לז"א אחריתם וא"ש את"מ והשי"ב:

פרשת ויקהל

את יתדות המשכן וכו' את בגדי השרד. שמעתי רמז נכון מא"א ז"ל כמ"ש בזוה"ק דהט' שאנו כותבים ב' פרשיות ק"ש במזוז' ולא די בשם שדי הכתוב מבחוץ כי השם הוא בסוד המלך והפ' הנז' הם סוד חיל המלך ואין מלך בלא חיילות וזהו את יתדת וכו' גי' שדי במילואו ור"ל שצריך להיות שם שדי בבתים בסגירות וזהו את יתדת המשכן ואת יתדות החצר והשת' הפסוק קד מק' ואת מיתריה'ם למה דהיינו אותם הב' הפרשיות היתרים על

השם

השם והית' התשובה את בגדי השרד לשרת בקדש דהיינו שהם בסוד משרתי' כאמור ודפח"ח :

פרשת פקודי

אלה פקודי וכו' אפ' כמ"ש רש"י ז"ל המשכן משכן ב"פ רמז שנתמשכן ב"פ בעונותיהם של יש' וידוע הוא דעון העגל הוא היה גרמ' בנזקין לחרבן וזהו אלה רמז לעגל כנודע דין גרמ' לפקודי המשכן וכו' ולשון פקודי מן ויפקד מקום דוד שהוא ענין חסרון :

ועד"ז אפ' אם בעיני ה' יוכשר אלה רמז לזו"ן ע"י החרבן גרם להם חסרון ופקודי המשכן מלשון המשכ'ה והיינו המשכת המוחין להם תמיד וזהו משכ'ן ר"ת מוחין ש' ורמז לנה"י בסוד ש' של תפילין שהם לבושי המוחין חב"ד גם הכת"ר כ'חסר וזה רמז כ'ן של המשכ"ן ועוד שלא היו שלמים כל א' בי"ס וכ' גי' כ' ונחסרו ולא היו אלא בסוד ו"ק וזהו העדת ד"ת ה'יו ע' ורמז לז"ת כל א' כלול' מ'י גי' ע' והית' המ'ד ל'ה וזהו דל'ת ומקום מלכ' הוא מת"ת רז"א וזהו ת' ר"ת תפארת ואינם שוים בקומתם וזהו גם לפרקים וזהו אשר פק'ד מפקיד' לפקיד' רוקא ע"פ משה ר"ת שם מ"ה החדש גם הוא רומז ליסוד אבא דהיינו דוק' בהיות בו מוחין דאבא ואז תהיה עבודת בסוד לעבוד את האדמ' הלוי'ם מן ולויו'ת ביד איתמ'ר רמז ליסו'ד בסוד צדיק כתמר יפרח ורמז לשם מ"ה כנז' כנודע וגם הוא בחי' חסד וזהו בן אהר'ן הכה'ן כנודע וא"ש את"מ והסי"ב. א"נ אפ' עפמ"ש לעיל בשם רש"י המשכ'ן משכ'ן ב"פ רמז שנתמשכן ב"פ בעונותיהם של יש' ועפ"ז אפ"ל אשר פקד ע"פ משה והוא במה שנודע דסיבת מרע"ה שלא נכנס לא"י הוא על מי מריב' שהקב"ה

בארץ לא זרועה וז״ל הנה קודם שיצאו ישראל ממצרים היו בחול זו״ן אב״א ואח״ך כשיצאו מארץ מצרים חזרו פנים באחור אך פב״פ היה בזמן בהמ״ק וכנגד מה שהיה קודם אבא הפיכת פנים באחור היה נק׳ גאולה ועלוי ואמנם כשהם פנים באחור אין הולדה וז״ש הז״א לנוק׳ אחרי במדבר פניך כנגד אחורי זה גרם שארץ לא זרועה שלא נזרעה הנוק׳ כי אין זיווג להזרעה והולדה כ״א פב״פ עכ״ל ובזה פי׳ אבא מארי כר״ו הפ׳ הנ״ל דז״ש וראית את אחורי ר״ל אחור דז״א אבל ופני דהיינו בחי׳ פב״פ לא יראו עכ״ד. ואנא לגבי אבא חלא בר חמרא אפ׳ לומר דמ״ש וראית את ר״ל דהז״א אומר לנוק׳ שנק׳ א״ת כנוד׳ וכמ״ש ה׳ ז״ל. ובזה אפ׳ דוכה״כ ויאמר אסתירה פני מהם וכו׳ ר״ל והז״א אומר לנוק׳ שהוא ב״י סותר פניו ממנה שלא יהיה אלא בחי׳ פב״א וזהו אסתירה פני׳ מה׳ם שהיא גימ׳ אלקים ע״ה שרומז לנוק׳ כנודע ולא יהיה אלא בחי׳ אחור ז״א וזהו אראה מ״ה שרומז לז״א אחריתם וא״ש את״מ והסי״ב :

פרשת ויקהל

את יתדות המשכן וכו׳ את בגדי השרד. שמעתי רמז נכון מא״א ז״ל כמ״ש בזוה״ק דסט׳ שאנו כותבים ב׳ פרשיות ק״ש במזוז׳ ולא די בשם שדי הכתוב מבחוץ כי השם הוא בסוד המלך והפ׳ הנז׳ הם סוד חיל המלך ואין מלך בלא חיילות וזהו את יתדת וכו׳ גי׳ שדי במילואו ור״ל שצריך להיות שם שדי בבתים בקירות וזהו את יתדת המשכן ואת יתדות החצר והשת׳ הפסוק קא מק׳ ואת מיתריהם למה דהיינו אותם הב׳ הפרשיות היתרים על

השם

ד׳וד מ״ש כמשז״ל ר״ל אם אחד מכם רוצה לרדוף אחר הרשע להחזירו למוטב ולקרבו אל ה׳ וזהו קרבן לה׳ צריך בתחלה ללמדו להיות עניו כר״ת של תיבת אד״ם וכ״ת ומה לעשות לו עד שיהיה עניו לז״א מן הבהמה וכו׳ דהיינו לומר לו שכל שו קדמוך בבריאה ומה לך להתגאות וק״ל :

פרשת שמיני

ויהי ביום השמיני רמז ליום המילה קרא משה רמז ליסוד אבא הנק׳ משה ור״ל שאנו מתקנים היסוד שבו נעשה סוד הזיווג הנק׳ כל׳ קריא׳ ועי״ז מתגלים החסדי׳ הרומזים לאהרן בסוד עננים כבוד והגלוי הוא בכ״ה הנק׳ בניו וזהו ולבניו וגם בתפארת הנק׳ ישראל והיינו כמ״ש ה׳ ז״ל שע״י המילה מתגלים ב׳ שלישי התפארת ועי״י הפריעה מתגלה גם שליש העליון שבו ח׳ אורות וממתקים כנגדם ח׳ אורות בגבורות והם גי׳ י״ה ע״ה וזהו ולזקני שהם או״א הרמוזים בשם י״ה והם נק׳ זקנים כנודע וא״ש את״מ והשי״ב :

ותצא אש. מר׳ פליאה הביאו ה׳ קול יעקב כר״ו וז״ל כיון שנכנסו ב׳ פולסין דנורא בחוטמיהון דבני אהרן אמרו מלה״ש לפני הקב״ה למה קרעת להם את הים מיד השיבו שרפי קדש ואמרו השיבנו ה׳ אליך ונשובה וי״א בשכמל״ו ע״כ והתומ״ה בוקעת ועולה והפ׳ בהקדים משז״ל בזוה״ק דחטא בני אהרן היה דדחקו שעתא בחיי דאבוהון ועוד כ׳ ז״ל דהלכו בשכינה והנה כודע מ״ש המפ׳ ז״ל דהמצריים היו אומרי׳ שכל מה שהביא עליהם הקב״ה במצרים יו״ד מכות הכל הוא לכבוד

א"ל ודברתם אל הסלע והוא לא עשה כן אלא הכה וכ' ז"ל שאלו נכנס משה לארץ היה הוא בונה בהמ"ק ואז אין יכולת לאוה"ע לשלוט בו ולא יחרב לעולם נמצא דע"י שלא דבר מרע"ה אל הסלע בפיו דין גרמא לחרבן וזהו אלה פקודי המשכן משכן שנתמשכן כ"פ כאמור וכ"ע אשר פקד לשון חסרון על פי משה דייקא דהיינו שלא דיבר בפיו אל הסלע כאמור :

פרשת ויקרא

שמעתי מהחו"ש כמה"ר **סאסי הכהן** נר"ו דאית' כמר' וז"ל ויקרא אל משה הה"ד שמע יש' ה' אלהינו ה' אחד עכ"ל ותמ"ה תמ"ה יקרא ונלע"ד עפמ"ש רז"ל כיון שאמר הקב"ה למשה על ענין הקרבנות א"ל משה התינח בזמן שבהמ"ק קיים אבל בזמן שאין ב"ה קיי' מה תהא עליהן א"ל הקב"ה יעסקו בתור' וכו' כמ"ש זאת התורה לעולה וכו' וכ' ז"ל כל הקור' ק"ש ערב ובקר בכל יום מעלה עליו הכתוב כאלו קיים והגית בו יומם ולילה וז"ש ויקרא אל משה וכו' אדם כי יקריב מכם וכ"ת התינח בזמן שבהמ"ק קיים וכו' לז"א שמע ישראל וכו' והשכ"מ :

אדם כי יקריב מכם וכו' מן הבהמה וכו' אפ' דרך רמז ומוסר כמ"ש בזוה"ק דצריך הת"ח לרדוף תמיד אחר הרשע להחזירו אל המוטב וידוע מ"ש רז"ל דאם אדם בא לעשות עבירות או נאו' אומרים לו יתוש קדמך ובזה ימנע מלעשו' גם ידוע דבנ"י ישרא'ל בו תרמוז אל הת"ח והשתא אפ' שז"ש דבר אל בנ"י הם הת"ח ואמרת אליהם אדם וכו' ר"ת א'פר ד'ם מ'רה גם ר"ת א'ברהם

דוד

הפך לבן טהור הו״א. אפ״ל כמ״ש הרב ז״ל דרוש א׳ לחג השבועות דבעלות ו״ח עד מקום הדיקנא דא״א הנאמר בו ושער רישיה כעמר נקיא אז גם הדיקנא דז״א נהפכת ללבן וכו׳ יע״ש וזה רמז טהור הו״א גימ׳ אריך והאלף הנוספ׳ שבתיבת הוא היא ר״ת אלפין וא״ש את״מ והשי״ת:

פ׳ אחרי מות

וידבר ה׳ וכו׳ אחרי מות וכו׳ בקרבתם לפני ה׳ וכו׳ יתכן שהכוונה שבעבור שהם קרובים לפני ה׳ ע״י קדושתם לכך מתו לקדש שמו יתברך וכמ״ש בקרובי אקדש ועי׳ רש״י ז״ל שם וכי היכי דלא תימא א״כ שלא מתו בעון שהקדיבו אש זרה יכולים הכהני׳ ליכנס בעת וזמן שירצו לכך באה האזהרה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש וכו׳:

פרשת קדושים

קדושים תהיו. שמעתי מהחו״ש כמוהר״ר **סאסי הכהן** נר״ו מאמר רז״ל בשעה שאמר הקב״ה לישראל קדושים תהיו אמרו לפניו רבש״ע א״כ הסר ממנו המות עכ״ל ותמ״ה תמ״ה יקרא ואפ׳ לפ׳ ע״פ מאי דאיתא בזוה״ק ח״א דף ר״כ ע״א וז״ל ת״ח מה כין יש׳ לעמין עע״ז דיש׳ כד אשתכח ב״נ מית אסאב לכל גופא וכו׳ בגין דכל קדישין נפקין מניה ושרא עליה ס״א עכ״ל בקיצור נמרץ ועתה אפ׳ שזה כוונת המאמר בשעה שאמר הקב״ה ליש׳ קדושים תהיו דהיינו שלא יהיה בהם שום טומאה לפיכך השיבו הם א״כ הסר ממנו המות דזה א״א שלא בשאין מיתה בעולם וק״ל:

איש

עצמו משום שאמר פרעה מי ה' אשר אשמע בקולו אבל ע"י קי"ם ידעו מצרים כי ה' דיבר טוב על ישראל והכל הוא לכבודם מעתה אפ' דז"ש כיון שנכנסו וכו' אמרו מלה"ש למה וכו' משום דהוי תרתי דסתרן דמיתת בני אהרן היא משום שהלילו כאמור א"כ מוכח דהקב"ה עושה לכבוד עצמו ומקי"ם מוכח דאינו עושה לכבוד עצמו ולזה השיבו שרפי קדש השיבנו ה' כלומר דטעם מיתתם היא דדחקו וכו' והכוונה דכ' ז"ל דהתשובה מועלת מכח דאבן בנים ואב שמחל עכב"מ וא"כ ודאי הוא דאם האב לא רצה למחול אז אין כבודו מחול א"כ בני אהרן דלא ידעו אם אביהם מוחל ודאי דראויים ליענש וז"ש השיבנו ה' וכו' וי"א בשכמל"ו ר"ל דלעולם הוא כדאמרי' מעיקר' משום דהלילו בשכינה ולא תידוק מינה דהקב"ה עושה לכבוד עצמו ח"ו והיינו משום דאפי' בדבר שהמלאכים יש להם רשות כגון בשכמל"ו שיש להם רשות לאמרו אפ"ה הנו לא יש לנו רשות לאמרו דמטעם זה אנו אומרים אותו בלחש כ"ש בדבר שאפי' המלאכים לא יש להם רשות והיינו להלין בשכינה וכמו שהם אומרים איה מקום כבודו להעריצו א"כ בדבר כזה שהלילו ודאי הוא שראויים ליענש ולאו מטע' דלכבוד עה"ד וז"ש בשכמל"ו וק"ל:

פרשת תזריע

אשה כי תזריע וכו' וטמאה שבעת ימים וכו' וביום השמיני ימול וכו' רמז הסמיכות כלפי אומרם ז"ל בטעם המילה שלא ניתנה בז' הגם שהקב"ה בחר בשביעיות הוא כדי שיהיו אביו ואמו שמחים וז"ש אשה וכו' ומאחר שטומאתה שבעת ימים לכן וביום השמיני דוקא ימול וכו' ולא קודם לכן כנ"ל:

לשם מלכות בוראו. לכך אמרה התורה קדושים תהיו קדש עצמך במותר לך וידוע מה שפי' ז"ל ע"פ לא יטמא בעל בעמיו להחלו זו אשתו וז"ש ולא יחלל זרעו דייק' בעמיו זו אשתו והטעם כי אני ה' מקדשו שצויתי אתכם קדושים תהיו:

והקרבתם על הלחם שבעת כבשים וכו' הנה מנינו שבחג השבועות מקריבים עשרי' עולות והם עשרה האמורי' בפ' הזה ועוד עשרה של מוסף היום האמורים בפ' פינחס ויש רמז במה שידוע מדברי מרן הקדוש האר"י ז"ל בשה"כ שבשבועות עולה הז"א עד דיקנא קדישא וכו' והיינו שניתן לו כתר הכולל מבחי' א"א ועוד ניתן לו כתר פרטי דכל פרצוף דחב"ד כמ"ש הרמ"ש ז"ל בשה"ק כתר שלום יע"ש ואם יוכשר בעיני ה' דזהו מה שרמזה לנו תורתינו הקדוש' שבחג הקדוש הזה מקריבים עשרי' עולות והם עשרה של מוסף כנגד מה שניתוסף לו בחי' כתר הכולל שהוא העשירי שבי"ס כנו' וכנגד הכתר הפרטי הם העשרה שבפ' הזה שהוא והקרבתם על הלחם וכו' וז"א על הלחם כלומר המוח הסמוך ללחם שהוא בחכמה כנו' גם לחם גי' ג' הוי"ת כנגד ג' מוחי חב"ד ור"ל שנקרב ז"א ועולה ולוקח גם כתר הפרטי של מוחי חב"ד כנז' וא"ש את"מ והשי"כ:

פרשת בהר

בשנת היובל הזאת תשובו. אפ' דהתורה נק' זאת כנו' גם יובל קרי ביה יובל וכמ"ש באדה"ק והכוונה ע"י הת"ת והצדיקי' הרמוזים בתיבת יובל וכמ"ש באבות למה הוא דומה לאילן וכו' כמ"ש והיה כעץ וכו'

איש אמו ואביו תיראו. והוא מטעם היותם מולידיכם והורשו אתכם בעולם ומהם באתם וא"כ ק"ו הוא לו ית' שהוא הוריד את כל העולמות יש מאין והשבת לראי' וזהו ואת שבתותי תשמורו ולכן של תפנו אל האלילי'

את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו אף עפמ"ש רז"ל שאלמלא שמרו יש' ב' שבתות מיד נגאלין וז"ש את שבתותי מעוט רבים שנים והשכ"מ:

כי איש איש אשר יקלל את אביו ואת אמו וכו' י"ל דאמאי בכל העונשים שיש בפרשה זו כתב אזהרה שלהם בפרשת אחרי מות חוץ מזו שלא מצינו לה אזהרה ועוד יש להבין הסמיכות של הענין הקודם כי בתחלה קאמר על ענין מי שיתן מזרעו למולך והדר אמר כי איש איש וכו' ועוד יש להבין תיבת כי דקאמר שהיא נתינת טעם ומה שייך נתינת טעם כאן ועוד יש כפל הכתוב איש איש כ"פ והיה די לו לומר כי איש אשר יקלל וכו'. וא"ז לפרש דקרא לא נחית לאודויי לן עונש המקלל דכבר זה שמענו בפ' משפטים אבל כאן לא נחית אלא לעשות ק"ו מאו"א להקב"ה כלומר ומה או"א שהם בו"ד אמרתי לך מקודם ומקלל אביו ואמו מות יומת כ"ש וק"ו בן בנו של ק"ו איש אשר יתן מזרעו למולך דאין קללה גדולה מזו ח"ו לגבי מעלה ח"ו לכ"ש שהוא חייב מיתה והשתא יתישבו כל הדקדוקי' בס"ד ודוק כי קצרתי:

פרשת אמור

ולא יחלל זרעו בעמיו וכו' כמש"ז"ל דהתורה שלותנו קדושים תהיו כדי שלא יהיה אדם נבל ברשות התורה במותרי המאכלות והמשגל וכיוצא שאינו מכוין

לזה

פרשת בחקתי

ופניתי אליכם וכו'. אפ' לרמוז במה שנודע דהתורה היא מהדברים שאוכלים פירותיהם בעוה"ז והקרן קיימת לו לעוה"ב וזהו רמז ופניתי אליכם וכו' ס"ת כל הפ' ע"ה גי' תור"ה לומר דע"י התורה ופניתי וכו' והפריתי אתכם דייקא בעוה"ז מהפירו'ת והקרן קיימת לעוה"ב כאמור :

וגעלה נפשי אתכם. כ' רש"י ז"ל זה סילוק השכינה ע"כ. ואפ' עפמ"ש ז"ל דנפש האדם אינה רוצה לשכון בגוף חומרי וכשרואה שהקב"ה השרה שכינתו בארץ נושאת ק"ו ויושבת בגוף ובזה פי' התפז"ל פ' ונתתי משכני בתוככם ולא תגעל נפשי אתכם מעתה אפ' שזו היא כוונת רש"י ז"ל דקשי"ל דאיך אפ' וגעל' נפשי אתכם הרי יש לה ק"ו מהשכינה לזה כ' זה סלוק השכינה כ"י ומאחר שנסתלקה השכינה כ"י א"כ ליכא ק"ו ולזה וגעלה נפשי אתכם שאינה רוצה לשכון בגוף :

א"נ מלין לגד עלא' ימלל דהכ' ידוע דנפש היא המ' א"כ נפש"י דקר' היא עלמ' על השכי' וק"ל וא"ש הכי"ב :

פרשת במדבר

וימת נדב ואביהוא. י"ל דהול"ל וימותו ואפ' עפמ"ש ז"ל דנדב ואביהוא תרי פלגי גופא הוו וחשיבי כחד והאכ"מ :

פרשת נשוא

נשוא את ראש בני גרשון וכו' אפ' כמ"ש דהגא' גורם לשכי'

ועל יוכל וכו' שלומדים בתורה שנק' וא"ת אודא לה טענת עשו שאומר שהעוה"ז שלו היא וא"כ אין אנו זוכים בא"י וע"י התורה הו"ל כמציל מזוטו של ים וזהו תשובו איש אל אחוזתו דהיינו א"י ואפ' שזאת היא כוונת אומרם ז"ל דע"י התורה זכינו בא"י וכמ"ש ויתן להם ארצות גוי'ם וכו' דהיינו עשו שנאמר כו שני גוים בבטנך וכו' בעבור ישמרו חקיו :

ובכל ארץ אחוזתכם וכו'. יל"ד דדי לומר ובכל ארצכם דפשיטא דהיא לנו לאחוזה ועוד כפל גאלה תתנו לארץ דבכבר אמר ובכל ארץ ודי לומר גאלה תתנו ויתכן לרמוז במשז"ל בפ' בכל דרכיך דעהו דצריך האדם לכוין בכל עניני גופו לשם יחוד קובה"ו גם כודע דע"י עשייתנו ותקונינו בתורה ומצות וכיוצא אנו מוציאים את השכינה כ"י מן הגלות ווידוע הוא דהארץ כי' לשכינה גם הגוף נק' ארץ כמשז"ל יקרא אל השמים מעל ואל הארץ לדין עמו וזהו הרמז ובכל ארץ וכו' ורמז לגוף ור"ל דבכל הדברים הנאחזים והשייכים לגוף ולא מיבעיא בדברים השייכים לנשמה צריך לכוין לכבוד השכינה להוציאה מהגלות וזהו גאלה תתנו לאר"ץ ואשה"י"כ :

א"נ אפ' כמ"ש ה' ז"ל דישראל נק' בני זו"ן בסוד בנים אתם לה' אלהיכם ואנו מעלין מ"ן למ' וזהו ובכל ארץ ובכל יסוד ארץ מ' אחוזתכם קרי ביה אחיזתכ'ם וא"כ הוא גאלה דהיינו רמז לניצוצי הקדושה שנגאלים מאחת יד הסט"א תתנו לאר"ץ היא המ' וא"ש הסי"כ :

אחרי נמכר גאלה תהיה לו וכו'. אפ' במשז"ל דאפי' אם אחד מישרא' עושה תשובה כהוגן מיד אנו נגאלים בזכותו וזהו אחרי נמכר ישרא' בגלות גאלה תהיה לו ואפי' ע"י אחד מאחיו שיעש' תשו' יגאלנו מן הגלו' :

ופניתי

נזרו ר"ל כי עי"ז ינזרו ויפרדו בחי' הטומאה ויטהר באלילות כנז' וא"ש את"מ והסי"ב :

פרשת בהעלותך

בהעלותך את הנרות וכו' כ' החיד"א זצוק"ל בשה"ק דר"ל כי המנורה מה היו מדליקין אותה בר"ה לא היתה כבה עד ר"ה הבאה וזה רמז בהעלתך א"ת הנר"ת גימ' עם הכולל בר"ה ידליקם :

ואתנה את הלוים לאהרן ולבניו וכו' בגשת בכ"י של הקדש כ' ה' הנ"ל שם וז"ל בדין פסוק ה"פ יש' ואהרן ולויים כנגד ה' יש' שעומדים בכל שבת בס"ת וכהן ולוי עכ"ל וא"נ לרמוז ג"כ שהכהן הוא שעולה ראשון ואחריו לוי ובשאין לוי עולה במקומו כהן וז"א ואתנ' את הלוים נתוני' לאהרן וכו' ר"ל כשאין שם הלוים אז עלייתם נתונה לאהרן ולבניו ומזה נודע דמעלת הכהן יותר מן הלוי מדלא קאמר ג"כ שכשאין כהן עולה במקומו לוי א"כ משמע דהכהן הוא שעולה הראשון קודם ללוי ומכ"ש קודם יש' ולזה אחר דנקט כהן ולוי נקט ה' יש' והיינו אימתי הם עולים כחשבון הזה דהיינו ז' לז"א בגשת בכ"י של הקדש רמז לשבת כמה דתימ' שבתון שבת קדש :

ויאמרו האנשים ההמה אליו אנחנו טמאים לנפש אדם וכו' כ' החיד"א זצוק"ל בשה"ק דר"ל מהם המר' כי הטמאים אשר היו בדור המדבר נטמאו מחמת שהיו נושאים ארונו של יוסף וכו' ז"ל כי יוסף היה בחי' נפש אדה"ר וז"ש אנחנו טמאים לנפש אדם עכ"ל בקיצור נמרץ :

ואני

לשכינה שתסתלק מיש' ח"ו כמש"ה אותו לא אוכל גם כ' ז"ל דאין השכינ' שורה אלא על משפחות מיוחסות שביש' כמבא לפי"ז דע"י הגלו' אפי' שיש משפחות מיוחסות אין השכי' שור' למט' ח"ו וז"ש נשוא את ראש וכו' ירל' אם אתם נושאים את ראשכם למעלה ומתגאים אז גורמים גירושין לשכי' ח"ו וזהו בנ"י גרשון רמז לשכי' שהיא כנגד שם ב"ן בנו' והנה שהם מיוחסות כאמור וזהו גם הם למשפחותם וכו' וק"ל . א"כ כמשז"ל אין ב"ד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף וכו' הוא שהכוונ' על ז' מלכי' דב"ן וז"ש נשוא וכו' כלו' ע"י נשיאות ראש בנ"י ז' מלכים דב"ן שהיו מגורשי' מעולמות העליוני' וזהו בנ"י גרשון עי"ז גם הם עם בנ"י ישובו למשפחותם לבית אבותם לבית קדשנו ותפארתנו בב"א . א"כ באמת שנודע מדברי האר"י הקדוש זיע"א דע"י שאנו מבררים ניה"ק ומעלין אותם בסוד מ"ן עי"ז אנו ממשיכין מוחין חדשים לז"א ואז מזדווגים זו"ן וז"ש נשוא את רא"ש וכו' ר"ל נשיאות ראש ז"א דהיינו המשכת המוחין שיו שע"י מרים ונושא את ראשו למעלה בסוד ירים ראש ומזדווג המ' וזהו את מ' ראש ז"א כנודע הגורם לכ"ז הוא ע"י בני גרשון דהיינו ז' מלכים דב"ן כנ"ל שהיו מגורשי' ועתה עולים לבית אבותם למשפחותם בסוד מ"ן כאמור וא"ש והחי"ב :

והימים הראשונים יפלו וכו' אפ' במ"ש ה' ז"ל בס' הליקוטים דף מ"ג ע' וישלח כי לכן הוצרכה השבירה לטהר הקליפות ולבררו בסוד כלי חרס ששבירתה היא טהרתה יעש"כ וידוע דזי"כ המוזכרים בתורה הם דעולם התיקון בחי' מ"ה החדש וקודם להם היו בחי' ז' ימים בחי' ב"ן שבהם היתה השביר' וז"ש והימי' הראשוני' בחי' ב"ן יפלו ממקומם באלי' לבי"ע כנוד' וה"ט כי טמא

נזרו

נשמותיהם בסוד מ"ן והם גורמים זיווג לזו"ן וידוע דכנס היא בחי' מלכות ותיבת כל רומזת לז"א והסתא אפ' שז"ש ועתה נפשנו שהיא המ' יבשה אין כל ר"ל שלא יש בחי' זיווג הייני ע"י בלתי אל המן עיניני ר"ל על ידי מעשינו שאינם טובים ועל ידי זה לא יכלו נשמותינו הרמוזי' בתיבת עינינ'ו לעלות בסוד מ"ן וה"ש הסי"ב :

א"נ אפ"ל ועתה נפשנו יבשה אין כ'ל יסוד ור"ל שלא יש יחוד קובה"ו וה"ט בלתי אל המן. עינינו דהיינו מעשה הצדיקים המעלים מ"ן כנו' וה"ש את"ת והסי"ב :

א"נ ירצה כמ"ש ה' ז"ל דנשמות הצדיקים הם עולים בסוד מ'ן אל המ' ועי"ז גורם לזיווג זו"ן וז"ש ועתה נפשנ'ו יבשה אין כ'ל יסוד והגורם לזה הוא כי בלתי אל המן עינינו ירצה שהנשמו' שנק' עינים כמ"ש ה' דכל"פ ז"ל של הצדיקים שנק' ג"כ עינים לא עלו בסוד מ'ן כנו' וה"ש הסי"ב :

א"נ כמ"ש רז"ל דע"י העון שעושה האדם גורם פירוד ק"ו וכשעושה תשובה אז נעשה יחוד וזהו תיבת תשוב'ה תשוב ה' ועתה אפ' שז"ש ועתה נפשנו יבשה כלומר אם נפשנו יבשה שלא יש לנו תשובה הרמוז' בתי' ועתה כמשז"ל אז עי"ז גורם אין כ'ל בלתי אל המן וה"ש הסי"ב :

והמן כזרע גד הוא וכו' אפ' דהנה נודע דנקי' המ'ן הוא בחי' בירורי הכלים דז"מ והרפ"ח ניצוצין שהם אותם וידוע דעי'ן כי' לנשמה כמ"ש הרב איד"א זנוק"ל בסה"ק דבש לפי . וז"ש והמן כזרע ג'ד גימ' ז' סוד ז"מ ועינ'ו שהוא בחי' נשמה ורמז לרפ"ח שהם אותם כמו הנשמה כעין הבדל'ח ר"ל כחשבון עי'ן הבדל'ח

ואני ברגליו אעבורה לסיים הכתוב ע"פ מאי דכתו' בזוה"ק בגליון דאליהו הנביא ז"ל אשכחוהו רבנן דהוה בבי קברי א"ל ולאו כהנא מר א"ל צדיקים אינן מטמאים ועתה אף שז"ש אנחנו טמאים לנפש אדם שהוא יוסף הצדיק כנ"ל א"כ למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' וכו' והרי הצדיקים אינן מטמאין כאמור . [ומ"ש בתחילה אנחנו טמאי'ם צ"ר או בתמיה]:

זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם את הקשאים וכו' ועתה נפשנו יבשה אין כל וכו' והמן כזרע גד הוא וכו' י"ל דהול"ל ואת הקשאים וכו' ועוד דתיבות אין כל מאחר דקאמר נפשנו יבשה נראה שזה יתר ח"ו ועוד אמאי אינט' אח"ך לומר והמן כזרע גד הוא וכו' ואפ' בהקדים מ"ש בילקוט ראובני דהמן הוא רומז ליסוד וידוע דכל מה שאוכל האדם ע"י הברכה שמברך על אותו מאכל הוא מתקן אותו מאכל ועוד נודע דדגים רומזים לגלגולי הקדושה כמ"ש ז"ל עשאוה כמצולה שאין בה דגים וז"ש זכרנו את הדגה ר"ל שהיו מתקנים ניה"ק ע"י האכילה וז"ש את הקשאי' וכו' ר"ל שהיינו מתקנים ניה"ק שהיו בקשאים וכו' ועת' שאנחנו במדבר נפשנו יבשה אין כל ר"ל שלא יש לנו תיקון כ"כ אלא למ'ן דוקא שרומז ליסוד שאנו עכשיו אוכלין אותו אבל לא כמצרים שהיינו עושים תיקון בכל דבר ולכך אינטריך לסיים והמן כזרע גד הוא וכו' דלכאורה יל"ד א"כ כיון דכוונתם לטובה אמאי נענשו לז"א והמן וכו' שטו וכו' וטחנו וכו' וכיון שיש בו מכל טעם א"כ נחשב כאלו תיקנו כל דבר ולא היה להם להתרעם:

ועתה נפשנו יבשה אין כל וכו' בהקדים מ"ש הרב זלה"ה דהצדיקים ע"י מעשיהם הטובי' עולין

בשמותיהם

ועם י"ד הכל גימ' ק' וכ' שם מוהרש"ו ז"ל שזכ"ה ועתה יגדל נא כח אד' וכו' שהגדלות של שם אד' הוא באותיו' כ"ה העולה פ"ו כליור הנז' והוא כמנין שם אלקי"ם וכו' ובאותיות י"ד הנשארים משם אד' נשלם למאה וגו' יעוש"ב וזהו הרמז [א"ל כ"א עם האותיות גי' פ"ו כמנין אלקי"ם] רפא נא לה דהיינו שיהיו כליור הנז' ואז יתוסף עליהם מנין ל"ה ואז יהיה שם אד' הרומז למ' (הרומזת למרים) גימ' ק' ע"כ :

ולענ"ד לרמוז ג"כ אנא ה' הושיעה נא וכו' ברוך הבא בשם ה' והכוונה הושיעה למ' ע"י אותיו' כ"א שיתוספו ע"י הליור הנז' ואז יהיה שם אד' בבחי' ק' ברכאן הרמוזים בשם ס"ג ומילויו כאמור וזהו ברוך ר"ל בחי' ק' ברכות הבא בשם ה' דהיינו שם ס"ג הרומז לאימ' הנק' שמך הגדול וכמ"ש ה' ז"ל שם בדרושי ר"ה במה שאומרים ובכן יתקדש שמך וכו' יע"ש וא"ש את"מ והשי"ב :

פרשת שלח

ואלה שמותם למטה ראובן שמוע וכו'. הנה רש"י ז"ל בפ' כלם אנשים כ' אנשים חשובי' שבאותה שעה היו כשרים ע"ש ובפ' וילכו ויבואו כ' מקיש הליכה לביא' מה הביאה בעצה רעה אף ההליכה בעצ' רעה כמנא לפ"ז דקודם הליכתם הוא שהיו כשירים ובהליכתם סרחו ולפי הרשום בזכרוני שראיתי במ"ר או לאיזה מהמפו"ל שרמז בשמות הנשיאים הללו רמזים לגנאי ולענד"ן לרמוז בשם כל א' עד"ז וזה החלי בס"ד. שמו'ע ב'ן זכו'ר כוט' ש'ת מ'חשבתו ו'כוונתו ע'רמה ב'עצה ב'ערה ז'לול כ'בודו ו'יקר

הכדל"ה שהם גי' רפ"ח עם האותיות והכולל וא"ש הסי"כ
וברדת הטל על המחנה לילה וכו' אפ' כמאי דאית' בש' הכוונות דרוש תיקון חצות וזת"ד שאחר חצות לילה היא מתמתקת בסוד ה' אותיות שהם מנצפ"ך ה"ג וכו' וענין ה"ג שהם בית רחם האשה יסוד שבה וכו' ובחי' זה נתקנת בחצות האחרונה של לילה ע"י עסק התורה שעוסקים התחתונים בעוה"ז עכתד"ק וג"כ כ' לעיל מענין מנצפ"ך הנז' הם כלי דמ"ן שלה והשתא אפ' שז"ש וברדת הטל רמז לתור' כמשז"ל כל העוסק בט"ל תורה וכו' על המחנה של יש' לילה שעוסקים בתורה בלילה עי"ז ירד הכלי דמ"ן בעבורו וזהו ירד המן עליו וק"ל וא"ש הסי"כ:

אל נא רפא נא לה. אפ' לרמוז כמ"ש ה' אמת ליעקב ז"ל בענין הפדיון שעושין לחולה שהענין הוא שהמוחין דגדלות המחיים את האדם נסתלקו מעל החולה ונשאר בסוד הקטנות וכו' וידוע הוא דהמוחין הם בחי' מלובשים בנה"י דאימא והם בחי' ג' אהיה במילוי קס"א קנ"א קמ"ג והנה פ' של נא וכו' עולה תמ"ט ועם ה' תיבות הפ' והכולל הם תנ"ה כמספר ג' שמות אהיה הנז' וגם א"ל רמז לחכמה כמש"ל משם ה' ז"ל ואפ' אם יוכשר בעיני ה' שהכוונה שהתפלל מרע"ה להמשיך לה מוחין דגדלות מאו"א ועי"ז תתרפא מחולים כאמור:

ושמעתי מידי"ן הקו"ש הרו"מ כמהר"ר **עטייה יאנה** נר"ו רמז בזה הפ' ע"פ מאי דאיתא בש' הכוונות דף כ' סוף ע"ד וזת"ד כי כללות ק' ברכות שרשם הוא ס"ג ומילוי שלו שהוא ל"ז וגו' וכשמתחברים בשם אד' אז היא ג"כ בסוד ק' ברכות כי א' דאד' היא ציור יו"י והנ' היא ציור י"כ

ועם

אותיות דמלא ותכא ואדר מגרש אומ״ז והיה זה כאשר דברת לאמר מלשון דאוה מדברת ואשאת״א והסי״כ:

נמשך לזה אפ׳ שזהו סוד מאז״ל אין ועתה אלא ל׳ תשו׳ דידוע הוא דתשובה ר״ל תשוב ה׳ לאתחברא בבעלה וכן ועתה אותיות ועז ה׳ כנז׳ כמלא דהכל א׳ וא״ש הסי״כ:

א״נ אפ׳ כמה שנודע דבזיווג נותן לה עיטרא דחסד וידוע נ״כ מ״ש בשה״כ דאותיות א״כ פ״ר הוא הם בחסד והנה האותיות הנז׳ גי׳ כ״ח וז״ש ועתה יגדל נא כ״ח ורמז לחסדי׳ כנז׳ אד׳ היא המ׳ ואימתי זה הוא בעת הזיווג וזהו כאשר דברת לאמר מן דאוה מדבר״ת כנז׳ וא״ש את״מ והסי״כ:

ואולם חי אני וכו׳ אפ׳ אם בעיני ה׳ יוכשר ואולם חי אני בסוד המוחין שנק׳ חיים כנז׳ ואז וימלא כבו״ד גי׳ ל״ב נתיבות חכמה שנק׳ שם הוי״ה ובבינה נעשו בחי׳ נש״כ והם בסוד ה׳ חסדים כל אחת כלולה מעשר ואז בזיווג נמשכים ש׳ הנוק׳ שנק׳ ארץ וזהו את כל הארץ וא״ש את״מ והסי״כ:

ועשו להם ציצית וכו׳ לדורותם וכו׳ והיה לכם לציצית הנה י״ל דלמה נקט כאן לדורות ונקט לה קודם ענין התכלת דהול״ל ועשו וכו׳ על כנפי בגדיהם ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת לדורותם ועוד מאי האי דחזר ושנה והיה לכם לציצית וא״פ׳ דהכוונה כך היא ועשו להם ציצית דהיינו הלבן זהו לדורותם שאינו נפסק אך התכלת שעתיד ליפסק לכן לא אמר בו לדורותם וכ״ת דא״כ בזמן שאין תכלת אין מצוה גם בלבן לז״א והי׳ לכם לציצית מ״מ . גם ירמוז למאז״ל דאותה הארה של התכלת עודנה קיימת שלא נפסק׳ וזהו והיה בהיותו גם בזמן שאין תכלת:

ו'יקר ר'כותו . שפ'ט ב'ן חור'י כוט' ש'ס פ'ה ט'מא ב'עלה נ'בערה א'לל ו'הוריד ר'וס י'קרו . יג'ש ב'ן יוס'ף כוט' י'שית ג'און א'רץ ל'קלון ב'ן י'חלל ו'יוריד ס'וד פ'ארו פלט'י ב'ן רפו'א כוט' פ'יו ל'שוכו ט'מא י'פער ב'ן ר'אש פ'ארו ו'יקרו א'יככו . גדי'ש ב'ן סוד'י ג'לה ד'בה י'שיס א'ור ל'חשך בן ס'תר ו'קלקל ד'עתו י'שרה . ג'די ב'ן ס'וסי ג'ובה ד'עתו י'עיז ב'ן ס'ר ו'בזבח ס'וד י'קרו . עמי'אל ב'ן גמל'י ע'שה מ'זמה י'רב א'מריו ל'ש . [ע' רש"י ז"ל ע"פ כי חזק הוא ממנו] ב'ן ג'לה מ'מנו ל'עד י'קרו . ס'תור ב'ן מיכ'ש ס'בב ת'חבולות ו'רוב ר'עות ב'ן מ'מנו י'וסר ב'בודו א'זל ל'ו . נ'חבי ב'ן ו'פסי בתן ח'טא ב'ארץ י'פיפיה ב'ן ו'הוד פ'ארו ס'ור י'סור . ג'אוש ב'ן מ'כי ג'זר א'ומר ו'החליף א'ופיר ל'אפר ב'ן מ'מנו ב'בודו י'וסר וא"ש את"ה והשי"ב :

ויקרא משה להושע בן נון יהושע . פ' רש"י ז"ל יה יושיעך מעצת המרגלי' ע"כ והוא מרז"ל והק' הב"ן ז"ל דלמה צריך לאות יו"ד דהא באות א' משם הוי"ה די וכבר יש בו אות ה' ע"ש מה שתי' ולענ"ד דכוונת רש"י כלפי מה שידוע דהיו"ד רומזת על המחשב' וכמ"ש הוא עצמו ז"ל בפ' בשלח ולפי"ז א"ש כדי להצילו מעצת ומחשבת המרגלים לזה הוסיף לו אות יו"ד שהיא המחשב' כאמור:

ועתה יגדל נא כח אד' וכו' פי' כמאי דידוע דבעת זיווג זו"ן בתחלה באים להם מוחין דגדלות מאו"א ושכל ע"י אימא וידוע דאימא היא בחי' מלא דמלא בסוד פשוט בכתר ומלא בחכמה ומלא דמלא בבינה וז"ש ועתה אותיות ועת ה' סוד הה' מלשון והנה עתך עת דודים אז בתחלה יג'דל נא כ'ח אד' ר"ל שבא למ' בחי' אד' מוחין דגדלות ע"י אימא שהיא בחי' כ"ח

אותיות

אז ישיר יש' וכו'. שר לא נאמר אלא אז ישיר הכוונה שבאותה שעה שניתנה להם הבאר שרו שירה אלא שלא נכתבה במקומה ואולי כי הוא לכבוד מרע"ה ואהרן. ע"ה שעי"ז נגזר עליהם שלא יכנסו לא"י ויתכן ג"כ שלזה לא נאמר אז ישיר משה ובנ"י כמו בשירת הים וא"ש את"מ והשי"ב:

פרשת בלק

לא אוכל לעבור. כ' רש"י ז"ל ונתנבא כאן שאינו יכול לבטל הברכות שנתברכו האבו' מפני השכינה ע"כ ואפ' שכוין למ"ש לקמן בפ' ויוסף מלאך ה' עבור בשם מד' אגדה שסימני אבות הראהו ע"ש וז"ש לא אוכל לעבור ר"ל שלא אוכל לעבור בדרך מסיבת המלאך שעמד בג' מקומות לרמוז לג' אבות והרמז שלא אוכל לבטל ברכותיהם:

מה אקב לא קבה אל. אי' במ"ש בס' עולת תמיד דף ט"ו ע"א דע"י המלבוש של אימא המלביש אל ז"ן אין יכולים החיצונים לינק אבל כשמסתלק האם מעל הבנים נשארו ערומים ח"ו ואז יונקים ח"ו וכו' שם דף טו"ב ע"א דבחי' המלבוש הנז' הוא בחי' שם א"ל כי א"ל במילואו עולה קפ"ה וכ"ז עם ו' אותיות המילוי ועם ב' אותיות הפשוטים גימ' מלבו"ש וידוע הוא דכשיש יניקה למעלה לחיצונים אז יש שליטה למטה לאו"ה כי הא בהא תליא וז"ש מה אקב לא קבה א"ל ור"ל שלא נסתלק בחי' המלבוש הנז' שהוא בחי' אל ולא נתגלו ז"ן וזהו לא קבה לשון גילוי וביאור וא"ש את"מ והשי"ב:

וירם מאגג מלכו וכו'. יתכן דהכוונה ע"ד או"ל

אין

והיה לכם לציצית רמז למה שעושים ציצית קשרים כנגד שם הוי"ה וזהו והי"ה אותיות הוי"ה לכם לעשותו לציצית. מידי"ן הרו"ח נר"ו :

פרשת חקת

זאת חקת התורה וכו' ויקחו אליך יתכן אומרו לאמר דבר וכו' ר"ל שבני יש' יאמרו זאת חקת התורה שאין לה טעם נגלה להם וזהו זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דהיינו שיאמרו לאמר שחוקה היא וזה לבני ישראל שלא נגלה להם טעמה אך למשה נגלה אליו כמשז"ל וזהו ויקחו אליך דייקא דהיינו שכיון שנגלה אליו טעמה לזה נק' לקיחתו לקיחה אבל ליש' שאינם יודעים לה טעם לא תהיה לקיחתה חביבה כ"כ כמו למרע"ה וזהו ויקחו אליך ודוק :

ולמה העליתנו ממצרים להביא אותנו אל המקום הרע הזה וכו' ומים אין לשתות שמעתי מאבא מארי נר"ו שהי' עמ"ש רז"ל דבגלות מצרים היו מבררי' ניצ"ק ע"י חומר ולבנים וכו' ה' אמת ליעקב בספרו בקונט' שבת אמת משם ה' קיר"א ז"ל דישראל היו מבררים ניצ"ק במדבר בין בדרך הילוכם בין בדרך חנייתם עכ"ל בקיצור וידוע דע"י האכילה יתבררו ניצ"ק כמשז"ל ועתה אנ' שזהו כוונת יש' כיון שראו שלא יש להם אפי' מים במדבר סברו שאינם יכולים שוב לברר ניצ"ק ח"ו ולזה אמרו ולמה העליתנו ממצרים כו' ר"ל דכשהיינו במצרים היינו מבררים ע"י חומר ולבנים אבל עכשיו כיון שלא יש אכילה א"כ היאך אנחנו יכולים לברר א"כ מוטב שלא יצאנו ממצרים ולזה ויבא משה וכו' שלא יכלו להשיבם :

אבל אחרי כר"ו שפי' בו עפמ"ש דבעון נדרים מתה
אשתו של אדם ב"מ וידוע דתיבת עת רומזת לשכינה
וידוע דכל נשי יש' אחידן בשכינתא נמצא דתיבת עת
רומזת לאש' וז"ש הה"ד כי לא ידע האד' את עתו והסכ"מ :

ויחר אף ה' ביום ההוא וישבע וכו' אפ' ביום ההוא
דוקא והוא ע"ד מאמז"ל ויבכו העם בלילה ההוא
דקבעו בכיה לדורות גם אנו נאמר ביום ההוא חרה אפו
לקבוע בו פורענות לדורות רק"ל :

פרשת ואתחנן

ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר ה' אלהים וכו'
אעברה נא וכו' רב לך וכו' ונשב בגיא מול
בית פעור להבין סמיכות הכתובים אפ' עפמ"ש רז"ל
דאלו מרע"ה נכנס לא"י היה בונה בהמ"ק והוא היה
משיח כמלא ע"י שלא נכנס גרם לנו כל הגליות הללו
וז"ש ואתחנן וכו' כלומר ע"י שהתפללתי אל ה' ולא קבל
תפלתי עי"ז ונשב בגיא דהיינו בגלות :

נמשך לזה מש"כ משה עבדי מת ועתה קום עבור
ר"ל בסיבת שמרע"ה מת כמו"ל לכן קום עבור
העברה בעלמא והסכ"מ :

עלה ראש הפסגה וכו' אפ"ל עפמ"ש ז"ל דמרע"ה
בחינתו למעלה מא"י ולכך לא נכנס לא"י וז"ש
עלה ראש הפסגה וכו' וראה בעיניך כי לא תעבור וכו'
ר"ל שעיניך יחזו שבחי' היא למטה מבחינתך ואז תדע
ודאי שא"א לך ליכנס לא"י :

פנים בפנים דבר ה' עמכם וכו' אנכי עומד בין ה'
וביניכם וכו' ירצה שרמז כי מאחר שראיתם

בעיניכם

לין הכסא שלם עד שימחה זכרו של עמלק וזהו ויר"ס לשון הפרשה והבדלה מאגג מלכו דהיינו שיופרש המלכות והממשלה של אגג אזי ותנשא מלכותו היינו כסאו ית' ע"ד רק הכסא והיינו שיהיה הכסא' שלם :

פרשת פינחס

לכן אמור וכו'. אפ' במשז"ל דזמרי הביא את כזבי לפני משה א"ל זו מותרת או אסורה א"ת אסורה בת יתרו מי התירה לך וכו' כמבא דהס לא בא פינחס ודקר את שניהם היתה מחלוקת גדולה וערבוביא בין יש' וע"י מעשה פינחס שתק מדון וישבות דין וקלון. וידוע הוא דהכהן קורא ראשון מפני דרכי שלום מעתה אפ' רז"ש מאחר שע"י מעשיו בטל את המעוררין ושם שלום בין יש' לכן אמור הנני נותן לו לעד לעולם לפתוח ראשון בקריאת התורה הנק' ברית וכ"ע הוא מפני דרכי שלום וזהו את בריתי שלום :

קח לך את יהושע בן נון וכו' למען ישמעו כל עדת בנ"י. אפ' דתלה שמיעת בנ"י במה שיסמוך ידיו עליו הוא במה שידוע דמרע"ה היה הוא כולל כל נשמו' דור המדבר ולכן היה רבן ומנהיגן וזהו וסמכת וכו' ואז יהיה לו שייכות עמך כמה שתאציל מרוחך עליו ודין גרמ' למען ישמעו כל עדת בנ"י כאשר שמעו אליך וא"ש את"מ והשי"ב :

מד"ר הביאו ה' חיד"א זיע"א בסה"ק נחל קדומים וכ' עליו שהוא ז"ל שמעו וז"ל אים כי ירור כדר לה' הה"ד כי לא ידע האדם את עתו עכ"ל ושמעתי מפי

אבא

הישר והטוב דהיינו שתקדים כן הטוב לאחר כאמור למען ייטב לך ובאת וירשת את הארץ ג"כ מרומז דב"מ משא"ך אם לא תעשה הישר והטוב דהיינו דרב"מ כאמור אז אין לך במה לזכות כא"י וק"ל

אשר אנכי מצוך היום על לבבך . כ' ז"ל בכל יום יהיו בעיניך כחדשים וקוץ מהטעם הפשוט אפ' שהטעם לזה משום דידוע שיצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ולכן צריך שגם דברי תורה ומצותים שהמה תבלין ליצה"ר יהיו בכל יום כחדשים כדי לנצח היצה"ר המתחדש בכל יום וז"ש אשר אנכי מצוך היום שבכל יום יהיו כחדשים וזה על לבבך הוא היצה"ר הנקרא לב בעבור שתנצחנו כאמור :

פרשת עקב

והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה וכו' ואהבך וכו'. יל"ד דמאי קאמר ואהבך וברכך וכו' והרי קי"ל דשכר מצות בהאי עלמא ליכא ואפ"ל עפמ"ש הרב קיר"א ז"ל בסה"ק דבש לפי דבשכר השמיע' שהאדם שומע מהחכם אוכל בעוה"ז וז"ש ואהבך וכו' וזה דוק' כשתשמעון את המשפטי' האלה דהיינו שכר השמיעה :

ובסמיכות הפרשה אפ"ל דהנה כתוב למעלה מן הענין לא מרובכם מכל העמים וכו' ואיתא במד' תנחומא הביאו הקיר"א ויע"א בסו"א על הסדר וז"ל לא מפני שאתם מקיימים מצות וכו' אלא בזכות שאתם ממעטים עצמכם וכו' עכ"ל ועוד נקדים מ"ש ה' הנז' בסה"ק מדבר קדמות משם רז"ל שהעניו לית ביה טענת מי הקדימני ואשלם והשת' א"ש והיה

בעיניכם זה ודבר עמכם ה' פנים בפנים לכן צריכים אתם
להאמין כי אנכי דוקא עומד בין ה' וביניכם ובל תאמינו
זולתי שאינו כמוני ודו"ק:

אנכי ה' אלהיך. מר"ר אנכי ה' אלהיך הה"ד השמע עם
קול אלהים עכ"ל אפ"ל עפמ"ש הקיר"א זיע"א
בסה"ק ראש דוד פ' יתרו מהם רז"ל דקי"ל דאנו יש לנו
דין אשה וקי"ל דשבויה אסורה לכהן וא"כ איך הקב"ה
הוציאנו ממצרים שהיינו שבויים שם להיות לו לעם אלא
הי"ט משום דבמתנת התורה פרחה נשמתם ונעשו כבריה
חדשה עכת"ד עש"כ והשתא אפ' רזהו דק"ל לבטל המאמר
ותי' הה"ד השמע עם וכו' כאשר שמעת אתה ויחי ודוק
א"כ אפ' במשו"ל דאנכי ולא יהיה לך מפה הגבורה
שמענום ובשכרם אנו אוכלים בעוה"ז וז"ש אנכי ה' אלהיך
וכו' וכ"ת ומה נשתנו אלו הב' שמפה הגבורה שמענום
לז"א השמע עם וכו' כאשר שמעת אתה ויחי ר"ל שעי"ז
יהיה לכם חיות בעוה"ז:

מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי וכו' למען
ייטב להם וכו' הנה לכאורה יל"ד שהרי יראת ה'
היא בכלל כל המצות וא"כ אמאי אינט' לפרט אותה
לבדה וא"פ' עפמ"ש רז"ל דשכר מצות בהאי עלמא ליכא
וא"כ במה אנו זוכין בעוה"ז וכתבו ע"ז כמה אופנים
ואתיא מכללא יראת ה' דע"י אנו אוכלין בעוה"ז מעתה
ז"ש מי יתן וכו' ליראה אותי וכו' למען ייטב להם
ולבניהם לעולם אפי' בעוה"ז וק"ל:

ועשית הישר והטוב וכו' למען ייטב לך ובאת
וירשת את הארץ. אפ' במשרז"ל ריש' זכו בא"י
מדינא דב"מ להיות שהיא קרובה למצרים וידוע דמ"ש
ועשית הישר והטוב כפק"ל דינא דב"מ. וז"ש ועשית

הישר

הישר והטוב דהיינו שתקדים כן המגר לאחר כאמור למען ייטב לך ובאת וירשת את הארץ נ"כ מריגא דב"מ משא"ך אם לא העשה הישר והטוב דהיינו דרב"מ כאמור הז אין לך כמה לזכות כא"י וק"ל

אשר אנכי מצוך היום על לבבך . כ' ז"ל בכל יום יהיו בעיניך כחדשים וחוץ מהטעם הפשוט אפ' שהטעם לזה משום דידוע שיצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ולכן צריך שגם דברי תורה ומצותיה שהמה תבלין ליצה"ר יהיו בכל יום כחדשים כדי לנצח היצה"ר המתחדש בכל יום וז"ש אשר אנכי מצוך היום שבכל יום יהיו כחדשים וזה על לבבך הוא היצה"ר הנקרא לב בעבור שתכלהנו כאמור :

פרשת עקב

והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה וכו' ואהבך וכו' . יל"ד דמאי קאמר ואהבך וברכך וכו' והרי קי"ל דשכר מצות בהאי עלמא ליכא ואפ"ל עפמ"ש הרב קיר"א ז"ל בספ"ק דרם לפי דבשכר השמיע' שהאדם שומע מהמקום אוכל בעוה"ז וז"ש ואהבך וכו' וזה דוק' כשתשמעון את המשפטי' האלה דהיינו שכר השמיעה :

ובסמיכות הפרשה אפ"ל דהנה כתוב למעלה מן הענין לא מרובכם מכל העמים וכו' ואיתא במד' תנחומא הביאו החיד"א זיע"א בחו"א על הסדר וז"ל לא מפני שאתם מקיימים מצות וכו' אלא בזכות שאתם ממעטים עצמכם וכו' עכ"ל ועוד נקדים מ"ש ה' הנז' בספ"ק מדבר קדמות משם רז"ל שהעניו לית ביה טענת מי הקדימני ואשלם והשת' א"ש והיה

בעיניכם הם ודבר עמכם ה' פנים בפנים לכן צריכים אתם להאמין כי אנכי דוקא עומד בין ה' וביניכם ובל תאמינו זולתי שאינו כמוני ודו"ק :

אנכי ה' אלהיך . מד"ר אנכי ה' אלהיך הה"ד השמע עם קול אלהים עכ"ל אפ"ל עפמ"ש החיד"א זיע"א בספה"ק ראש דוד פ' יתרו משם רז"ל דקי"ל דאנו יש לנו דין אשה וקי"ל דשבויה אסורה לכהן וא"כ איך הקב"ה הוציאנו ממצרים שהיינו שבויים שם להיות לו לעם אלא היי"ט משום דבמתנת התורה פרחה נשמתם ונעשו ברי' חדש' עכת"ד עש"ב והשתא אפ' דזהו רק"ל לבעל המאמר ומי' הה"ד השמע עם וכו' כאשר שמעת אתה ויחי ודוק א"כ אפ' במשז"ל דאנכי ולא יהיה לך מפה הגבורה שמענום ובשכרם אנו אוכלים בעוה"ז וז"ש אנכי ה' אלהיך וכו' וכ"ת ומה נשתנו אלו הב' שמפה הגבורה שמענום לז"א השמע עם וכו' כאשר שמעת אתה ויחי ר"ל שעי"ז יהיה לכם קיום בעוה"ז :

מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי וכו' למען ייטב להם וכו' הנה לכאורה יל"ד שהרי יראת ה' היא בכלל כל המצות וא"כ אמאי איצט' לפרט אותה לבדה ואפ' עפמ"ש רז"ל דשכר מצות בהאי עלמא ליכא וא"כ במה אנו זוכין בעוה"ז וכתבו ע"ז כמה אופנים ואתיא מכללא יראת ה' דע"י אנו אוכלין בעוה"ז מעתה ז"ש מי יתן וכו' ליראה אותי וכו' למען ייטב להם ולבניהם לעולם אפי' בעוה"ז וק"ל :

ועשית הישר והטוב וכו' למען ייטב לך ובאת וירשת את הארץ . אפ' במשרז"ל ריש' זכו בא"י מדינא דב"מ להיות שהיא קרובה למצרים וידוע דמ"ש ועשית הישר והטוב כפק"ל דינא דב"מ . וז"ש ועשית

הישר

כי עיניכם הרואת את כל מעשה ה' וכו' ושמרתם את כל המצוה וכו' כ' רש"י ז"ל כי עיניכם הרואת וכו' מוסב על מקרא האמור למעלה כי לא את בניכם אשר לא ידעו וכו' ע"ש ואפ' שהוא ע"ד מ"ש רבינו הרמב"ם ז"ל בביטול סברת אוה"ע שגם הם יש להם תורה ומשפטי' ומדוע לא נלך אחריהם והוא כי מה שאנו מקיימים את התורה ומצותיה אינו מפני שאנו מאמינים למרע"ה אלא משום שבעינינו ראינו אשר פנים בפנים דבר ה' עמנו ובאזנינו שמענו דברי אלקים חיים מדבר מתוך האש. מעתה אפ' רז"ש כי לא את בניכם אשר לא ידעו וכו' כי אם היה כן לא הייתם מאמינים כמו שאינכם מאמיני' לאוה"ע ולשקריהם אך בזאת כי עיניכם הרואות את כל מעשה ה' וכו' לכן ושמרתם את כל המצוה וכו':

תמיד עיני ה' אלקיך בה. אפ' עפמ"ש ה' ז"ל דהמוחי' הם מתלבשים בנה"י דאימא ומתפשטים בז"א וממוחין דז"א מתפשטים בנה"ק וידוע דנה"י יש בהם ג' אהי"ה כיודי"ן ואלפי"ן וההי"ן ושלשתן גי' תמי"ד ע"ה גם כודע דהעינים רמז לחכמה והמוחין נק' ע"ש החכמה וז"ש תמי"ד שני' ג' אהי"ה כאמור והם בחי' המוחין שנק' עיני"ם ה' אלהיך ז"א בה במ' הרומזת לא"י כנו'. א"כ בה קרי ביה בה"א סוד ה' שבשם והיינו שמתפשטים בה ממוחין דז"א כאמור וא"ש הסי"ב. או יאמר בסוד ה' בחכמ"ה יסד ארץ הכ"א יסד ברתא וזהו עיני רמז לחכמה כנז' ה' אלהיך ב"ה בכ"ל וא"ש הסי"ב:

כי אם שמור תשמרון וכו' ללכת בכל דרכיו וכו' והורים ה' וכו' כ' רש"י ז"ל ללכת בכל דרכיו הוא רחום ואתה תהא רחום וכו' והורים ה' עשיתם מה שעליכם אף אני אעשה מה שעלי ע"כ ואפ' שכוונתו ז"ל שהוא מדה כ"מ

כמו

עקב וכו' והאכלך וכו' מה כתיב למעלה מ"ה כי אתה שמעת וכו' דהשתא ליכא טענת מי הקדימני וכנ' ודוק

עקב ת'ש'מעון . אותיות ש'בת סמוכי' . ואפשר עפמ"ש רז"ל דמי ששומר שבת כהלכתו אפילו עע"ז כאנוש מוחלין לו וז"ש עקב תשמעון ר"ל אם אתה שומר שבת אז את המשפטים האלה ר"ל אפילו מתחייב במשפטים שרמוזה בתיבת א'לה שהיא כי' לע"ז ע"ד אלה אלהיך יש' אפ"ה ושמר ה' אלהיך וכו':

כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם וכו' . הנה נודע דע"י האכילה מתבררי' ניה"ק והיינו ע"י הברכה שמברכים על אותו מאכל וגם נודע מ"ש ה' ז"ל דניה"ק הם מז' מלכי' והם נק' אדם וז"ש כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם ירצה לא מסיבת אכילת הלחם לבדו בלי ברכה יחיה האדם שהם ניה"ק כאמור אלא העיקר הוא הברכה וזהו כי על כל מוצא פי ה' שהיא הברכה שמוציאין בה שם ה' יחיה האדם כנז':

ועתה יש' מה וכו' . כמאמז"ל דבעוה"ב שואלים את האדם במה עסק בתורה בעוה"ז ואומרים לו כלום עסקת במקום פ' כלום עסקת במקום פלוני עד שסוש' אותו אם עסק במעשה מרכב' ונודע מאי דאית' בזוה"ק דאין אדם רשאי לדבר ולא לשאול בנ"ר אלא מז"ת ולמטה בסוד מה ידעת מה פשפשת וכו' גם נודע מאמז"ל דאין מגלין רזי דאורייתא אלא ליראי שמים כמ"ש סוד ה' ליראיו וז"ש ועתה יש' לעת"ל ה' אלהי"ך שואל מעמך אם עסקת ברזי דאורייתא דהיינו חכמת הקב"ה אבל אינו שואלך אלא על ידיעת ז"ת שהם מבחי' שם מ"ה ולמטה וזהו מה ה' אלהיך שואל וכו' וכתנאי שתהיה ירא' שמים וזהו כ"א ליראה וכו':

כי

כליל' ליל התקדש חג ולא כיו' וכמ"ש יבוא על נכון וק"ל :

כי יברכך ה' אלהיך וכו' והיית אך שמח. אפ' הכוונה ע"ד אז"ל דכשהקב"ה נותן טובה ליש' הם ממעטים עצמם וזהו כי יברכך ה' וכו' אתה תהיה ממעט עצמך מלשמוח וזהו אך שמח דאכין ורקין מעוטין הן כנוד' :

מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו וכו' אפ"ל דרך רמז כמ"ש בזוה"ק דהנשמה נק' איש וכו' ז"ל דהגוף נק' בית וכו' ז"ל דהאדם צריך להתגלגל לתקן מה שפגם וז"ש מי האיש ירמוז אל הנשמה אשר בנה בית חדש דהיו' שבא' בגוף הרמוז במלת בית והיא עדין חדש' ולא נתחנכ' במצות וזהו ולא חנכו ירע שילך וישוב לביתו דהיו' שימו' ותחזור אותה הנשמה לגוף אחר לתקן וסיים הכתוב פן ימות במלחמה ואיש אחר יחנכנו כלומר צריך לזוהך שצריך זריזות לזה כדי להלחם עם היצה"ר עד שינצחנו ולא יפול בידו וז"ש פן ימות במלחמה דהיינו שלא יפול בידו של היצה"ר עד שיהיה רשע ונק' מת כמ"ש ז"ל הרשעים בחייהם קרויים מתים ויצטרך לבוא בגלגול פעם אחרת לתקן וז"ש ואיש אחר יחנכנו דהיינו שיצטרך איש אחר שיחנכו במצות על כן הנני מצוך את הדבר הזה היום לטוב לך :

ואתה תבער הדם הנקי וגו'. אפ' כמ"ש הרב ז"ל בדרושי ענין הפסח בשעה"כ כי כשח"ו פוגמי' באיזה מדה וספירה עליונה הנה הם גורמים לקלי' שיתאחזו ויקחו שפע מן המקור ההוא שנפגם וכו' ובגלות מצרים כדי שלא יתאחזו הקלי' ויינקו השפע חזר ז"א ליכנס תוך אימא עילאה ולא היו מאירים בתוכו רק חיצוניות הלבושים והכלים של נה"י בלבד והם אחורים דהם אהיה שעולה דם בגימ' והחסדים והגבורות היו מסתלקים

כמו שאתה רחום וחנון על הבריות ונותן להם מנכסיך אף אני מוריש את כל הגוים וכו' וירשתם את נכסיהם: **כי** אם שמור תשמרון וכו' והוריש ה' וירשתם גוים וכו' וכ"ת והרי שכר מצות בהאי עלמא ליכא לז"א דלא הכי דהיינו אכי ולא יהיה לך שתמנעום מפני הגבורה ואית בהו משו' בל תלין ובשכר' אני נותן לפניכם היו"ם דייקא כעוה"ז:

נתון תתן לו וכו'. אפ' במשז"ל הנותן פרוטה לעני מתברך בו' ברכות והמפייסו מתברך בי"א וזהו נתון תתן לו וגם ולא ירע וכו' ירצה שבתתך לו תפייסהו בדברים ובכה תאמר לו לא ירע לבבך להיותך מוכרך ודחוק למזונות כי יש רחום ה' מקים מעפר דל מוריש ומעשיר כ"ז תאמר לעני בתתך לו יען כי בגלל הדבר הפיוס תתברך בי"א ועם הו' של הנתינה הרי הכל טו"ב גי' הז"ה וז"ש הז"ה יברכך ה' וק"ל:

שמור את חדש האביב וכו'. אפ' דרך רמז למ"ש בס' הליקוטים דמלה שמורה רמז למ' והנה נודע משז"ל דהשכינה השלימה הגלות של מצרים ובמרומה לי שכך אמרו בזוה"ק עפ"ז כעלמו כמ"ש ממצרים לילה שהיא השכינה כנודע וז"ש שמור את חדש האביב ועשית וכו' ירצה שיזהר שיהיו המצות שמורים משעת קצירה וה"ה בכל עניני פסח לשמור לעשות ככל הבא מידך במידי דמינטר שמירה מעולה כי המלה שמורה רמז למ' כאמור וזהו לה' אלהיך וכ"ט כי בחדש וכו' ה' אלהיך ממצרים לילה ירצה שהיא היתה סיבה ליצי"מ ובשאתה עושה המלה שמורה זכור תזכור את הדבר הזה לידע חסדי ה' עמנו שגם בארץ אויבנו לא עזבנו שהיכו. ומזה נלענ"ד שזהו הטעם שסיפור יצי"מ הוא בלילה

נשמתו של האדם מסתלקת ממנו ובאה במקומה נשמה מסט"א וידוע ג"כ מאז"ל דכשנולד האדם נולד בבהמ' נפש ואח"ך כשאין הרוח ואח"ך הנשמה וכעז"ה זכה יהבין ליה וכו' וז"ש כי תבנה בית חדש ירצה אם תרצה לקנות נשמה חדשה הנק' בית התיקון הוא ועשית וכו' דהיינו שתסלק מעליך מדות הכעס והגבורה וזהו מעק' בי' גבורה עה"כ לגג'ך דהיינו שתסלק מגופך מדת הגבורה ואל תסכן עולה באלין שלא תהיה חוץ ממך וזהו לגגך ולא תשים דמים שמורים על הכעס בבית'ך בגופך שהרי ע"י הכעס יפול הנופל ממנו דהיינו נשמתך שהיתה עמך נופלת ממך ולא מבעיא שלא תקנ' נשמה אחרת :

א"נ מילין לגר עילאה כי תבנה בית חדש דהיינו אם תרצה לעשות בנין ותיקון חדש למ' הנק' בי"ת בכור' ועשית מעקה לגגך דהיינו שתסלק ותברר הגבורות מעולם לעולם עד האצילות שנק' גג של הבריאה התיקון לזה ולא תשים דמים בביתך זו אשתך דהיינו שלא תעשה אותן בזיווגך עם אשתך שיהיה נחשב לך ששפכת דמים כי עי"ז יפול הנופל ממנו ר"ל לא מבעיא שלא תתקן כנז"ל שלא עוד תוסיף להפיל מקדש בי"ת רח"ל אשע"ך השמר לך לקדש עצמך במותר לך :

לא תלבש שעטנז וכו' גדילים וכו' אפ' דסמוכ' בסמיכו' לומר דאינו חייב עד שיהיו תפורים יחד וק"ל :

והיה הבכור אשר תלד וכו' יל"פ במאי דאי' בזוה"ק ח"א קפ"ז ב, דתועלת היבום של אשת הצדיק ה"א לאיש אחר שמת בלא בנים ולא נתיבמה אשתו או אות' נשמה מתתקנת ביבום זה וכו' וז"ש והיה וכו' יקום על שם אחיו המת היא הנשמה שנק' ש"ם כנודע והנה

שלא

מתחלקים ממנו ולא היו מאירים בתוכו (של אלו הי׳ אקורים הנז׳) וזהו ואתה תבער הר״ם ורמז לרבוע שם אהיה שהוא גי׳ דם והוא משם אהיה דאימא כמ״ש הרב שם שבמילוי יודי״ן עולה קס״א גימ׳ נקי עה״כ וזהו הר״ם הנקי מקרבך שהיו של המאורים מתפשטי׳ בתוכו ובקרבו מסבת העון והפגם ועתה אתה מבער אותם ומדליק אותם בהתפשטות בהם החסדים והגבורו׳ כנז׳ כי תעשה הישר בעיני ה׳ וק״ל וא״ש הסי״כ:

כי תעשה הישר וכו׳ וסמיך ליה כי תצא למלחמ׳ וכו׳ אפ׳ כמ״ש ז״ל דהעניו אין יצה״ר שולט בו וידוע דיש״ר בי׳ לעניו וז״ש כי תעשה היש״ר היא ענוה עי״ז כי תצא למלחמה וכו׳ הוא יצה״ר כמ״ש ז״ל אז ונתנו ה׳ אלהיך בידך דאינו שולט בך:

פרשת כי תצא

ורגמוהו כל אנשי עירו וכו׳ וסמיך ליה וכי יהיה באיש חטא משפט וכו׳ ותלית אותו על עץ. אפ׳ דסמיכות הפ׳ ע״פ מאז״ל כל הנסקלין נתלין וק״ל ועי׳ רש״י ז״ל:

שלח תשלח את האם היא השכינה בגלות ועי״ז ואת הבני׳ם של יש׳ תקח לך שינאלם למענה בסוד ואעשה למען שמי. א״נ באופן אחר כמאז״ל שאלמלא השכי׳ עמנו בגלות אין אנו יכולים להתקיים בגלו׳ אפי׳ שעה אחת וז״ש שלח וכו׳ כאמור וכזה אנו מובטחין שנצא מהגלות וזהו ואת הבנים וכו׳ דא״ת כיון שאינם יכולים להתקיים ליכא תו תפקנותא ק״ו:

כי תבנה בית חדש וכו׳. אפ׳ כמאז״ל דע״י הכעס

נשמתו

דאמאי תלה יצי"מ בתורה וכל אחד לדרכו פנה ע"ע הלא בספרים וע"פ האמור ניחא דכוונת מרע"ה דאיך שייך שיאמרו ועדיין לא הגיעו ת' שנה והיתה התשובה שהוא מכח בנים וכנז"ל והראיה שאנו בנים הוא מנתינת התור' כמשז"ל וז"ש בהוציאך וכו' תעבדון וכו':

א"נ אפ"ל דרמז לנו הכתוב כמה טעמי ליציאת מצרים כמו שאמרו רבותינו ז"ל זה יצא ראשונה בזכות האבות וי"ב שבטים גם את השני כ' ז"ל הטעם שיצאו קוה"ז משום שאם שהו עוד אפי' שעה א' היו נטמעים בנש"ט ח"ו גם את השלישי בזכות הצדקה ועל רביעי'ם כ' ז"ל דהשכינה כ"י השלימה המנין וחמושי'ם עלו בזכו' מרע"ה כמשז"ל אם אין אתה גואם וכו' ואת הש"ס דין אהניא להו זכות התו' והשביעי'ת כמ"ש החיד"א זיע"א דבזכות הענו' יצאו יש' ממצרים. והשמ' אפ' שז"ש ויאמר וכו' וזה לך האות וכו' וז"ה עם האותיות גימט' כ"א כמספר ר"ת של האבות א'ברהם י'צחק י'עקב. גם ז'ה גי' י"ב לרמוז זכות השבטים. ל'ך גימ' ן' לרמוז דשו שהו עוד רגע אחד במצרים היו נטמעים ח"ו בנש"ט כנז"ל. האו'ת שם רמז אל הצדק' שנק' חיי'ם וכ' ז"ל ע"פ ויסם ה' לקין או'ת אות חיים מסר לו. אנכ'י רומזת לשכינ' כנודע. שלחתי'ך דייק' אתה דוק' ולא אחר. בהוציאך וכו' תעבדון וכו' בו תרמוז על התורה כמש"ל. על ההר הזה דוק' שהוא נמוך רמז הרומז על הא"ש מ"ש דבזכות הענו' יצאו ודו"ק:

פרשת כי תבוא

ונתנך ה' לראש ולא לזנב והיית רק למעל' וכו'. אפ"ל כמשז"ל שאם האדם שרוי בטובה ועושה

שלא יש לו אחים ולא נתייבמה אשתו עכ"ז יש לו תקנה ע"י היבום של אשת הצדיק וזהו ולא ימחה שמו היא נשמתו מיש' ירצה משכת הצדיק הנק' בשם ישראל כנודע ודוק:

והיה בהניח ה' אלהיך וכו' תמחה את זכר עמלק וכו'. אפ' לפרש כמ"ש רז"ל דישר' יש להם דין בנים עם כ"י וזה מוכח מכמה דברים ואחד מהם ממה שנתן לנו ה"י שהית' של ז' עממין וידוע שהאב שמחל על כבודו כבודו מחול ואפ' שזה טעם שיצאו ישראל קודם הקץ דהנה נודע דהגלות היה על שאמר אברהם אע"ה במה אדע כי אירשנה והיתה הגזירה ת' שנה ולא ישבנו כ"א רד"ו משום שהאב שמחל על כבודו כבודו מחול והשתא אפ' שזה כוונת הכתוב דהלא מקוית עמלק בביאת הארץ והיינו משום דנודע משז"ל דעמלק בא להלחם עם יש' משום דהגזירה של גלות מצרים ומתנת הארץ היתה גם לזרע עשו בכלל ועשו לא רצה להיות בגלות ולכך וילך אל ארץ מפני יעקב אחיו שמחל לו על חלקו המגיע לו במתנת הארץ ולכך כשראה עמלק שלא ישבו יש' אלא רד"ו במצרים ס"ד דקלי הגלות הניחו לו שהוא מזרע עשו ולכך בא לקטרג עליהם להשלים הגלות כמו שהיה התנאי בין יאע"ה ועשו שיעקב יקבל עליו הגלות ויירש את הארץ אבל באמת הטעם הוא משום דהאב שמחל עכב"מ ולא הניחו לעשו חלי הגלות כמו שסובר עמלק משום שאנו בנים וזה מוכח ממתנת הארץ וז"ש והיה בהניח וכו' תמחה את זכר עמלק דאז מוכח דמה שיצאנו ברד"ו מכח שאנו בנים:

נמשך לזה מש"כ ויאמר כי אהיה עמך וכו' בהוציאך את העם וכו' וכבר הוו בה קמאי

דקמאי

דהאשה נק' חיים כמש"ה ראה חיים עם האשה אשר אהבת וכו' ז"ל דמי שלא זכה לבנים נק' מת ועתה אפשר שז"ש ובחרת בחיי"ם שהיא אשה כאמור וכתן טעם למען תחיה דהיינו שיקרא חי ולא מת והיינו דווקא כשיהיה אתה וזרעך דהיינו כשיזכה לבנים אזי יקרא חי:

פרשת וילך

ואנכי הסתר אסתיר פני וכו'. ת"א ז"ל ואנא סלקא אסלק שכינתי. יובן במה שידוע דכשז"ן הם ח"ו אב"א אזי סוד הזיווג הוא דעולים בחיק או"א ושם הוא סוד הזיווג וזהו ואנכי הסתר אסתר פני כ"פ דהיינו זו מזו וזו מזו כ"י בסוד אב"א ונרמז בזה כילד הוא סוד הזיווג של בחי' זו שצריך לעלות למעלה כנז' וזהו שת"א אסלק שכינתי וא"ש הפי"כ:

פרשת האזינו

האזינו השמים וכו' יערף כמטר לקחי וכו'. שמעתי מהחו"ש הרו"מ כמהר"ר **דוד הכהן** נר"ו משם המפו"ל שפי' יערף כמטר לקחי על רזי התורה שאינם נקנים אלא בלקיחה וקבלה איש מפי איש ולכן לפעמים נפסקים מן האדם כגון שלא ימצא ממי ללמוד והוי כמו המטר שנפסק משא"כ פשטי התורה שאינם נפסקים וגם יכול האדם ללמדם מכל אדם ולכן כ' תזל כטל אמרתי הם פשטי התורה עכ"ת הענין ובזה אפ' להסמיך האזינו השמים וכו' כמשז"ל ע"פ יקרא אל השמי' מעל זו הנשמ' וכו' והוא להוציא מלבן של האומרי' שלא

גאוה סופו לירד מאותה טובה וכ' סי' לדבר אחר דרגא יכא תכיר וכמש"ה וראה כל גאה והשפילהו כל קבל דנא אם עושה ענוה אז מרובה מדה טובה וכו' וז"ש ונתנך ה' לראש וכו' והיית רק למעלה ר"ל אם תהיה גדול וראש ואפ"ה אתה ממעט עצמך וזהו רק למעט אז ולא תהיה למטה :

והפיצך ה' בעמים . מד"ר ז"ל אמרו יש' לפני הקב"ה הואיל והגליתנו מארצנו כדין הוא שלא נשמור את השבת עכ"ל הביאו ה' דרך החיים ז"ל בשם מדרש ישעיה ואפ' עפמ"ש החיד"א זלוק"ל בשה"ק רכש לפי מע' יו"ד אות י"א וז"ל אמרו בזהר קדש פ' וישב רמ"ז דבשביל מכ"י היה גלות מצרי' וקטרגה מדה"ד שהי"ל להיות שבע כחטאתם דישבו כ"כ שנה לכל אחד על שליערוהו דכ"כ שנין לא ראה אביו וכ"כ שנין לכל אחד עשרה פעמים כ"כ הם ר"ך חסר מהם עשר' על שנפטרו השבטי' שם והיו רד"ו בגלו' ומדה"ד היה' רוצ' שישתעבדו ז' זמנין כמנין זה וא"ל הקב"ה שישמרו שבת והיא תכפר דשביעאה ההוא לדיק' בה אחיד וכדאי לכפרה וזהו תורף הדברים עש"ב ונקדים עוד שכ' ז"ל דגלו' זה האחרון היה ג"כ בעון מכ"י ועתה אפ' שזה כוונת המאמר הואיל והגליתנו מארצנו כדין הוא שלא נשמור שבת כלומר דבתחילה עד שלא גליתנו מארצנו היינו שומרים שבת כסבורים אנו שתכפר לנו עון מכ"י כאמור אבל עתה שראינו שהגליתנו מארצנו לכפר עון מכ"י א"כ למה אנו שומרים שבת וק"ל :

פרשת נצבים

ובחרת בחיים למען תחיה וכו' . ידוע שכתבו ז"ל

דהאשה

וז"ה וראית את אחורי ז"ה קשר של תפילין שנתקן. והטעם ופני שהוא החזרת פב"פ עם ז"א לא יראו ולא יהיה כך עכל"ל ובזה אפ' שז"ה ויאמר אסתירה פני מהם ר"ל בחי' פב"פ אסתיר אותו אבל בחי' לאה שהיא בחי' אחור בסוד ד' קשר תפילין אראה מה אחריתם ר"ל אתקן אותה בבחי' פרצוף שלם כי"ה וא"ש את"מ והסי"כ :

כי גוי אבד עצות המה ואין בהם תבונה. אפשר במ"ש ה' ז"ל שם וז"ל כי כנ"י בהיותה מבחי' נ"ה של ז"א הנק' כנ"י כנודע כי יס' הוא ז"א ת"ת ובניו הם נ"ה ולכן פגם מעשיהם פוגם עד שם ומסלק האורות אבל עתה שהוא בחי' לאה ד' דאחד רבתי כנודע בסוד פ' וראית את אחרי לכן תמיד תהיה לגוי גדול בלי הפסק ופגם כאשר יתוקן לאה ע"כ והנה נודע כי לאה מלכות דתבונה וז"ש כי גוי אבד עצות דהנה תיבת עצות במילוי ע'ין צ'די ו'יו ת'יו בגי' אד' במילוי ע"ה וידוע דא'ד רומזת לשכינ' ור"ל דע"י מעשיהם הם גורמים שהמ' נאבדת ח"ו ולא תהיה רק בחי' נקודה אחת בלבד וה"ט משום שהם מבחינתה וז"ש אבד עצות המה דייקא אבל בחי' לאה אין בהם וז"ש ואין בהם תבונ'ה וא"ש הסי"כ :

כי אשא אל שמים ידי. תרגם אונקלוס ידי שכינתי. ואפשר במה שכתב הרב ז"ל דלעת"ל יהיו זו"ן שוים בקומתם ויהיו בבחי' או"א שלא יפסק זיווגם לעלמין וז"ש כי אשא ש שמים ז"א יד'י מ' כאמור דהיינו אקרים אותה ותהיה שוה אליו עי"ז ואמרתי ח'י בסוד מוחין הנק' חיים אנכי לעולם שלא יפסק ח"ו בעגלא ובז"ק אכי"ר :

שלא יש אלא פשטי התורה ח"ו ולכן כ' האזינו השמים וכו' ותשמע הארץ לומר כשם שא"א לגוף בלא נשמ' ובלא זה הוי האדם כאבן דומם כ"כ התורה הפשט עם הסוד הם שייכי זה לזה ותרתי איתנהו ודו"ק:

אי נמי אפ"ל כהקדים מארז"ל ע"פ כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל לבית יעקב אלו הנשי' תאמר להם אמירה רכה ותגיד לבני יש' שו' האנשי' תאמר להם דברי' קשים כגידי' ונקדי' מ"ש ה' מ"א ז"ל עפ"ז השמי' הם תורה שבכתב והארץ תורה שבע"פ וידוע דתורה שבכתב רומזת לזכר ותורה שבע"פ רומזת לנקבה ועוד נודע דמלת דיבור הוא לשון קושי והשתא אפ' שז"ש האזינו השמי' שרומזו' לזכר כאמור ואדברה דיבור קשה ותשמע הארץ שרומזת לנקב' אמרי פי אמיר' רכה וק"ל:

ויאמר אסתירה פני מהם אראה מה אחריתם. אפשר בהקדי' מ"ש ה' בע"ח שער לאה ורחל פ' ו' בסוד פ' וראית את אחרי ופני לא יראו כי הנה חשב המאציל העליון לבטל כל בחי' רחל התחתונה לסיבת כי בכל עת שמוטאין יש' מנאחזין בה כפגמת ונחסרת וכו' ובהכנות לאה ע"י או"א כי גם היא אינה רק נקודה אחת שהיא מלכות דתבונה ובהכנותה בת י"ס תבטל רחל התחתונה וכו' כי אז לא יגיע בה שום פגם וכו' וחשב לסיבה זו לתקן ולבנות את לאה הנק' אחור"י דז"א בסוד רל"ת קשר תפילין וכו' ואח"ך להחזירה פב"פ עם ז"א ומשה לא רצה בכך והקב"ה שמע שיו וקיים דבריו ודברי משה עבדו ונתקיימו שתיהן ולא מחה את רחל התחתונה וגם את לאה זו עליונה שהיתה אז נקודה א' בלבד תיקן בי"ס בפרצוף גמור אבל לא החזירה פב"פ וז"ס

עליה לצאת מן הגלות והשתא אפ' רזה שרמז וזא"ת שהיא השכינ"ה כנודע ליסוד"ה הם יש' שנק' ע"ש יהודה והכוונה אם יש' מתפללי' ואומרי' בתפלתה עביד כגין יקר' דשכינתא לאפקא לה מגלותא אזי הקב"ה מקבל תפלתה ברצון וגם הם יזכו לצאת מן הגלות ועמ' יפקון וזהו שמע ה' קול יהודה ואל עמו תביאנו וק"ל :

כי שמרו אמרת'ך היא התור"ה ע"י שניתן להם המילה וזהו ובריתך ינצורו והיינו כמ"ש ה' קיד"ש ז"ל בהס"ק מדב"ק דלא זכו יש' לתורה אלא ע"י שניתן להם מצות המילה שהיא ברית המעור לכן זכו לתורה ברית הלשון :

תורת משה

פ' וזאת הברכה

תורה צוה לנו משה וכו'. מה"ר שמעתיו מפה"ק רבי **דוד הכהן** נר"ו וז"ל בשעה שנכנסו ישראל לארץ ישראל כ"ק ואמרה תור' צוה לנו משה עכ"ל. אפ' לפי פשוטו עפמ"ש רז"ל שלא נחרבה ירושלים אלא בעון ביטול תורה וכמ"ש על מה אבדה הארץ ויאמר ה' על עזבם את תורתי ולזה כשנכנסו לארץ ישראל כ"ק ומזהירה אותם על התור' שלא יבטלו אותה והבכ"מ:

ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם וכו'. אפ' כמה שנודע דע"י תפלות יש' ות"ת נעשה יחוד קובה"ו וז"ש ויהי בישורו'ן מל'ך זו"ן כלומר דנעשה יחוד כאמור וזה בהתאסף ראשי עם וכו' בבתי כנסיות ובבתי מדרשות:

וידי"ן הפו"ה והכולל כמה"ר **יעקב חדאד** נר"ו פי' כמשז"ל דהשעשה דין בצדיקים ב"י מתעלה כמ"ש בקרובי אקדש וז"ש ויהי בישורון מלך כלומר שתתודע מלכותו וקדושתו וזהו בהתאסף ראשי עם הם הצדיקים:

א"נ אפ' לי לפ' במשז"ל רמי שהוא שלישי לבטן הוא שראוי להיות מלך וידוע דישורו'ן מלשון שור"ה מן ישור על אנשים והיינו ג' בני אדם כמ"ש ז"ל וזהו ויהי בישורו'ן ר"ל מי שהוא בחי' ישורון שהוא ג' לבטן הוא מלך:

וזאת ליהודה ויאמר וכו'. אפ"ל דרך רמז כמ"ש בזוה"ק ובתקונים דתפלתו של אדם אינ' מתקבל' אא"כ מכוין בנגד השכינ' שהיא ב"י בגלות ויתפלל
בלים

ועוד יש לרמוז ר"ת מ'שה ע'בדי מ'ת ו'עתה ק'ום הם וק'ם ע"ס בא לרמוז כאן מאי דכתיב בפ' וילך ויאמר ה' אל משה הנך שוכב עם אבותיך וקם וכו' ולכן עתה בשמת משה בא לרמוז אל יהושע מ"ש למשה מקדמת דנא כדי שיהושע יזהיר לישראל שלא יחזרו פניהם כנגד העמים אחר סביבותהם ח"ו:

א"נ ע"פ מאי דכ' ז"ל בטעמ' דמרע"ה לא נכנס לארץ ומת במדבר כדי שלעת"ל כ"ב יקומו עמו דור המדבר ויבואו לא"י וז"ש משה ועתה קום ר"ת וק"ם ע"ס לרמוז דעיקר מיתת מרע"ה במדבר כדי שיקומו עמו דור המדבר וק"ל:

כבר אשר שמענו אל משה וכו' רק יהיה ה' אלהיך עמך כאשר היה עם משה ע' להמלודות ז"ל ולענ"ד אפ' שהוא עד"ז רק יהיה ה' אלהיך עמך ר"ל שתהיה תורת ה' עמך שלא תוסיף ולא תגרע רק כאשר היה עם משה ככתוב בתורתו דוק' שאין לחדש שום דבר מעתה:

וישוב מול את בנ"י שנית כ' המלודות ז"ל וז"ל אמר שנית כי גם בגליל נאתם ממצרים נמולו כל יש' יחד כן הרז"ל עכ"ל. וזכורני שבמד' רבה אמרו ששנית חוזרת על יהושע שהוא מל את יש' גם בראשונה במצרים:

ונשמרתם מאד לנפשותיכם לאהבה את ה' אלהיכם הנה רז"ל פי' ונשמרתם מאד לנפשותיכם שיזהר האדם להיות נשמר מהדברים המזיקים לו והנה העיקר הוא כדי לקיים את עצמו להיות בריא לשיוכל לעבוד ה' וזהו ונשמרתם מאד לנפשותיכ"ם דיק' שהעיקר הוא בשביל הנפש לא בעבור הגוף וזהו שסיים לאהבה את ה' אלהיכם וק"ל:

והיה כאשר בא וגו' כן יבי' ה' עליכ' וגו' ולא תימ' שהו'

מלך

תורת משה

חידושי נביאים

יהושע

סימן א'

משה עבדי מת. ר"ת ג' תיבות שו מע"ס אפ"ל כמה שכ' ז"ל דמרע"ה לא מת והק' המפז"ל דהא כתיב וימת שם משה וחרלו לעולם לא מת והא דכ' וימת שם משה כדי לשכך את האוזן והשת' אפ' שזהו הר"ת מע"ס כלו' דמיתת מרע"ה דוק' לפני העם כרא' כמת אבל האמת הוא שלא מת . כן שמעתי מידי"ן החו"ן כה"ר **נסים הכהן** נר"ו:

ולע"ד כר' לפ' דידוע דעיקר גזירת המית' על מרע"ה בעון מי מריב' וסיבת מי מריב' היא מערב רב ככו' מהכהוכי' ועת' אפ' שז"ש משה עבדי מת ר"ת מעס כלו' סיבת מרע"ה שמת היה מעס שהם הערב רב :

א"נ אפ' כסגנון אחר דמעס ר"ת מ'עביר ע'ל מ'דותיו וידוע שכ' ז"ל דהעניו אין ס"מ שולט בו וכ' ז"ל דס"מ הוא מ"ה וז"ש משה עבדי מת וכ"ת דשלט בו ס"מ ח"ו לזה בא בר"ת מע"ס שהוא ר"ת מעביר על מדותיו להורו' כתן שהוא עניו ואין ס"מ שולט בו :

ובאופן אחר י"ל ע"פ מ"ש דכ' בילקוט חדש דמשום שהכניס מרע"ה את ע"ר תחת כנפי השכינה נענש שלא נכנס לארץ וז"ש משה עבדי מת ר"ת מעס כלו' סיבת מרע"ה שמת במדבר מכח העם שרלה להכניס אותם תחת כנפי השכינ' :

ועוד

שמואל א'

סי' ד'

ויאמר האיש אל עלי אנכי הבא מן המערכה וכו' בכי הבחור הנעים ה"ר **דוד** הי"ו רמז כמ"ש הרב כלי יקר ז"ל שמ"ש אנכי רמז לו על הלוחות שחקוק עליהם אנכי ה' אלהיך וזהו הרמז אנכי נוטריקון לוחות אקיך נלקחו כי הכ' והי' של אנכי גימ' ל' וזהו נכון הוא:

סי' ט"ו

ברוך אתה לה' הקימותי את דבר ה' כ' במסרה הובא' להה"ק כמהר"ר **יצחק חורי** תנצב"ה הקימותי את דבר ה' וגם הקימותי את בריתי אתם לתת להם את ארץ כנען ע"כ ואפ' כמשז"ל דכל הדר בא"י דומה כמי שיש לו אלוה וידוע הוא דכל הכופר בע"ז כאלו מודה בכל התורה כולה וזהו הרמז הקימותי את דבר ה' דהיינו התורה וזה ע"י ישיבת א"י דאז דומה כמי שיש לו אלוה וזהו וגם וגו' לתת להם את ארץ כנען וכו':

שם ויאמר שמואל הגישו אלי את אגג וכו' ויאמר אגג אכן סר מר המות ידוע הכ' רז"ל דאם שאול הרג את העמלקים כלם ולא נשאר בהם אפי' הלאן והבקר אזי היה נמחה שמו של עמלק ויבוא המשיח באותו זמן ויהיה שאול מלך המשיח אבל ע"י שחמל העם על מיטב הלאן והבקר לא נמחה שמו של עמלק משום שהיו עושין עלמם לאן ובקר ע"י כשפים שלא יהרגו אותם והנה עת בשבא שמואל ואמר הגישו אלי את אגג וכו' סבר אגג שהוא רוצה להרגו כדי שימחה שמו של עמלק ולכן אמר אגג

מלך הגזירה של מלך הבחיר' וזהו שהיו' בעברכם וגו' :

שופטים

סי' ד'

צדקת פרזונו בישר' איתא במד' צדקה עשה הקב"ה עם יש' שפזרם בין האומות והוא תמוה ואפ"ל ע"פ מ"ש בזוה"ק דהשכינ' היא תמיד עם יש' בכ"מ שהם שם ושלולא שהיא עמהם לא היו יכולים להתקיים אפילו שע"א בפני אוה"ע וידוע דהשכינה נקרא' צדקה והשתא אפ' שזכ"ה צדקה עשה הקב"ה עם יש' ר"ל צדקה שהיא השכינה נתן אותה הקב"ה עם יש' בכ"מ שהם שם וכ"ת למאי אצטריך לז"א שפזרם בין האומות ר"ל שהם יושבים בין אוה"ע ושלולא היא לא היו יכולים להתקיים אפילו שעה אחת ח"ו :

ידה ליתד תשלחנה אפ' לרמוז במ"ש הרב ז"ל בשעה"כ תפי' דרושי ר"ה דף ל' ע"א וז"ל בקיצור דע כי ד' בחי' יש של המ' נו"ק דז"א וכו' הא' היא בהיותה בראש הבריא' כנודע וכו' בהיכל ק"ק דבריאה וכו' והב' הוא תחת היסוד דז"א והג' הוא כנגד הת"ת והד' הוא כנגד הדעת דז"א וכו' יעו"ש והנה נודע כי היכל ק"ק הוא כנגד ב"ר וגם נודע כי אין דבר שבקדושה פחות מי' א"כ נמצא כי בהיכל ק"ק יש ל' ספי' והשתא אפשר שזה רמז ידה לשון מקום כמו' בכ"מ דיד פי' מקום ליתד הל' כנגד היכל ק"ק וכאמור יו"ד ר"ת יסוד ת"ו ת"ת דל"ת דעת וזהו ידה יתד ה' שהי' המ' ליתד תשלחנה ודו"ק וא"ש הטי"ב :

ויאמר

מלכים א'

סימן א'

ותבוא כ"ש מלכות ותשתחו למלך ויאמר המלך מ"ה לך הארת שם מ"ה שכותן כזווג כמ"ש האיד"א זיע"א בהגהותיו לזוה"ק וכמדומה שהוא משם ה' ז"ל וזהו מ"ה לך וא"ש את"מ והאי"ב:

ובסיפיה דקר' י"ל דכתיב ואבישג השונמית משרת את המלך מאי קמ"ל בזה וכי עד השתא לא ידעי' דאבישג היא המשרתת את המלך וי"ל במ"ש בפ' כ"ג דכ"ב דאבישג אמר' לדוד כנסבן אמ"ל אסירת לי אמ"ל חסריה לגנב' נפשיה לשלמא נקיט אמר להו קראו לי לב"ש אר"י א"ר באותה שעה קנאה ב"ש כי"א מפות יעו"ש והשתא אפ' שזהו שרמז לנו הכתוב דלא תימ' הא דלא לקחה לאשה מפו' שלא היה בו כח לז"א ותבוא ב"ש וכו' ובאותה שעה קינאה וכו' ומזה נודע דאבישג השונמית לא לקחה מעיקר' להיות לו לאשה ומחסרון כחו לא ידעה שא לא לקחה שא לשירות וז"א ואבישג השונמית משר'ת את המלך:

והייתי אני ובני שלמה חטאים אפ"ל ע"פ מ"ש הרב חיד"א זיע"א דממה שמלך שלמה על יש' ידענו כאמנ' דדהע"ה לא חטא בב"ש וזהו והיה כשכב אדוני המלך עם אבותיו ולא ישב בני שלמה על כסאו אז והייתי אני ובני שלמה חטאים כאמור:

סימן ב' אנכי הולך בדרך כל הארץ וחזקת והיית לאיש אפ' כמ"ש בספר הברית ז"ל ח"א הנק' כתב יושר מאמר י"א פ"ה שכל תחלואי גוף האדם הם מתולדות ד' מדות לבנה אדומ' ירוקה שחור' עכ"ל והנה שו ארבע

מדות

הנג אכן סר מר המות הכוונה אם כשהרגני יוסר עמלק הרמוז כתי' מ"ר שהיא גי' עמלק אז יפה אתה עושה ואז אקבל עלי המות אבל עכשיו אפי' אם אתה הורגני עדיין זכר עמלק קיים שהמה כ"א עשו עצמם לאן ובקר ע"י כשפים וא"כ מה תועל' בהריגתי והשיבו שמואל כאשר שכלה וכו' ר"ל לא בשביל שימחה זכר עמלק אני הורג אותך אבל אני הורגך מט' אחר כי כאשר שכל' וגו'

סי' כ'

כי כל הימים אשר בן ישי חי על האדמה וכו' אפ' אם בעיני ה' יוכשר במה שידוע דביאת הגואל תלוים בגמר בירורי ניצוצי ז' מלכים דכן וכ' ז"ל כלו כל הקצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה וז"ש כי כל הימים אשר ב"ן רמז לשם ב"ן שהוא בחי' המלאכים כנודע יש"י גי' שך שהם שך דינים הנודעים חי על האדמה דהיינו שעדיין הם בתוך הקלי' הנק' אדמת עפר ונותנין לה חיות לא תכון אתה ומלכותך ירצה שא"א שתכון מלכות שמים ולא תבוא הגאולה והתיקון הוא ע"י תשובה כאמור וזהו ועת' שהיא ל' תשו' כנו' ועי"ז שלח וקח אות"ו אלי וקח מל' כי יקח איש אשה אות"ו את ו' ז"א כי ב"ן הוא בסוד רגלים יורדות מות וא"ש את"מ והש"ב :

שמואל ב'

סי' י"א

הלוא זאת בת שבע יש לרמוז בא"ש כזוה"ק דב"ש רומזת לשכינה וכ' רז"ל דזאת רומזת ג"כ לשכי' וזה רמז הלוא זאת שהיא השכי' היא ב"ש שהיא ג"ך רומזת לשכינה כאמור :

סימן ה'

ויעל המלך שלמה דא מלכא דשלמא דיליה מ"ס מכל יש' דהיינו שלעת"ל מביא הקב"ה את היצה"ר שהוא הס"מ ושוחטו דהיינו שר"ל שממתיקו ע"י שמסיר ממנו הס"מ שאינם טובים ולא ישתיירו בו כ"א אותיות של וזהו מ"ס מכל ישרא דהיינו שיסתלקו מהם אותיות מ"ס והוא ע"ד והסרותי את לב האבן מבשרכם וזהו ויהי המס וכו' כי הנה ה' בג' מלויין [דהיינו ה"א ה"ה הי'] גי' של כנו' במלאת שתיבת המ"ס במלוי ג' ההין כנז' תעל' קל"א כשם ס"מ שלם וזהו ויהי המס וכו' ר"ל ממה שהיה שלם עתה לא נשאר בו כ"א אותיות של וזהו שלשים שק קרי ביה אלף דהיינו אות שק ועם השלשים הרי שם אל כאמור

והבית בהבנותו וכו' אפ' במה שידוע דהמ' עיקרה איכה שא בחי' מ' דמ' שבה ואח"ך נגדלת עד שנשלמת בכל בחי' ושלימותיה וגדלותה הוא ע"י עי"מ כנו' וז"ש והבית שהיא המ' כנו' בהבנותו דהיינו שנבנית ממה שהיתה בחי' אבן אחת דהיינו ספיר' אחת והיא בחי' מ' דמ' שבה כאמור וזה רמז ג"כ אבן אותיו' ב"ן א' דהיינו עם ב"ן אחר דוק' שרומ' למ' כנו' ואח"ך נעשית שלמ"ה ובנייכה הוא ע"י מס"ע ר"ת עיבור מוחין ואות סמ"ך רמז לימי היניקה שאז ז"א בן ו"ק וכל אחת כלול' מהיו"ד הרי ס' וא"ש את"ס והבי"ב:

פתח הסלע התיכונה וכו' נקדים מ"ש הרב ז"ל בשה"כ דס"ה ע"ב ד"ה ונחזור של ענין הא' כי להעלות ז"ת דעשיה למעלה ממדרגתם צריך שימשך להם בחי' ז' הכלים מן האור הפנימי דז"א עצמו והם יוצאים מפי היסוד שפם הוא מקום עטרת היסוד שהוא בחי' המ' וגו'

מדות ר"ת לאי"ש והנה נודע משז"ל שכל תחלואי הגוף נמשכי' מצד תחלואי הנפש ע"י העונות והשת' אפ' שזאת היתה כוונת אדוננו דוד בצותו את שלמה בנו לאמר והיית לאי"ש ר"ת ד' מדות כנז' ור"ל כדי שתתחזק ותבריא ותהי' למעל' לשו הד' מדות שסי' לאיש כנז' ושמרת את משמרת ה' אקיך ללכת בדרכיו וגו' וק"ל:

ולבני ברזלי הגלעדי תעשה חסד וכו' עיין מה שפי' המלודות ז"ל דהכונ' תעש' עמהם עוד חסד זולת מה שיהיו באוכלי שולחנך יעו"ש ואפ' דהחסד הוא לקרבם ולגדלם להיות מגדולי מלכות והיינו לשלם גמולם ולהתחסד עמהם מדה כנגד מדה כי כלפי מה שקרבו את דוד לאכול על שולחן אביהם כמ"ש ה' הנז' שם יהיו באוכלי שלחנו ממש וגם תוספת החסד יהיה בדבר שנק' שלחן דהיינו המלכות כמשז"ל ע"פ תערוך לפני שלחן וגו':

וישם דמי מלחמ' וגו' בחגורתו אשר במתניו וגו' אפ' כמ"ש ה' ז"ל בע"ח ש' החשמל כי סוד החשמל הוא בחי' מלבוש והוא שמיר' מן החיצו' שלא יתאחזו ח"ו וע"י החטא של אדה"ר נסתלק סוד החשמל ונשאר הוא ואשתו ערומים ואז יונקים ממנו החיצו' וגם סוד המעיל הוא בחי' חשמל כנו' והשת' אפ' דז"ש וישם דמי מלחמה בשלום אותיות מלבוש ור"ל דגרם בחטאו להסתלק סוד המלבוש העליון ח"ו ולזה מדכ"מ ויתן דמי מלחמ' בחגורתו וגו' ובנעלו וכו' שיסתלקו ממנו מלבושיו וישאר ערום מהם וישלטו בו החיצוני' רח"ל. ולכן מדכ"מ לא תורד שבתו בשלום שאול:

ויעל

בו י"ס פרצופות שלו כמ"ל כי שלישו הוא בספי' הרביעית בקמש' לחדש השת' בא לבאר כי השליש הזה הוא של הת"ת כנז' והיינו שהוא הספי' החמישית מתת' לעיל' וידוע כי מן החז' שהוא גלוי האורות כנז' ככלל החסדי' וזה כק' חדוש מה שלא היה קודם לכן וזהו לחד"ש ואני וכו' ע"ה גי' ס"ג ע"ה והוא רמז לאימ' שכשלם יסוד' כנזכר ונתגלו אורותיה וזהו ואני בתוך הגול"ה על נה"ר כבר בסוד ונהר יוצא מעדן נפתחו השמי"ם סוד ת"ת דז"א כנודע ואראה מראות אלקי"ם שמשם נגלה סוד הנוק' כאמור וא"ש אמ"ת והשי"ת:

ובאופן אחר אפ"ל נפתחו השמי' ואראה מראות אלקי' כמאי דאיתא בשעה"כ דרוש ב' דעמיד' דל"א ע"ג וז"ל והענין הוא כי עתה בזה המקום [דהיינו בחזה דז"א] נתגלה יסוד דאימא ויוצא אורו לחוץ בגילוי גדול ולכן יש עתה כח להוציא יעו"ר עכל"ל וז"ש נפתחו השמי"ם דהיינו ת"ת במקום החזה שנפתחו שם האורות דיסוד אימא כאמור ולכן ואראה מראו"ת אלקים הם יעור שנק' אלקים כנו' וזהו מראות שתים וא"ש אמ"ת והשי"ב:

דמות אדם לכנה אפ' לרמוז להכ"ה גי' הוי"ה אדנ"י ע"ה והוא דבא לרמוז מ"ש ה' ז"ל דדמות הוא בנוק' וגם ידוע דאדם הוא ז"א שם מ"ה גי' אדם ולזה רמז רמו"ת דהיינו נוק' אדם ז"א ב' רמוזים כתיבת להכה שהיא גי' הוי"ה אדנ"י כאמור וא"ש אמ"ת והשי"ב:

על ארבעת רבעיהם בלכתם ילכו וכו' אפ' במה שנודע כי יש ארבע' פרצופים בכללות העולמות בסוד חבת"ם וכן בכל פרטי פרטות עד אין תכלית אין לך כל פרצוף שאינו כלול מארבעתם וז"ש על ארבעת

רבעיהם

וכו' וא"ו הו' ההבלים הם בחי' החסדים וגו' יעו"ש עוד כ' שם כי צריך ג"כ בחי' אחרת דהיינו בחי' מ"ב דיצירה כמנא דצריך כ' בחי' כנו' עכ"ד ז"ל עוד כ' במ"א כי ג"כ בשעולי' מעולם היצירה לבריאה וכן מן הברי' לאצילות צריך ג"כ לבחי' שם מ"ב וז"ש פתח הגל"ע וכו' שהי' המ' שנק' גלע כנודע והיא המ' שבז"א שהוא התיכון בין או"א למ' כנודע מפתח העטרת הנז' יורדים לה"ת בחי' ש' כ' וגו' דהיינו בחינת ההבלים שהם בחי' אור מקיף כנו' הרומזים לשם אל שהוא במילואו גי' הקף וגם הם בחי' חסד הרומזים לשם אל בסוד חסד אל כל היום שמקומו בקו ימין שבכל עולם ועולם וזהו א"ל כתף הבית הימנית וגם צריך בחי' המ"ב הנז' וכן בכל עליה ועליה מעולם לעולם וזהו וכלולים גי' ג'ף מ'ב שבג' עולמות אב"י ועי' יעלו אל עולם התיכונ' שהיא היציר' ומשם עד השלישים שהיא אצי' שהיא שלישית מן התיכונה הנז' וא"ש את"מ והשי"כ :

יחזקאל

סימן א'

ויהי בשלשים שנה אפ' כמ"ש ה' זיע"א בכ"מ דמקום הנוק' הוא מן החזה דז"א ולמט' שהם בחי' נה"י בסוד ג' עדרי צאן רובצים וגו' והט' הוא כי בחז' הוא סיום יסוד דאימ' ונתגלו האורות לכן יצאת בחי' הנוק' משם ולמט' וידוע הוא כי הספי' נק' שנים בסוד שית שפי שני הוי עלמ' והשת' אפ' שזה רמז לנו הכתוב וז"ש ויהי בשלשים שנה הם בחי' נה"י שכ"א כלול' מעשר והם שלשי' ברביעי וכו' הוא בחי' שליש הת"ת כנו' והיינו שיש

ה' ז"ל בשעה"ק וז"ש דמות כסא דהיינו עולם היצירה שהיא כעשית בדמות עולם הבריאה שהיא כסא כידוע ועל דמות הכסא שהוא עולם הבריאה בעצמו הוא דמות עולם האצילות שהוא ג"כ כמראה אדם שהוא א"ק שהוא עליו על עולם האצילות ומ"ש מלמעלה בא ברמז כאלא לומר שהוא למעלה מהעולמות שהם למעלה מאצילות כנודע ודו"ק וא"ש את"מ והשי"ב:

ותשאני רוח וכו' אפ. כמשז"ל כל מי שיש בו גסות הרוח אומר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור במקום אחד כמלא דע"י הגאוה מסתלקת השכינה כ"י גם כ' ז"ל דהגאה שולט עליו ס"מ הוא ילה"ר וכל מיני סט"א ונעשה עלול לקבל טומאה וז"ש ותשאני רוח דהיינו גאוה ע"ש ולפני כשלון גובה רוח ועי"ז ואשמע אחרי קול רעש גדול אותיות רשע שהוא ילה"ר רשע גדול שברשעים זאת ועוד אלא דרין גרמא לסלוק כאמור וזהו שסיים ברוך כבוד ה' ממקומו:

סי' כ"ב

והפיצותי אותך בגוים וזריתיך בארצות והתמותי טומאתך ממך אפ' כמה שידוע דכל עיק' הגלות הוא לברר נה"ק אשר הם בעמקי הקלי' כי עי"ז הם מתבררים ויברל הקדש מן החול והטמא וזהו פשוטו של מקר' זה והפיצותי אותך וכו' ועי"ז והתמותי טומאתך ממך וזה רמז ממך גי' מאה רמז לי"ס כל אחת כלולה מעשר גי' מאה וק"ל וא"ש את"מ והשי"ב:

סימן ל"ו

ואפיץ אותם בגוים ויזרו בארצות כדרכם וכו' אפשר

רבעיהם דהיינו שהארבע' הנז' כל אחד כולל ארבעה הגם כי בלכתם ילכו כל פרצוף לבדו והיינו בפרטותם עכ"ז לא יסבו בלכתם ממה שהיו בכללותם כנז' והשה"כ

ואיש אל עבר פניו ילכו וכו' ורלה בחי' פב"פ וזה בזמן שיש' עושין רש"מ וזהו אל אשר יהיה שמה הרו"ח דהיינו הרלון כמו שפי' ז"ל וא"ש את"מ והשי"ב:

ומן האש יולא ברק הרמז מן התו' שנק' אש דת יולא לאדם ברק ואור זרוח על פניו וכמ"ש חכמת אדם תאיר פניו:

א"נ מן האש ורמז לכעס שהוא מיסוד האש ושקול כעע"ז יול' בר"ק ולהבות אש גיהנם וכמ"ש ז"ל שהגא' כל מיני גיהנם שולטין בו:

א"נ מן האש ורמז לקנא' שהיא ענף הכעס כנז' יולא ברק אותיות רקב וכה"א ורקב עלמות קנא':

במראה אבן ספיר דמות כסא וגו' הנה הדקדוקים כאן רבו כמו רבו א' כיון שאמר דמות כסא למה הולרך לחזור ועל דמות הכסא ודי לו לומר ועליו ב' כ"פ הדמיון שכתיבת במראה כראית שפת יתר ח"ו כיון שכבר אמר דמו' ג' אומרו עליו מלמעל"ה היא ג"כ נוספת דהרי כבר אמר ועל דמות הכסא והיל"ל דמות מראה אדם ותו לא האמנם אם יכשר בעיני ה' ית' נימא ביה מלתא לשם יחוד קבה"ו כמה שכתב הרב ז"ל דיו"ד ספירות דעולם האלילות מהם נתהוו י"ס דבריאה וכן מעולם הבריאה עולם היליר' וכן מעולם היליר' עולם העשייה דהיינו שנעשה מסך בין כל עולם ועולם ומהכאת הספי' של עולם העליון נתהוו הספי' של עולם שלמטה ממנו כלים וכלים ואורות מאורות וכן היה בעולם האלילות שהחכמה העליונה ממנה נעש' מסך והוא ע"ד מה שבארנו בכי"ע בכת"ר

עפ"י מ"ש הרב ז"ל דתפלין של יד הם בחי' מוחין של המ' וידוע הוא דברוך וברכ' הם רמז של המוחין וזהו הרמז להניח ר"ל תפלין של יד שברכתו להניח הוא ברכה ר"ל בחי' מוחין של ביתך דהיינו המ' שנק' בית וא"ש הסי"ב :

ישעיה סי' ז'

שרפים עומדי' ממעל לו וכו' ובשתי' יעופף עמ"ש ה' ז"ל בשה"ק דכ"א ע"ב בביאור פ' זה וזת"ד הנ"ל בשתים יכסה פניו כדי הספיר' שהוא להתעכב מלהעלות למעלה ממקומ' ובשתים יכסה רגליו כדי להתעכב מלירד למטה ממקומה ובשתים יעופף כי ע"י שתי אותיות תעופף כל ספי' מהם למעלה והענין הוא כי הגם שהשם הנז' מעכב אותה מלעלות אל שרשה ממש אמנם עכ"ז מעלה אותה ומעופפת עד מקום אשר היתה שם בתחלה וכו' יעוש"ב ועפ"ז אפש"ל שזה כוונת התרגום שתרגם בתרין מכסי אפוהי דלא חזי דהיינו שלא יעלה למעל' ממקומו לראות ובתרין מכסי גויתיה דהיינו שלא יראה הוא לאחרים שהם למט' ממנו ובתרין משמש דהיינו שנתעופף עד מקום שהית' שם בתחלה כאמור וא"ש את"מ והסי"ב :

ורחק ה' את האדם וכו' אפ' דהכוונה היא האדם הא' רחק ה' סוד ת"ת את מ' ע"י חטאו ודי"ן ברמ"א ורבה העזובה היא הסט"א בקרב הארץ כנודע מדברי הרב ז"ל שע"י חטא אדה"ר נתהוו הקלי' בעולם וא"ש את"מ והסי"ב :

א"נ ורבה וכו' דהיינו מה שהיתה בבחי' נקו' קטנה ובלי תיקון עתה בעונות רבה היא שהיתה בבחי'

פרצוף

כמה שידוע כי הקב"ה דן את האדם מדה כנגד מדה ונודע כי הגלות הוא לברר נה"ק שנתפזרו בעון אדה"ר ועון הדורות וז"ש ואפיץ אותם בגוים וכו' וזהו הכ"מ יען שהם פזרו נה"ק וזהו כדרכם וכו':

ואמרו הארץ הלזו הנשמה וכו' המק' כתבו ז"ל דלעת"ל הה' תעלה לבחי' אימא עילאה וא"ש דזו היא כו"ה ואמרו הארץ הלזו היא הה' כידוע הנשמה ה"ו בגלות כסוד המיעוט היתה כגן עדן היא אימא עילא' כנו' וא"ש את"מ וההי"כ:

סימן ר"ז

והיה משכני עליהם והייתי להם לאלקים וכו' וידעו הגוים וכו' אפ' כמשנ"ל דע"י שהשכינה למט' עם ישראל אזדא לה טענת אוה"ע האומרי' אחרי רבי' להטות דרוב וקרוב קרוב עדיף וז"ש והיה משכני היא השכינה עליהם ירצה שתהיה השכינה למטה שורה עליהם ועי"ז והייתי להם לאלקים וליכא לטענת רובא וזהו שסיים וידעו הגוים כי אני ה' מקדש ישראל דוק' וזה בהיות מקדשי וכו' לא כן בהיות השכינה למעלה דאז יש להם לטעון דהתורה אמר' אחרי רבי' להטות:

סימן מ"ד

וראשית עריסותכם תתנו לכהן להניח ברכה אל ביתך הנה שנינו בשני מסכת על שלש עבירות נשים מיתות וכו' בנדה ובחלה וז"ש וראשית עריסותכם דהיינו החלה תתנו לכהן ובזה תרויח להניח ברכה אל ביתך זו אשתך שתאריך ימים:

א"נ י"ל להניח ברכה אל ביתך דמלין לנר עלמא ומלא

עפ"י

שהם עושים רצ"מ. ואפ' לומר ונקדים עוד מש"כ זכור לעבדיך לאברהם וכו' ש' תמן ש' קשי הטעם הזה וכו' דמוכח מכאן דגם כשישראל אינם עושי' רצונו ש"ת הקב"ה זוכר להם זכות האבות ולא ימאסם ולא יגעלם לכלותם. ועפי"ז אפ' דז"ש ואתה יש' כלומר כשאתה בבחי' ישראל כאמור אזי אתה נבחרי' מצד עצמכם וזהו ואת'ה ישראל אך כשאינכם עושי' רצ"מ שאז בחי' עבדי ובחי' יעקב א"כ מצד עצמכם אין לכם זכות ואשר בחרתיך הוא מצד שאתם זרע אברהם אהבי וק"ל :

סימן מ"ב

ה' חפץ למען צדקו וכו' אפש"ל עפמ"ש ז"ל דעל ידי התורה והמצות יתבררו ניצוצי הקדוש' וכתבו ז"ל דהבירורין יבואו לשכינה וידוע דצדק היא השכינ' ועתה אפ' שז"ש ה' חפץ למען צדקו שהיא השכי' כאמור לזה יגדיל תורה ויאדיר שע"י רבוי התורה יגדל הבירור כה"ק ויבואו לה כאמור :

א"נ ה' חפץ למען צדקו וכו' ירצה במה שכ' הרמב"ם ז"ל דמה שמעמד הר סיני היה בפומבי בקולות וברקים ברעם וברעש בטלה טענת האומות האומרים כי התורה נשתנית ח"ו דאם כדבריהם כן הוא למה לא ניתנה השנית כראשונה לעיני כל העמי' וכתב ז"ל שזמ"ש שהמע"ה שובי שובי השולמית וכו' כמחולת המחנים וז"ש ה' חפץ למען צדקו שיודו לו כל העמים ויאמרו ה' הצדיק ואין עוד מלבדו הילכך יגדיל תורה ויאדיר דהיינו שהגדיל בכבודה בעת נתינת' יום האדיר והתקיף יום מעמד סיני בהגלות נגלות בעב הענן וקולות וברקים וקול נשמע מסוף העולם ועד סופו רמז' גדול'

פרצוף והוא מאותן ט"ה של המ' שירדו ח"ו והוא בקרב
הארץ היא הג' כנו' וא"ש את"מ והסי"ב :

סימן מ'

דברו על לב ירושלים וכו' כי לקח' מיד ה' כפלים בכל חטאתיה . ראיתי בהגהות הזוה"ק שכת' כי קודם חרבן בהמ"ק היו שרי אומות העולם יונקים מתפלות ישראל ובחרבן בעוה"ר לא די שיונקי' מתפלות השרים שלא יונקים מתפלה האומות עצמם כמב' שלקו ישראל כפלי' ז"ש כפלים בכל חטאתיה כן שמעתי מידידינו רי"ח :

סימן מ"א

ירדפם יעבור שלום וכו' פי' כמאי דקי"ל ופסקו מרן ז"ל בה' יוה"כ דהרוצ' לילך להקביל פני רבו או אביו עובר במים עד צוארו ואפילו בקורה דינא הכי וה"מ כשאין המים רודפים כמצא דמצינו לשון רדיפ' והעברה אצל המים וז"ש ירדפם ר"ל כשאדם עובר לשלו' רבו או אביו דהיינו להקביל פניהם והולך במים שנאמר בהם רדיפה וזהו ירדפם או לא מבעיא כשהוא הולך שיעבור במים שלא גם אורח ברגליו לא יבא דהיינו גם בבואו מהם לא יבוא באורח יבשה שניכר בהם עקבות רגליו שלא יחזור במים וק"ל :

ואתה ישראל עבדי יעקב אשר בחרתיך וכו' הנה ק' כמאי דכתבו ז"ל דכשישראל עושי' רצונו ש"מ נק' בשם ישראל ונק' בני' וכשא"י להפך נק' בשם יעקב ונק' עבדי' דהרי הוא הפך הפסוק הזה דבשם ישראל קראם עבדים ובשם יעקב קאמר אשר בחרתיך דמשמע שהם

אך אתה שמאמינים בי ובמלותי לכן וחסר"ו בחי' הוי"ה כנו' מאחך לא ימוש וכו' אמר מרחמך ה' לא כן המלכיות הנז' הכופרים בו ח"ו ולכן המה יאבדו ואתה תעמוד :

סימן נ"ז

ושמתי כרכוד שמשותיך איתא בגמ' תענית ר"ה רב אדא בר אהבה הוה מסדר מתניתא כ"ד זמנין והוה עייל קמיה דרבא וכו' ואפ' שזה רמז הכתוב ושמתי כ"דכ"ד וכו' ר"ל אם תחזיר למודך כד זמנין בכל פעם אז תהיה לך מבוארת כשמש וק"ל וזה רמז הכתוב בתהלים אל ישוב ד'ך נכלם ודה"ק :

סימן נ"ח

הלא פרוס לרעב לחמך וכו' אפ' הלא פרוס מלשון פרס פריסת מלכותך לרע"ב היא הסט"א והכוונ' שתשבר כח הסט"א ותטול ממנה ניצוצי הקדושה של התורה והמצות הנק' בשם לחם וזהו לחמך ועניי' מרודי' המה ניה"ק תביא בי'ת לשכי' ועי"ז כי תראה ערום וכסיתו בסוד לבוש וזה ע"י שמירת הברית כמשז"ל וזהו ומבשרך לא תתעלם וק"ל וא"ש את"מ :

כי תראה ערום וכסיתו וכו' אפ' ע"ד משז"ל אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרון וז"ש כי תראה ערו' וכו' ירצה שיהיה לך ממון לעשות צדק' ותהיה מלביש ערומים וזה ע"י ומבשר"ך היא אשתך כמש"ה ובשר מבשרי לא תתעלם אלא תהיה מכבדה דאז תזכה לעושר וימצאו לך מעות לעשות צדקה :

תורת משה

גדולה תשוב' נגד האומרים דהתור' נשתנית ח"ו :

סי' נ"ד

ברגע קטן עזבתיך וכו' יובן במה שידוע מ"ש ז"ל ע"פ הנה נמכרתם דהגלות הזה הוא בעון שנאת חנם וראיתי לה' תולדות אהרן ומשה הנר"מ להרב המקובל כמוהר"א פרידה סי"ו שכ' שאין לך עון חמור מאוד יותר מלאו דלא תשנא את אחיך בלבבך יען דבכל עת ובכל שעה ובכל רגע הוא עובר משא"ך בכל הלאוין שבתורה יעוש"ב והנה נודע דאין דומה תשובת עון קל לעון חמור כי כפי חומר העון תהיה התשובה ממנו גדולה וחזקה ביותר והשתא אפ' דזכ"ה ברגע קטן עזבתיך ר"ל בעון שנאת חנם שעוברים עליה בכל רגע קטן עזבתיך בגלות ומאחר שעון זה חמור מאד לזה צריך רחמים גדולים ותשובה שלימה וחזקה ביותר כדי שיתכפר העון הנז' ואזי אקבצך מן הגלות :

כי ההרים ימושו וכו' יובן במ"ש בס' הליקוטים פ' שמות ע"פ מי ה' וכו' וז"ל כבר ידעת דהקליפ' הוא שיעור קומת הטומאה כסוד אנדר' של נ"נ הרשע והנה מצרי' הוא בחי' כתר שעל הראש ובבל הוא הראש ומדי הזרועות ויון הגוף ואדום הרגלים וכבר ידעת כי הכתר כולל כל מציאות הגוף בו ולכן פרעה הוא הראש לכל המלכות והיה כופר בכל ד' אותיות השם אבל כל שאר המלכיות כל אחד כופר באות א' בלבד וז"ש מי ה' דהוי' כל ד' אותיות עכ"ל והנה נודע דאוה"ע נק' הרים וכן פי' עפ"ז עצמו והנה בבל מדי יון אדום נימ' ה'ר וז"ש כי ההרי' הם המלכיו' הנז' ימושו מכ"מ שהיו כופרי' ח"ו בכל א' באות א' ולכן מוש ימושו לעתיד ולא יזכר עוד שמם

אך

סימן י"ד

שובה ישראל עד ה' אלהיך וכו' קחו עמכם דברים וכו' כ' ה' חסידי כהונה ז"ל דאין אדם זוכה לעוה"ב אלא ע"י קיו' מ"ע ומל"ת אבל מי שלומד תורה היא שקולה במקום כל המצות וע"י זוכה האדם לעוה"ב כמי שקיים כל המצות וכת' דמ"ע רומזים לשם הוי"ה ומל"ת רומזים לשם אלקים והשתא אנ' שז"ש שובה ישראל עד ה"א ר"ל עד שתקיים כל מ"ע ומל"ת. וכ"ת ומי הוא זה דיכול לקיים כה"מ ועוד יש לנו כמה וכמה דא"א לקיימם לז"א קחו עמכם דברים ועל ידי זה מעלה אני עליכם שכר הרבה כאלו קיימתים בפועל:

עובדיה

סימן א'

מחמס אחיך יעקב וגו' אפ' ע"פ משז"ל דע"י אותם ב' דמעות שבכה עשו על הברכות שנטלם יעקב גרם לנו כל זה הגלות וז"ש מחמס אחיך יעקב שעש' לך בלקיחת הברכות וגרם לך לבכות אותם ב' דמעות תכסך בושה ונכרת לעולם דהשת' ומה בשביל ב' דמעות דין גרמ"ה לכל הגלות כאמור בשביל כל אותם דמעות שגרמו שבכו יש' בחרבן ביה"מק עאכ"ו וק"ל:

חבקוק

סימן ב'

וה' בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ אפ' לומר במאי דאית' במסכת תמיד במקדש היו אומרים את השם ככתבו

הושע

סימן י׳

זרעו לכם לצדקה וכו׳ אפ׳ כמ״ש הקיר״א זיע״א בספה״ק תד״ק בשם הכם א׳ וכעת איני זוכרו שכל המצות שעושו ישראל הקב״ה זורעם ברקיע ערבות ועושין פירות והדין נותן שאין לישרא׳ אלא הקרן דוקא שהרי קי״ל המשתמש בפקדון והרוח אין לבעלים אלא הקרן אכן מרוב רחמיו יתברך הגדולים נותן ליש׳ גם הריוח וידוע הוא מחז״ל ע״ע זה זרעו לכם לצדקה דהקב״ה זורע את הצדקות שעושים ישראל ומוציאו׳ פירות׳ ושתא עפ״ה יבא ע״כ דלכאורה יקשה מה הריוחו בזה לזה שיים וקצרו לפי חס״ד דהיינו ע״י חסדו יתברך תקצרו גם הריוח כאמור [א״כ עפ״ד א״א זצוק״ל זיע״א אפ׳ שיובן פסוק אחת דבר אלקי׳ שתים ז״ו נוט׳ זריע׳ וקציר׳ שמעתי וכו׳ ולך ה׳ חסד וכה״כ:]

סימן י״ב

ואנכי ה׳ אלקיך מארץ מצרים וכו׳ אפ׳ שיובן כמ״ש ה׳ זלה״ה דמיציאת מצרים שהוציאנו הקב״ה מתחת יד השרי׳ שלהם שהם רהב וס״מ שהם שרי תקיפי׳ שבכל אומ״ע היה לנו פתח תקוה דעתיד הקב״ה לגאלנו מהגלות הזה וז״ש ואנכי ה׳ אלקיך מא״מ ור״ל מסיבת שהוצאתך מא״מ אתה מובטח שאני עתיד להושיבך באהלים כימי מועד דהיינו לגאלך מגלות המיל הזה ולהושיבך על אדמת ישראל:

כאמור וז"ש על צריך קרי ביה צריך כמ"ש ה' ז"ל בפסוק והיה שדי בצריך וזו עי"ז וכל אויביך יכרתו שאינם יכולי' ליכנס משם והזר הקרב יומת וא"ש את"מ והשי"ב:

סימן ז'

מי אל כמוך נושא עון וגו' שמעתי מה' המקובל הר"ר כמוה"ר ר' ששון בן משה כר"ו ספי' עפ"י מ"ש הרב זיע"א דבשים זווג או"א וזו"ן אז נמחלי' העונות ויורד השפע מלמעל' וז"ש מי' שהיא אמא (ר"ל שים יחוד באמא עם אבא) א"ל שהוא ז"א בסוד חסד א"ל כ"ל היום כמוך גימ' אלהים שרומז למלכות ר"ל בשים יחוד בבחינות אלו אז נושא עון וגו':

זכריה

סימן ב'

כי הנה האבן אשר נתתי לפני יהושע וכו' ומשתי את עון הארץ וכו' נקדי' מ"ש ה' ז"ל בע"ח דבחי' ז' מלכים שמתו וירדו לבריאה הם בחי' המלכיות שבשבע קליות זו"ן וידוע דהמלכות היא בחינת נפש גם נקראת אבן והבריאה' היא בחי' נשמ' וידוע דסבת שבירת הכלים מפו' שלא יכלו לקבל האורות ולזה נשברו ואח"ך כשנתקנו נתקן מה שנתקן מהם והשאר הוא מה שאנחנו מתקנים ע"י התפל' ולמוד תור' ועשיית המצות וכשיושלם התקון אז יבוא המשיח ב"ב ובלע המות והשת' אפ' שז"ש כי הנה האבן דהיינו בחי' המלכות אשר נתתי לפני וכו' אשר רומזה לאמא ר"ל משם ס"ג הרומז לבינ' ושם היה ביטול ומית' דהיינו שירדו לבריא' כאמור וז"ש אשר נתתי

לפני

בכתבו ובמדיב' בכנוין וידוע דשם הוי"ה ב"ה הוא שם הכתיב' ושם אד' ב"ה הוא שם הקריאה וז"ש וה' בהיכל קדשו ר"ל שם הוי"ה ב"ה בהיכל קדשו דהיינו בב"ה אבל בכל העולם בכנויו שהוא אדכ"י ב"ה שעול' גימטרי' ה"ס וז"ש הס מפניו כל הארץ :

סימן ג'

יצאת לישע עמך וגו' אפ' לפ' במה דידוע דבביאת המשיח בב"א אז יהיה יחוד קבה"ו ביחודא שלים ויהיו זו"ן בבחי' או"א בסוד יהיה ה' אחד ושמו אחד גם כודע דע"י העון גור' ח"ו שג' תתאין דעשיה לירד לעולם שלמט' מהם ויהיו שם בבחי' ראש וז"ש יצאת לישע עמך בביאת המשיח בב"א ועי"ז לישע א"ת מ' משיחך יסוד כמ"ש הרמ"ז ז"ל בסדר ליל שבועות כמוב' בס' קריאי מועד ואז מחצת רא"ש היא בחי' ג"ת כאמור מבית רשע מקום הקליפ' ואז יושלמו כל הבירורים דזו"ן וזהו ערות גי' תרע"ה ע"ה דהייכו אדכי במילוי מ' יסוד ז"א שיעלו עד מקום ג"ר ויהיו בבחי' אבא ואמא כאמור וזהו עד צואר ועד בכלל שהוא מקום ג"ר וזהו רמז סלה גי' ע"ב ואהי' עם ב' כוללי' וא"ש את"ס והבי"ב :

מיכה

סימן ה'

תרום ידך הם ה' אותיו' מנצפך הרמוזי' בה' אצבעות כנודע וניתנו' ביסוד דנוק' וע"י הצירו' והדלתו' הם כשמרי' בסוד יין המשומר וז"ש תרום מל' תרומ' והייכו שיורמו ויופרשו המ"ן הרומזים לידך וזה הוא בשביל הצירו'

כאמור

עדוש הי"ו כוונת הכתוב עיניך
תראינה כ' עיינין ירושלים מלכו' וזה כשיהיה
כוח שאכן דהיינו כשיהב' כ'ה כב'ה:

וגם בזה פי' ידידי הקה"ש כמה"ר **ר"מ מימון** נר"ו
כוונת הכתוב ה' בהיכל קדשו
דהיינו בזמן שב"ה קיי' אזי עיניו יחזו דייק' חרי
והה"כ. גם בזה אפ' דזכ"ה ועתה יגדל נא כח ה'
וכו' כמ"ש ז"ל דהימין נקרא כח כמש"ה ימינך
ה' נאדרי בכח וז"ש ועתה יגדל נא כח ה' דהיינו שיגדל
ויתוסף גם עין ימין הנקרא כח וזהו כאשר דברת לאמר
דהיינו בעת הזווג הנקר' דבור כסוד ראוה מדברת וק"ל:

מלאכי

סימן א'

משא וכו' אהבתי אתכם אמר ה' וכו' הלא אח עשו
הנה ידוע דיש אהבה עצמית דוגמת
אהבת האב לבניו ויש אהבה מקרית דוגמת אהבת האיש
לאשתו ואדם לחבירו מצד הנאת איזה דבר שביניהם ועפ"ז
אפ' דזכ"ה דלכאור' י"ל מאי האי דקאמר ואמרתם במה
אהבתנו מי זוטר כל הטובות והחסדים שעשה עמנו ועם
אבותינו מלפנים וכן בתשובה שהשיב הלא אח עשו וכו'
דסגיק כל הנו' ונקט האי דוק' אך עפי"ה יכון דהכוונה
להראות שהאהב' היא עצמית ולא מקרית וז"ש אהבתי אתכ'
אמר ה' דייקא דהיינו כמו ששם הוי"ה הוא שם העצם
כנודע כן האהבה שאהבתי אתכם היא עצמית וכ"ת מאן
מוכח ודילמא מקרית היא והיינו מצד אבותינו שהיו אהוביו
ולכן אהב גם אותנו מסיבתם לז"א הלא אח עשו וכו' ואי

אהבה

לפני יהושוע גימ' כשמ' עם ד' אותיות והט' משו' שעל אבן אחת שבע' עיני' ר"ל דבכל אחת של המלכו' היה בו כחי' ז' אורות ולא יכול לקבל ולכך נשבר ואפי' שעם' אח"ך תיקון עדין נשאר כמ"ש וזה יתוקן אח"ך וז"ש הנני מפתח פתוחה שתהיה בחי' ז' כלים שלמים ואז אמיש את עון הארץ ההיא ביום אחר ויבוא המשיח בב"א וא"ש הסי"כ:

עמוס

סימן ג'

רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה וכו' אפשר לפרש עפמ"ש חז"ל לא בחר הקב"ה בישראל אלא משום שהם ענוים וידוע שהעניו מחלי' לו כל עונותיו וז"ש רק אתכם ידעתי וכו' ר"ל אני לא ידעתי אתכם מכל האומות שלא ע"י שאתם ממעטים עצמכם כרמוז בתיבת רק שהיא למעט לכן אפקוד עליכם וכו' מלשון ויפקד מקום דוד וק"ל:

כי עין בעין יראו וכו' בספרים מ"ש הרב ז"ל רז"א יש בו כ"ח וה"ג והם גי' כ"פ עין אך בדעת רבוק' יש ה"ג לבד וכו' מ"ר נמח ז"ל מובא למר' אמת ליעקב מערכת הב' אות ל"ד דכיון דאין לנוק' רק ק"ל אחד העולה עין אחד לכן נק' המלכות שלמתא שפירת' דלית לה עיינין כ' כ"א עין א' ואח"ך כשמזדוגין יחד נותן בה הזכר גם ק"ל דחסדים המתחברים יחד עם הק"ל דגבורות שלה עכ"ל וידוע סוף דכביאת המשיח בב"א אזי יהיה תדיר עין בעין שני עינין יראו וזה בשוב ה' ציון בב"א:

ועפ"ז תפ' ב"כ ירי"ן החה"ש הכולל כמה"ר **אברהם**

עלום

שמדבר עם חבירו כעסה ממנו ספר עכ"ל וז"ש אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ירלה שאחד מדבר עם חבירו ע"ע יראת שמים אז ויקשב וכו' ויכתב וכו' והה"מ :

ליקוטים

לקוטי תנ"ך ומאז"ל בש"ס ומדרשים אשר לא באו על הסדר :

א) **וחנה** היא מדברת על לבה אפ' כמ"ש מ' ז"ל דחנה רומזת לאימ' וידוע הוא דע"י זווג או"א נור' זווג זו"ן וז"ש וחנ"ה היא מדבר"ת כסוד דאוא מדברת על לב"ה בשביל זו"ן וזהו ל"ב ז"ה כנודע מ' מ' וא"ש הסי"ב. גם עפ"ז אפ' שזא"ה וירע אלקנה היינו אבא כמ"ש הרב ז"ל את חנ"ה אשתו כנז"ל ועי"ז ויזכר ה' מ' ה' ת"ת דהיינו שעי"ז גורם זווג כאמור :

ב) **ואמרתם** כה לחי ואת' שלו' וביתך שלו' וכל אשר לך שלום אפ' כמ"ש ז"ל דהעניו נעשה מרכבה לשכינה וניצול מס"מ שהוא גי' ענוה ומיתתו בנשיקה עוד כ' ז"ל דהסט"א מתרחקת ממנו משו' דנעש' מרכבה לשכינה והסט"א אינה יכולה לבא למקום הקודש כמשז"ל וידוע דבית רומזת לגוף ועוד נודע דדבור לשון קושי ואמירה רכה ועתה אפ' שזה כונת הכתוב ואמרתם כה לחי כלומר ע"י ואמרתם שהיא אמיר' רכה שמורה על ענוה בזה זוכה לכה לחי דהיינו שנעשה מרכבה לשכינ' ורומזת לכה' ולא עוד אלא ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום דהיינו שיהיה גופו הרמוז בביכת וביתך כולו שלמן ושליו שלא תקרב לו הסט"א כלל וק"ל :

אהבה מגר האבות ומקרית היא הו"ל לאהוב גם את עשו כי כלכם בני איש א' א"ו דאהבה עלמית היא ומגדכם היתה זאת לכם :

בן יכבד אב ועבד אדוניו וגו' אפ' כמה ששמעתי מהחו"ש הדו"מ כמהר"ר **סאסי הכהן** נר"ו ע"פ ועתה הלוך הלכת כי נכסוף וכו' ומטי בה משמיה דגבר' רבה ה' כמהר"ר **נסים הכהן** זיע"א ע"פ משז"ל ע"פ ראש דרך וכו' דמתחי' היו סוברים אוה"ע דלכבוד עלמו הוא דורש ח"ו ולעולם שתי רשויות יש ח"ו וכיון ששמעו מלות כבד אביך וכו' והוא מט' שהם שותפי' עמו ית' לזה חזרו והודו דאש כדבריהם למה לא חילק כבוד לע"ז וזה מ"ש לבן ליעקב ועתה וכו' כי נכסוף נכספת וכו' לקיים מלות כבוד או"א ומזה מוכח שאין ממש בע"ז א"כ איפה למה גנבת את אהי ע"כ וש"י ועפ"ד הק"ק אפ' דז"ש הנביא בן יכבד וגו' והיינו שראה דברים הפוכים שהם מקיימים כבוד או"א ועכ"ז הולכים אחרי ההבל לע"ז והוי תרתי דסתרן כאמור וז"ש בן יכבד א"כ וכו' ואם אב אני וכו' וק"ל וא"ש את"מ והאי"כ :

בריתי היתה אתו וכו' כי מלאך ה' וכו' אותא בס' המלות כי יש ב' בריתות ברית ממש וברית המלות ומי שמקיים תרוייהו יהיה דומה למלאך ה' ע"ש באות ב' וז"ש בריתי הית' אתו החיי' שו המלו' כמ"ש ובחרת בחיי' והשלום היינו בריתי ממש כמו שידוע כי מלאך ה' וכו' :

סימן ג'

אז נדברו יראי ה' וכו' ויכתב ספר וכו' כמאי דאיתא בס' המדות אות יו"ד ערך ירא' וז"ל מי שמדבר ומסית את חבירו ליראת שמים כל הדבורי' שמוליא מפיו בשעה

יסורין והרי יש לי מיתת בני אהרן שהיא מכפרת וק"ל :

ו) **משם** חפר הכל וכו' הפ"ל הכל גי' כ"ן ע"ה וחפר אותיות רפ"ח והרמז לשם כ"ן דהיינו מז"ת שלו כתלו רפ"ח ניצו' כנו' וכ"ט ומדקוק עיניו וכיטו ור"ל משום שלא קבלו אלא אור חוטם ופה שהם דקוקים מאור העין של א"ק ולא קבלו אור האזן העליונה והגבוהה ולפרקיו אותיות רפ"ח קי"ו גי' טו"ב ור"ל הרפ"ח שהם הטו"ב שנפל בבי"ע יעלה בסוד מ"ן להשכי' שהיא גי' יעלעו ע"ה ואז נעשה לה יקו"ד עב ז"א סוד אדם וזהו דם ע"ה ונמשכין המוחין מא"י הנק' אשר וזהו ובאשר והמוחין גי' חיים כנו' וזהו חל"ל גי' חיים והם ב' בחי' מוחין לז"א ולנוק' וזהו חללים תרי שם הוא באימא כאמור וא"ש הטי"ב :

ז) **ומשך** אבירים בכחו וכו' הנה כו' משז"ל דהמשתמש בשמות הקדש כ"מ ימות הוא ובניו או יעני וכו' או ישתמד וגו' כ"מ וידוע דהמלאכים נק' אבירים כמשז"ל ע"פ לחם אבירים אכל איש גם נודע דהשטן נק' יקוש כמ"ש ואת כל היקום אשר ברגליהם וז"ש ומשך אבירים ר"ל שמושך למלאכים ע"י השבעות בשה"ק לאיז' סיבה לאיש הלזה יקוש ולא ר"ל ממונו הנק' יקום יאבד ממנו ויבקשהו ולא נמצא גם את זאת ולא יאמין דהיינו שישתמד כ"מ ויכפור באמונתו יתברך ח"ו גם ולא יאמין בחיים דהיינו שימות וכו' כ"מ כאמור :

ח) **בתר** לי זעיר ואחוך וכו' יובן במה שכ' ה' ז"ל דכתר ז"א נעשה משליש עליון דת"ת דאימא והכ' תפארת גי' אלף וא' ושמונים ושליש מהם הוא ש"ם

ג) **אף** אתה תפר יראה וכו' שמעתי הקדמה דרשה משם המפ' ז"ל שפי' מאמר רז"ל שאל חבקוק את הקב"ה עד מתי קץ הפלאות א"ל עד שתכתוב אלף בלוח ע"כ דהאל"ף היתה אף כלא למ"ד וע"י התורה קודם להיות אלף כמלא דע"י בטול תורה תחזור להיות אף כקדמותה וז"ש א"ף אתה וכו' ר"ל ע"י שאתה מפיר יראתו יתב' ותגרע שיחת התורה עי"ז האל"ף תחזור אף כ"מ

ד) **אף לזאת** יקרד לבי ויתר ממקומו אפ"ל דרך דרש ונקרים משז"ל דהתורה מבטלת היצה"ר כמשז"ל אמר הקב"ה בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין וידוע דמלת לב כנוי ליצה"ר וכמש"ה כי יצר לב האדם וכו' ועוד נודע דהתורה נקראת זאת כמ"ש וזאת התורה ועתה אפ' שז"ש אף לזאת יקרד לבי כלומר בשביל התורה שנק' זאת יקרד לבי דהיינו היצה"ר ויתר ממקומו שילך ממני ולא יכול לשלוט בו:

ה) **מ"ר** הביאו ה' ארץ יהוד' ז"ל וז"ל כשראה איוב מיתת בני אהרן אמר אף לזאת יקרד לבי ע"ש מה שפי' הוא ז"ל ואפ' לפ' עפ"י מ"ש רז"ל דע"י שאנו קורין פ' אחרי מות ביום הכפורים ומזכירין מיתת בני אהרן בזה מתכפרין עונותינו וידוע דהיצה"ר נק' לב כמשז"ל ע"פ כי יצר לב האדם רע מנעוריו והנה מצינו שאיוב היה מתרעם ח"ו על מדותיו של הקב"ה שהבי' עליו יסורין ועתה אפ' שזה כוונת המדרש כשראה איוב מיתת בני אהרן וידע שהיא מכפרת לכן אמר אף לזאת יקרד לבי כלומר דבשביל מיתת בני אהרן יקרד לבי שהוא היצה"ר ויתר ממקומו שלא יכול עוד לשלוט עלי וימחלו כל עונותי א"כ תגדל התמיה למה אתה מביא עלי

יסורין

יב) **והשתיה** כדת וכו' שמעתי הלכה מהרי כר"ו שהי' עפמ"ש ה' ז"ל דע"י העון מגיע הפגם עד ז"א ח"ו וז"ש והשתיה כוט' ר"ה שת י"ה כנו' ולזה לריך ללכת ולהתנהג במעשיו כדת וכשורה כדי שעי"ז אין אנס ר"ל שלא יהיה ח"ו אונס ופגם כאמור כי כן יסד המלך מלכו ש"ע על כשביל כל יסוד ר"כ כית"ו מ' לעשות כרלון אי"ש ואי"ש ר"ל כקי' ז"א שבכל פרלוף וא"ש את"מ והסי"כ :

יג) **ה'** אקי אברהם ילחק וישראל וכו' שמרה זאת לעולם ליצר וכו' אפשר ע"פ מ"ש הקיד"א זיע"א אע"פ שאמרז"ל זכות אבות תמה ה"ד לרשעים אבל לא לצדיקי' ע"כ וזהו שמרה זה"ת נוט' ז'כות א'בות ת'מה ליל'ר [נוט' לא יגר וכו' רק] לאותם שתכין לבבם אליך וזהו והכן וכו' :

יד) **ואת** מאמר מרדכי אסתר עוה' אפ' כמ"ש ה'ז"ל כס' הליקוטים דקכ"ח וז"ל שמרדכור אבא יסור כרת' וז"ש אסתר בת אבי' חי'ל אבי שהוא אבא וכו' ומ"ש דוד מרדכי בא לברר לנו זה הלב מנו וקאמר דוד מרדכי ר"ל דוד וריע למרדכי שבחי' מרדכי הוא ממנו וכו' ע"כ וז"ש ואת מאמ'ר מרדכ'י שהוא מבחי' אבא כאמור עושה מבחי' אסת"ר וזהו אסתר עשה וא"ש את"מ והסי"כ :

טו) **רוחי** קובלה ימי נזעכו וכו' אפ' כמ"ש בס' הליקוטי' דמ"ו ע"כ דמ"ש דב"ר אין מעניש' לתקות מעשרי' היינו למי שאינו מגולגל אבל מגולגל מקטנותו חייב שכבר הוא גדול יעוי"ש וז"ש רוחי חבלה בעונשים ויסורין הגם כי ימי נזעכו ולא באתי לכלל חיוב והט' הוא כי קברי"ם לי תרתי דהיינו שבאתי בגלגול :

והשתא אפ' רז"ל כת'ר לי זעיר ירצה שהזעיר אומר שהכתר שלי הוא מאימא וזהו ואחוך כי' אם ותנא וחד"מ שהוא משליש עליון דת"ת שליש שהוא גי' ש"ם כאמור כקשבו' ואחוך כ"י עו"ד לאלו"ה מלי"ן ע"ה וא"ש את"מ והשי"ב :

ט) **כה** יעשה לי אלק'ים . אפ' דרמוזה לה מהז"ל דרות רומזת לשכינה וזהו כ"ה שהיא השכינה יעשה לי אלק'ים דאהים רומזת לה וא"כ היאך את אומרת לעזבך :

י) **אם** תשוב ישראל נאם ה' וכו' ונשבעת חי ה' וכו' להבין כוונת פסוקים אלו נקדים מ"ש במס' ע"ז דעו"כ כ' בההוא עובדא דר"א בן דורדיא דתני ר' עלה לא דיין לבע"ת שמקבלין אותן אלא שקורין אותם ר' וידוע מהז"ל ע"פ ובשמו תשבע דהיי' אם מקיי' דישיה דקר' את ה' אלקיך תירא וכו' וזהו אם תשוב יש' וכו' ועשית תשו' מעולה עד שהגעת למדרגת ובשמו תשבע וזהו ונשבעת וכו' אז והתברכו בו גויים ובו יתהללו דהיינו שכ"ה משבחין אותו שקורין אותו ר' כנו' [הה"כ נר"ו לפ"ד ק"מ זנוק"ל הול"ל ובו יהללו דהו"ל קאי לישראל אבל יתהללו משמע על הגויים שיתהללו אבל אחרים אמנם ע' במנורו' שפי' ובו יתהללו המהלל עצמו אומר הן אני מהולל כישראל א"כ קאי ההלול גם ליש' . עוד שמעתי מידי"ן הרא"ס נר"ו שגי' דרשי' כאן ככת' יתהללו כקבוץ עכ"ד הי"ו :

יא) **בית** יעקב לכו ונלכ' באור ה' אז' עפ"י מהז"ל ותגד לבית יעקב אלו הנשים גם נודע מהז"ל הנרוי כלא אשה שרוי בלא תורה וזהו בית יעקב כלומר הם יש אשה הרמוזה בבית יעקב אז לכו ונלכ' באור ה' שהיא התורה כמ"ש כי נר מצוה ותור' אור :

לה"ק וע' למורינו מוהרש"ך ז"ל ככתוב מלותיך בפי' רות

יט) **ועתה** כי אמנ' כי גואל אנכי וכו' ירלה במה שנודע דאין ועתה אלא לשון תשובה וידוע דע"י התשו' יש' נגאלין וזהו ועתה וכו' דהיינו שע"י התשובה יאמר ה' כי אמנם כי גואל אנכי אתכם אך אמנם כי בתשובה אולי יתעכב הדבר כי העולם נידון אחר רובו ולריך תשובה לרוב העולם אך יש תיקון אחר על ידי הלדקה והחסד וכמ"ש ושביה בלדקה וז"ש הג"ה ורמז לחסד כמ"ש המפז"ל כי בזה תקרב הגאולה יותר מהיות' ע"י תשובה וכאמור וזהו יש גואל קרוב ממני :

כ) **בלילה** ההוא נדדה שנת המלך ע' בה' ע"ח פ"ה מדרושי הפורים שפי' נדדה שנת המלך מלכו ש"ע כי חזרו המוחי' בו ונתעוררו ב' עוד שם ובשה"כ דרושי הנז' כי נס פורים הוא שבכל שנה ושנה הארת מרדכי כהארת מחוץ ליסוד דנתעורר ז"א וחזרו בו המוחי' ועב"ז ויאמר המלאכי' להביא את ספ"ר הזכרונו"ת ורמז להארת מרדכי כמ"ש הרב שם ביסוד ויהיו נקראים מזומנים מלשון מקראי קודש וכידוע לפני המלך ת' וא"ש את"מ והסי"כ :

כא) **בצדקתי** החזקתי ולא ארפה וכו' אפ' במה שידוע דיש הבחנה לאדם הנראה לעינים שאדם כשר הוא ובמה יודע אם תוכו כברו אם מתנהג הוא ולבו כל עמו הוא בהתמיד עמו האדם איזה ימים לבדוק אם יסור מדרכיו הטובים אם לאו ויען כי הרגל ע"כ דבר שלטון לכן בזאת כי אם באמת ישר הוא יכין דרכו תמיד בארח מישור ומדרך טובה לא יטה ימין ושמאל אך אם לב הולך הטהו ולא לדק כוונו הטבע מחייבו לחזור לסורו ליכשל באיזה דבר הרגיל בו הפך רלונו

עתה

טו) **הנה** שבה יבמתך אל עמה ואל אלקיה שובי וכו' יתכן
שנעמי נודע לה ברה"ק מה שעתיד לצאת מרות
ולכן באה לעורר לב רות להתגייר ולא לעשות כיבמתה
וזהו שרמזה לה שיבמתה שבה לע"א שאין בה ממש וזהו
הנה שבה יבמתיך אל עמה ואל אלהיה אך כדי שלא תבין
יבמתה עשתה בחכמה ובלבלה דברים ברוח אחרת :

יז) **ותאמר** אמצא חן וכו' כי נחמתני וכו' ואנכי לא
אהיה וכו' י"ל מאי אמצא חן כל' עתיד וכן
י"ל כל' לא אהיה דקאמר' והול"ל איני חשובה ועוד מהו
הנ"ט כי נחמתני גם יש לשאול מנ"מ במה ששאלה לה
חמותה איפה לקטת היום והשיבה שם האיש וכו' ויתכן
שנעמי הודיע' לרות שיש להם גואל ושמו בועז אך לא
הראתה אותו לה ויהי היום בבוא רות ללקט בשדה
שמעה כי שם בעה"ש הוא בועז ובראותה החסד שעש'
לה חשבה שזהו הגואל שאמרה חמותה וזהו מה שאמ"ל
אמצא חן בעיניך כי נחמתני וכו' ירצה במה שאני רוא'
שנחמתני ועשית עמי זה החסד ארמה שעתידה אני
למצוא חן בעיניך להנשא לך ולא אהיה לך לשפחה כ"א
לאשה וזהו ואנכי לא אהיה כאחד שפחותיך וזה ג"כ מה
ששאלה אות' חמותה איפה לקטת היום וכו' כי גם נעמי
היה עם לבבה שקרוב לודאי שקרוב להם האיש העושה
לה את כל אלה שאלו היה רחוק לא היה עושה כל זה
ולזה השיבה אמרים שם האיש הוא בועז כלו' שמעתי
ואיני יודעת אם הוא הגואל שאמרת לי והשיבה אותה
קרוב לנו האיש וכו' כלו' זהו עצמו הגואל :

יח) **ותאמר** רות המואביה גם כי אמר אלי עם הנערי'
וכו' ירצה כי מה שטעתה בלשונ' לו' הנערים
בל' זכר יען כי היא מואביה ועדיין לא למדה להות
לה"ק

ה' ולאהבה שמו הגדול ולעסוק בתו"מ . וכו' פי' מאמז"ל
כ"א שיש לו חן בידוע שהוא ירא שמים והקדים עוד מ"ש
רבינו האר"י ז"ל בכנפי יונה וז"ל ברוך כבוד ה' ממקומו
כבוד ה' גי' חן שהוא א' מג' מלואים הוי"ה וכו' ומלוי
השם מורה על החן וכו' וזהו וה' נתן את חן העם שהחן
נמשך מהשם הגדול ב"ה וזהו כוונת אמר' כ"א שיש לו חן
בידוע שהו' יש' מכח השם הוי"ה ב"ה חקוק בראשו ומלוי
השם מורה על החן וכו' יעוש"ב מעתה אפשר שזה
שאמרה נעמי כשאמרו אנשי העיר הזאת נעמי ר"ל
שהיתה מקודם נשאת חן בעיני כל רואים כשמה כן היא
נעמי שמה ונעימה היא לא כן עתה שחזרה בעירום
ובחוסר כל ועניות מנוולתה לזה אמרה הי"ט אני מלאה
הלכתי וכו' ר"ל שמעשי הם שגרמו לי זה שמקודם שהי"ל
יראת שמים היה שמו הגדול חקוק בראשי שמילואו
מורה על החן וזהו אני מלאה הלכתי ועתה שקפחתי
מעשי נשארתי ריקם ממנו וזהו וריקם השיבני ה' ר"ל
שנשארתי ריקם משמו הגדול שהיה חקוק בראשי לכן אל
תקראנה לי נעמי מאחר שה' ענה בי :

כב) **קומי** רוני בלילה וכו' אפ' כמ"ש ה' ערבי נחל ז"ל
רע"י לימוד התו' אחר חצות ליל' תהיה לו לאדם
פרנסה וז"ש קומי רוני רנה של תורה בלילה אחר חצות
וזהו לראש האשמורות כמ"ש ה' מוהרש"ך ז"ל שזה רמז
לתיקון חצות וזה מועיל נגד עולליך העטופים ברעב
וכו' כי עי"ז לא יקחו עוד חרפת רעב בגוים :

כח) **כי** פקד ה' את עמו לתת להם לחם ותצא מן המקום
אשר היתה שמה אפ"ל במאי דאיתא במדרש רות
דלחם רמז למל' וזהו הרמז כי פקד ה' את עמו לתת
להם לחם ורמז למאמ"ש שיבוא בכ"א ואז כ"י ותצא מן
המקום

עתה ובזה תגלה רעתו ובזה חרפתו שאין פיו ולבו שוין והשתא ממילא יובן הכתוב בצדקתי החזקתי ולא ארפה כלל אז יחרף לבבי מימי לאמר כי אין פיו ולבי שוין וק"ל :

כג) **ומרדכי** יושב בשער המלך אפ' בהקדי' מ"ש ה' ז"ל בשעה"כ דרושי הפורים כי סוד מרדכי הצדיק היא הארת עטרת יסוד דאבא היוצאת מפי יסוד דנוק' לחוץ וז"ס ומרדכי יצא מלפני המלך היא רחל ועטרת זהב גדולה מצד עטרת יסוד דאבא וכתב עוד שם לעיל מזה כי בזמן הדורמיט' אין הנו' ישנה כי אז מסתלקים המוחי' מן ז"א ונכנסין בנוק' כדי להבנות ובהכרח יש הארה והשגחה זו על ישראל מצרה וענין אותה הארה היתה הארת מרדכי וכו' ובראות המן את מרדכי שעל ידו היתה הארה והשגחה על ישראל בזמן ההוא נתיעץ עם זרש אשתו ויועציו להרוג את מרדכי וגו' ואם ח"ו ככה יעלה יוכל אח"ך לאבד שונאיהם של ישראל ואז השי"ת ברחמיו האיר הארת נוק' העליונה והיא גדולת מרדכי ואסתר ואז ע"י נושעו יש' וכו' יעוש"ב וידוע שהמ' נק' שער בסוד זה השער לה' וזהו ומרדכי ורמז להארה הנז' יושב בשע"ר ורמז לעטרת יסוד דאבא היוצאת מפי יסוד המ' רחל וזהו המ'לך. גם עפ"ז י"ל מ"ש וישב מרדכי אל שער המלך וכו' קרי ביה וישב לשון ישיבה דהיינו שיצאה אות' הארה' שמבחי' עטרת יסוד דאב' מפי יסוד דנוק' רחל וזהו אל שער המלך ועי"ז נתבטלה עצת המן ונושעו יש' ולכן והמן נדחף אל ביתו אבל וחפוי ראש והשאת"מ והאי"ב :

כג) **אני** מלא' הלכתי וריקם השיבני ה' אפ' כמ"ש הרב כסא שלמה דרוש ד' להספד כ"מ דקי"ט ע"ד משם ה' ווי העמודים משם מהר"ש גלאנטי ז"ל משם הזה"ק שים על ראשו ש"א ד' אותיות שבהם מתעורר האד' ליראת

ה'

אנא ככח וכו' וסיים עוד שטוב הוא לכוון תמיד בשם אבגית"ץ עד שיסן וכו' יעוש"כ והשתא אפ' דזהו הרמז כי תשב אל אל רוחך דהיינו עת שחיסן אז ומולאת בי' אבגית"ץ עם כ' כוללים של השם הנז' דהיינו שתזכור כפה וזהו תפיק מלין השם מ"כ של היוי' הנז' לאפוקי שם מ"כ של האלי' והכריאה כאמור גם רמז שטוב לכוון בשם אב"ג ית"ץ תמיד עד שיסן ולכן בא כני׳ השם הנז' דוקא עפי מאקריני וא"ש את"מ והחי"כ :

כט) **אם** חטאת מה תפעל בו אותיות תעל"ף בו דהיינו שלא יהיה אלא רבוע אהיה בי' דם כמי' הלבושים ואין הדם נבלע ק"ו ורבו פשעיך מ"ה תעשה לו דהיינו שיסתלקו כחי' החסדים כחי' מ"ה ולא ישאר אלא כחי' הגבורות בחי' ב"ן שהוא כעשיה אבל אם צדקת מ"ה תתן לו דהיינו שיהיה שם מ"ה שלם ויהיה נבלע הדם ועוד שמ"ה מירך יקח שנעשה יקוד וימשכו לה החסדים בחי' מ"ה ועיין שעה"כ דרושי פסח ויל"מ וא"ש את"מ והחי"כ :

ל) **יתומים** היינו ואין אב וכו' והאיך לוה מימינו בכסף שתינו ממוך ונראה כמה שנודע דבזמן הגלו' השפע יורד לאומ"ה ואנו לוקחים ממנו התמצית וזהו יתומים וכו' מימינו כאלמנות ושבחה ירשה גברתה ק"ו אוי לבנו ודי"ן גרמ"א שמימינו דייקא שהיה מקודם שלבו ויורד לבו מראש ונהפוך הוא שיורד לאומ"ה כעו"ה עד שנצטרך לקחת מהם בכסף וזהו בכסף שתינו וכו' :

לא) **והיה** מעשה הצדקה שלום אפ' מעש' דייק' דהיינו שמעשה אחרים ועי"ז אין חטא בא ע"י כמשז"ל כל המזכה את הרבים וכו' וזהו שלום ע"ד אין שלום בעצמי מפני חטאתי וק"ל :

המקום הגלות אשר היתה שמה ושתי כלותיה רמז לשני האומות אדום וישמעאל מל' כליון שהם עומדים עלינו לכלותינו בכל דור ודור והיינו שיהיו נדבקים עם יש' להתגייר וכמ"ש והחזיקו עשר' אנשי' בכנף יהודי אחד וכו' וזהו ותלכנה בדרך ל' תשובה מן יורה חטאים בדרך כדי שעי"ז יזכה לשוב אל ארץ יהודה ע"ש שנתגיירו ויהיו יהודים :

כו) **ותהי** משכרתך שלמה מעם ה' וכו' אית' במד' רות משכרתך שלמה של'מה עכל"ל ואפ' במאי דאית' בגמ' קשים גרים לישראל כספחת ופי' בתוס' משום דמדקדקים ע"ע במצות יותר מישראל וידוע מי שמדקדק במצות מאריך ימים וכמשז"ל במה הארכת ימים וקשיב תמן דברים שהם דקדוק מצות והשתא אפ' רזהו מה שרמז לנו המד' דע"י שנתגיירה א"כ תהיה מדקדקת במצות ועי"ז תזכה להאריך ימי' עד זמן שהמע"ה וכמשז"ל ע"פ וישם כסא לאם המלך היא רות וזהו ותהי משכרתך שלמ' שתחיי עד זמן שלמה וכ"ז מפני אשר באת לחסות וכו' :

כז) **ארץ** ממנה יצא לחם וכו' אפ' כמה שידוע דהמ' נק' ארץ גם נודע דלחם גי' ב' הויו"ת והם כינוי למוחין דע"י נמתקים הגבורות מסוד טבול המוציא במלח וז"ש ארץ שהיא המ' כשממנה יצאו המוחין שנק' לחם כאמור אז תחתיה שהיתה בבחי' החסר והרחמים תחתיה נהפך כמו א"ש סוד הגבורות וא"ש את"מ והמי"ב

כח) **כי** השיב אל אל רוחך וכו' יובן במ"ש הרב ז"ל בשעה"כ דרוש ה' מדרושי הלילה רכ"ה כ' כר"ה גם טוב וכו' בענין כוונת שם מ"ב שבאנ' ושבבריא' ושביצירה שכ' רשל אני' וכרי' אל יזכירם בפה שלא יכוון בהם במחשבה בלבד אבל של חיני' יזכרהו בפה ע"ד

אבל

וזהו אומרו על אלה לזה גרם לנו שחשכו עינינו דהיינו שנחרבה ב"ה והלכנו בגלות עד ישקיף וירא ה' משמים וירחם עלינו בב"א :

לח) **אם** כסף תלוה את עמי. דע לך שאתה מלוה גם השכינה ע"ד מלוה ה' חונן דל וז"ש את שהיא השכינה ועמי שניהם עמך בהלואה וק"ל וכדומה שכן כתבו המפרשים:

לו) **כי** ברוב חכמה רב כעס ויוסיף דעת יוסיף מכאוב אפ"ל כמשז"ל כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו וז"ש כי ברוב חכמה דהיינו מי שיש לו חכמה הרבה גורם שרב כעס כנו' כסיל עבר ס"מ הם שמות היצה"ר ונ"ד ויוסיף דעת יוסיף מכאו' דהיינו היצה"ר שמחטיא את האדם בעה"ז ומכאיבו לעוה"ב כמשז"ל:

לז) **החכם** עיניו בראשו והכסיל בחשך הולך הקושי ידוע אטו כ"ע לאו עיניה' בראשה ועוד מ"ש והכסיל וכו' לאו רישיה סיפיה ואפ"ל בהקדים משז"ל דנשמתו ש"א יושבת על ראשו וכשאדם חוטא מיד היא בורחת וה' דבש לפי ז"ל כ' רעין כמוי לנשמה וז"ש החכם עיניו דהיינו נשמתו בראשו תמיד שאינה בורחת שאינו חוטא דזהו עיקר החכמה כמשז"ל ולא המדרש הוא העיקר אלא המעשה והכסיל בחשך הולך כמי שאין לו עינים דהיינו שאין לו נשמה שע"י חטאו היא בורחת ממנו:

לח) **טוב** אחרית דבר מראשיתו י"ל דרך למות ע"פ מאי דאיתא במדרש איזהו חכם הרואה את הנולד וז"ש טוב וכו' כלומ' איזהו שיש בו טוב שהיא התור' וראוי שיקר' חכ' זה אחרית וכו' שמחשב בתחי' דבר מה יהיה באחריתו:

טל) **שלח** לחמך ע"פ המים י"ל ע"פ משז"ל לעולם ימכור

לב) **ויאמר** המן למלך אחשורוש ישנו עם אחד וכו'
הפ' כמאי דקי"ל דמי שאינו חכם בחכמת התורה לא יהי' כל כך חכם בחכמות אחרות והנה אנו רואים כי בעוה"ר ע"י גלותינו בין האומות נתערבו דעות עמנו עם שאר האומות והיו מתלמדים לשונותיהם ושאר חכמות חיצוניות עד שנעשו רוב המון מדבר אשדודית ואינו יכול לדבר יהודית גם נתרוקנו מחכמת התורה וכל ישעם וחפצם הוא בחכמות חיצוניות כמו שאנו רואים בעה"ר בדור יתים זה והנה נודע מאז"ל דע"י הדין העולם מתקיים. וז"ש ויאמר המן וכו' ישנו עם אחד ודתיהם שונות מכל עם מלשון קרא והנה ור"ל שנעשה דתיהם שנוי וכפול מכל דהיינו שיודעים דתי כל עם ועם ואת דתי מלכו של עולם אינם עושים וא"כ למלך אין שוה להניחם ולמנותם בדין וא"כ אין לעולם קיום מעתה ולזה אני אומר אם על המלך טוב וכו':

לג) **זאת** אשיב אל לבי על כן אוחיל אפ' לפ"ע"פ
מ"ש רז"ל דאילו שמרו יש' שבת א' מיד נגאלים וכ' ז"ל דלא יבוא המשיח עד שיהיו ישראל באחדות אחד עוד כ' ז"ל כלו כל הקצין ואין דבר תלוי אלא בתשובה וז"ש זאת אשיב אל לבי וכו' זאת ר"ת ז' שבעה שהיא השבת א' אחדות ת' תשובה כלומר בשביל זא"ת שיש לי זאת שהיא שבת אחדות תשובה לכן אשיב אל לבי שיבוא המשיח על כן אוחיל:

לד) **על** זה היה דוה לבנו על אלה חשכו עינינו נקדים
מ"ש רז"ל דעון העגל הוא שגרם חורבן ב"ה והגלו' וכש"ה וביום פקדי ופקדתי עליה' חטאתם ועתה אפשר שז"ש על זה היה דוה לבנו דהיינו מסיבת זה שאמרנו כי זה משה האיש וכו' ועשינו העגל ואמרנו אלה אלהיך

וזהו

קדמוני ברכים שהם נה"י בהיותי במעי אמי ומה שהיה
כי אינק בסוד הג"ת המעלים בימי היניקה וא"ש את"מ :

מד) **ותזנח** משלו' נפשי כמה שידוע דנשים יסוד קטנה"ו
ב"י אזי ימשך שפע למטה ובכל ק"ד כשלא יש
יסוד ק"ו אזי השפע כי עבר ק"ו וז"ש ותזנח משלום
יסוד נפשי מ' כלומר שלא יש יסוד ק"ו אזי נשיתי טובה
שלא יש שפע כאמור וא"ש את"מ והסי"ב :

מה) **השיב** אחור ימינו מפני אויב הנה נקרי' מ"ש ה'
ז"ל דבזמן הקרבן אזי זו"ן הם אבא והנה כ'
הס' במ"א דהיינו טעמא של אבא ה"א מבוך שלא יתאחזו
הקליפים באחורים ק"ו וידוע הוא דהפנימיו' הם רחמי'
וג"כ הימין וז"ש השיב אחור ימינ"ו ירצה הפנימיו' שהוא
רחמים הרומז לימין נזור אחור והיו בבחי' אב"א והט'
הוא מפני אויב הם הקליפי' וא"ש את"מ והסי"ב :

מו) **רוחנו** ז"א עשתני בעת האצילות שיצא בסוד הרוח
ומה שלמטה ונשמת שד"י בינה תביינני בסוד
מוחין שנק' חיים כנודע וא"ש את"מ והסי"ב :

מז) **נחלתינו** נהפכ' לזרי' וכו' הנה נודע דע"י ניצוצי
הק' אשר נפלו לעמקי הקלי' הי"ל כל
הגליות ומזה נמשך שהשפע שהיה יורד לישראל הנה
עתה בעוה"ר יורד לסט"א גם נודע מ"ש הרב ככר
לאדן ז"ל דתיבת נחלה בו תרמוז לנה"ק וז"ש נחלתנו
הם נה"ק נהפכה לזרים הם הקלי' ומזה נמשך אשר
בתינו לנכרים וק"ל :

מח) **הביא** בכליותי בני אשפתו יתכן דרך רמז ומוסר
ע"מ שראינו בעוה"ר שנחנו מקדש ליתן הכלי
של נטילה בבה"כ בפנים במקום שמתפללים ולפעמים
ישפכו המים ויהיה כמו אשפה ח"ו וזהו הביא
בכליות"י

מכור אדם כל מה שיש לו וישא בתו לת"ח וידוע דלאה כנוי לאשה וז"ש שלא למחך דהיינו בתך ע"פ שמים שהם שה"ח כמשז"ל ע"ב זה:

מ) **למי** הנערה הזאת ויען וכו' נערה מואביה היא אפ"ל דשאל עם מי נתגדלה יען שראה אותה בצניעות וכד"א כמשז"ל דכן הוא הדרך כרוב דקינוך הנער כטבע מי שמתגדל אצלו דהצניעות דומות לשרשים ונערה השיב הן אמת כי נערה מואביה היא ומהראוי להיות פרוצה אכן רק אחזיא לה השבה עם נעמי וכו' ואח"ז הראוני לה' קיו"א זלוק"ל וזיע"א דרך דרך זה לפ"ר בסה"ק שמחת הרגל על רות ישמח משה:

מא) **ויהי** כיתך כבית פרץ דקדק ידי"ן כמהרי"ק נר"ו דמה הלשון אומרת כבית פרץ והרי כאמת כן הוא דבועז מיסודה קאתי וגי' כו דלא הסיק אדעתים דבעז דק"ו יש חשש פסול בקחתו את רות המואביה ומתילא גם את זרעו לא יהיו הגונים לזה קאמר כבית פרץ אשר ילדה תמר ליהודה וכמעשה שהיה עם תמים ואפ"ה כמשך זרעו זרע קדש וכמו כן יהיה גם לך:

מב) **ירחקו** כניו מישע וכו' כמ"ש בס' הברית יש ג' דברים מועילי' לחכמה יראה שמחה ענוה עש"כ וחם ר"ת יש"ע ולפ"ז יתכן שזכ"ה כשיתרחקו בניו מג"ד הללו שר"ת ישע אז וידכרו בשער הם שערים המלויינים בהלכה ואין מציל אותם מפי האריות דכנן קרושי יען כי אין להם חכמה א"כ י"ל בניו מל' בינה:

מג) **מדוע** קדמוני ברכי' וכו' הנה נור' דהקטן בהיותו במעי אמו הוא כשור תלת כלילן בתלת ואינו אלא בקי' כמ"י בלבד שהם הברכים כנו' וז"ש מדוע קדמוני

במעי וגו' להמתין עליהם א"ל מר לי וגו' וא"כ מה לכן לישב בצער כזה ויהי כדברה שיתן כן ערפה שבה ורות דבקה בה לו' כי אינו כדאי לזה שאשב עמך ולכן כראות נעמי כן רמזה בטעם מאמרים הנה שבה יבמתך אל עמה ואל אלהיה הכל מעשה התעתועים ואין לעשות כמעשיה וזהו שובי אחרי יבמתך אותיות שאחר ערפה נימ' תעו ודו"ק:

כא) **שמעו** שמוע מלתי ותהי זאת תנחומותכים אפשר כמשז"ל דזכות אבות תמה והיינו דוקא לרשעים אבל לצדיקים לא תמה וז"ש שמעו שמוע מלתי דהיינו התורה והמצות אז ותהי זאת ר"ת זכות אבות תמה תהיה נחמתיכם שאתם צדיקים:

א"י בסגנון אחר עפמ"ש רז"ל דשכר מצות בהע"ל וכתב החיד"א זיע"א משם רז"ל דהשכר השמיעה שאנו שומעים התורה מפי הדרשן אנו אוכלין בעוה"ז וזהו שמעו ותחי נפשכם עכ"ל וז"ש שמעו שמוע מלתי דהיינו ר"ת ועי"ז ותהי זאת תנחומותיכם שאתם אוכלים בעולם הזה:

כב) **כתב** מרן ז"ל ריש ה' סוכה וז"ל בסוכות תשבו שבעת ימים כי בסוכות הושבתי וכו'. הם ענני כבוד וכו' אפ' דכוונת מרן ז"ל במ"ש הם ענני כבוד וכו' לרמוז בנועם שיח אמרותיו הקדושים דברי ה' ז"ל בדרושי חג הסכות דהציורים שנזכרו בגמרא בענין הסוכה רזין עלאין אית בהו לרמוז לענני כבוד חסדים מקיפים דאימא יעוש"ב ובזה אפשר דמאמר שמרן ז"ל רוצה להביא דין כל אותם סוכות הנז' בגמ' לזה פתח פיו בחכמה תחילת דבר בסוכות וכו' הם ענני כבוד לומר שלא לחנם נזכרו אלא מלין לגו עלאה דברו בם נכבדות. עשר ידות:

בכליות"י רמז לבהכ"נ ובה"מ נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' בני אשתו ורמז אל המים שדרך להשליכם לאשפה השם הטוב יכפר בעד:

מט) **עיניך** בשדה אשר יקצורון וכו' אפ' לרמוז כמשז"ל דהצדיקים נק' מחצדי חקלא והנה אית' במס' אבות יהיה ביתך פתוח לרוחה וכו' והוי מתאבק בעפר רגליהם והוי שותה בצמא את דבריהם ואיתא עו"ש והוי זהיר בגחלתן שלא תכוה וכו' וזהו עיניך וכו' ירצה אתה בן אדם שים עיניך לאותם אשר יקצורון בשד"ה שנק' מחצדי חקלא כאמור והלכת אחריהם והוי מתאבק בעפ"ר הלא צויתי את הנערים ורמז לת"ח ע"ד ומשרתו יהושע בן נון נער ור"ל הנה אנכי מצוה לך אם תרצה שהחכמי' לא יגעו בך ולא יזיקוך בגחלתם וצמית והלכת אל הכלים שתהיה סר למשמעת' בחשק ושקידה בצמא אל המים וכלים רמז לצדיקים כמ"ש בזוה"ק ע"ז הברו נושאי כלי ה' ושתית מאשר ישאבון הנערי"ם לשמוע אל דבריהם וכל אשר יאמרו לך תעשה:

נ) **הלהן** תשברנה וכו' אל בנתי כי מר לי וכו' ותאמ' הנה שבה יבמתך וכו' רבו הדקדוקי' בכתו' הללו כי מה צריך הזכרה זאת לומ' מה שיצאה בה יד ה' עוד יש להבין מה ענין הדבקו' שדבק' בה רות אחרי אמרה לה כן ועוד מה שאמרה לה הנה שבה יבמתך אל עמה ואל אלקי'ה כו' ללא צורך כי הנה עיניה רואות זאת ועוד מהו שובי אחרי יבמתך הנ"ל ואפ' דהכוונה בו ע"ד משז"ל דגר הבא להתגייר בזה"ז אומרים לו מה ראית וגו' שהרי ישראל דווי' וסחופי' וגו' ואם קבל עליו אז מודיעי' לו שכר המצות וגו' כידוע מהגמ' והשת' אפ' דזו היא כוונת נעמי אחר שאמר' להן העוד לי בנים במעי

שזון כר"ו ק"א ש' אכ"ך שסקשם כן משם ה' דבדי שלום ז"ל ושמק משם וע"ש מה שתירץ דכשההליכה היא ע"י הדכורא אז הוא בסוד ק"כ ואם הוא ע"י הנוק' אז הוא בסוד קפיצה והוא הנוק' דע"כ ק"ל יעוש"ב :

שם ע"ג בוא"ו שבאות שלישית וכו' לענ"ד ר"ל שהיא אות שלישית וא"ש את"מ והסי"ב :

שם ע"ד וסעודה שניה הינו הכניס הנעימים וכו' ולפיכך תקרא סעודה זו סעודתא דע"ק כי עד שם התפשטות הכתר בסוד ג' אחרונות שבו והדברים עתיקים עכ"ל לענ"ד לא יכולתי להבין זה כי הרי ידוע הוא שאו"א מלבישים לא"א שהוא כתר דאצילות ע"ד ב' שלישי ת"ת שבו ומשם ואילך מלבישו ז"א וא"כ איך יבא שהשלשה אחרונות דכתר מגיעים ע"ד ג' אבות דאו"א ול"ע היטב"א :

דף ב' ע"א כאשר אלו שתי אותיות ש"ת מכטשי בשתי אותיות הראשונים שהם א"ב אז יול' מן אותיות ש"ת שית שבטין ושית שבטין וכו' וכאשר הוא להפך שאותיות א"ב מכטשי בש"ת אז יונאין מן א"ב ה' ו"ה אתוון וכו' עכ"ל לענ"ד מאי שנא כשמכטשי ש"ת בא"ב יהיה י"ב וכשמכטשי א"ב בש"ת לא יהיה אלא ה' ו"ה היט"א :

שם ככר ידעת וכו' ת"ח כ"כ כר אתיליד יהכין כפשא וכו' זכה יתיר יהבין ליה רוחא וכו' זכה יתיר וכו' המהכה צריך שתדע כי אין זה אלא בנשמ' חדשה שעדיין לא נתגלגלה כלל ולכן היא הולכת ונוספת בסדר המדרגות נפש ואח"ך רוח ואח"ך נשמה ואינו תלוי בענין השנים רק בזכיות בלבד (ולענ"ד א"כ זה אינו דומה לאדם העליון כ"י כי בזמן עיבור א' הוא בבחי'

התיקון הא' שהוא יתר שהכל תלוי בו לאחוז במדת הענוה :

ב' שיתקן עצמו בתקון נטילת ידים . **ג'** מצורף לזה התיקון שלא יבזה אוכלים בגאוה וכוו ולא יפרר פרורים . **תיקון** המצורף לזה סוד ברכת המזון הוא תיקון גדול להוצאת זרע לבטלה ולכן צריך ליזהר מאד :

כלל ב' התיקון הא' סוד עניית אמן בכל כוחו לעשות זיווג ויחוד בכונת אמן הוא ידוע :

ב' שלא ידבר בבית הכנסת . **ג'** בענין יחוד ק"ש . **ד'** סמיכות גאולה לתפלה :

כלל ג' התיקון הא' בלימוד רזי דאורייתא הוא תיקון גדול לברית קודש . **ב'** ליחד ולזווג עצמו בקדושה ובכוונה בעזר שלו :

נד) **צור** נימט קוטב עם האותיו' עי' בשער הכוונו' מדרושי ר"ה דרוש א' גם ע"ש לעיל מזה סמוך ונראה כמ"ש כי תמוז ואב הם תרין עיינין דנוק' ולכן נקרא הבית בב' קדשים אלו בסוד עיני עיני יורדה מים וכו' יעו"ש ועפי"ז אפשר דזכ"ה פקח עיניך וראה שוממותינו וא"ש את"מ והסי"ב :

שער מאמרי הרשב"י זיע"א

נה) **דף** א' ע"א כי הנה בצאתו ית' לחוץ וכו' בבחי' ג' המלויים גי' ק"ב וכו' והנה הפי' אומר וכו' פי' כי אינו יוצא לחו"ל שא בבחי' ע"ב ק"ל ע"כ ונ"ע כי בתחלה קאמר בבחי' ק"ב מהמילויים ואח"ך כתב שהוא בבחי' האחוריים ע"ב ק"ל . ואח"ז ראיתי למו"ה שמן

ששון

וא״ף כי לזה כיוונו רז״ל באומרם המכו׳ את המעוררת באלו עע״ז וראייתם מפ׳ זה אלהי מסכה וכו׳ וא״ש את״מ והסי״ב :

דף י״ד ע״ב כי לז״א ב׳ בחי׳ אם בחי׳ גוף׳ ודרועין וכו׳ ואם בחי׳ נופא לבר וכו׳ לענ״ד לא ידעתי ענין ב׳ בחינות אלו עד יערה עלינו רוח ממרום ויעב״א :

דף כ״ח ע״ב בד״ה רע כי שם אדכ״י הוא מורה על הדין וכו׳ וכבר ידעת כי שורש כל הדינין הם הה׳ גבורות הנודעות וא״ב כל גבורה מאלו החמשה נקראת דין ואם תמנה ה״פ דין הם בגי׳ ש״ך וכו׳ כי עתה בהתבונן בהם אות האל״ף או אתנהירו והיו לחשבון שב״ה וכו׳ א״ש ב״ל כי אם תמנה ג״כ החמשה אחי״ה המתמתקים אותם פשוטים יהיו בגי׳ ק״ה ותוסיפם על הש״ך דינין הנז׳ ויהיה מספר כולם תכ״ה כנז׳ לקמן וכו׳ עכ״ל . הוא לקמן דף א׳ ע״ב ע״ש ע״פ ב״ל ה׳נשמה ת׳הלל יה שהוא ר״ת כה״ה ועפמ״ש תהרש״ו כאן אפשר דזה רמז ב״ל סנשמ״ה תהל״ל ס״ה הל״ל גי׳ אדכ״י רמז על האמור וא״ש את״ס והסי״ב :

כו) **כתב** בס׳ גולל אור דל״ז וז״ל מתושלח הוא רבינו הקדוש כי זה היה שונה ת״ר מאות סדרי משנ׳ ורבינו הקדוש ב׳ שיתא סדרי משנה וכל סדר כלול בו מאה עכ״ל וא״ף לרמוז כי הוא מתושלח גימ׳ הוא רבינו הקדוש זיע״א ע״ה וק״ל :

כז) **מר׳** רז״ל הביאו ה״ב כמוהר״ר **יצחק חדאד** זצ״ל בעל זרע יצחק וז״ל

שאל חבקוק את הקב״ה א״ל עד מתי קץ הפלאות א״ל עד שתכתוב אלף בלוח עבל״ה והיים הרב ז״ל וז״ל שמעתי

נפש ואמ"ך כיניקה באה לו הרוח ואמ"ך כגדלות באה לו הנשמה כנודע וידוע הוא כי מכשרי אומה שוה ויעב"א) אמנם מי שהוא מגולגל מבחי' נפש אינו יכול ליקח עוד כל ימיו חלק הרוח וכשימות אחר שישלים הנפש יחזור ויתגלגל לתקן הרוח וכן הענין בנשמ' וכו' עכ"ל ואפ' רזב"ה הנפש החוטאת היא תמות ר"ל מי שהוא בבחי' נפש המגולגלת מצד החטא ובאה לתקן הי"א עלמ' תמות ואין זר אתה כי אינו יכול ליקח בחי' אחרת כל ימיו זולתי הנפש וא"כ היא דווקא שתמות וא"ש את"מ וההי"כ :

שם כי הכתובים הרומזים לזרועות הם זרועות הגלה וכו' ואלדד ומידד נשארו במחנ' בעלמ' דנוק' מצד זרועות שבה וכו' ולענ"ד זהו רמז ואיש זרוע לו הארץ היא המלכות כנו' וא"ש את"מ והחי"כ :

שם ע"ב והענין הוא וכו' וזהו סוד הפה הנו' וכו' לענ"ד לא הבנתי זה עד יערה עלינו רוח ממרום אמן כן יהי רצון :

דף ג' ע"ב וע"י קיום מ"ע גורם זווג ז"א ונוק' וכו'. ואז ר"ה עם זכרו וכו' לענ"ד עדיין לא נתבאר מהו רמז תיבת זכרו ע"ד שביאר תיבת שמ"ו הישע"א :

דף ה' ע"א והוא בסוד ק"ץ היינו בסוד ק' מהזכר העליון ר"ץ מהנקבה וכו' הנה לא ידעתי כיצד ק' מהזכר ר"ץ מהנקבה דאדרבא בכ"מ כתב כי הזכר לא יש בו כי אם ט"ס כי הנו' משלימתו ליו"ד והנוק' יש בה י"ס וא"ש את"מ והחי"כ והיע"א :

דף י' ע"א לפיכך נזכר מיד אחר פרשת העגל אלהי מסכה לא תעשה לך את חג המצות תשמור וכו' להורות כי לתקן עון העגל צריכים לשמור ג' רגלי' וכו' ואפ'

ס) **מסרה** שתה פסוקי׳ מתחש׳ תלין בתרין אותיו׳ כי יד על כס יה גם לי גם לך לא יהיה כי גם זה לך כן נה את שב את הם על כן לא כא אל שלחן המלך אין זה כי אם רע לב ופי׳ במשז״ל דבגלות דאין השם שלם דהיינו שחסר ו״ה מהשם הוי״ה כ״ה ולא נשאר כ״א י״ה ומהכסא חסר א׳ וידוע דשם הוי״ה כ״ה הוא בז״א והכסא רומז למלכות וזהו כי יד על כ״ס י״ה ועתה כ״י מדבר עם המ׳ גם ל״י גם ל״ך לא יהיה שם שלם אלא גורדו שנגזר ונחסר ה״ו בעוה״ר אך זהו בכללות אבל בפרטות עדיין כי גם זה לך כ״ן דהיינו שגם בקי׳ המ׳ יש לה בפרטות שם ב״ן שלם והוא בחי׳ גבורות כנו׳ הכיתן לה מדעת דאימא בחי׳ אזן בי׳ נה וזה כ״ה את שם היא בחי׳ מ׳ את הם בחי׳ גבורות שהם חמים וכ״ז גרם עון התחתונים ומעשיהם הרעים וזהו אין זה כ״א רע ל״כ ולכשיתקנו מעשה התחתונים אז יהיה את כ״ה שיתן ז״א למ׳ בחי׳ החסרים שהם נקים וטוקטים והחים שלמה בתוקי הדעת וזהו שם את הם אותיות מ״ה וא״ש את״ה והחי״ב :

סא) **מ״ד** ז״ל אין בן דוד בא עד שיבוקש דג לחולה ולא ימצא עכ״ל ואפשר לומר דהנה ידוע דאין ב״ד בא עד שילאו לאור כל אותם הניצוצות אשר הם בעמקי הקלי׳ וידוע דדגים רומזים לניצוצי הקדושה׳ כמ״ש ז״ל עשאום כמצולה שאין בה דגים ועוד ידוע דהסט״א נקראת חולה בסוד רעה חולה והשתא הכי פירושו אין בן דוד בא עד שיבוקש דג לחולה ולא ימצא ר״ל עד שיבוקש ניצוצי הקדושה שרומזים לדג לחולה כלומר לס״א שבק׳ חולה ולא ימצא שילאו לאור עולם ולא ישאר קללה אצי׳ שמץ מנהו אז יבוא המשיח בב״א וק״ל :

כסוף

שמעתי מהחכם ה' **יעקב סופר** ששמע מהר' שניאור
זלמן אשכנזי שהכוונה בזה שרז"ל
אמרו אין ב"ד בא עד שיכלו כל
הנשמות שבגוף שהכוונה בו עד שיתוקנו כל הנשמות
מפני שהם משורש נשמת אדה"ר והוא תיקון החטא שעש'
ואמרו רז"ל שאדה"ר פגם באות **אלף** שבשמו ונעשה דם
וכן אלף שבמלת אמת ונשאר מת וזה כוין באמרו עד
שתכתוב אלף בלוח ר"ל עד שתחבר אות אלף עם לוח
שעולה כמספר דם דהיינו שיתוקן החטא שעשה אדה"ר
ותתחבר אות אלף עם אותיות דם וזה יהיה כשיכלו כל
הנשמות שבגוף שאז הוא קץ הפלאות עכ"ד :

ואני ברגליו אעבורה לפ' פסוק בתהלים וזה הוא לך
אני הושיענו כי פקודיך דרשתי ונקדים עוד מ"ש
הרב הנז' שארז"ל שבכל מצוה ומצוה שאדם עושה צריך
לכוין שבזה הוא מתקן מקצת החטא של אדה"ר ועתה
אפשר שז"ש לך אני הושיעני לך אני גימ' אלף לרמוז
דאם אנו מתקנים האלף של אדם אז הושיעני שתבוא
הגאולה וזהו ע"י כי פקודיך דרשתי דהיינו שאנו עושים
המצות ומכוונים לתקן החטא של אדה"ר וק"ל :

נח) **כן** אברכך בחיי זו ק"ש בשמך אשא כפי זו תפלה
ש"ס דברכות דף ויש לרמוז בתיבת
אברכך גי' רמ"ח עם האותיות כחשבון אותיות דק"ש עם
חזרת ה' אלקיכם כידוע ובשמך אשא כפי זו תפלה ע"ש
אפרוש כפי אל ה' :

נט) **בסוף** מ' מכות והצנע לכת עם **אלקיך** זו הוצאת
מת והכנס' כלה יש לרמוז דתיבת לכת אותיו'
כלת בו תרמוז להכנסת כלה גם אפשר דלכת ע"ד אנכי
הולך בדרך כל הארץ שם רמז להוצאת מת ועוד לכת
עם האותיות וב' כוללים גי' מיתה :

כעשז"ל] . ב) **צפרדע** אותיות צפר [הוא תרגום בקר] על שלא היו יכולים להתעכב עד אור הבקר כדי למהר מלאכתם . ג) **כנים** כמו שהם שעבדו באומ' שנמשלה לעפר הארץ [אה"כ נר"ו נלע"ד דהכוונה ע"ד כל עפר הארץ היה כנים אך אכתי לא נתיישב כל הצורך דהוא נופה ק' ולמה לא היה רק כנים אמנם עד"ז י"ל יותר כמו שהם שעבדו באומה אמתית כמ"ש שארית ישראל לא יעשו עולה וכו' והוי כנים לשון אמונה מן כנים אנחנו] . ד) **ערוב** כנגד מה שהיו מערבבין אותם בחלוף מלאכת אנשים לנשים וכן להפך . ה) **דבר** כנגד מה שהיו מונעים מהם הדבור עם אחרים ע"י כובד המלאכה להשלים חקם . ו) **שחין** כנגד מה שמנעו מהם פריה ורביה והיו מרוקקים מגשותיהם כדרך מוכה שחין . ז) **ברד** אותיות ברד לשון פזור כמ"ש ויפץ העם ולהתברר עמה והייכו כנגד מה שהכריחום להתפזר ולהתבונן לקושש קש לתבן . ח) **ארבה** לשון רבוי כנגד מה שהיו מעבידים אותם ברבוי מלאכות שונות ט) **חושך** כנגד מה שמשעבדים אותם גם בלילה . י) **מכ"ב** כפשוטו ע"ש שנשתעבדו בישראל שנק' בכור כמ"ש בני בכורי ישראל א"נ כנגד ששכחו הטוב שעשה להם יוסף שהיה בכור כמ"ש אשר לא ידע את יוסף :

סר) **מצאתי** בס' קהלת יעקב כ"י בסופו וז"ל מה שנק' עולם התיקון עולם הברודים אני הכותב לענר"ן ע"ד שפירש הרד"ק בשרש ברד שפירש ברודים לבנים כברד ע"כ ולכן נקרא עולם התיקון עולם הברודים כמו שאומר הש"ס ע"ד הברור מתוורתא כו"כ

סב) **בסוף** הגמרא דכתובות אמר ר' חייא בר אשי א"ר עתידין כל אילני סרק שבא"י שיטענו פירות שנא' כי עץ נשא פריו תאנה וגפן נתנו חילם ע"כ אפשר לפרש ע"פ משז"ל דבני אדם אשר טרחו בחייהם לקיים מצות פו"ר ולא זכו לילד הקב"ה שומר אותם טיפות של הקדושה שיצאו מהם ולעת"ל מגשמם ומכניס בהם נשמות ויהיו ילדים ומייתו ראיה ממש"ה ואמרת בלבבך מי ילד לי את אלה וכו' וידוע שאז"ל שהאדם נקרא עץ כמש"ה כי האדם עץ השדה ועתה אפשר שז"ש עתידים כל אילני סרק דהיינו אותם האנשים שלא זכו לקיים מצות פו"ר ויש להם טיפות של הקדושה וז"ש כל אילני סרק שבא"י שהיא רומזת על הקדושה כנ"ל עתידים שיטענו פירות שהקב"ה מגשים אותם הטיפות שלהם שהם של הקדושה ומכניס בהם נשמות ומייתי ראיה ממ"ד כי עץ נשא פריו וגו' הכוונה כי עץ שהוא רומז על האדם ואין לו פירות דהיינו שלא זכה למצות פו"ר לעתיד לבוא נושא פריו ונקט אורחיה וסיים תאנה וגפן נתנו חילם דידוע דכ"י נמשלה לגפן ותאנה כמשז"ל ע"פ כבכורה בתאנה וע"פ גפן ממצרים תסיע וז"ש תאנה וגפן שהם רומזים על כנ"י ולא יש להם פירות לעת"ל נתנו חילם ודוק כי קצרתי וא"ש הסי"כ :

סג] רמז לעשר מכות שהביא הקב"ה על המצריים במצרים מדכ"מ :

א) **דם** לשון דמוי ומחשבה מה שהיו חושבים על ישראל מחשבת רעה אשר לא עלתה על לבם כמ"ש ונלחם בנו [אה"כ כר"ו א"כ אפש"ל עוד ע"פ משז"ל שהיו מחשבים בלילה מה לעשות להם ביום אשר מט"ע"ז יצאו קוד' הזמן כמשז"ל

אבא כמבואר ואשאת"ה והסי"כ :

סז) **כתב** ה' כף הכהן ז"ל דף ל' דהתו' שבכתב נק' מים ושבע"פ נק' אש עכל"ל ואפ' לתת טעם לזה ע"פ מ"ש ה' זיע"א דהתורה שבכתב רומזת לז"א ושבע"פ רומזת למ' וידוע דז"א רומזת לחסד כסוד אמרתי עולם חסד יבנה והמ' דינא דמלכותא דינא וידוע דהמים הם חסד והאש הוא דין ובזה א"ש וא"ש הסי"כ :

סח) **מ"ר** ז"ל כ"מ שיאמר לך בעה"ב עשה חוץ מצא אפ' לרמוז בהקדי' מ"ש ה' ז"ל דשבירת הכלי' היתה בבחי' ב"ן שהוא נוקבא והתיקון היה ע"י שם מ"ה החדש הרומזת לזכר וידוע דהתיקון בתחי' היה לז"א בחי' מוחין דקטנות ואח"כ הי"ל מוחין דגדלות וידוע ג"כ דבבחי' מוחין דגדלות אז הוא בחי' זווג עליון דאו"א ואז יש להם ש"ע נהורין דז"א והשתא אפ' שזה רמז המאמר הנז' כ"מ ר"ל בחי' מ"ה החדש שהוא בחי' זכר כרמוז בתיבת כל כנו' הוא תיקון בחי' ב"ן שהוא נוק' וז"ש שיאמר לך שיאמר בי' תקן ע"ה לך עה"א בי' ב"ן וזה התיקון היה ע"י ע"ב וס"ג שהם מ"א הרמוזים בתיבות בע"ל הבי"ת דהיינו איש ואשה ובגמר התיקון הנ' אז יש לאו"א ש"ע נהורין כנז"ל וזה רמז עש"ה שהיא בי' ש"ע וה' ע"ה בי' ו' שהיא רומזת ש' הפנים כנו' וזה בבחי' מוחין דגדלות כנז"ל דהיינו הב"ד הנוספת על ז' קנות זו"ן שהם רומזי' להוי"ה ואדנות שהם בי' צ"א וזהו שהיה חוץ מצ"א וא"ש הסי"כ :

סט) **אין** קידוש אלא במק"ס אפ' לרמוז כמ"ש הרב ז"ל בשה"כ דרושי פסח ומצות דשלח' הוא כאבא וכ' ג"כ שם דהקידוש הוא בחכמה אבא בסוד ושמרתם את המצות כי קד"ש היא לכם וז"ש אין קידוש אלא במקום

וידוע הוא שעולם התיקון הוא בירורי מלאכין דמיתו
עכ"מ :

סה) **כתב** ה' ז"ל בדרושי עלינו לשבח שיכוון כאומרו ואנחנו משתחוים וכו' להמשיך אור מקיף וזה רמז ואנחנו משתחוים וכו' עד הקב"ה ס"ת גי' הוא אור מקיף עם התיבות :

סו) **רמז** כמה שאנו קוראים בליל פסח בסדר ההגדה הלל הגדול הנה כשתחשוב כל תיבות ואותיות של הלל הגדול ועוד תחשוב הר"ת וס"ת של כל חלי פסוק והיינו שתקח התיבה הא' האות הא' ומהתיב' הב' שיש בה אתחלתא דהיינו שקודם כל"ח התיבה האחרונה למשל כפ' הודו לה' כי טוב תקח תיבת ה' של הודו וב' של טוב וכעוס"ר עד גמירא ועוד תחשוב ר"ת וס"ת של כ"ו כל"ח ותמצא שכלל כל החשבון הנז' עולים לג' אלפים ור"ץ שה רמז למ"ש מהר"ש מאסטרפולי ז"ל משם ה' ז"ל בסגולת ע"פ שהמצריים הוכו עשר מכות ע"י ג' אלפים ור"ק מל"ח והשתא שנרמזו בהלל הנז' העשר מכות ע"י של"א ור"ץ בחשבון הנז' אנו אומרי' ההלל הנז' בליל פסח להודות לו ית' על הנסים ועל הנפלאות שהוציאנו והיו"ד מכות הבאים ע"י המלאכים הנז' וא"ש את"מ והשי"ת :

עוד יש לרמוז במ"ש הרב ז"ל וזיע"א בשה"כ דרושי הפסח כי בליל פסח גדל הז"א גדלות הב' בסוד מ"א עלאין שהנהם נקראו אבא כנו' והנה כ' שם כי המלה היא המוחין דאבא כי המלה נק' לחם ולחם גי' ג' הויו"ת יעו"ש ולפ"ז זהו הרמז שכ"ו כל"ח הם רמז לז"א הנק' הוי"ה שהיא גי' כ"ו שבזה הלילה נכנסין בו המוחין הנז' וזהו גי' של כל התיבות כ"ו כל"ח הם ע"מ תיבות רמז לג' הויות של בחי'

אבא

כפ"א ע"ד שגדל גדלות כ' דאו"א עילאין יעוש"ב ומן האמור יתורש כו"ה דוהו השב הגרו"ל כן ע"ב וא"ש השי"ב:

עג) **מדרש** פליאה שמעתיו מידי"ן הקו"ן כמה"ר **מעתוק חטאב** הי"ו מפני מה צדיק וטוב לו צדיק ורע לו מכאן שאומרי' רצה והחליצנו בשבת ואפ"ל ע"פ מ"ש ז"ל מה שאין עוקרים רו"ה בשבל יו"ט בשבת מפני שיש בה ענין הגאולה ובזכותה אנו מבקשים ליגאל וידוע מ"ש ז"ל צדיק וטוב לו צדיק בן צדיק וכו' הוא ע"ע הגלגו' והשתא יתכן דוהו כוונת הפליאה ונקדי' עוד דאמז"ל אין בן דוד בא עד שיכלו כה"כ שבגוף וידוע ג"ך דאם אין האדם מתקן מעשיו הוא מוכרח לבוא בגלגו' וכ' הרב ז"ל בשער הגלגולים דצריך לחזור ע"כ כמי' מבמי' כד"ן ווהו הכוונה מפני מה וכו' מכאן שאומרים רצה וגו' ר"ל בלא זה שאמרנו צדיק וטוב לו וגו' היינו בענין הגלגול הוי קשי"ל מפני מה אין עוקרין רצה והחליצנו ביו"ט בשבל בשבת וכ"ת מפני שאנו מבקשים על הגאול' שהיא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף ומעיקרא דדינא קשיא מי מעכב אותם שלא יבואו וכ"ת מפני שיש נשמות ישנות שצריכים לחזור בגלגול ולכן מתעכבים הנשמו' החדשות ומי יאמר שיש גלגול בעולם אכן עתה שאמרנו צדיק וטוב לו וגו' הוא על הגלגול ניחא ולכן מכאן שאומרים רצה והחליצנו בשבת וידצה בכל שבת ולא תעקר לעולם וק"ל

עד) **אפ'** לתת טעם דאמאי מצות תפלין קראום רז"ל בלשון הנחה ולא בלשון אחר כגון קשירה בלישנא דקרא וקשרתם לאות ע"י או בלשון אחר ואפ' כי הנח"ה ג' קיים וידוע דכל המניח תפלין מאריך ימי' שנ'

סעודה דהיינו הלק"ה דסעודת שבת צריכה להם כנודע וא"ש השי"כ :

ע) **מאז"ל** כהגדה וירא את ענינו זו פרישות ד"א כמ"ש וירא אלקים וכו' אף דנאמר וירא כי שם נאמר גבי פרישות ד"א והוא כמ"ש ז"ל וימת מלך מצרים שנצטרע והיה שוחט מילדי ישראל ק"ן בבקר וק"ן בערב ומצינו לרז"ל שכתבו כשראה עמרם שפרעה גוזר על הזכרים עמד וגירש את אשתו ואפ' דיש כמה וכמה מישראל שעשו כן בעת הגזירה הנז' וכ"ש בענין זה דשחיטת התינוקות נמצא לפ"ז דהגזירה הנז' גרמה לפרישות ד"א וז"ש וירא וכו' כמ"ש וירא אלקים וכו' ושם היה פרישות ד"א כנז' :

עא) **כל** הנותן בעין יפה הוא נותן שמעתי בזה מידי"ן מהרי"ק נר"ו רמז קשוב כמה שנודע מהאדרה שא"א נק' טוב עין יעו"ש וידוע הוא דכל השפע היורד לעולמות היינו הכת"ר שהוא הראשון וממנו יורד מעולם לעולם עד העולם התחתון וזהו כל הנותן ר"ל כל עולם שנותן שפע לעולם שתחתיו בכח עי"ן יפ"ה דהיינו א"א כאמור הוא נותן וק"ל ונכון הוא :

עב) **מד'** הוכח למהר"י טייב זצוק"ל כפי' על ההגדה בפסה"ק עה"ש א"מ בפסוק ובמורא גדול אות כ"כ וז"ל אר"י מלכות לקחת לו גוי עד ובמוראים גדולי' ע"כ אותיות ואם יאמר לך אדם ע"ה הם א"ל לא מהם גוי שבי שאינו מן המנין ואם כנגד השם הגדול כן ע"כ אותיות וכו' עכ"ל יעו"ש ואם כעיניה' יובשר יתכן שהאמר' הזה מלין לגר עילאה יאלל וטובא נצון בגוים והוא ע"פ מ"ש הרב ז"ל בע"ח ובשה"כ דרושי פסח ויצי"מ דיצ"מ היתה בדרך נס גדול ושלא כדרך טבע לז"א כל המוחין בפ"ק

הרל"ת כאמור שאהיה אני תלמידו ויתנו את הרלת עליו דהיינו שיהיו ישראל שומעים מדרשי התורה מפי ויושע ואני איני יודע מה הוא אומר ואז יהיה מעלתו יותר ממני וכ"ת וכולי האי למה לי"א נ"ב בשנה ר"ל כדי שאזכה לקיים המצות התלויות בארץ וככללם מצות ראיה ועוד כדי שאכנס כ"ה כתיקונה דלא תחרב ויהיו ישראל עולים תמיד ג"פ בשנה לראות ולזה אקיה ולא אמות וק"ל:

עז) **כתב** רש"י ז"ל במס' פסחים חרוסת הוא חומץ שמערבין בו קמח וכו' ולשון חרוסת הוא קיהוי עכתרק"ל וא"ב כמ"ש ה' זלה"ה בשה"כ דרושי חג הפסח כי כוונת החרוסת הוא למתק דיני לאה יעוש"ב וידוע דלאה נק' ענוה כסוד עקב ענוה וזהו הרמז חרוסת הוא קיהו"י בי' ענוה וא"ש הםי"ב:

עח) **מ"ר** אין בן דוד בא עד שיכלו נשי הרוח עכ"ל. אפ' ע"ד משז"ל דהגלות הזה הוא כעון שכאת קנס וידוע דהשכאה היא תולדה של הנאו' וז"ש אין בן דוד בא עד שיכלו נשי הרוח דאז לא תהיה ש"ח וכאמור:

א"נ כמה שנודע דסיבת הגלות הוא כדי לברר רפ"ח ניצוצין וכשיושלם בירורם בוא יבוא המשיח כנ"ל וידוע הוא דאות' רפ"ח ניצוצין הם סיגי השבע' מלכי' שבזו"ן כנודע וז"ש אין בן דוד בא עד שיכלו כל נש"י אותיו' סיג"י הרו"ח הוא בקי' ז"א כנו' א"ב נשי כפשוטה רידוע הוא דהרפ"ח ניצוצין הם בקי' הטביות והנסות של המלכי' כנודע שלא יכלו לתתקן בעת התיקון כנו' גם אפ' נשי כמ"ש הר' ז"ל דרוש נקודות ע"א רף ל' ע"ד וז"ל אבל הנקודות דס"ג הם עיקריות דס"ג עצמו שהם ס"ג דס"ג ושם היה ביטול ומיתה וגו' ע"ש וזהו

גשי

שנ' ה' עליהם יחיו וכו' ואם אל סורו תדרוש חיים בי' אחי'ה שוי'ה אחי'ו סוד תפלין כנו' וא"ש את"מ מחי"ב :
עח) **מ"ד** כיון שיצאו ישראל ממצרים כרתו ברית לעשות חסד וע"ז אפ' כמשז"ל בשכר הצדקה נגאלו ישראל ממצרים ועתידין ליגאל בזכותה וידוע דהגלות שגלו ישראל הם לחשלים גלות מצרי' וז"ש כיון שיצאו ישראל ממצרים ורחו שלא השלימו הזמן אז כרתו ברית לעשות חסד ולדקה שע"י יגאלו מגלות הקיל הזה :
עט) **מאמר** ילקוט הביאו הרב זהב שבא ז"ל וז"ל אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע הנה עין אחד שלי תמה הדלת עליה ג"ב בשנה ואחיה ולא אמות עכ"ל ע"ש מה שפי' הוא ז"ל ואפ' לומר ע"ד מ"ש הרב הקד"ח זיע"א בספרו הקדוש פתח עינים ע"מ דאמרינן בעירובין אמר ר"א חייב אדם לשנות לתלמידיו ד' פעמים וכו' הרי' הנו' רזה רמז שיש באלפא ביתא ר"פ למ"ד למ"ד פשוטה ואל"ף וגימ"ל ודל"ת ועוד רמז הרב הנז' רזה רמז באות הדל"ת שהיא לא"ד ר"ת והיא בימט' ד' לרמוז על האמור עכת"ד והנה נודע דמרע"ה רצה להיות תלמיד ולא ימות כמ"ש בילקוט ואמר לו הקב"ה אם אתה עושה הדבר הזה עשה ולא תמות והלך משה אצל יהושע וכו' ואמרו לו ישראל רבינו משה דרוש לנו ולא היה יודע מה להשיב וכו' עש"ב ועוד ידוע משרז"ל הטעם למה לא רצה משה למות במדבר כדי לקיים המצות התלויות בארץ ועוד כתבו אלו נכנס משה לארץ היה בונה ביה"מ שלא יחרב לעולם וידוע דעי'ן כנוי לנשמה והשתא אפ' שזה כונת המאמר אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע הנה עין אחת שלי תמה הדלת ר"ל הניח כשמתי תחת יהושע תלמידי הרמוז באות הדל"ת

השלום אבל בלא"ה הוי כמו המקדש חצי אשה כאמור וק"ל:

פב) **ויוציאם** בכסף חסד וזהב דין והכוונה כשהוציאם בשתי בחינות חסד ודין אזי ואין בשבטיו כושל כלומר שלא ילכו עוד בגולה ולא יכשלו בה וק"ל:

פג) **אגרא** דכלה דוחקא אפ' אגרא דכ"י בעוה"ז הנה דקי"ל מעי"ר של אשה לבעלה עכ"פ הרי קי"ל העדפה עיה"ר שלה וזהו דוחקא:

פד) **מאמז"ל** דברות שניות משה מפי עצמו אמרם כמה שנודע דמרע"ה בעלה דמטרוניתא' וכ' ה' ז"ל דלוחות שניות מלד חנוך' וזהו מפי עצמו דייק' בסוד עלה מעצמי:

פה) **פרקי** שירה רוח אומר שירה עושה ארץ בכוחו מכין וכו' ה' ברקאיו יזכנו ליסבו על מכונו אב' מכין תבל מל' בחכמת"ו בסוד אבא יסד ברתא ובתבונתו נטה שמים ז"א ומ"ש את"ס והסי"ב:

פו) **מאז"ל** אדם הגדול שבענקים היה אברהם אב"ל דרך נקות עפמ"ש דאאע"ה גלגול אדה"ר וידוע דאדה"ר היה מסוף העולם וע"ס וזהו אדם ר"ל אדה"ר שהיה בגלגול א' הגדול שבענקים עכשיו היה אברהם:

פז) **רמז** לס' הפרשיות של פסח משך תורה וכו' אפשר לרמוז דהקב"ה משך את ישראל שנק' ע"ש יוסף הנאמר בו בכור שורו והיינו שהוציאם ממצרי' קודם הזמן משום שנק' קדש והקדש מפקיע מידי שעבוד וכ"ת היאך הם קדש והרי יש לעז אם בגופה שלטו וכו' לז"א בכספא דהיינו שיצאו ברכוש גדול ומזה ליכא לעז כמשז"ל וכ"ת א"כ לפ"ז לבאור' לא היה צריך עוד גלות

אחר

נהי אותיות הג'י שהם ס"ג דס"ג דמיעוט רבי' שני' וק"ל
וא"ש את"ה והסי"כ :

עט) **מאז"ל** כמה' כ"ק זכר של דקלי' נזדמן לי וגו'
ופי' רש"י ז"ל אילו של יצחק עיין לה'
שרה יצחק ז"ל ולי ההדיוט אפ' דאילו של יצחק רמז
שהסכימה מדתו של יצחק וכמו שכז"ל דבכל דבר אם לא
הסכי' מדתו של יצחק אז מדה"ד מעכבת ודוק כי קצרתי :

פ) **מ"ר** ז"ל הביאו הקיר"א זיע"א בספרו הקדוש
מדבר קדמות משם הר' עיר דוד סי' תקמ"א
וז"ל בשעה שעקד אאע"ה את יצחק בנו אמר רבש"ע תן
לבני עשי"ת עכ"ל ע"ש מ"ש הרב ז"ל ואפ' בהקדי' מ"ש
הוא ז"ל וז"ל אלמלא עקידת יצחק אין אחד מכל הנבראי'
כדאי לספיק רצונו מרוב דקדוקי הדין ר"ל שע"י עקידת
יצחק נכנע ונכפף מדה"ד תחת מדה"ר עכ"ל והשתא א"ש
דז"ש בשעה שעקד א"א את יצחק בנו ונכפף מדה"ד לכך
אמר תן לבני עשי"ת דהשת' ליכ' מאן דמקטרג ותשובתו
הרמת'ה רצויה ומקובלת :

פא) **לא** מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא
השלום אפ' במה ששמעתי משם המפ' שפירשו
פסוק ה' עוז לעמו יתן וכו' דהכוונה דע"י שיש השלום
בין ישראל אזי יכולין לקבל התורה משא"כ אם לא יש
אחדות ביניהם ק"ו דאז הוי כמו חצי אשה וקי"ל מתקדשת
חצי אשה אינה מקודשת וז"ש ה' עוז היא התורה לעמו
יתן וה"ד כשה' מברך את עמו בשלום ע"כ שמעתי .
ובזה אפ' דז"ש לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישרא'
אלא השלום וכו' כלי היא האשה כנודע מחזיק ברכה
דהיינו שע"י מתברך בעלה כמשז"ל והכוונה דלא מצא
הקב"ה מציאה לישראל כדי שיוכלו לקבל התורה אלא
השלום

ספר

שבחי הצדיקים

כו יבואו ספורי נפלאות ושבח"י הגאונים וחסידי עליון אשר היו לפנינו בדורות שעברו בעיר הבירה עוב"י תונס יע"א:

ונדפס בתכלית השלימות באותיות אשורי ונייר מבהיק בשתי הלשונות שפתינו העבריה מצד ימין, ומצד השני השפה הערבית לפי המבטא המדובר בינינו, למען תהיה יד הכל משמשת בו.

הכו"ח ביום ז"ך סיון שנת עטר"ת לפ"ג. ע"ה דוד עידאן ס"ט

אי גרבה יע"א

שנת עטר"ת לפ"ג

תחת השגחת המדפיס בנימין כהן יהונתן הי"ו

בדפוס „הליוני" של ר' דוד עידאן הי"ו

אחר ולמה גלינו מארצנו ועודנו היום בגלות לז"א פסל במדברא וגו' ר"ל זה היה מסיבת שעשו את העגל שנק' פסל במדבר לזה שלח בוכרא בגלות את ישראל שנק' בן בכור:

הדרן עלך משך תורה ר"ל ומהו התיקון שע"י ימשוך כ"י את בכור שורו כנז' מהגלות לז"א קדש בכספא ר"ל ע"י שיקדישו מנכסיהם לצדקה וכמ"ש ושביה בצדקה גם ע"י למוד התורה וכמ"ש גם כי יתנו בגוי' עתה אקבצם וזהו פסל במדברא דהיינו התורה שנאמר בה פסל לך וניתנה במדבר ועי"ז כימי צאתך מארץ מצרי' אראנו נפלאות ושם נאמר ויהי בשלח פרעה וגו' ונעשה הנס של קריעת י"ס וזהו שלח בוכרא ע"ש אף אני בכור אתנהו עליון למלכי ארץ שנאמר על מלך המשיח שיבוא ויגיע ויראה בב"א:

תושב"ע

שבחי הצדיקים

ספר יקר המציאות
מלא מעשיות
יקרים חסדי ה' עוזזו
ונפלאותיו אשר הראה
לעמו בית ישראל על ידי
ידידיו ובחיריו הרבנים
המורים גאוני והוד
תונם זיע"א

והו ינמע מעשיות עזאז
יאפר ומנחם ישוף
קארי טענאיב אלדי
עמל הקב"ה מעא ישראל
עלא יד לגאונים חכמי
ורבני תונס זיע"א וישוף
קווא אלהילאהייא
לדי מכנן אללה ב"ה
למן יחפץ וצאיאתהו
דאים :

המו"ל הי"ו

כתאב

שבחי הצדיקים

דאלהו מעשיות עזאז ג'די נצארו
לרגאונים ג'די פי ג'ניג'א טצאבקה פי עוב"י
תונס יע"א.

ולדמת יסתנפעו מנהו אחכמים ובקית
ג'נאס נדפס בזוז לגאוי, מן גיהת אימין
לשון הקדש ומן גיהת איצאר בג'ערבי
ג'ברברי בג'נטק ג'כארג.

וג'כתב בת' 27 סיון ש' עטר"ת לפ"ג.

ע"ה **דוד עידאן** ס"ט

DAVID AYDAN, Imprimeur, Djerba.

אקדמו קבל מה יופאו

שבחי הצדיקים

יגמע מעשיות עזאז אדי צארו לחכמי ורבני תונס זיע א

א) מעשה ר' מסעוד ﭏפאסי ז"ל

מעשה עגׄיב ומוכׄוף אדי צאר פי איאם מורנו
הרב הגדול ר' מסעוד אלפאסי
זצוק"ל , ﭏרב ﭏמדכור סאבק כאנת סכנתהו פׄי
בלאד פאס , ובעד שתהאת נפסהו אלעזיזה
לינקקל סכנתהו מן בלאדהו אלמׄר' ויטלע
לירושלים תובב"א מע בעץׄ ערת נאס מן צחאבהו
ומן גמלתהם כאן ﭏרב הגדול ר' אהרן פרץ
זצ"ל והרב הגדול ר' שמעון לביא זצ"ל [והו
ﭏמוֹלף פיוט בר יוחאי] ומשאו בעצׄהם עלא
תריק ﭏבר , הומאן פׄי תריקהם ודכׄלת עליהם

ﭏשבכת

שבחי הצדיקים

מאסף מעשיות יקרים אשר היו לחכמי ורבני תונס זיע"א.

א) מעשה רבי מסעוד צפ'אסי ז"ל

מעשה נורא שהיה בימי הרה"ג המפורסם כמוהר"ר ר' **מסעוד צפאסי** זצוק"ל ה' הנ"ל מיושבי עיר „פאס" היה בראשונה ותתאו נפשו לנסוע מארצו ולעלות ל אה"ק ירושת"ו עם אחזות מרעהו ובכללם היה הרה"ג כמוהר"ר ר' **אהרן פרץ** זצ"ל והרה"ג כמוהר"ר ר' **שמעון לביא** זצ"ל וילכו יחד לעלות ירושלימה על דרך המדבר, ויהי בלכתם במדבר בישימון דרך קדש עידהם יום שבת קדש, ותאות כל האורחה לכבת על הבהמות עוד מפני הסכנה כי לא יכלו לנוח וללון במדבר שמם ונורא מפחד האריות

ויתר

אלשבת ולם קדרת אלקאפלה באש תרייח ותבאת פי אלצווא וישבתו פיהא גמיע יום אלשבת לאין כאן מוגוד פי דאלך אצווה צידא מולופין כתיר וסאיר וחוש מוצררין אלדי כאנו יסממעו צות תזפירהם וגהירהם אלמולוף אלדי יכסר וירכי קלוב כל גבארין , וואפקת גמיע אלקאפלה אלדי לם ירייחו אבדא ללא יקע להם מוצררה מן דאלך אלא יכונו ימשיו לתריקהם ראכבין פוק גוואילהם .

לאכן מורנו ר' מסעוד אלפאסי ז"ל לם ואפק עקלהו לעקלהם וקאל נרמי תכאלי עלא אלרב סובחאנהו ונרייח באש נשבבת פי האד אלצווה ואללה יפעל מעאנא עגאיבהו אלקויין ויכללצנא מן כל צרר אמן תם וקף אלרב אלמדכור ודוור דורא כבירא בעצאתהו ודכל פי וסט אלדורה באש ישבבת פיהא הווא ואלמשרת מתאעהו , ורגבו פיה כתיר גמיע אלקאפלה באש ימשי מעאהם ולא יכון וחדהו פי וסט צווא כאלה ללא ינצר ולא חב יסמע כלאמהם בחתא וגה .

תם דוורת אלקאפלה ואפתרקת מן עדיה בקלב מחייר כתיר ומשאת לתריקהא וצארת גמיע אלקאפלה תבכי עלא חאל אלרב אלדי פצר

וקדסו

שבחי הצדיקים

ויתר החיות הטורפות אשר על פני המדבר אשר קול שאגתם שמעה אזנם ממרחק וימס לבבם ויהי למים, אך מוהר"ם אלפאסי מאן לשמוע לעצתם לא בא כל מורך בלבבו ולא חת מרעם השאגות המבהילות ההם וישב במדבר הגדול והנורא ההוא ויקנה שם שביתתו מבעוד יום ויעג עוגה במטהו וישב בקרבה הוא ומשרתו ויפצרו בו מאד כל רעיו כל האורחה מקצה ללכת עמהם ואל יסכן את נפשו חלילה ולא הטה את אזנו להם, ויפנו וילכו כל העדה מעליו בנפש מרה ודואבת וילכו הלוך ובכה כי עזבוהו לבדו בארץ ציה לחיות מדבר:

אז קם הרב מוהרמ"א הנ"ל ויתפלל ערבית של שבת בכוונה עצומה כמתפלל בבית התפלה אשר היא בארץ נושבת ואחר קדש את היום על היין בשמחה נפלאה ויתמה מאד משרתו על חוזק לב הרב ובטחונו האמיץ, ואחר הקידוש שמע המשרת קול שאגת אריה נוראה עד מאד ויהי קול השאגה הולך וחזק כי האריה היה הלוך ורצוא ושאוג עד מקום תחנותם עד כי קרב האריה וירא אותו המשרת למרחוק ויחרד חרדה גדולה עד מאד ותאחזנה שתי ידיו בשכם הרב הנ"ל וימת לבו בקרבו ויהי למים:

כרתות

וחדהו פי צווא מעא וחוש וציודה מוכופין ובעד
וקף ﭏרב וצללא ערבית מתאע ﭏשכרת בכוונה
קוייה מתל ﭏדי קאעד יצללי פי ﭏצלא פי וסט
ﭏעמאר , וקדדש עלא ﭏשראב בפרחה כתירה
ותעאגב ﭏמשרת כתיר עלא קוות קלב ﭏרב
ותכאהו ﭏעצים .

בעד ﭏקידוש סמע ﭏמשרת גהרת ציד קוייא
מאשיא ותקוה וישוף פי ציד מוכוף גארי
קבﭏתהם ויגהר חתא ﭏדי קרב לענדהם ורתכאו
גמיע מפאצל ﭏמשרת ולא פצלת פיה ﭏרוח
וצאר מאסך פי כתאף ﭏרב וטאיח עליה מתל
ﭏמיית , ﭏרב חין שאף ﭏמשרת ﭏדי מאשי ימות
בכתרת ﭏפגעה , קווה להו קלבהו כתיר וקאל
להו מא לך מדהוש מן דאך ? דלחין תשוף
בעיניך ﭏדי גיר יוצל ﭏציד לחדאדרת אלדורה
ויברך עאפי מתל ﭏנעזה , והו מבעות לנא מן
פצל ﭏלה ב"ה עלינא באש יחפצנא מדת גמיע
ﭏנהאר ﭏדי אוחנא משבבתין הוני ובעד ﭏשברת
נרכבו עלא האד ﭏציד ונחטו עליה גמיע מא לנא
ויגרי בינא מתל ﭏכיל ﭏעצים ונסבקו ללקאפלה
בעון ﭏלה ב"ה , דלחין קום פיסע ומד ﭏדי נגסל
אידייה באש נפטרו סעודת שבת ﭏעזיזה וטייר
מן קלבך כל כוף .

ﭏמשרת

בראות הרב הנ"ל צרת משרתו כי רבה
ובהלתו הגדולה חיזק את לבו ויאמר
לו מה לך נדהם הלא רק בעיניך תביט ושלומת
האריה תראה לא תאונה אינו כל רעה ונגע לא
יקרב במקומנו זה על שחל ופתן נדרוך ונרכב
על במות האריה אשר אתה רואה כי רק בנו
חשק ה' וישלחהו לנו לעזר ולהועיל , לשמרנו
בדרך הזה אשר אנחנו הולכים עליה עד בואנו
לארץ נושבת , קום לך עתה להביא לי את כלי
הנטילה לנטול את ידינו ולסעוד סעודתא דמלכא
והסר כל מורך מלבבך :

בלב רועד קם אז המשרת להביא את כלי
הנטילה וירא את האריה רובץ על שפת
העוגה אשר עג הרב ויסתר פניו כי ירא מהביט
אל תמונתו המפחדת לב כל גבור וישב תחתיו
כי לא יוכל עוד לקום מפניו ויגער בו הרב ויאמר
לו הלא אמרתי אליך בטח כי לא יבוא עדינו
כאשר הנך רואה בעיניך רובץ על שפת העוגה
הנהו :

בכל זאת עוד לא סר מורך לבו ויביא את כלי
הנטילה ויצוק על ידי הרב בידים רועשות
ונועות כנוע עצי יער , וכאשר כלו לאכול ברך
הרב ברכת המזון בקול נעים וערב כיושב עד

מלחכו

אלמשרת כ̇מס ענד באלהו אלדי ג̇יר כלאם
פ̇ארג̇ תכללם מעאה אלרב חס ושלום באש יקווי
להו קלבהו לא ימות באלפ̇געה ובהאדא קלבהו
באקי מפ̇גוע ווקף בקלב מרתעד כתיר לימד
ללרב יג̇סל אידיה ושאף אלדי אלציד אלמד' בארך̇
עלא חדאדת אלדורה וברך̇ אלמשרת תחתהו ולא
כאן ענדהו חתא קווא באש יוקף בכתרת אלכ̇וף
וחמק עליה ארב כתיר וקאל להו יכפ̇א לך̇ מן
האד אלהבאל הנך̇ שופ̇ת בעינך̇ אלדי אלציד בארך̇
עלא חדאדת אלדורה ולא יקדר אבדא לידכ̇ל
ענדנא ולא יצ̇רנה חלילה, תם ג̇צב נפ̇סהו
אלמשרת ומד ללרב יג̇סל אידיה וצ̇ארו אידין
אלמשרת ירעשו ויטירו מתל ורקת אלסג̇רה, ופ̇טר
אלרב ובארך̇ ברכת המזון כמא ילזם בצוט לדיד
וכוונה עצ̇ימה מתל אדי קאעד יפ̇טר פ̇י צ̇ארהו
ובעד רקד אלרב פ̇י ג̇אית אלהנה, אמא אלמשרת
ליל כאמל לא ג̇אהו אל רקאד וצ̇אר קאעד קדאם
ראס אלרב פאיק ג̇מיע אלליל.

חין צבח אלצבאח אסתפ̇אק אלרב מן נומהו
ומד להו אלמשרת באש ג̇סל אידיה וצ̇לא
שחרית מתל אלאזם וקדדש ופ̇טר ורג̇ע רקד
לכבוד אלשבת בקלב מהנני ותאכל, וחין וצ̇ל
וקת מנחה אסתפ̇אק וצ̇לה מנחה ופ̇טר סעודה

שלחנו בביתו ויקם וישכב ותערב עליו שנתו, אך
המשרת לא נתן שנה לעיניו כל הלילה ההיא
וישב על מושבו מראשות הרב:
הבקר אור ויקץ הרב משנתו ויצוק המשרת
מים על ידי הרב ויתפלל תפלת השחר
כמשפטה ויקדש ויסעוד וישן עוד עד לעבודת
המנחה בלב שוקט ובוטח וכן עשה
בתפלת המנחה ובסעודה השלישית, ואחר
ערבית הבדיל הרב כמשפט ויסעד סעודה רביעית
וישן וינח, וכמו השחר עלה צוה למשרתו לרתום
על הארי ולנסוע לדרכו, ויירא מאד המשרת
לגשת אל האריה ואף כי לנגוע בקצהו, ויגער
בו הרב ויאמר אליו הלא אמרתי לך אל תירא ואל
יחת לבך נמשל כבהמה נדמה הנהו לפנינו, אז
לבש המשרת אומץ וירהב בנפשו עוז ויאסור את
המרדעת על גב האריה הנורא ההוא וישא את
כל המשא עליו וירכב הרב עם משרתו על במותי
האריה, וילך הלוך ונסוע במרוצה קלה מאד
מאד כעל כנפי נשרים ואחר רגעי מספר הגיעו
לארץ נושבת היא העיר העדינה תונס יע"א:
יושבי תונס יע"א המה ראו כן תמהו נבהלו
נחפזו וישתוממו על המראה איך היתה
כזאת לרכוב בן אדם על אריה נורא טורף טרף
ויכוסו

שלישית וצללא ערבית ובדל ופטר בעץ ﭏחאגה סעודה רביעית ורקד גמיע ﭏליל , וﭏמשרת צאר דאיך כתיר בﭏרקאד ולא קדר לירקד מן קללת הנא קלבהו .

ﭏנהאר כיף ברא יתפגגר , ואמר ﭏרב עלא ﭏמשרת באש יחנגם עלא ﭏציד ﭏדי מאזﭏ בארך עלא חדאדת ﭏדורה ויחממל עלידה גמיע ﭏחמלה ﭏדי ענדהם , ולא קדר ﭏמשרת ליקרב ענד ﭏציד ובכ̇צ̇ באש ידנא פיה ויחנגמהו וחמק ﭏרב כתיר עלא ﭏמשרת וקﭏ להו קדﭏש מן קללת ﭏאמאן האדא ﭏדי ענדך אנא סאבק קלת לך ﭏדי מתלהו מתל ﭏגאילה קדﭏמנא ולא ענדהו ﭏרכ̇צה אבדא באש יצ̇רנה חס ושלום .

תם קווה קלבהו ﭏמשרת אלמד׳ וחגגם ﭏברדעה עלא צ̇הר ﭏציד וחט עליה גמיע ﭏחמלה ורכב ﭏרב הווא וﭏמשרת עלא פוק ﭏציד ﭏמד׳ וצאר ﭏציד ﭏמד׳ יגרי ביהם מתל ﭏטיר ועלﭏ וקת קליל וצלו לעמאר ודכ̇ל ביהם לבלאד ﭏמשהורה הייא בלאד תונס יע״א .

סכאן תונס חין שאפו ﭏציד אלמד׳ דאכ̇ל לבלאדהם תפגעו כתיר וסתאעגבו עגב כביר ﭏדי קדרו בנאדמייה ורכבו עלא ציד מוכ̇וף מתלהו והרבת גמיע נאס אלבלאד מן כתרת

כ̇ופהם

וינוסו לנפשם ותסגור כל העיר דלתות בתיהם מפחדם, ויגע הדבר למלך תונס הוא אל באי יר"ה וישקף בעד החלון וירא את המראה הגדול הזה, ויתן בקולו קול עוז ויצעק נכח פני מוהר"ם אלפסי ויאמר לו מה אדוני דורש להשחית את כל העיר באריה הלזה הנורא אשר הביא העירה?:

לא יריע ולא ישחית ולא יעשה כל מאומה בעיר אדוננו — ענהו הרב, עתה אצו לשוב אל מקומו בקצה המדבר, ויעזוב המשרת אז את כל המשא מעל הארי ואחר דבר הרב אל האריה לשוב בשלום אל מקומו ולא יעשה כל מאומה כל ישחית את הולכי דרך אף כל ישאג וכל ירעים בקולו עד געתו למכון שבתו בשלום, ויעש האריה כן וירץ לדרכו המדברה בהשקט ונחת כאחד הצאן:

אחר שלשת ימים הגיעה האורחה הנ"ל אשר היתה בדרך במדבר עם הרב הנ"ל ויבואו לעיר תונס קרועי בגדים בוכים ומבכים נאנחים בשברון לב על כי עזבו רב וגדול בארץ ציה לבדו אשר דימו בלבבם כי בלי כל ספק טרוף טורף בשני האריות האדירים והנוראים אשר היו לרוב במדבר ההוא ויאמרו אלהים יושבי העיר זה עתה שלשת ימים בא רב גדול ונורא העירה

ומפליא

כופהם ודכלו לציארהם וגלקו ביבאן צארהם עליהם , חתא אדי וצל האד אלכבר אלגריב ענד אלבאי יר"ה ותצררף מן אלרוצן מתאעהו ושאף אלעגב אלאמר׳ , וצאר אלבאי יעייט בכתרת אלכוף א שדיד וקאל להרב אלמד׳ יא סייד מאשי תהלך גמיע נאס אלבלאד בהאד אלציד אלדי דכלת ביה ללבלאד ? .

לא , לא , מא יעמל חתא צרר פי בלאד סידנא — גואבהו אלרב , דלחין נאמר עליה באש ירגע למוצעהו באלעאפיה , ופי אלמשרת גמיע אלחמלא מן פוק אלציד ובעד אמר אלרב עלא אלציד באש ירגע למוצעהו עאפי ומא יצר חד חתא יוצל למוצעהו פי צווא , וחאלן כרג אלציד מן אלבלאד גארי סאכת עאפי מתל אנעזה .

בעד תלת אייאם מן יום אלדי וצל אלרב לתונס וצלת אלקאפלה אלדי כאנת מעאהו לתונס וצארו יבכיו ויתנאהדו בחיאר קלבהם ולבאסהם ממגנק עלא מא עמלו אלדי תרכו רב כביר ומשהור פי צווא וחדהו מוצאע וחויש וציודה וכממו ענד באהם אלדי בגיר שך הלכוהו אלציודה בר מינן וקאלו עלאש לם חממלנאהו עלא כתאפנה באנצב מנהו ולא נתרכוהו פי צווא מוכופא .

ומפליא לעשות, ויבוא רוכב על אריה מבהיל ותהום כל העיר לקראתו, אולי הוא הרב אשר אמרתם אשר עזבתם?:

איפה הוא ואיה מקום כבודו? שאלו כלם בחפזה, ויראום מהר משכן תחנותו ויפלו על צואריו ויבכו ברוב שמחת נפשם עליו ויאמרו ברוך ה׳ אלהינו אשר הציל את נפש אדוננו ממות ולא נתנו טרף לשני חיות מדבר, ויספר להם הרב את כל הפלאות אשר עשה ה׳ עמו ויתמהו האנשים מאד ויהי שמעו בכל העיר ועזוז נוראותיו איש לרעהו יגידו וישיחו בנפלאותיו:

וירא מוהר״ם אלפאסי זיע״א את יושבי העיר הנ״ל והנם בלתי בעלי תורה ולא ידעו את דרכה, ויאמר אל לבו טוב שבתי פה ללמד דעת את העם דרכי תורת ה׳ ועבודתו ית׳ מלכרתי ירושלמה, ויעש כן וירביץ תורה הרבה בעיר ויעמיד תלמידים הרבה גדולים ועצומים בתורה שבכתב ושבעל פה, ובית מדרשו עודנה עד היום הזה בתונס יע״א:

כזאת וכזאת היה גם לרעהו הרב הגדול ר׳ אהרן פרץ זיע״א ויסע לדרכו ויבא עד פה אי גרבה יע״א וימצא את אנשיה גם

ג̇אובוהם נאס ﭏבלאד , דלחין תלת אייאם
מן ﭏדי ד̇כ̇ל לבלאדנה חכם מקובל ראכב עלא
ציד הווא וﭏמשרת מתאעהו ותעאג̇בת פידה
ג̇מיע נאס ﭏ בלאד עג̇ב כביר , ימכן יציר אלדי
הווא ﭏרב ﭏדי תרכתוהו פי ﭏצווה .

פאין הווא מקאמהו ? נשרת ג̇מיע ﭏקאפלה
בקלב מחרוק ווראוהם מקאם ﭏרב ﭏמד' ודכ̇לו
לענדהו וטאחו עלא ענאקהו ובכאו בעצ̇הם
בכתרת פרחתהם ביה וסכרו ﭏלה ב"ה עלא ﭏדי
כ̇ללצהו מן אפאם ﭏ ציודה ﭏבאיינין פי ﭏצווה
ﭏמד' ופ̇וק האדה זאד ﭏלה ב"ה בפ̇צ̇להו ﭏעזיז
עליה וחצ̇ר להו ציד לירכבהו ויוצלהו בעג̇לה
כתירה ללבלאד , וצאר ﭏרב ﭏמד' משהור כתיר
פי ג̇מיע ﭏבלאד וערפו כלהם קוותהו ועג̇איבהו .

חין שאף ﭏרב ﭏמד' יהוד תונס אלדי לם
כאנו עﭏמין פי ﭏתורה ולא יערפו ג̇מיע מא
ילזמהם פי ﭏדיאנה , כ̇ממם ענד עקלהו אלעזיז
ﭏדי אחסן להו ליסכן פי תונס ויעללמהם ﭏתורה
אכ̇יר מן ﭏדי יטלע לירושלים ואבדא צאר וקררה
צג̇אר אלבלאד ﭏתורה ועללמהם תריק אלעיון
וﭏדין וכ̇רג̇ו לצוו עלא ידהו תלאמדה כתירין
עﭏמין מליח ומשהורין , ובית ﭏמדרש מתאעהו
מאזﭏת חתא לליום ומערופה פי תונס .

כרשך

הם בלתי יודעים את התורה ואת דרכיה לא הכירו ויגמר אומר להתגורר בה ללמדם את התורה ויחבר שם ספריו ומהם נשאר פליטת קדש וקורא בשם בגדי אהרן, וכן עשה גם הרב השלישי הוא הרה"ג ר' **שמעון לביא** אשר בא לעיר **טראבלס** יע"א וילמד שם את בני יש' תורה ומצות, זכות כלם יעמוד לנו למגן אמן:

ב) מעשה בהרב הנז' ז"ל

מעשה בהרב הנ"ל, כי היתה בעיר הנ"ל בת תלמיד חכם א' ותלקח לאיש וימת ביום חופתו רח"ל ותהי לאיש אחר וימת גם הוא ביום חפתו כראשון, ויצר לאביה עד מות ותשא האשה את נפשה למות ותאמר טוב מותי מחיי וישמע הרב הנ"ל בזאת האשה האומללה ואת כל אשר נגזר עליה, ויצו על א' מתלמידיו לקחתה לו לאשה ויען התלמיד ויאמר אין הלא ידעת אדוננו כי זה ב' חתנים אשר מתו בחופתם עליה? ויאמר לו הרב אך שמע בקולי ולך קחנה לך ומבטיחך אני כי בגללה יוסיפו לך שנות חיים והיו ימיך מאה ועשרים שנה:

לב התלמיד שמח מאד על בשורת ה' והבטחתו

כדאך צאר זאדה חתא לצאחבהו מורנו הרב הגדול ר' אהרן פרץ זיע"א ותעדא פי תריקהו עלא בלאד גרבה ושאף איהוד מתאעהא נאקצין יאסר פי אתורה וואפק חתא הווא באש יסכן פיהא ויעללמהם אחסן להו מן אדי יטלע לירושלים , וצלף קראש מן כתאבאת ומנהם פצל לנא בגדי אהרן ומשחת אהרן וכדאך עמל חתא צאחבהם אתאת הווא מורנו הרב הגדול ר' שמעון לביא ודכל לבלאד טראבלס ושאפהם קאצרין יאסר פי אלתורה ואמצות וסכן תמא ועללמהם , זכות גמיע ארבנים אמד' יוקף לנא פי כל ציקא אמן .

ב) מעשה בהרב הנ"ל ז"ל

מעשה פי מורנו הרה"ג ר' מסעוד אלפאסי אמד' זיע"א אדי כאנת ואחדה טפלה בנת ואחד תלמיד חכם אדי כל מן כאן יאכדהא ימות יום אחופה מתאעהו אלה ינגינא אמן , וטרבת אטפלה אמד' הייא מעא אובוהא אמות אחסן מן חיאתהם , וסמע ארב אמד' בציקתהם אקויידה ואמר עלא ואחד מן אתלאמדה מתעהו באש יאכדהא , גאובהו אתלמיד אמד' וקאלהו לכם יכפאך יא מורנו אדי אטפלה אמד' דלחין זוג

וברכתו ולא אחר לעשות הדבר וימהר נשא לו לאשה ויצא ביום חופתו לחיים טובים ולשלום שש ושמח ויוסף עוד אז להתחזק בלבבו בבשורת הרב ויאמין אמונת אומן על יתר הבטחתו כי עוד יחיה רבות בשנים כי ידע כי לא יפול דבר ארצה מכל דברו הטוב אשר דבר עליו :

לימים ירד באניה בלב ים לנסוע להסתחר ולשוב לעירו ויהי סער גדול בים והאניה חשבה להשבר, נואש כל לב יושבי הספינה עוד לחיות על פני תבל ותקותם תמה נאבדה ויזכור אז התלמיד ההוא את הבטחת הרב אשר הבטיחהו, ויפרוש כפיו אל ה׳ ויאמר רבון העולמים גלוי וידוע לפני כסא כבודך מה שהבטיחני מוה״ר אהובך הוא הרב ר׳ מסעוד אלפאסי זיע״א לחיות בארץ מאה ועשרים שנה עשה אתנו צדקה וחסד למען בנך ידידיך וקיים לנו את הדבר אשר הבטיחני ותוציאנו מן המות הזה לחיים טובים ולשלום :

טרם כלות תחנתו זאת, שמע צעקתו שוכן ערבות, ויעמוד הים מזעפו ויחשו גליו וישב אלהים רוח צח וינחה את האניה קל מהרה אל מחוז חפצם ויהיו שניו אז בצאתו מן הים ליבשה שמנים שנה ויחי עוד תשלום השנים ארבעים

חתנים אדי מאתו יום אלחופה מתעהם עליהא וכיף ימכן נאכדהא ואנא כאיף כתיר דלא יציר לי מתלהם בר מינן , קאלהו אלרב אנא צאמנך אלדי חין תאכדהא יזידו לך עלא עמרך ותעיש מיא ועשרין סנה , ופרח אלתלמיד כתיר עלא האד אלבשארה ואלצמאנה אלדי כרגת מן פם אלרב , וחלן כדאהא ותזווג עליהא וכרג יום אלחופה מתאעהו באלחיאה ואלכיר וזאד אכתר ליתחקק פי קלבהו צמאנת אלרב ופרח עלא כמלת אלצמאנא אלדי יכון עמרהו מיא ועשרין סנה .

בעד איאם ספר אתלמיד אלמד׳ עלא תריק אלבחר פי וסט ספף וקאמת בוראסכה ונווה כבירה פי אלבחר וכממת גמיע רככאב אלספף אלדי בגיר שך מאשי יגרק ביהם ואייסו כלהם חיאתהם אכתר , פי האדאך אלחין פתכר אתלמיד אלמד׳ צמאנת אלרב ווקף עלא שאקיה וקאל יא סייד אלעולם מכשוף לקדאמך אדי צמנני חביבך אלעזיז מורנו ר׳ מסעוד אלפאסי לנעיש מיא ועשרין סנה בהאדא תכללצנא בפצלך אלכביר מן האד אלציקה אלקוייה בוגה אלצדיק מורנו אלמד׳ ואפעאלהו אלחסאן יכונו מעאנה וידרקו עלינא ונכרגו מן אלבחר ללחיאה ואלעאפיה .

שנה כאשר דבר עליו הרב בקדשו זיע"א :

ג) מעשה בהרב הנז' ז"ל

מעשה בהרב הנ"ל, כי באחת הלילות הקיץ משנתו בחפזון רב ויקרא לבנו מוה"ר ר' שלמה זצוק"ל ויאמר לו קום חיש מהר אתי ונלכה יחד לבית יולדת אשר אראך לקבל פני נשמת רבינו האר"י זצוק"ל אשר באה הלידה בנער היולד, וילכו שניהם יחדו ויבואו בית יולדת אחת המה דרכו על מפתן הבית ותרועת הנשים נשמעה כי ילד יולד לחיים טובים ולשלום ויעמוד הרב לפני אם הילד ויצו עליה לאמר דעי בתי כי נשמת בנך הלזה היא נשמה קדושה עד מאד כי על כן שמרי נא את נפשו במאד מאד ונצרי את רוחו יותר מאישון עיניך כי צדיק וקדוש יהיה הנער היולד, ותאמר לו האשה לא נעלם מעיני כבו' דלותי ועניותי כי אין לי במה לכלכל את נפשי ואף כי להרבות הוצאות ויצו אז הרב את גזבר העיר לתת לה מדי שבת בשבתו די מחסורה אשר יחסר לה ויקראו את שם הילד ישועה והוא מורינו ועט"ר הגאון המפורסם כמוה"ר ר' ישועה בסיס זצוק"ל אשר נודע בשערים שמו זכותו יעמד לנו אמן :

מעשה

קבל לא יכממל ﭏתלמיד צמד' צלאתהו
האדי סמע ﭏה סבחאנהו עיטרתהו ואפרת
ﭏבחר מן ﭏהיגה מתאעהו ﭏקוייה וסכרת , ואמר
ﭏה ב"ה עלא ריח וארי וסאק ﭏסקף חלן וצלו
עלא ﭏכיר לבלאד מקצדהם וכאן עמרהו פי
האדאך ﭏוקת תמאנין סנה וזאד עאש בעדהא
רבעין סנה אוכרין כמﭏת ﭏמיא ועשרין אלדי
צמנהו ﭏרב זיע"א .

ג) מעשה פי הרב צמד' ז"ל

מעשה פי ﭏרב צמד', אלדי פי ואחדה מן
ﭏיﭏי אסתפאק מן רקאדהו בשרעה קוייה ונאדה
עלא ולדהו מורנו ר' שלמה זצוק"ל וקﭏ לדהו
קום פיסע דרחין נמשיו בעצנא באש נעארצו
נשמת רבינו האר"י זצוק"ל ﭏדי מאשיה תגי ﭏלילה
פי ואחד ולד, ומשאו בעצהם ענד ﭏוﭏדה אם
ﭏולד ﭏדי קﭏ עליה ﭏרב צמד' אלדי ﭏנשמה
מתאעהו הייא נשמת הרב האר"י וחד וצולהם
לעתבת ﭏבית סתﭏד ﭏולד צמד' ווקף ﭏרב צמד'
קבﭏת אמהו וקﭏ להא תערפי יא בנתי אלדי
אלנשמה ﭏדי פי ולדך האדה הייא נשמה קדושה
ועזיזה יאסר בהאדא תכוני תרדדי בﭏך עליה
יאסר יאסר , תם גאובתהו ﭏמרה צמד' וקﭏת

לכו

שבחי הצדיקים

מעשה רבי ישועה בסיס ז"ל

ד) **מעשה** נורא שהיה בעיר הבירה תונס יע"א בימי הרה"ג המפורסם המקובל האלהי ר"מ ור"מ כמוהר"ר ר' ישועה בסיס זצוק"ל וזיע"א כי בעיר הנז' נוהגים לעשות סוכותיהם בימי החג מעצי הדס אשר יקנו מאת הגוים אשר סביבותיהם המביאים בערב החג אומות הדס לרוב ומחיר האומה היה לכל היותר ארבעה גרוש נחשת , ויהי באחת השנים נועצו כל הגוים לב יחדיו לפני החג להעלות במחיר האומות על אחת שבע כי בטח האמינו כי בכך יסוגו אחור היהודים מלקנות ההדס בכל מחיר אשר יושת עליהם כי מצות ה' בל יעזובו נצח ובל יפירו לעד התורה והמצוה חלילה לבלתי עשות להם סוכה , ויאותו כל הגוים על זאת ויכרתו ברית כלם לבלתי מכור את אלומת ההדס רק בעד חמשה ועשרים גרוש ויעמדו יחדיו בברית :

אחינו היהודים השכימו לקום ערב החג בבקר בבקר לקנות אלומות ההדס ולתקן סוכותיהם בעוד היום גדול כחפצם ורצונם ואחר יפנו ל שאר צרכי החג והוצאותיו , ובצאתם

לשוק

להו לם יכ̇פאך יא סידי ערבי אדי לם נכסב שיי ולו באש נקוות נפסי וכיף נקדר עלא סאיר אמצאריף אדי ירזמו לאסתחפאץ האד אלולד פלחין וצצא ערב אמד' אלגזבר באש יאעטיהא גמעייה מליחא אדי תכפיהא פי גמיע מא יכ̇ץ להא מן מצאריף אלאזמין, וסממאו נהאר אמילה אסם אולד אמד' ישועה הווא מורנו אמשהור פי כל בר תוגם רבי ישועה בסיס זצ"ל זכותו יכון מעאנא דאים אמן.

ד) מעשה הרה"ג ר' ישועה בסיס ז"ל

מעשה פי אייאם אגאון אסייד אמשהור רבי ישועה בסיס זצוק"ל אדי כאן אב בית דין בתונס וצוארהא פכאן עאדת אבלאד אלמד' יעמ̇לו אסוכה מתעהם באעראף אריחאן אדי יוגד יאסר פי דיך אבלאד ויגיבו אגוים מנהו שבאך כבאר פי ערב סוכות וסום אשבכא כאן זוג פרנך או תלאתא וטעאם אדי יכון אריחאן קליל לם יעדי סום אארבעה פרנך.

אגוים סכאן אבלאד אמד' תפקו בעצהם פי אחד מן אסנין ליזידו פי סום אריחאן ולם יביעו שבכת אלריחאן אא בסום כמסה ועשרין פרנך לאין יערפו באחקיק אדי אריחאן מלזום יאסר לליהוד

לינעמלו

לשוק למקום אשר ימכרו בו בכל השנים אומות ההדס מצאוהו מלא וגדוש מפה אל פה בעצי ההדס כברכת ה׳, ויחשבו בלבם בלי כל ספק כי בשנה הזאת יוזל מחיר ההדס לפי רוב המצאו ויען אחד מאחינו לבעל האומה הא לך שתים גרוש בעד אומתך זאת, אף הוא ישיב אמריו לו, אל תדמה כי עוד תקחנה במחיר הנהוג בשנים החולפות כי בשנה זו לא תשיגנה רק בעד חמשה ועשרים גרוש, הישראל כשמעו זאת מלא את פיהו שחוק ויאמר בלבו אין זאת רק לבעבור המעיטי את המחיר לתת לו שני גרוש בערה ובלי ס׳ כי ימכרנה לי בעד ג׳ או לכל היותר בעד ד׳ כמחיר היותר גבוה שבכל שנה ושנה ויען הישראל אין עוד הפעם לאמר אנכי הרואה כי בשנה הזאת ההדס מצוי לרוב במאד מאד כי על כן אמרתי לתת לך שני גרוש בערה גם כי ארע כי עוד שעות מעטים יחלופו ולא תמצא מי יקנה ממך במחיר זה או פחות ממנו ואך לרוב עסקי בל אוכל להתמהמה הנה וארצה עוד להוסיף לך גרוש אחר ותנה את אומתך לי בעד ג׳ גרוש, האף אין זאת?:

הנכרי בעל האומה לא ענהו עוד, ויפן ישרא מעליו לנכרי אחר וידרוש מאתו לתת

ליעמלו ביה ﭏסוכות מתאעהם ובכל סום לאזם ישתריוהו ועמלו כלהם עצאבייה ואחדה פי דאך .

ﭏיהוד ﭏמד׳ יום ערב סוכות קאמו פי ﭏצבאח בכרי לישריו ﭏריחאן מתל עאדתהם באש יעמלו ﭏסוכה ויצאובוהא פי עקלהם ובעד יתלהאו בסאיר לואזם ﭏמועד וﭏמצאריף ושאפו ﭏדי ﭏגוים באערא חצ̇רת ﭏריחאן פי ﭏשוק ומוגוד אכתר מן כל ﭏסנין , וכ̇ממת גמיע ﭏיהוד אן פי האדאך אלעאם ירכ̇ץ ﭏריחאן יאסר עלא סום ﭏעאדה , וחין משא ואחד מן ﭏיהוד לישרי שבכת ﭏריחאן עטא פי סומהא ריאלין מתל סום ﭏואטי מתאע ﭏעאדה גאובהו ﭏגוי מול ﭏשבכה וקﭏ להו לם יכ̇ממו ﭏיהוד ﭏדי מאזﭏו יאכ̇דו מננא אלריחאן בסום ﭏעאדא ולא ילחקהא חתא יהודי ﭏא בסום כ̇מסא ועשרין ריﭏ .

חין סמע דאך ﭏיהודי כ̇ממם ענד עקלהו ﭏדי ﭏגוי ג̇יר יתפיסך ויתכללם פי חדית פארג̇ וג̇יר פי שאן ﭏדי סאומהו סום ואטי תכללם האד ﭏכלאם , תם זאד להו פי ﭏסום ועטאה פיהא תלאת ריאלאת וקﭏלהו ﭏיהודי ﭏמד׳ הל תשוף בעינך ﭏדי ﭏריחאן מוגוד אכתר מן ﭏעאדא ובג̇יר שך ﭏדי שעה אוכ̇רא לם תוגדו מן ישריהא מנכם חתא בריﭏ אמא מן גאנב ﭏדי אנא משג̇ול

לו את האומה בעד ג' גרוש ויענהו כי לא תושג רק בחמשה ועשרים ויבהל הישראלי בשומעו כי שפה א' ודברים אחדים לנכרי הזה כרעהו הראשון :

כראות הישראלי כי גם הראשון גם את ב' אטמו אזניהם מדבריו פנה לו עוד אל יתר הנכרים הנמצאים לרוב וירא כי כלם שפה א' ודברים אחדים ויתאמת אצלו כי כן הסכימו ביניהם יחד ויצר לו מאד על כללות אחינו ישראל וביותר על הדלים והאביונים אשר אין ידם משגת כל מאומה ממחיר זה , וילך ויגד את הסכמתם זאת לכל ישראל יושבי תונס יע"א ויחר להם מאד ויחתרו לשית עצות על זאת ולא יכולו בשום אופן :

אך זאת עצתם היתה להגיד את צרתם לרב העיר הוא אדמו"ר הרה"ג המקובל האלהי כמוהר"ר רבי ישועה בסים זיע"א אשר היה מפורסם למקובל אלקי ובעל קבלה מעשית והוא בלי תפונה יתקן הדבר :

כל נכבדי העדה וראשי הקהל יחד אספו וילכו אצל רב העיר ויגידו לו את כל הקורות אותם ואת סוד העמים ועצתם ויען להם הרב אל תיראו עתה תראו איך ישובו על עקב בשתם

כתיר עטיתךּ פי סומהא האד ׄאקצר, ולם גאובהו ׄאגוי אכתר.

תם צוור וגהו ׄאיהודי ׄאמר ומשא לג׳ירהו וגאובהו מתל ׄאוול, ותעאגב ׄא יהודי כתיר ולם ערף עלאש האד ׄאגלא בכלהו פי ׄאריחאן ופי אחׄא ׄאדי הווא מוגוד כתיר אכתר מן סאיר ׄאסנין, וצאר יזיד להו פי ׄאסום חתא ׄאדי עדדא סום ׄאאכתר עׄשׄי מתאע סאיר ׄאסנין אלדי יכון ׄאריחאן קליל יאסר, וכל מא כאן יזיד להו פי אלסום והווא לגוי סאכת ולם ירצׄא יתכלם מעאהו.

פלחין תחקק ענד ׄאיהודי אנהם ׄאגוים עאמלין יד ואחדא פי דאךּ וכלהם עצאביה ואחדא ופרד אתפאק ׄאדי לם יביע חד מנהם שבכתהו אלא בסום ׄאכמסא ועשרין ריׄא ותחייר ׄאיהודי חיאר כתיר עלא גמיע אלואננא אליהוד כיפאש או בהאש מאשיין יעמלו ׄאסוכה מתעהם ובׄאכׄצץ כתר חיארהו עלא ׄאיהוד ׄאפקרה וׄאקלׄא ׄאדי לם יקדרו עלא האד אלסום בחתא וגה ועררף לגמיע אכאבר ׄאיהוד די תונס בהאד ׄאתפקייה ׄאמשומה ׄאדי תפקו פי בעצׄהם אלגוים ועׄארכו ליקימו בעׄץ ׄאראי וצׄבארה פי דאלךּ ליבטטלו אתפאקהם ולא לקאו חתא תנייה.

כעד

החטאים הא״ה, ותכף ומיד יצא הרב בכבודו ובעצמו וילך לשוק מקום ממכר ההדס וישאל לבעל האומה, כמה מחיר אלומה זאת? ויענהו אחת אדבר כי מחירה חמשה ועשרים גרוש ויאמר לו הרב הא לך מחירה כאשר דברת רק שא מהר את האומה ש׳ ביתי והעלה אותה לעליתי ויקח את המחיר מידי הרב וישא את האומה וילך עם הרב להעלותה לו במקום אשר יאמר ובהגיע הנכרי להעלות את האומה לעלית הרב נשא הרב את עיניו לשמים והזכיר את השם להיות הנכרי עולה עד לב השמים עם אומתו יחד להיות לנס ולפלא לכל העמים הרואים אותו למען יכנעו יכירו וידעו את כח ה׳ ואת פועל אל אה׳י ישרא׳ יביטו ולא יוסיפו סרה עוד ויהי לו כן ואך עלה עלה ותדרוך כף רגלו על מדרגת העליה והנה הוא אז עולה באויר השמים מדרגה אחר מדרגה עד כי גבה ויעלה לרום במאד מאד וידמה ברוב גבהו כעוף קטן בצורת אדם מעופף על פני רקיע השמים ויהי לפלא נורא ונשגב בעיני כל רואיו ולא ידעו מה הוא העוף הזה אשר בצלם ודמות אדם בעל קומה בלתי כנפים מעופף ועל שכמו נושא משא:

ויאמרו הרואים מה אנחנו מחשים ולא נגידה

בעד אׂדי חארת גמיע אׂיהוד ואכאברהם פי דאׂך תפקו ליכׂבברו בדאׂך אׂסייד אׂגאון אׂמשהור הווא ר׳ ישועה בסים זיע״א והווא יצׂבבר ראסהו פי דאׂך לאין שאפו אׂדי לם יקדר חד עלא האד אלׂחרכה אׂא הווא אׂדי כאן משהור פי גמיע אׂבלאד אנהו קאדר עלא כל אמר צעיב מן קוות אׂקבלה מעשית אׂדי כאן יערף ויפעל.

פאגׂתמעו גמיע אכאבר אׂיהוד וריאסהם ומשאו ענד אלרב אלמד׳ ועררפוהו בכל מא כאן פי אׂבלאד, ונגר אׂרב כתיר פי דאׂך וחלן קאם באש יכׂרג לשוק ליעמל שגׂלהו באש יבטטל האד אׂשי וקאׂ לגמיע אׂיהוד לא יכון ענדכם חתא כׂוף או תכׂמאם פי דאלך תשופו האש נעמל פיהם בעון אׂלה ב״ה.

תם כׂרג אׂרב הווא בידהו לישרי אׂריחאן ווקף עלא שבכת אׂריחאן ונסד למולאהא קדאש סומהא? פאגׂאבהו, כלמא ואחדא נקול לךׂ אנהו סומהא כׂמסא ועשרין ריׂא ולם יסתחק תחררכהא באקל מן האד אׂסום ולו פלס ואחד.

טייב, כׂוד פׂלוסךׂ כמא טלבת, גׂאובהו אׂרב גׂיר חממלהא פיסע לצׂאר וטלע ביהא פוק אׂעלי ואנא נמשי מעאךׂ ונורריךׂ פאין ביתי ואׂעלי אׂדי תטלע להו.

בית המלך לבאי יר"ה לראות גם הוא כמונו את הפלא המפליא הזה ומצאנו עון, וירוצו בחפזון רב ויבואו אל בית המלך פנימה ויגידו לו לאמר צא נא אדוננו החוצה והבט נא השמימה וראה צלם ודמות אדם בלתי כנפים מעופף על פני רקיע השמים הנראה כדבר הזה או הנשמע כמוהו? ויפג לב המלך כי לא האמין להם עד שקם מכסאו ויצא החוצה וירא בעיניו את המראה הגדול הזה וישתומם מאד, ויאמרו לו עבדיו אין זה כי אם מעשה רב העיר של היהודים כי הוא מפליא לעשות כאלה וכאלה כאשר כבר נודע בשערים נוראות עלילותיו:

חיש מהר שלח המלך להרב הנ"ל מרכבה מפוארה עם שרים נכבדים לבוא עמהם במרכבה ויבואו השרים ויגידו להרב לאמר כה אמר המלך אל נא תמנע מהלוך אלי ויקם הרב תכף וילך עמהם על המרכבה וישקף המלך בעד החלון וירא והנה בא הרב ובטרם יקרב הרב לבוא אל המלך עמד המלך לקראתו בכבוד גדול ויושיבהו לימינו על כסא נכבד. ואחר דבר אליו לאט ויאמר לו יואל כבודו להודיעני מי הוא זה ואי זה הוא האדם ממעופף וידאה כעל כנפי רוח לעלות מעלה מעלה עד לב השמים והמשא

אגוי מול אלשבכה קבץ אלכמסה ועשרין ריאל מן יד אלרב וחממל אלשבכה ותם מאשי מעא אלרב ליטללעהא פוק אלעלי אלדי יקול להו , וחין וצל ליטלע ביהא ללעלי רפע אלרב עיניה ללסמא ודכר בעץ השם קדוש אלדי מערוף ענדהו וטלב מן אללה ב״ה ליכון לגוי טאלע פי אלהוא והווא מחממל בשבכתהו פוק מנהו ויכון פרגה ועגב ענד גמיע אלמלאיק לאגל ישופו גמיע אלמכלוקין קוות אללה ב״ה ומעזותהו פי אלאומה אלוחידה אלאומה אלמכתארה אלאומה אלישראליה אלדי כל מא יטלבו מנהו יכון ויציר מתל אלולד אלעזיז ופריד לאובוה אלדי יקצי להו אובוה כל מא יטלב מנהו חלן ללא יחייר עליה .

תם קבל אללה ב״ה צלאת אלרב וצאר אלגוי אלמד׳ טלע פי אלהוא טאיר מתל אלטיר והאש מא כאן יעלא והווא יצגאר חתא אלדי צאר מתל אלעצפור בצורת בנאדם ושבכת אלריחאן פוקהו וצאר עגב כביר וגריב ענד כל מן כאן ישופהו ולא ערפו האש יכון האד אלטיר אלמבדוע והאש מחממל פוקהו .

פאנתמעת גמיע נאס אלבלאד לתשוף האד אלעגב צמוהם ומשאו גמיע אכאבר אלבלאד ולכברו לסידנא אלבאי יר״ה ותעאגב אלבאי כתיר

עלא

על שכמו הנהו ? פני הרב צהלו על זאת ויענהו גם בעיני יפלא איך היתה כזאת כי זה האיש המעופף קניתי ממנו אומת ההדס ואמרתי לו לשאת אותה ולהעלותה לעליתי כנהוג ומאז עלה על מדרגות העליה עד לעת כזאת והנו עולה באויר מעלה מעלה ולא ידעתי מה היה לו :

המלך נתאמת אצלו אז כי מאת הרב היתה זאת ויאמר אל הרב ידעתי ידידי ידעתי בטח כי אתה סבות את כל זאת, ועתה אל תירא חי נפשי רק אל תכחד ממני להגיד לי מה זה ועל מה זה :

אז אמר הרב אל המלך, הלא האיש המעופף ירד עתה ויבא לפני המלך ויגד לאדוני את כל אשר נעשה, עודם מדברים בזה וירד המעופף ויבוא לפני המלך ויגד לו את כל אשר קרהו כי מאז דרך על מדרגות העליה רוח אל נשאתהו למעלה עד לב השמים ואין מידה מציל רק לעת כזאת אשר הורידתהו כיורד על שלבי הסולם ותנהלהו הלאה עד בית המלך, גם הגיד אז לפני המלך את עצת העמים והסכמתם יחדיו לכרות ברית לבלתי מכור את אומות ההדס רק בעד כ"ה גרוש :

עלא האד אלכבר ולא תחקק ענדהו אלא מא כאנ הווא בידהו ושאף בעיניה האדאך אלבנאדם אלטאייר , וסתאעגב כתיר פאגאובוהו כודאמהו וקאלולהו לא יכון דאלך אלא מן פעל אלערב אלכביר מתע אליהוד לאין הווא משהור ומערוף אנההו קאצר יפעל אפעאל מעגבין מתל האדו ואכתר מנהם , דלחין יבעת סידנא עלא אלערב אלמד׳ והווא יפאהמהו ויערפהו סבת האד אלטיר אלגדיד ואלעגיב

פלחין בעת אלבאי כררוסה מעא קייאד אלבלאד ליכון אלערב אלמד׳ יוצל ענד אלבאי ומשאו ענד אלערב וקאלו להו יא סייד נעלמוך אן סידנא אלבאי יחב עליך ובעת מעאנא לסיאדתך כררוסה עלא אש תרכב ותוצל להו פלחין , וערף אלרב עלאש בעת עליה אלבאי וקאם חלין ורכב ומשא מעאהם , וחין קרב ליוצל ענד אלבאי וקף להו סידנא אלבאי בקדר כביר וחטהו מעה גנבהו אלימין עלא כרסי מוהם ורגבהו באלאסאסה ליערפהו כיף סבת אלטיר אלמד׳ .

אלרב ביינת אלצחכה עלא וגהו אלטאהר פגאוב לסידנא אלבאי וקאל להו חתא אנא ענדי עגב כביר עלא האד אלבנאדם אלטאייר ולא ערפת כיף טאר בלאשי אגנאח , לאין האד אלבנאדם שרית מנהו סבכת ריחאן וקלת להו

שבחי הצדיקים

בשמוע המלך את כל הדברים האלה התפלא הפלא ופלא על מפעל הרב הנורא ויבן כי רוח ה׳ בקרבו לעשות נפלאות, ועל כל הנכרים חרה אפו בקצף גדול על עשותם כזאת ויצו ליסרם ולהעביר קול בכל העיר כי מחיר האומות יהיה כמאז וקדם וישלח את הרב בכבוד גדול לביתו וישמחו כל היהודים על מפעל הרב ויהללו את ה׳ :

ה) מעשה בהרב הנז׳ ז״ל

מעשה נורא היה בימי הרב הקדוש הנ״ל זיע״א כי היה בעיר הנ״ל יוקר השערים במאד מאד ובטרם תנוח התבואה על פני הארץ ישברו אותה השוברים בזרוע גדול וביד חזקה בכל אשר יושת מחירה מפי בעליה, ותלא כל העיר ותצעק על היוקר הנורא והכבד מאד, אז נועצו להגיד לה׳ הנז׳ את הצרה הזאת אולי יוכל לרפאת את שברם בתפלה או באופן אחר כי הרבה פתחים למקום, וכן היה, ויגידו לו את צרת לבם וישכם הרב בבקר ויצא לשוק למקום מוכרי התבואות ויעג עוגה גדולה במטהו על כל שוק התבואות וישב הרב למקומו ומהיום ההוא והלאה ירד השער הלוך וחסור יום יום והתבואה

ליוצלהא לצ̇אר ויטללעהא ללעלי מתאעי ומן חין אדי טלאע עלא דרוג̇ אלעלי לדלחין והווא באקי טאלע ויטיר פי אלהוא ולא ערפת פאין מאשי יהרב באלשבכה מעא אלפלוס אלדי דפעת להו .

פצחך סידנא אבאי כתיר ופהם אן אלרב הווא אסבבה פי האד אלטאייר וקאל להרב בג̇יר חתא שך אלדי סיאדתך הווא אלדי כאן סבבה פי תטיירהו ודלחין נרג̇בך תפאהמני עלאש מן חאג̇ה והאש עמל חתא אלדי צאר להו הכדא , בחיאת ראס אבאי אדי לא יכון ענדך חתא כוף וצ̇רר מן דאלך .

פאג̇אובהו אלרב , למאדא סידנא אלבאי ירג̇בני לנפאהמהו סבת אלטאיר ? אלטאיר בדאתהו יהבט וידכ̇ל ענד סידנא ויערפהו כל מא צאר הומאן מאזאלו יתכללמו פי האד אלכלאם וישופו אן אטאיר צאר יהבט פי אהוא מתל אהאבט עלא דרוג̇ אלסללום חתא אלדי וצל ללארץ̇ ותם מאשי ודאכ̇ל קבאלא ענד סידנא אלבאי חתא אלדי וצל לענדהו , פנשדהו אבאי , כיף סבתך והאש עמלת חתא אלדי צאר לך האד אמועאקבה אלעג̇יבה ? .

תם בדא יתכללם מעא אלבאי והווא מתל אמדהוש וקאל להי האש נקול לסידנא אנא טאלע בהאד אלסבבה ללעלי מתע האד אלרבי ולא נפיק

ככפ'סי

היתה כל היום על פני השוק כחול ימים וישאלוהו תלמידיו לאמר נא יודיענו אדמו"ר מה כח בעוגה שעשית כי כלה הרעב מן הארץ, ויענם הלא תדעו מ"ש המקובלים ז"ל כי בעת שיש חרון אף בעולם ב"מ אז יבואו הקלי' והחיצונים בדמות בני אדם לשבור בתוך הבאים וישליכו את השבר אשר הם שוברים במצולות ים להרעיב ולענות את בני האדם, כי על כן עגתי עוגה על כל סביבות שוק התבואה ע"י כוונות ידועות אצלי למען אשר לא יוכלו הקלי' והחיצונים לגשת הלאה ולעבור את העוגה ובכן נותרה התבואה לרוב על כל פני השוק וירד השער יום יום כאשר ראיתם:

ו) מעשה בהרב הנז' ז"ל

מעשה בימי הרב הנז"ל ז"ל כי בא לפניו איש יהודי צועק חמס מרעהו ויאמר כי יש לו חזקה בבית אשר קנה רעהו מהזולת [כי זאת לפנים היה כל שוכר בית בראשנה מאת רעהו והחזיק בה גם שאחרי כן יצא מאותה הבית עוד לו חלק חזקתו בה מאת כל שוכר שיבא אחריו וישכור את הבית ההיא, וחזקה זו היתה נקראת בלשון ערבי "שעול צקנדיל„ ר"ל שהוא המתחיל

בנפסי ﭏ שאקיא צארו טﭏען עלא ﭏהוא מתל ﭏטﭏען עלא ﭏדרוג ולא צאר ענדי חתא חכמא או שלטה פי מפאצלי לנמנע נפסי מן ﭏטלוע חתא ﭏדי טרת קריב לסמאה ובעד צארו שאקייא יהבטו מתל מא טלעו וצארו מאשיין בגנסתי חתא ﭏדי וצלוהא לענד סידנא ולא בקית נערף חסאב מעא סאקייא אנהם יטלעו בגנסתי וגנסתי מתל ﭏמייתא ויהבטו ביהא וימשיו ביהא פאין יריד כאטרהם וגמיע ﭏשלטה וﭏחכמה צארת גיר פי ריאסת שאקייא.

ﭏבאי חין סמע כלאמהו צחך ותעאגב כתיר וקﭏלהו לאזם תערפני האש עמלת להאד ﭏרבי מן סאקאט, גאובהו ﭏגוי האש נקול לסידנא תערף ﭏדי תפקו גמיע באיען אלריחאן ואנא מעאהם ﭏדי לם נביעו ﭏשבכא ﭏא בסום כמסא ועשרין ריﭏ ולם קדר חתא יהודי לישריהא בהאד ﭏסום חתא ﭏדי גא האד ﭏרבי לישרי ﭏריחאן מן ענדי וטלבת להו פי סומהא מהﭏ מא תפקנא ופלחין דפעלי חקהא בﭏתמאם ומשית מעאה רנטללעהא להו ללעלי וטאח גמיע האד ﭏהם גיר פי ראסי.

פלחין חמק ﭏבאי כתיר עלא מוﭏין ﭏריחאן וכﭏטאהם פי דﭏך ועמל בריח פי וצט תונס ﭏדי

ראשון להדליק בה את הנר ולהחזיק בה, כי הוא היה השוכר ראשון והתחיל הוא להדליק בה את הנר, וישלח הרב לקרוא לרעהו לבא למשפט אתו לראות מה מענה פיהו:

רעהו הקונה היתה אמו מבשלת בבית המלך וכשומעו כי עמד בעל החזקה על חזקתו לפני הרב הנ"ל הלך לפני אמו ויספר לה את כל אשר קרהו ותלך אמו ותגד למלך וישלח אז המלך סריס אחד להרב ויאמר לו כה אמר המלך „אינני מכיר טענת החזקה ולא ידעתי הדלקת הנר" וישב הרב וישלח לקרא לקונה ויבא לפניו ויאמר לו חייב אתה לתת לרעך את חלקו בחזקה שיש לו בבית אשר קנית, ויען הקונה ויאמר להרב, הלא שלח איך אדוני המלך לאמר כי לא ידע ולא יכיר בטענת הדלקת הנר, ויאמר לו הרב אדוניך לא יכיר הדלקת הנר, ואדוננו יכיר הדלקת הנר לך מהר תן לו חזקתו תאחר וישב הקונה וילך הוא ואמו ויעמדו לפני המלך ויספרו לו לאמר כי שב הרב עוד הפעם להכריחנו לתת את החזקה ונאמר לו הלא אדונינו אמר כי לא ידע הדלקה זאת וישיבנו לאמר אדוניך לא יכיר את ההדלקה, ואדוננו מכירה:

המלך כעס מאד ויחר אפו ויתרגז בשומעו

מא תמא כאן ט׳עארא ט׳סאבקה וסייע אלרב לצ׳ארהו בגמיע ט׳כבוד וערפת גמיע נאם תונס קוות צ׳רב ופרחות גמיע ג׳הוד עלא האד ט׳קידוש השם צ׳די עמל ט׳לה סבחאנהו מעאהם .

ה) מעשה פי הרב צמח׳

מעשה פי אייאם ט׳גאון ט׳סייד צמח׳ צ׳די פי אחד מן ט׳סנין וקע גלא כתיר פי ט׳נעמה וכל מא כאנו יג׳יבו קמח ושעיר פי וסט צ׳רחבה חלן כאן יתבאע בג׳יר חתא תעטיל וכאן יוקע עראך כתיר בין ט׳שאריין צ׳די כל חד מנהם יעארך באש יסבק ישרי הווא פי צאוול מן שאן צ׳די ט׳ תצ׳י לם כאן יפצ׳ל להו מא ישרי ט׳לה ב״ה ינג׳ינה מן כל שר אמן .

פאגתמעו גמיע נאם ט׳בלאד ומשאו כלהם לענד ט׳סייד צמח׳ וקצ׳ולהו לם יכפא מן סידנא חוצ ט׳בלאד כיף צאר צ׳די גמיע צנאס חארת מן כתרת ט׳גלא ט׳קוי צ׳די וקע פי ט׳קות וכל מא יג׳יבו מן קמח ושעיר חלן יתכאטפוהו ט׳שאריין בעראך כתיר וט׳בלאד מאשיה תהלך ב״מ ולכם ערפנא כיף יציר , בהאדה נרגבו פצ׳לך אלעזיז לתשוף לבלאד בעין ט׳תיקון ותסכף עלינא וט׳לה ב״ה יכון פי עונך אמן .

זארת, וישב המלך ויאמר אליהם הגידו לי עוד הפעם מה היתה מענית „בסים" לכם כלשונו ממש ל תוסיפו על דבריו, וישבעו ד׳ו לאמר חי נפש אדוננו כי כן היה לשונו ומאמרו „אדונך לא יכיר את הדלקת הנר ואדוננו מכירה" וישב המלך ויבן את מענה הרב ויצהלו פניו תחת כי מלאו חמה וכעס בראשונה, ויאמר להם המלך, כן, כן הוא, בסים חכם הוא מאד, בצדק כל אמרי פיו, אמת ואמונה כי אנכי אדוניך לא הכרתי את ההדלקה, אכן אדוננו איש האלקים הוא משה אדון כל הנביאים מכיר את ההדלקה כי על כן מהר תן לו את חזקתו כמשפט אשר חרץ אדוננו משה כאשר אמר בסים:

ז) מעשה בהרב הנז׳ ז״ל

מעשה בהרב הנ״ל, כי בימי הראשונים טרם מלכות צרפת יר״ה היה גלות גדולי בעיר הבירה תונס יע״א וכל איש מישר׳ל היה מוכה בחרפה ובוז מהנכרים על לא חמס בכפם וכל הנקרא בשם עברי בעוברו מול אחד הנכרים אז מכהו הנכרי מכה רבה על קדקדו מכת אכזרי בלתי חנינה וחמלה:

ועל כלם רבתה שנאת נכרי א׳ רע מעללים

לורר

ﭏסייד ﭏמד׳ בכתרת עלמהו ﭏקויי פי חכמת ﭏקבלה מעשיית ערף צחיח סבב האד אלגׄלא ﭏמוכוף , והנאהם ﭏדי בעון אללה גׄדוא יכון רכׄץ כתיר פי ﭏקות ויוגד יאסר חתא ﭏדי יפצׄלו פי וסט ﭏרחבה וירגׄעו ביה , וחין צבח אצבאח בככר ﭏרב ﭏמד׳ ומשא לרחבת ﭏנעמה ודוור דורא עלא גמיע דואירהא בעצאתהו ורגׄאע לצׄארהו , ומן דאך ﭏנהאר צארת אלרחבה עאמרה ﭏנהאר כאמל באלנעמא ורכׄצת יאסר וסבעת גמיע ﭏנאס מן כׄיר אללה ב״ה ופצׄלת ﭏנעמא פי וסט ﭏרחבה חתא ﭏדי רגׄעו ביהא מתל סנין ﭏכׄיר .

תם סתקצאוהו ﭏתלאמדה מתאעהו וקאלולהו נרגבוך יא מורינו תפאהמנא האש עמלת חתא ﭏדי וגד גמיע האד ﭏכׄיר , וגׄאובהם תכונו תערפו ﭏדי חכמי הקבלה עליהם אלסלאם כתבו אלדי חין יכון גׄצׄב ﭏלה ב״מ פי וסט ﭏבלאד יכונו יגׄיו ﭏקליפות וﭏחיצונים בצורת בנאדמייה ויכׄיידו מעא גמלת ﭏכׄיירה מן ﭏנעמה ויצבבוהא פי קלב ﭏבחר ﭏלה מעאפינה אמן , בהאדא אנא דוורת בעצאתי עלא ﭏרחבה דורא בבעץׄ כוונות אלדי ערפני ﭏלה ב״ה ומן תמא לם צארו ינגׄמו אכׄתר לידכׄלו ﭏקליפות וﭏחיצונים לוסט ﭏרחבה וגׄמיע

ﭏנעמה

צורר היהודים ראש פרתנים אכזר ואוה:
היה טבח בתוך חנותו בבית המטבחים מול דרך
בית תפלת היהודים, יום שבת קדש עבר הרב
הנ"ל בדרך ההוא ללכת לבית התפלה
להתפלל שחרית, ויראהו הצורר ההוא מרחוק
וירדוף אחריו להכותו כדרכו הרע ויבט הרב
מאחריו וירא אותו ויתן הרב עיניו בו
ובחנותו ויפן לדרכו ולא שת לבו עוד אליו
שור פר היה שחוט ומנותח לנתחיו בחנות
הנכרי הצורר ההוא וכרגע נהפך לדמות
אשה שחוטה ומנותחת כאשר הציץ הרב בעיניו
עליו ובטרם ישיג הנכרי את ראש הרב
להכותו קדמו פניו השיגוהו סריסי המלך
ויבהילוהו להביאו לבית המלך בכבלי ברזל
ותהום כל העיר ויאספו אחריו מקטנם ועד
גדולם וצועקים מר על אכזריות לבו איך היתה
מצחו נחושה לשחוט אשה מבני אדם וינתחה
למכור את בשרה ויוליכו את גוית האשה בידם
להראותה למלך:

המלך נשא עיניו וישקף בעד החלון והנה
שאון העיר עולה השמימה והמון רב
הומים כהמית ים וגליו וקול חיל גדול באים
למשפט, מה נהיה בעיר —?— שאל המלך בתמהון

ﭏנעמה תפצל מן נקץ ﭏכייאה ובהאדה טארחת ורכצת כתיר.

ו) מעשה פי הר״ ﭏמד׳

מעשה פי אייאם מורינו הרב למדכור זיע״א ﭏדי טריקא ואחדא גא לענדהו יהודי סאבי בצאחבהו עלא ﭏדי שרא צאר מן ﭏגיר והווא ענדהו פיהא חזקה ﭏדי כאן כאריהא הווא ﭏאוולאני [לאיין סאבק כאן כל מן יכרי צאר אוולאני פי צאר גדידה וסכן פיהא יכון ענדהו פיהא חזקה ולו כרג מנהא וכראהא מולאהא ללגיר לאזם ידפע אלכארי אלתאני ללכארי ﭏאוולאני מנאבהו פי ﭏחזקה וכאנת תסתממא אסם ﭏחזקה ﭏמד׳ „שעול ﭏקנדיל״ עלא ﭏדי בדא הווא ﭏאוולאני וסכן פיהא ושאעל פיהא קנדילהו] ובעת ﭏרב עלא צאחבהו ﭏשארי ﭏמד׳ באש ישוף האש גואבהו פי ﭏמטלב ﭏמד׳.

צאחבהו ענדהו ﭏמו טבבאלה פי צאר ﭏצולטאן, וחין סמע ﭏדי מול ﭏחזקה ﭏמד׳ וצצל סכאיתהו לקדאם מורנו ﭏרב ﭏמד׳ סבק ומשא חכא לאמהו מא צאר ופי ﭏחין משאת אמהו וכבברת לצולטאן ובעת אלצולטאן ספאייש להרב וקﭏ להו האכדה קﭏ סידנא ﭏצולטאן לם

כסתערף

שבחי הצדיקים

לבב בעד האשנב :

נפשות בני אדם נתנו ביד האכזר פלוני הטבח להשמיד להרוג ולאבד ואף כי למכור את בשרם במשקל — ענו כד׳ העם מקצה ויראוהו את גויית האשה השחוטה אשר מצאו בתוך חנותו מנותחת לנתחיה לעיני כל עובר :

קצף רב קצף המלך וחמתו בערה בו ויחרד ויתר לבו בראות עיניו את גוית האשה האומללה ההיא וידחף את סריסיו לאמר חושו מהר להסיר את ראשו מעליו ומה תחילון עוד? אחרי עשותו הנבלה הזאת ועין כל תעידהו :

סריסי המלך הבהילוהו להובילו למקום הרצח ולא נתנוהו השב הדבר אל המלך ויתחנן מאד בלב חמרמר וקול מר לפני הסריסים ויאמר מה אומר ומה אצטדק האלהים מצא את עוני היום, בטח תאמינו כי רק שור פר טבחתי למכור ולא נגעה ידי חלילה לשחוט אשה ואיך ימלאני לבי לעשות זאת, ולא ידעתי מי המיר את השור באשה או מי החליף את הבהמה באדם? ומי הוא המתגולל עלי ואי זה הוא המתנפל על נפשי לספותה :

זקן אחד בן שמנים שנה היה בתוכם ויאמר לטבח הנז׳ הגידה לי עתה מי ומי שונאיך

ומבקשי

נסתערף במטﭏב ﭏחזקות ולא נעקל שעול ﭏקנדיל הרב סמע וסכת ורגע בעת עלא ﭏשארי ﭏמד׳ וגא לענדהו וקﭏ להו הרב מלזום עליך באש תעטי לצאחבך מנאבהו פי אלחזקה , גאובהו ﭏשארי וקﭏ להו , לם בעת לך סידנא ﭏדי לם יסתערף בשעול ﭏקנדיל ? רגע קﭏ להו ﭏרב סידך לם יסתערף בשעול ﭏקנדיל אמא סידנה יסתערף בשעול ﭏקנדיל , תמשי דלחין פיסע תעטיה ﭏחזקה מתאעהו בלא תעטיל .

רגע ﭏשארי ומשא הווא ואמו לענד ﭏצולטאן וקﭏו להו אש נקולו לסידנא תכון תערף ﭏדי ﭏרב רגע גצבנא באש נדפעו ﭏחזקה , וקלת להו ﭏדי סידנא קﭏ לם יסתערף בהאד ﭏמטלב מתע שעול ﭏקנדיל , וגאובני וקﭏלי סידך לם יסתערף בשעול ﭏקנדיל אמא סידנא יסתערף .

ﭏצולטאן חין סמע דאך חמק ורעש יאסר יאסר ותבדדל וגהו בכתרת אגצב וﭏנאר אלדי שאעלה פי גסהו עלא ﭏרב , ורגע קﭏ ﭏצולטאן לשארי ﭏלמד׳ עוד חכילי האש גאובך בסים בﭏנטק ﭏדי כרג מן פמהו לא תזיד ולא תנקקץ מנהו חרף , גאובהו ﭏשארי וקﭏ להו , בחיאת ראס סידנא ﭏצולטאן ﭏדי האכדא כאן מנטק לסאנהו וקﭏהו , „סידך לם יסתערף בשעול ﭏקנדיל אמא סידנא יסתערף ביהא .

ומבקשי רעתך ? :

כל היהודים גם יחד נקם בלבם ואיבת נצח להם תחת איבתי למו ושנאתי לזכר שמם כל הימים — ענהו הטבח, כי מי מהם העובר לדרכו דרך חנותי וילך לשלום בלי הכותי אותו מכת קדקד עזה או אז תתענג נפשי אף בשרי ישכון לבטח, שני אחרוק וימס לבבי בי עד כלותי חמתי בם, הלא גם היום הזה ע"ז תופע עליו נהרה, עבר רב היהודים מול פני ולא נחתי ולא שלותי ולא שקטתי עד שקמתי להכותו קדקד ברוב שנאתי ועברתי השמורה נצח. אמנם אהה טרם השיגתהו ידי כתרוני סריסי המלך ויבא רוגז נורא עלי פתע פתאם לעשות בי משפט מות :

אכן נודע הדבר — ענהו הזקן, לך התרפס ורהב רב היהודים אשר יזמת להכותו בטח תאמין כי ידו עשתה זאת לשנות דמות השור בדמות אשה כי הוא מפליא לעשות יותר מאלה אי סכל, נבל ובער, איך מלאך לבך לשלוח יד ברב נורא ואדיר כמוהו! ? מי הקשה אליו וישלם ? אז השיב ע"ז לבבו ויבן כי נכוחים וישרים דברי הזקן, ויפיל תחנתו לפני הסריסים ההולכים להסיר את ראשו, ויאמר נא אדוני, חכו נא לי

עוד

תם רגֿע צוֿלטאן וצֿחך וצאר קלבהו שרהאן ופֿרחאן עוֿץ אֿדי כאן מעממר באֿחמק וקאל צוֿלטאן חקיק חקיק , ותאכת כלאם בסים, בסים צאדק פֿי כלאמהו וצֿחק מעאה, עקלייתהו נצֿיפה וגֿואבהו מצואב , צחיח אֿדי אנא סידך לם נעקל ולא נסתערף בשעול אֿקנדיל אמא סידנא כלים אללה הווא סאידנא מוסא אלאנבי סייד גֿמיע אלאנביא יסתערף בשעול אלקנדיל בהאדא דלחין תמשי תדפֿע להו מנאבהו פֿי אֿחזקה כמא חכם בסים .

ז) מעשה פ׳ הרב למד

מעשה פי אֿרב צמד׳ , אֿדי פי אֿסנין אֿסאבקין קבל מא דכֿלת תונס תחת חכומת פֿראנצה כאן גלות קוי עלא אֿיהוד סכאן תונס מן אֿגוים אלדי כאנו יצֿרבוהם ויבכֿצוהם וחין יתעדּא יהודי קבאֿת גוי לאזם אֿגוי יצֿרבו עלא ראסהו סתאככה ויקול להו לאזמך תקבל סתאככת אובוך וגֿדדך מענאה אֿדי האדי חאגה כארגֿה מן אייאם אובוך וגֿדדך אֿדי אנתו תחת חכמנא מתל וצֿפאננה ואוחנא מתשלטין עליכם כמא יריד קלבנא .

מן גֿמלתהם כאן פֿי תונס ואחד סזאר גוי
אֿלדי

עוד רגעים אחדים ושובו נא עמי לבית רב היהודים לבקש על נפשי ממנו אולי יחנני ויסיר מעלי את המות הזה וישוב השור לכשהיה ולא אוסיף עוד להכות את כל חי כאשר עשיתי:

וישובו הסריסים עם הטבח לפני המלך ויגידו לו את כלדברי הזקן הנ"ל וייטב הדבר בעיניו לבלתי המיתהו טרם עמדו לבקש מחילה מהרב אולי כן הוא שהרב הפך את השור לאשה והרב זיע"א ידע נאמנה כי באים הם אליו לבקש מחילה מאתו ויצו את נערו לאמר עמוד על פתח הבית ותען לאשר יקרא עלי כי עתה סעד וישן לנוח ולא אוכל לקרוא לו להקיצו אך שובו אליו שנית אחר ב' שעות כי אז יעור הרב משנתו:

בבוא הסריסים עם הטבח והזקן לבית הרב לבקש מחילה מצאו את נערו עומד על הפתח ויענם כאשר צוה, והוכרחו לחכות עד הקיצו לפני פתח הבית כעבדים, ואחר עבור ב' שעות בא הטבח לפני הרב ויפול לפני רגליו ויבך ויתחנן להעביר את אשמתו אשר אשם לו ולמחול על פשעו וזדונו וישוב השור כשהיה ויאמר לו הרב לא אמחול עד כי תקדיש את החנות קדש לבית תפלת היהודים וינתן דת המלך כי לא יוסיפו עוד הנכרים בני עולה להכות

ﭏדי לם כאן יקדר יחמל יסמע כלמת אסם
יהודי בכתרת ﭏצרירות מהאעהו ואבג׳ ﭏדי פי
קלבהו עלא ﭏיהוד וכאנת חאנותהו עלא תניית
צלאת ﭏיהוד וכל יהודי ﭏדי כאן יתעדדא קבﭏתהו
באש ימשי יצללי יג׳רי פי גררתהו ויעטיה סתאככה
עלא ראסהו חתא ﭏדי צארת גמיע אל׳ יהוד
תתעדדא מן טריק אכ׳ר בעידא לצלא :

ﭏרב ﭏמד׳ זי״א ואחד נהאר יום שבת תעדדא
פי ﭏתריק ﭏדי קבﭏת ﭏסזזאר ﭏמד׳ באש
ימשי יצללי שחרית, וחין שאפהו אלגוי ﭏמד׳ מן
בעיד כ׳רג׳ מן ﭏחאנות מתאעהו וג׳רא פי גררתהו
באש יעטיה סתאככה מתל עאדתהו אלמשומה
עליה, תם סתחס ﭏרב באנסאן כ׳אלט וראה
ותלפפת להו וכ׳זר פיה בעינהו וכ׳זר זאדא פי
ﭏחאנות מתאעהו ורג׳ע כ׳דא תריקהו ולא רטט
קלבהו עליה כתר.

פי וסט חאנותהו ﭏמד׳ כאן ענדהו תור מדבוח
ומסלוך מעללק, וחין כ׳זר ﭏרב פי ﭏחאנות חלן
נקלב ﭏתור וצאר שביהת מרא מסלוכ׳ה ומעללקה
וכל מן יתעדדא עלא פם ﭏחאנות יוקף ויתעאג׳ב
חתא ﭏדי סתכ׳ברת גמיע נאס ﭏבלאד בדאלך
וג׳ראו ﭏסבאיים וכ׳לטו עלא ﭏסזזאר ﭏמד׳ קבל
לא ילחק עלא ﭏרב באש יצ׳רבהו וחלן רמאו

את היהודים ויבא הרב ע׳ המלך ויגד לו את כל שנאת הנכרים ליהודים ובפרט אכזריות הטבח הזה ויתמה המלך מאד על רשעתם ורוע מעלליהם ויגזר אומר ככל אשר הרץ ושפט הרב להקדיש את חנות הטבח ליהודים לבית תפלתם ויצו ויעבירו קול בכל העיר לבלתי עשות כתועבות הזאת עוד וכל מכי היהודים יאשמו ורעה תבא אליהם ותשקוט הארץ וישלמו תודות ורב ברכות לאל עליון גואל ברוך הוא :

ח) מעשה הרב רבי חי טייב ז״ל

מעשה שהיה בימי הגביר המפואר רצ״ו ה״ה סי׳ יעקב סלוריה נ״ע, אשר היה שוכן עמו בשכונתו מוהרה״ג ר׳ חי טייב זללה״ה, באחד הימים ראה הרב הנ״ל את אשת הגביר הנ״ל בוכה ומבכה במר נפש וישאל אותה על מה זה ומה היה לה, ותגיד לו כי בן אין לה ואישה רוצה לקחת לו אשה אחרת לקיים מצות פו״ר והיא צר לה מזה עד מאד כי צרה קרובה, ויאמר אליה הרב אל תיראי כי הנני מבטיחך בעזרת הא׳ כי כעת חיה לתקופת השנה את חובקת בן לחיים טובים ולשלום.

הבטחת הרב הלזו חזקה את לב האשה הנז׳

עלא אידיה סלאסל חדיד ותמכנו ביה באש יוצלוה ענד ﭏצולטאן ואנתמעת גמיע נאס תונס וראה עייאטה וראפעין פי ידהם גסת אלמרא ﭏמדבוחה ומסלוכה ﭏרי וגדוהא מעללקה פי וסט חאנותהו .

ﭏצולטאן סמע כ׳יצ׳ת ﭏבלאד טﭏעא לסמאה ותצררף מן ﭏרוסן מתעהו באש ישוף אש וקע וישוף פי כלק כתיר יג׳ליו מתל מוגת אﭏבחר ומנתמעין כלהם דאכ׳לין לצולטאן .

האש וקע פי וסט ﭏבראד — עייט ﭏצולטאן בחס מעגגב מן ﭏרוסן .

רואח ﭏבנאדמייה צארו מסללמין פי ידפלאן ﭏסזזאר באש ידבחהם ויסלכ׳הם ויפצצל פיהם ויביע לחמהם בﭏמיזאן פי וסט חאנותהו מתל ﭏגנמי וﭏבקרי — גאובת גמיע ﭏכלק לצולטאן ופי ﭏחין רפעו גסת אלמרא קדאם אלצולטאן ורתעד קלב ﭏצולטאן מנהא ולא קדר יקשע פיהא ופי ﭏחין עגל עלא ﭏסזזאר ﭏמד׳ בתטייר ראסהו ואמר עלא ﭏספפאיים באש יטיירו להו ראסהו ומא תמא עלאש ירגאו אכתר בעד ﭏדי גמיע ﭏכלק סהוד עליה פי דﭏך .

תם שרעוהו באש ירפעוהו למוצ׳ע אלקתל ולא רגאו להו באש יגאוב לצולטאן וצאר

והניסה כל דאבון מנפשה ופניה לא היו לה עוד וכבוא בעלה ט׳ הבית בכתה ותתחנן לו לחכות עוד שנה אחת לבלתי קחת לו אשה עליה אולי יחנן ה׳, ויעתר לה בעלה, וכן היה כי לתקופת השנה ממש המליטה זכר כדברי הרב הנ״ל ויהי בליל סעודת המילה קרא הגביר וקבץ כל שועי העיר ונכבדיה ומכללם באו הרה״ג מוהר״י בסים זלה״ה ושד״ר מירושלים תובב״א מוהר״י סיזון זלה״ה, ותאמר להם בעה״ב כי לא יעשו דבר עד אשר יבוא מוה״ר ר׳ חי טייב ז״ל הנז״ל וכל בני העיר כבר נתרפסם להם גודל מעלת הרב הנ״ל ויודעים ומכירים יקר תפארת חכמתו בתורה ומעשיו הנוראים אך השד״ר לא היה יודע מזה כל מאומה והיה יושב ומצפה מי הוא זה הרב אשר כלם מחכים עד בואו כי כל כך יקר ונכבד ומאד נעלה על כלם:

פתאום ראה השד״ר הנ״ל והנה איש בא בבגדים בלויים ומנעלים מטולאים ויעמדו כל הקרואים לקראתו בכבוד גדול ויעמדו נצבים איש תחתיו במורא גדול להדר פניו עד שבא וישב לו אצל מוהר״י בסים זיע״א וירמוז מוהר״י בסים הנז״ל להשד״ר לנטות מעט ממקומו ולתת ריוח ומקום להרה״ג הלזה שבא

ויתפלא

יבכי בקלב מחרוק ויקול יא סיאדי וראסכם ﭏעזיזה ﭏדי לם דבחת כאן תור, כיף יעטיני קלבי באש נדבח מראה ונביע לחמהא ופי ﭏחאל ﭏדי נעללקהא קבﭏת פם ﭏחאנות קבﭏת גמיע ﭏכלק? יא סיאדי לם ערפת כיף האד ﭏהם תצב עלא ראסי, או האשכון בדדל ﭏתור בהאד ﭏמראה.

ואחד שאיב כאן עמרהו תמאנין סנא סמעהו יבכי ויעייט ויקול פי האד ﭏכלאם, פאגאובהו תערפשי מן הווא עדוך או ענדכש כצימינך? .

גמלת גמיע יהוד תונס כלהם עדיאני — גאובהו ﭏסזזאר, אי האדא מנהם ﭏדי לם עטיתהו סתאככה חין תעדדא קבﭏתי? חתא פי האד אלנהאר אלמשום האדא, תעדדא אלרב מתעהם קבﭏתי וגרית פי גררתהו באש נעטיה סתאככה, לאכן כסארה לם לחקת מקצודי וקבל לא נלחק עליה לחקו ﭏלייה ספאיים ורמאו עלא אידייא האדו אלסלאסל ולא ערפת בהאש אתבלית מן האד ﭏתהמה ﭏמבדועה אלדי מא כאנת לי פי בﭏ.

דלחין טלע ﭏכלאם — גאובהו ﭏשאיב, אמשי דלחין וטיח עלא סאקין ﭏרבי ﭏדי כממת באש תצרבהו ורגבהו כתיר באש יסאמחך ופי אלחין ירגע ﭏתור כמא כאן ותכלץ מן אלמות, לאין

שבחי הצדיקים

ויתפלא השד"ר מאד איך היה זה האיש מאד נכבד והוא לבוש מלבוש טלוא ונבזה :

כשבת מוהרי"ח טייב זיע"א על השלחן תכף נשא בידו כוס שכר וישת מעט ויט על צדו ויסמך על אחורי הספסל לנוח מעט מחבלי השינה אשר גברו עליו ויתן את רגליו בצדי השלחן והמה מלוחלחים בבצה רפש וטיט ויחר אף השד"ר הנז' בראותו זאת ויחשוב לדחות ולהטות את רגלי הרב מעל צדי השלחן ויתפוס תכף מוהר"י בסיס את ידי הרב השד"ר וירמוז לו פן יגע בו חלילה ויוסף השד"ר להתפלא :

אחרי רגעי מספר נעור הרב הנ"ל משנתו כי כן מנהגו הטוב שלא לישן רק דבר מועט כמו שהעידו עליו רבים, ויחל הרב אז ללמוד עם מוהר"י בסיס באחת מסוגיות הש"ס בפלפול עצום ונורא וכל החכמים יושבים ומקשיבים לקול תורתם מענין לענין ומסוגיא לסוגיא עד אשר לא יכלו עוד יתר החכמים הנמצאים שם לסבול ולשאת ולהבין את הפלפול הנשגב ההוא, עמדו לא ענו עוד, ולא נשאר באותו לימוד כי אם ב' הרבנים הנז"ל זצוק"ל, וגם השד"ר ז"ל לא יכול ללמוד עמהם מעומק הענין ההוא כי רב הוא :

בג̇יר חתא שך̇ תכון תהמן ﭏדי ארב הווא אלדי פ̇על האד ﭏשי ובדדל צורת ﭏתור במראה לאין הוא משהור כתיר ﭏדי יקדר עלא עג̇איב אכתר מן ד̇אך̇ [בכתרת עלמהו פ̇י חכמת אלקבלה] וכיפ̇אש יא קליל ﭏסעד מאזלת לם תערף̇ קוותהו חתא ﭏדי עטאך̇ קלבך̇ באש תמד ידדך̇ פ̇יה ? האשכון קרבהו ונג̇א ? .

כלאם ﭏשאיב ﭏמד׳ דכ̇ל פ̇י קלב אלסזזאר ורג̇ב ﭏספאיים באש ירג̇או להו ולם יקתלוהו חתא ימשי יטלב ﭏסמאח מן ﭏרב אלמד׳ ותרג̇ע צורת ﭏתור כמא כאנת ויכ̇לץ מן ﭏמות ויתוב עלא אפ̇עﭏהו ﭏדואנה ולא עאד יצ̇רב חתא יהודי .

תם רג̇עו ביה ﭏספאיים ורפ̇עוהו ענד ﭏצולטאן וחכאו להו מא טלב מנהם וג̇מיע כלאם ﭏשאיב ﭏדי צ̇בבר עלא ﭏסזזאר אלמד׳ וחסן כלאמהו ענד ﭏצולטאן ללא יקתלוהו חתא יטלב ﭏסמאח מן ﭏרב ואידא רג̇עת צורת ﭏתור יכ̇לץ מן ﭏמות .

ﭏרב ערף̇ צחיח ﭏדי מאשי יג̇י ענדהו ﭏשג̇אר באש יטלב מנהו ﭏסמאח תם וצצא צאנעהו וקצ להו חין יג̇י ﭏסזזאר ינאדי עלייא תקול להו ﭏדי דלחין פ̇טר ורקד ירתאח ולם נקדר נחייר

וכפ׳ייקסו

השד"ר ז"ל בראותו אז גדולת החכמים ההם ואת יקר ערכם התפלא מאד ויתקנא ויצא לו החוצה ויפרוש כפיו ל' ה' ויתפלל ויאמר רבון העולמים או תן לי דעת רחבה ומוח חזק כשני החכמים הא'ה ללמוד עמהם או קח נא את נפשי ממני כי טוב מותי מחיי וישב ויבוא לפניהם ויאמר לו מוהרי"ח טייב למה זה אתה מתחנן ל' ה' לתת לך חכמה ודעת ולא תיגע להבין הלא מוחות כל בני האדם שוות הנה וכל רודפי התורה ושוחריה כמטמונים או אז ימצאונה ערוכה כשלחן מול פניהם :

חרדה גדולה לבשה אז את השד"ר ז"ל וישב משתומם ויוסף עוד להתפלא הפלא ופלא על עוצם קדושת הרב הנ"ל כי שרתה עליו רוה"ק לדעת סתרי בני האדם, ויגרור אז מהרפ"ש והטיט הדבוק מתחת למנעלי הרב הנ"ל וינשק אותו וישמרהו למשמרת אצלו לתלותו על צוארו כקמיע :

ט) מעשה בהרב הנ"ל

מעשה בהרב הנ"ל, כי היה איש א' נוהג שבכל ליל שבת קדש אחר חצות קורא לעשרה ת"ח לבוא לביתו ושם ילמדו ס' הזוהר

עליה וגפייקהו בהארא תכון תרגע בעד מאצי שאעתין בין יפיק ﭏרב מן נומהו .

חין גא אלסוזאר והווא מאזאל מכתתף וצספאיים וראה ודק עלא באב צאר ארב כ'רג להו ﭏצאנע וקץ להו מא וצאה אלרב ובﭏגצב מנהם צארו ירגאו פ'ם באב צארהו לברדא חתא מאצי שאעתין ובעד דכל ﭏסוזאר וצאר יכום פ'י שאקין אלרב ויבכי וירגב פ'יה באש יסאמחהו וירד ﭏתור כמא כאן בצורתהו .

גאובהו ﭏרב וקץ להו , ערפת דלחין יא רשע האש עמלת ? לם נסאמחך אבדא ﭏא מא תצדדק ﭏחאנות מתאעך אלדי קאעד תסתקטע פיהא ותכון תדכ'ל ﭏחנות צדקה לצלאת ﭏיהוד ובכ'לף הארא מאזלת נסכי לסידנא אלצולטאן ויציר חכם ועקובה כבירא פ'י כל מן ﭏדי מאזצ יצרב יהודי או יבכ'צהו .

תם טלע ﭏרב ענד ﭏצולטאן וחכא להו גמיע בג'ץ אלגוים ואפעאלהם מעא אליהוד ובכ'צץ ﭏסוזאר ﭏמד' ותעאגב ﭏצולטאן כתיר עלא מא קאעד יציר פ'י ﭏבלאד וואפק ﭏצולטאן פ'י חכומת ﭏרב עלא ﭏסוזאר ﭏדי תדכ'ל חאנותהו צדקה לצלאת ﭏיהוד ועמל בריח פ'י וסט ﭏבלאד ﭏדי כל מנהו מאזצ יצרב יהודי או יבכ'צהו יוקע להו

עד אור הבקר וכאשר הגיע זמנו ויומו של אותו האיש להפטר מן העולם קרא לבנו וצוהו כי יחזיק בכל כחו במנהג הזה וכן היה כי אחר מותו החזיק בנו במצוה הזאת ובגללה נתעשר עושר גדול, ויהי היום יום עש"ק בימי הסתיו היה גשם רב ותהי כל הארץ רפש וטיט ויעבור מוהרי"ח טייב ז"ל הנז' בארץ לבוא אל בית הגביר הנ"ל וביתו של הגביר היתה מוצעת כרים ובגדים נאים לכבוד הת"ח הבאים לילה לביתו כנהוג ומנעלי הרב הנ"ל היו מלאים רפש וטיט ויבוא הרב אל בית הגביר וידרוך במנעליו על המצעות ההם וישאל מהגביר לתת לו חצי זהוב א' ועיני הגביר רואות במעשה הרב כי לכלך כל המצעות וידום כי לא יוכל להכלימו חלילה לאמר מדוע ככה עשית וימהר הגביר ויתן אל הרב חצי זהוב כאשר שאל ויצו לנערו להחליף מצעות אחרות:

כעבור עוד חצי שעה שב הרב הנ"ל ויבוא אל בית הגביר וידרוך עוד הפעם על המצעות ויכלכם וישאל עוד חצי זהוב אחר ויתן לו מהר ויחליף עוד הפעם מצעות אחרות, וכן חזר עוד פעם שלישית וידרוך הרב על המצעות וישאל עוד חצי זהוב אחר, ולא יכול עוד הגביר להתאפק וימלא חמה וכעס על הרב ויאמר לו

מדוע

צדד ומואקבה כבירא מן ענד אצולטאן ובעד סאמחהו ארב ורגעת צורת אתזר כמא כאנת ותהנאת אבלאד ושכרו אלה ב"ה עלא פכאכהם מן בלין וצרב ארשעים אמד' נטלבו השי"ת יקטע כל פאעלין אשר ויבעת לנא מלך המשיח עלא עגל אמן .

ח) מעשה הרב רבי חי טייב ז"ל

מעשה פי אייאם סיניור יעקב סלוירה נ"ע אדי כאן סאכן גארהו אסייד אגאון מורינו רבי חי טייב זצ"ל ופי ואחד מן אאיאם שאף ארב אמד' זוגת אגביר אמד' אדי הייא מחיירה יאסר ותבכי פי בבא כביר ונשדהא ארב לתערפהו עלאש גמיע האד אחיאר אקויי וחכאת להו בציקרת קלבהא אדי ראגלאה מאשי יאכד עליאה מרא אוכרה פי שאן אדי לם גאב מנהא ולד .

ארב חין סמע בציקתהא סכבפתהו כתיר והנאהא אדי בעון אלה ב"ה מא ידור אעאם לא מא יחן עליהא השי"ת ותגיב ולד ויעיישהו ויחפצהו אלה מן כל דוני , ופרחת אמרא אמד' כתיר מן כלאם ארב וטאר מנאה כל הם ותיאר תקול לחקת מקצודהא באתמאם לאין כאן משאור ומערוף ארב אמד' אדי כלאמהו לם יוקע

מדוע ככה עשית זה ג׳ פעמים ולמה לא שאלת
בראשונה לתת לך זהוב וחצי עד שלכלכת ג׳
מצעות ויתן לו עוד חצי זהוב אחר ויסתר הרב
פניו מהגביר ויצא החוצה :

ליל שבת קדש בעלות הגביר לנוח על משכבו
והנה תרדמה נפלה עליו ויחלום והנה אביו
כועס עליו מאד ומוכיחו על פניו לאמר איך
מלאך לבך להדאיב את נפש הרב בכעסך ועתה
בני דע לך כי אם אין אתה מבקש לך מחילה
מאת הרב בטרם תזרח השמש הנך מת חיש מהר
כי כן יצא המשפט מב״ד של מעלה :

רעדה אחזתהו בחלומו ותקיצהו והנה חלום
וישקף במורה השעות והנה הגיע אז
חצות לילה ויקרא לנערו לקרוא את האנשים
לבוא ל הבית כמנהג ובמאד מאד צוהו לקרוא
להרב הנ״ל בתוכם לבקש ממנו מחילה מהר עד
לא תזרח השמש כאשר ראה בחלומו וילך הנער
ויקרא לאנשים כאשר צוהו , ויבואו האנשים
הביתה וירא הגביר כי אין אתם הרב ז״ל ויתקצף
על נערו מאד ויאמר לו הלא צויתיך מאד לקרוא
להרב ואיפה הוא ? ויענהו , כן קראתיו ראשון
ולא קם עדנה , ויאמר לו הגביר שוב מהר לקרוא
לו שנית , וילך הנער ויפגשהו בדרך הולך אל

מנהו שי מן כתרת ﭏחכמה מתאעהו פי ﭏקבלה מעשית וכתרת ﭏקדושה וﭏטהרה .

וחין גא ﭏגביר ﭏמד׳ לצ̇ארהו רג̇בתהו זוג̇תהו ﭏמד׳ כתיר ליכון ירג̇א ולם יאכ̇ד עליהא מרא אוכ̇רא ﭏא בעד תמאם ﭏעאם אידא קצ̇ר עליהא השי״ת ולם גאב מנהא ולד פי וסט האד ﭏעאם וקבל מנהא מטלבהא ולם כ̇דא מרא פי האדך̇ ﭏעאם ומא דאר ﭏעאם ﭏא מא גאבת ולד מתל מא קﭏהא ﭏרב ופרחו כתיר ושכרו ﭏלה ב״ה .

פי לילת ﭏמילה סתאדן ﭏגביר ﭏמד׳ לג̇מיע ﭏחכמים מתאע ﭏבלאד ומן ג̇מלתהם ﭏגאון רבי ישועה בסים זצ״ל וכולל מן ירושלים תובב״א הווא מור״י סיזון זצ״ל בעד אלדי אג̇תמעו ג̇מיע ﭏחכמים וג̇מיע חבאב ﭏגביר קﭏ להם מרת ﭏגביר לם תעמלו חאגה דלחין ﭏא מא יחצ̇ר הוני ﭏסייד ר׳ חי טייב , וצארו ג̇מיע ﭏחאצ̇רין ירג̇אוו פי ﭏרב ﭏמד׳ לאין כאנו יערפו קוותהו וקימתהו , אמא ﭏחכם ﭏכולל ﭏמד׳ לם כאן יערף ביה וצאר ירג̇א וישוף האש יכון האד ﭏרב ﭏדי ג̇מיע ﭏחכמים ﭏמשהורין פי ﭏבלאד ירג̇או פי .

בעד דﭏך̇ שאף ﭏכולל ﭏמד׳ ואחד אנסאן דאכ̇ל בלבאש מרקקע וצבבאט מקטטע וחין שאפוהו ﭏחאצ̇רין וקפו להו כלהם ועמלו להו

בית הגביר, ויאמר לו הנער הלא קראתי אותו ראשון ולמה איחר כבו' לבוא אחרון? ואדוני חרה אפו עלי מאד על כי לא בא בתוך הבאים ובדעתו היה שלא קראתי אותו, ויען הרב ויאמר אליו, תאמר לאדוניך לא יירא ולא יפחד כי עוד לא זרחה השמש, והנער לא ידע מאומה מחלום אדוניו ויתמה וישב בחפזון להרב, מה החידה הזאת אשר חד אדוני, וישיבהו הרב, פתרון חידתי ידע אדוניך, ויספר הנער לאדוניו את דברי הרב אשר שלחו, ומאז הוסיף הגביר לדעת נאמנה כי רוח ה' דבר בהרב זלה"ה ויפול לפני רגליו ויבך ויתחנן לו למחול לו על אשר נגע בכבודו, וימחול לו הרב וילך מאתו לשלום:

י) מעשה בהרב הנז' ז"ל

מעשה בהרב הנ"ל, כי היה איש א' נוהג בכל שנה לקבץ עשרה ת"ח ללמוד בביתו ליל שבועות הסדר עד אור הבקר ונותן להם שכרם ועושה להם סעודה כמסת ידו, ובאחרת השנים מטה ידו ולא השיגה מדי שכירותם וסעודתם ויצר לו מאד על כי מוכרח הוא לעזוב את מנהגו הטוב, ותאמר לו אשתו אדוני אישי למה תדאג הלא נותר לי עוד תכשיט זהב אחד

עתה

קדר כביר וצארו ואקפין מן קדאמהו בכ̇וף כת̇יר חתא אלדי וצל למוצ̇עהו וקעד קדאם מוהר"י בסים זצ"ל , ופי אלחין רמז מוהר"י בסים זצ"ל ללחכם אלכולל ליסתאכ̇ר שוייא ויכ̇ללי מקאם ואסע להאד אלרב אלדאכ̇ל וסתאעג̇ב אלכולל אלמד' כת̇יר פי דאך̇ .

חין קעד אלרב אלמד' פי מוצ̇עהו ג̇בד כאס עראקי ושרב שוייא מנהו ותכא עלא ג̇נבהו וחט ראסהו עלא ראס אלבנך̇ ליר̇תאח שוייא מן קוות אלנום אואקע עליה וחט שאקיה מעא ג̇נב אשולחאן והומא כאנו מוססכ̇ין באטבעה ואלטין וחין שאף אלכולל האידה לם קדר ליחמל וכ̇מס ענד באלהו לידז שאקיה שוייא מן עלא ג̇נב אשולחאן , וחין שאפהו מוהר"י בסים זיע"א אלדי מאשי ידז שאקין אלרב מנעהו מן דאך̇ ורמז להו אלדי לם ידנא פיה ח"ו וזאד אלכולל תעאג̇ב כתיר מן דאך̇ .

בעד וקת קליל אסתפאק אלרב מן נומהו לאין באנת עאדתהו אעזיזה אלדי לם ירקד כאן שיי קליל ובדא אלרב ליקרא מעא מוהר"י בסים זצ"ל פי בעצ̇ אחרכה קוייא מן חאראכאת אלתלמוד וג̇מיע אלחכמים צארו עאטיין באלהם ועקלהם ליתצנטו וליפהמו האש אלדי כאנו יקראו ארבנים אלמד' בעצ̇הם וצארו יחרכו בעצ̇הם מן חרכה

עתה לך למשכנו אצל איש חסד בעד כסף השכירות והסעודה והרבה פתחים למקום ברוך הוא לפתוח לנו מידו המלאה והרחבה לשלם את נשיינו בקרב ימים :

וייטבו דבריה בעיניו ותתן לו את התכשיט וימשכנהו בעד ההוצאה הנז' ויהי אך יצוא יצא האיש הנ"ל מאת פני המלוה וכספו בכפו ויפגשהו הרב מוהר"ח טייב ויאמר לו תנה לי את הכסף אשר בידך , ויבהל האיש ויקשה בעיניו מאד לתת לו את הכסף אך מה יוכל להשיב להרב ומי השיב פניו ריקם וישלם ? :

הרב בראותו את האיש הנז' מחריש ומתמהמה לתת לו את הכסף אמר אליו שנית מה אתה פוסח על שתי הסעפים מהר תנה לי את הכסף אשר שאתך , ויתן לו מהר את כל אשר בידו , אך רבתה דאגתו וצרות לבבו הרחיבו ולא ידע מה לעשות במנהגו הטוב או מה ישיב לאשתו דבר , וילך הלוך וסוער בלב צר ונפשו מר לה מאד :

עוד לא הרחיק האיש הנ"ל ללכת ויפגעהו איש נוצרי וישאלהו , אתה פלוני הסרסור ? כן אנכי פלוני הסרסור אשר נודע בשערים מעשי תהלה לי — ענהו האיש הנז' :

לחרכה ומן כלאם לכלאם אכר חתא אלדי לם קדרו אכתר סאיר אלחכמים ליפהמו האש קאערין יתכללמו בעצהם וחתא אלחכם אלכולל לם קדר לישד אכתר מעאהם מן כתרת גרק אלעג'ז וסתאעגב כתיר .

חין שאף אלכולל אלמד' קוות אלרב אלמד' וקע להו גירא כבירא מן דאך וכרג לבררה וטלב מן אללה ב"ה וקאל יא סייד אדניא אעטיני עקל כביר מתל מוהר"י בסיס ומוהרי"ח טייב באש נקדר נקרא ונפהם מעאהם או לתעגל עלייא בשמות לאין מותי אחסן לי מן חיאתי ללא נכון מתל אלזאיד בינהם , ובעד רגע אלכולל ודכל קדאם אלרבנים אלמד' , וקאל אלרב מוהרי"ח טייב זיע"א לאלכולל למאדה תטלב אללה ליחן עליך בעקל ואנתי לם תשקא ותעדב נפסך באש תפהם , אערף אלדי יעקול כלהם כיף כיף וכל מן ישקא פי אלתורה בגמיע גהדהו לאבד אן ילחקהא

אלכולל אלמד' חין סמע האד אלכלאם רתעד כתיר וסתעגב יאסר עלא קוות אלקדושה מתע אלרב אלדי וצל חתא ערף אסראר אלאנסאן , ופי אלחין צאר יכרט מן אלטבעה ואלטין אלדי פי צבבאט אלרב ויבוס פיהא וחפצהא ענדהו ליעלקהא עליה מתל אלחגאב .

אם כן איפה — השיב הנוצרי, עשה נא עמדי חסד ושוב עמי לתת לך סחורה אחת אשר זה כמה שנים דורש אין לה מאתי ומלבד זאת את מקומה אנכי מבקש להניח בו סחורה אחרת אשר רבים ידרושון אותה יום יום עתה קחנה נא בידך למוכרה ואני אתן לך שכר טוב בעמלך וילך עמו ויראהו את הסחורה ההיא ויאמר לו האיש, מי יקנה זאת מידי כי סחורה ישנה היא מאד, ויענהו הנוצרי לך מכור במחיר אשר תמצא ויקח מעט בידו ממנה וילך למוכרה:

הוא עודנו הולך בדרך והנה לקראתו משרת המלך, ויאמר לו אדוננו המלך שלחני אליך לאמר לקחת לו סחורה פלונית [היא היא הסחורה אשר נתן אליו הנוצרי למוכרה] ויען האיש ויאמר אליו, ואיה? הלא זה כמה שנים בקשוה רבים ולא מצאוה, השיבהו המשרת הלא זה דבר המלך אליך ועליך לחפש אחריה בכל כחך, ויאמר אליו עוד האיש לך אמור לאדוננו כי רחוק מאד להשיגה בקרב ימים:

אחרי זאת שב האיש ויעבור מול פני הנוצרי הנז' פעם ושתים, וישאלהו הנוצרי האם לא מצאת לסחורתי קונים? אמצא אחר ימים רבים — ענהו האיש, ואם יש את נפשך למכור

ט) מעשה פי הרב אלמד'

מעשה פי ארב אלמד', אדי כאן ואחד יהודי עאדתהו פי כל שבת בעד סטר אליל יגמע עשרת חכמים לצארהו ויקראו אלזוהר חתא אדי יצבח אלצבאח וחין וצל יומהו באש ימות וצצא וחרץ פי ולדהו כתיר באש ישד בגמיע גהדהו פי האד אלמנהג אלעזיז ואכדא צאר אדי בעד מות אובוה צאר אולד שאדד פי דאך אלמצוה ולאגל דאך צאר עשיר כביר .

אחד מן אלאייאם יום אלגמעה פי אייאם אלסתא צבבת סתא כתירא פי תונס וצארת גמיע אלבלאד מוססכה מן אלטבעה ואלטין ותעדרא מורנו מוהר'ח טייב אלמד' פי וסט אלטבעה באש ימשי ענד אלעשיר אלמד' והווא בעדא פררש צארהו במצארב וגראבי עואז לדמת אלחכמים אדי מאשיין יגיו לצארהו פי לילת אשבת בעד סטר אליל מתד אעאדה ודכל ארב אלמד' ועפץ עלא לפראשאת אלמד' ותוססכו באלטבעה וטלב מן אלעשיר אלמד' באש יעטיה נפץ מחבוב , וחלן עטאה אל עשיר מא טלב ואמר עלא צאנעהו ליבדדל פראשאת אוכרין .

בעד נצף סאעה אוכרה רגע ארב ודכל לצאר

אלעשיר

אותה אי בכנפיא לזמן מה אקחנה מידך במחיר פלוני, וייטב הדבר בעיני הנוצרי וימכרנה אליו במחיר ההוא, ויכתוב ויחתום בכנפיא ויקח את הסחורה מידו וילך מאתו בשלום:

בעבור איזה שעות שב אליו שנית משרת המלך ויאמר אל האיש האם מצאת הסחורה אשר המלך דורש? ויענהו, תהלה לאל מצאתי את חפץ המלך אדוננו וישא מהר את הסחורה ההיא בעגלה ויביאה אל בית המלך ותיטב מאד בעיניו וישא משאות מאת פניו אליו ויצו לשלוח אל בית האיש די מחסורו אשר יחסר לו מכל הוצאות החג ושמלות לטפיו, מלבד מחיר הסחורה אשר נתן אליו כאשר בקש בעדה כפלים מהמחיר אשר לקחה מאת הנוצרי ויודה לה' על חסדו:

מה מאד גדלה אז שמחת האיש וילך לשוב לביתו לשלום, ויפגשהו שנית מורנו הרב מוהרי"ח טייב הנ"ל ויאמר אליו, האם לא הרוחת כפלי כפלים מהכסף אשר נתת לי היום בבקר? לך עתה חוג חגיך ושלם לעליון נדריך, והאיש נבהל משמוע ויתפלא מאד איך ידע הרב מזה ויתבונן ברוב מעלתו כי חכם עריף מנביא היה:

טעשיר אמר' ועפץ עלא אלפראשאת ווססכהם וטלב ליזידלהו נפץ מחבוב אכר ועטאה טעשיר נפץ מחבוב אכר ולא קדר ליכללמהו עלא אדי וססך טפראסאת מרתין , ווצא צאנעהו ליבדדל טריקא אוכרה פראשאת אוכרין, טצאנע בדדלהם ורגע דכל ארב טריקא תאלתא ווססכהם וטלב נפץ מחבוב גירהו .

טעשיר חין שאף האד אשיי כלהו לם קדר אכתר לירזן נפסהו וקאם בעיטא עלא אלרב וקטלהו , עלאש האדא יא סייד ארבי דלחין תלת כטראת ואנתי תוססך אלפראשאת , ולמאדא לם טלבת פי טריקה טאוולא באש נעטיך מחבוב ונפץ ולא ילזמך לתתעב אכתר ? ועטאה נפץ מחבוב אכר מתל מא טלב , ולאכן אלרב חין סמעהו חמק פי דאך רכא וגהו מנהו וכרג מן צארהו .

פי לילת שבת חין טלע טעשיר פוק פרשהו באש ירקד כדאתהו עינהו וחלם ושאף פי מנאמהו אדי אובוה ואקף עליה וינהי עליה כתיר ויקול להו האש האד אלעמלה אלדי עמלת וכיפאש יעטיך קלבך באש תחייר ארב בעיאטך דלחין תערף יא אבני אדי חכמו עליך פי בית דין של מעלה אדי אידא לם תטרב טסמאח מנהו

יא) מעשה בהרב הנז׳

מעשה בהרב הנ״ל, כי פעם אחת חלה ולא בא לבהמ״ד כמו שלשה שבועות ויאמר הרה״ג מוהר״י בסים זצוק״ל לתלמידיו הנה הרב מוהר״ח טייב הי״ו חולה וצריך להוצאות מרובות כי על כן נקבצה נא איש איש מה שנדבו לבו ונשלחם לו ע״י ב׳ תלמידים נכבדים בדרך כבוד ויעשו כן ויקבצו מכלם חמשים גרוש וישלחום ביד ב׳ תלמידים :

המה באו לחצר הרב וימצאוהו מתהלך חוץ לבית כי החל להתרפאת ויאמרו איש אל רעהו הנה הרב תהלה לאל החל להתרפאת ובכן די כי נתן לו רק חמשה ועשרים גרוש ויעשו כן ויבואו הביתה וישאלו בשלומו ואחר אמרו לו קח נא ברכה מאת עבדיך אלו החמשה ועשרים גרוש המובאות לכבודו ובם יפרנס את עצמו עד כי שיבריא :

ויען הרב ויאמר איהם, האם היוצא חוצה מפסיד חמשה ועשרים גרוש ? לא קבצתם חמשים גרוש ורק למען כי ראיתם אותי חוץ לביתי חסרתם חמשה ועשרים גרוש ? ויתמהו האנשים מאד, ויפלו לפניו ארצה ויאמרו לו

תמכס

אקבל לא תשרק ﭏשמס לאזם אן ימות חזן ב״מ .
ﭏמנאם ﭏמד׳ ראעדהו כתיר ובכתרת כופהו ﭏכביר סתפאק מן רקאדהו וגבד ﭏמנגﭏא ושאף ﭏדי וקתהא סטר ﭏיל ועיט עלא צאנעהו באש ינאדי ﭏחכמים מתל ﭏעאדה ובﭏמכצץ וצאה לינאדימעא גמלת ﭏחכמי׳ מורנו מוהר״ח טייב ז״ל וקצדהו כאן ליטלב מנהו ﭏסמאח קבל שרוק ﭏשמש מתל מא וצאה אובוה פי ﭏמנאם .

תם קאם ﭏצאנע ונאדא עלא אלת״ח כמא וצאה ודכלו לצאר ﭏעשיר , ושאף ﭏעשיר ﭏדי לם גא מורנו ﭏרב ﭏמד׳ מעא גמלת אלחכמים וחמק כתיר עלא ﭏצאנע וקﭏ להו , פאין הווא ﭏרב ﭏדי וציתך עליה כצוצי באש תבדא ביה ותנאדיה ? גאובהו , נעם סידי , קיימתהו הווא קבל כל חד ומאזﭏ לם גא , ואמר עליה ﭏעשיר פלחין באש ירגע ינאדי עליה טריקה תאניא סוביתו , ומשא ﭏצאנע מגרוב וגארי לינאדיה ותלאקה ביה מאשי פי ﭏתריק לצאר אלעשיר וקﭏ להו ﭏצאנע , למאדה סידי עטטל חתא לדלחין פי ﭏחﭏ ﭏדי אנא בדית ביה וקיימרתהו אוולאני ? וערפי חמק עלייא כתיר לאין ענד בﭏהו אדי לם נאדית עליך , גאובהו ﭏרב תקול לערפך האש תמא ﭏדי כאיף גמיע האד ﭏכוף

שבחי הצדיקים

אמנם כן הוא, ועתה סלח נא לעוננו וימחו־
להם, ויתנו לו את החמשה ועשרים הנותרים
ויצאו מאתו לחיים ולשלום:

תושלב"ע

ורהנא ענד ואחד מן צאחבין ﭏ מאל ועטאה
קצ׳ר פלוס מא טלב וכ׳רג מן ענדהו פ׳רחאן ופי
תריקהו לאקאה ﭏרב ﭏמד׳ זיע״א וטלבהו באש
יעטיה מא פי ידהו , וחאר ﭏיהודי כתיר ולם ערף
האש יג׳אובהו , לאין אידא יעטיה ﭏפלוס ﭏדי פ׳י
ידהו כיף יעמל פי עאדתהו והאש יקול לג׳וזתהו
ואידא לם יעטיה כיף יציר באש ירצ׳ פי וג׳הו
ויכ׳לץ מן ﭏמועאקבה , ומן הו ﭏדי רצ׳ פי וג׳ה
ﭏרב וכ׳לץ עלא כ׳יר ? .

חין שאפ׳הו ﭏרב ﭏדי הווא מווקף ויכ׳מם ענד
בצ׳הו האש יג׳אוב , רג׳ע וקט׳ להו טריקה תאניה
מא לך תכ׳מם ? פיסע אעטיני מא טלבתך , ועטא
להו ﭏיהודי ﭏמד׳ סוביתו כל מא כאן פי ידהו
וצאר מחייר כתיר מן ד׳אך וכתרו תכ׳מימאתהו
ולם ערף כיף יציר .

ﭏיהודי מאזט׳ פי תכ׳מאמהו , ועארצ׳הו ואחד
רומי מרכאנתי ונשדהו הד אנתי
ﭏסמסאר ﭏפלאני ? נעם , אנא ﭏסמסאר אלדי
תנשד עליה ואלדי ילזמך אנא חאצ׳ר
לכ׳דמתך .

תעמל מעאיה ﭏמערוף — ג׳אובהו אלרומי
ﭏמד׳ , תוצל מעאיה לﭏמכ׳זן מתאעי נעטיך
בעצ׳ ﭏסלעא ﭏדי דלחין קראש לם ג׳א מן יטלבהא

שבחי הצדיקים בערבי

מאזט וקת כביר באש תשרק שמס, וצאנעלם
פהם האש מענת כלאם רב וקא לרב האש קא
סידי רבי לאין כלאמהו מגלוק כתיר ודם
פהמת האש מעתהו, גאובהו רב ערפך יערף
מענת האד כלאם, וחכא צאנע לערפהו כלאם
רב וסתגרב כתיר מן דאך ותחקק ענדהו באנהו
רב יערף סראירת אנסאן מתל נביא וטאח
בין שאקיה ורגבהו ליסאמח להו עלא מא
תכלם מעאה פי יום גמעה וסאמחהו רב.

י) מעשה פי הרב למד'

מעשה פי רב מד' די כאן ואחד יהודי
מסתאנס דאים פי כל עאם ליגממע עשרה תלמידי
חכמים באש יקראו פי צארהו לילת שבועת
סדר חתא לצבאח ויעטי להם אגרהם ויעמל
להם סעודה כבירה, ופי אחד מן סנין טאח ביה
וקת ולם לחקת ידהו עלא דאך ותחייר כתיר
עלא די לם קדר באש יעמל עאדתהו
וקאת לו זוגתהו לם תתחייר פוק דאך תעלם די
מאזאת ענדי קטעה סאגה דהב תכון תרהנהא
ותעמל מתל עאדתנא ואלה ב"ה ענדהו ליר כתיר
באש יחן עלינא ונכלצוהא עלא קריב אמז.

תם כרא יהודי מד' קטעת דהב מד'

ואידא כאן גרצך תביעהא לי בכנפיﭏ עלא טיפמו נשריהא מנך בסום כדא וכדא , ורצא אלרומי ובאעהא להו בסום ﭏדי קﭏ עלא מיזﭏ טויל ועטאה פירמתהו פי כנפיﭏ וכדא ﭏסלעא מן ענדהו ומשא לטריקהו .

בעד וקת צגיר רגע לענדהו כדים ﭏצולטאן וקﭏ להו , אידא לקית ﭏסלעא ﭏדי וצצאך עליהא סידנא ﭏצולטאן באש תשריהא להו ? וגרתהא בעון ﭏלה ב"ה פי נאית ﭏצואב — גאובהו ﭏסמסאר ופי ﭏחין רפע ﭏסלעא ווצלהא לצאר ﭏצולטאן וחסנת ﭏסלעא ﭏמד' ענד אלצולטאן ועטאה ריגﭏו מליח עליהא וזאד בעת לצארהו גמיע מא ילזמהו מן מצאריף ﭏעיד ולבסאת לצגארהו ועטאה חק ﭏסלעא כמא טלב עליהא דוביו מרתין עלא ﭏסום ﭏדי שראהא מן ענד אלרומי וכרג מן ענד ﭏצולטאן בגמיע ﭏפרח וﭏכיר .

הווא מאשי פי טריקהו באש ירגע לצארהו ולאקה מררא תאניה מורנו ﭏרב ﭏמד, וקאל להו , שפתשי אלדי רבחת אכתר יאסר מן אלדי עטיתני פי ﭏצבאח ? דלחין אמשי עייד עידך בגמיע ﭏהנא ושד פי עאדתך ﭏעזיזה ולם תבטטלהא באלכל , ﭏיהודי ﭏמד' סתגרב כתיר עלא כלאם ﭏרב ולם ערף האשכון

מני וצ׳ייקת עלייא כתיר וג׳רצ׳י לנבדדל פי מוצ׳עהא בעץ׳ סלעא אוכ׳רא ט׳הארגה בהאדא תכון תעמל לי ביעתהא ונעטיך אג׳רך כמא יריד כ׳אטרך ומשא מעאה ופרג׳הו עלא אלסלעא אלמד׳ וקאלהו אליהודי האשכון מאשי ישרי מנך האד אלסלעא אלקדימה יאסר ? ג׳אובהו אלרומי , תכון תביעהא בסום אלדי תוגד , ראני קאלק מנהא כתיר , וכ׳רא מנהא אליהודי שוייא ערץ׳ ומשא .

מאזאל ימשי , וישוף כ׳דים אלצולטאן גאי קבאלתהו , ווצל אלכ׳דים אלמד׳ ענדהו וקאלהו סידנא אלצולטאן בעתני אילך באש תכון תשרי להו אלסלעא אלפלאנייא [הייא בדאתהא אלסלעה אלדי עטאה אלרומי באש יביעהא] גאובהו אליהודי פאין נלקא האד אלאסם מתע האד אלסלעא אלדי טלב סידנא ? דלחין סנין מן אלדי אנקטעת מן אלבלאד , גאובהו אלכ׳דים ילזמך לתפרכס עליהא בכל גהדך לאין האדא מטלב אלצולטאן עליך פקאלהו תקול לסידנא יוססע באלהו שוייא ונשאלה נוגדהא עלא קריב .

בעד דאך רגאע אליהודי אלסמסאר אלמד׳ ותעדדא קבאלת מכזן אלרומי אלמד׳ , תם נשדהו אלרומי , הל לם לקית ביעת אלסלעא אלדי עטיתך ? בעד אייאם ימכן נוגד שאריהא — גאובהו אלסמסאר

וקידם

וואפׄק מעאה צאחבהו פׄי האד ﭏראי .

תם דכׄלו לענד ﭏׄרב ונשדוהו עלא חוﭏׄהו ובעד קﭏולהו אלמרגׄוב מן אלסייד אן יקבל מן ידנא האדו ﭏׄכׄמסה ועשרין ריﭏ באש יקים ביהם נפסהו ויצרפהם בין מא יתם עלידה ﭏׄלה ב״ה בﭏׄפׄרגׄ אמן , גׄאובהם ﭏרב וקﭏ להם הל יציר ﭏׄדי יכׄרגׄ מן פׄם צארהו דרגׄ ואחד יכׄסר כׄמסא ועשרין ריﭏ ? הל לם גׄממעתו מעא בעצׄכם כׄמסין ריﭏ ובעתוהם מעאכם ולמאדא תנקצו לי ﭏׄסטר מנהם לאגׄל ﭏׄדי שפׄתוני כׄארגׄ פׄם ﭏׄצׄאר ? וסתאעגׄבו כתיר ﭏׄתלמידים צׄמר׳ וטאחו קדאם שאקיה ורגׄבוהו כתיר באש יסאמח להם ועטאו להו גׄמלת ﭏׄכׄמסין ריﭏ בﭏתמאם וסאמחהם ﭏׄרב וכׄרגׄו מן ענדהו בﭏׄסלאם וﭏׄכׄיר .

תם

כּבּרהו במא צאר , זכותו יכון מעאנא דאים
אמן .

יא) מעשה פֿי אֿרב אֿמד'

מעשה פֿי אלרב אֿמד' , אֿדי תריקה ואחדה
מרץ̇ ולם גא לבית אֿמדרש מתל עאדתהו ליקרא
מעא מוהר"י בסיס זיע"א וסאיר אֿחכמים ודאם
פֿי מרצ̇הו תלת גמעאת , וֿחין שאף מוהר"י בסיס
זצוק"ל אֿדי אֿרב אֿמד' טאֿ פֿי מרצ̇הו ובֿגיר שך̇
אֿדי ילזמהו מצרוף̇ זאיד פֿי מדת אֿאייאם אלדי
הווא מריץ̇ תם קאֿ לבעץ̇ מן אֿתלמידים מתאעהו
באש יתכררמו וידפע כל חד מנהם נציב פלוס
וירפעוהם להו מעא נאס צאחבין קדר ותלמידי
חכמים , וכדאך̇ צאר וגֿממעו מע בעצ̇הם כֿמסין
ריאֿ ובעתוהם להו מעא זוג̇ תלמידים משהורין
ומקדרין .

ענד וצול אֿתלמידים אֿמד' לצאר אֿרב שאפֿו
אֿרב יתמששא קבאֿת פֿם צארהו לאין בדא
יתעאפה מן מרצ̇הו , וקאֿ ואחד לצאחבהו דלחין
נחמדו אֿלה ב"ה אֿרב בדא יתעאפה ונשאלה יתם
עליה רבנא באל עפֿו בהאדא נכֿמם אלדי לם
יסתחק באש נעטיווהו גֿמיע אֿכֿמסין ריאֿ אלדי
גֿממאענה ויכפֿי כיף̇ נעטיווהו נֿיר סטרהם ברך̇

ווקפֿ'ק

אסאמי סדאדר וסואמהם

א] זכות אבות פרקי אבות ורבינו עובדיה ופירוש ברית אבות חידושי הרמ"ך נר"ו סתין סנטים

ב] בני אברהם דינים ומוסרים יקרים כמסה ועשרין סנטים

ג] אתמאר צ'אפעצ ומעשים ונסים שלשה חלקים כל חלק פרנך.

ד] תפוחי זהב מוסר יקר לימי החדש כמסה וסבעין סנטים

ה] פראיץ צ'קלוב תעריב חובת הלבבות שני חלקים כל חלק זוז פרנך.

ו] ארחות חיים מישלי ומעאה פירושים יאסר וקול ערב תפסיר בצ'ערבי ומעשיות כמסה פרנך

ז] תפלה למשה תהלים מעא פירוש זכות משה וקול רנה וקיצור מנחת שי וקיצור מצודות וסגולות ותפלות זוז פרנך

ח] מנחה חדשה מנחה וערבית נומרו א' כמסה וסתין סנטים נומרו ב' כמסה וכמסין סנטי' נומרו ג' כמסה ורבעין סנטים

ט] שבחי הצדיקים מעשיות עזאז פרנך.

י] חג הפסח הגדה בלשון הקדש ובלערבי ומעשיות פרנך ורבוע